

ČASOPIS DRUŠTVA KNJIŽNIČARA
BILOGORE, PODRAVINE I
KALNIČKOG PRIGORJA

BROJ 19
2017.

www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr / dk.bpk@gmail.com / svezak.urednistvo@gmail.com
Godina XIX/Bjelovar, svibanj 2017.

Pronađite nas na

SVE ZAK

ULOGA KNJIŽNICE U
POTICANJU ČITANJA

ISSN 1331-8578

9 771331 857007

METELWIN - PROGRAMSKI PAKET ZA UPRAVLJANJE KNJIŽNICAMA

NOVOSTI U PRETRAŽIVANJU:

- Unaprijeđen i redizajniran OPAC sustav
- preglednije pretraživanje unutar cijele baze
- preciznije prepoznavanje i traženje upita s i bez dijakritičkih znakova (npr. upit "Šenoa" i "Senoa" daje iste rezultate upita)
- Slanje mailova kroz zajednički sustav

USKORO:

Redizajn korisničkih stranica članova knjižnica (Korisnička zona)
ONLINE Rezervacije i produljenje posudbe

Školstvo (zbirka)

Mnoštvo novih digitaliziranih i javno dostupnih povjesnih naslova s tematikom školstva.

Poslikaj kôd i posjeti zbirku!

Metelwin
digitallibrary

NOVOSTI U PROGRAMU:

OCR MODUL: mogućnost pretvaranja slike u tekst (*)

REVIZIJA: ručni bežični skener

INTERNET: novo sučelje s još boljim prikazom

AUTOMATSKO AŽURIRANJE INTERNETA (*)

(*) dodatni moduli

Digitalizacija

- usluga digitalizacije knjiga, novina, časopisa, sitnog tiska te ostale tiskane građe, kao i mikrofilmova
- kvalitetno skeniranje građe do A2+ i do rezolucije od 600dpi uz veliku oštrinu
- digitalizacija mikrofilmova automatiziranim uređajem ScanPro 2000 s naprednom CCD tehnologijom do 600 dpi
- široka paleta usluga poput obrade, OCRa s ili bez pročišćavanja teksta, izrade metapodataka i PDF-ova, pa do pripreme za objavljivanje, kao i besplatno objavljivanje unutar digitalne knjižnice

E-knjige

- usluga izrade e-knjiga (u raznim formatima poput ePub, Kindle, Mobi itd...)

Poslikaj kôd i preuzmi uzorak knjige!

Bookmark (straničnik)

- izrada bookmarka (straničnika) s vašim ili našim dizajnom, manje naklade
- plastifikacija kod manjih naklada radi zaštite od oštećenja
- mogućnost dodatka ukrasne vrpce

Preko 1300 knjižnica u sustavu od kojih je više od 960 školskih

Svi korisnici koji su u sustavu održavanja mogu nadograditi postojeći program besplatno. Ako još uvijek nemate novu verziju, molimo vas da nas kontaktirate za nadgradnju. **Nazovite nas za dopunu Vašeg programa i za sve dodatne informacije.**

NOVO Bežični bar-kôd čitač za reviziju

Predstavljamo vam novi bar-kôd čitač koji će olakšati postupak revizije.

Prednost ovog bar-kôd čitača je što njime možete "skenirati" bežično direktno s polica, te memoriirane zapise kôdova prenijeti jednostavno u program za obuhvat revizije bežičnim čitačem. Na ovaj način reviziju možete obavljati jednostavnije i brže.

Uredaj je moguće kupiti ili iznajmiti.

SADRŽAJ

UVODNIK, Vinka Jelić-Balta.....	3
---------------------------------	---

IZ RADA DRUŠTVA - urednica Branka Mikačević

O RADU DRUŠTVA U PROTEKLOM RAZDOBLJU, Branka Mikačević.....	4
34. SKUPŠTINA DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA, Romana Horvat.....	5
REZULTATI (PILOT) ISTRAŽIVANJA O POTREBAMA I OČEKIVANJIMA KNJIŽNIČARA OD DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA, Romana Horvat, Lucija Miškić i Ljiljana Vugrinec.....	6
NAGRADE NAJKNJIŽNIČARIMA, Ljiljana Vugrinec, Mirjana Kotromanović i Nela Krznarić.....	8

TEMA BROJA - urednik Ilijia Pejić

SVEZAK – GLASILO DRUŠTVA I STRUČNI ČASOPIS: PREGLED TEMA BROJA (2006. – 2017.), Ilijia Pejić.....	10
KAKO JE MOGUĆA NEMOGUĆA MISIJA – MOTIVACIJA MLADIH ZA ČITANJE, Dr. sc. Danko Plevnik.....	11
PROBLEMI S NERAZUMIJEVANJEM KNJIŽEVNIH TEKSTOVA I STRATEGIJE ČITANJA, Tanja Marčan.....	13
HRVATSKE KNJIŽNICE U PROMICANJU RANE PISMENOSTI, Kristina Čunović.....	15
ODGOVORNO I ZDRUŽENO U PROMICANJU ČITANJA – POTICANJE SVIH SUDIONIKA U PROCESU, Snježana Berak.....	17
PREGLED PROJEKATA ZA POTICANJE ČITANJA KOJE ORGANIZIRAJU ŠKOLSKI KNJIŽNIČARI, Dejana Bedeković.....	20

IZ NARODNIH KNJIŽNICA - urednice Neda Adamović i Maja Krulić Gačan

U KORAK S TEHNOLOGIJOM – INOVATIVNE KNJIŽNIČNE USLUGE I KONTINUIRANO STRUČNO USAVRŠAVANJE, Ida Gašpar.....	22
PROVOĐENJE NACIONALNE KAMPANJE „I JA ŽELIM ČITATI!“ U KNJIŽNICI I ČITAONICI „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA, Ida Gašpar, Danijela Petrić.....	23
OLIMPIJADA ČITANJA 2016. – PROJEKT KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ I OŠ „BRĀCA RADIĆ“ U KOPRIVNICI, Danijela Petrić.....	24
RASTEMO ČITAJUĆI: PROGRAM POTICANJA RANE PISMENOSTI U RURALNIM PODRUČJIMA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE (Projekt Bibliobusne službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica), Ana Škvarić.....	25
ČITATELJSKI KLUBOVI U KOPRIVNICI, Maja Krulić Gačan.....	26
PROJEKT „POSTANITE E-GRAĐANIN UZ POMOĆ KNJIŽNICE, Kristian Ujlaki.....	27
OSMIŠLJAVANJE NOVE ZGRADE GRADSKЕ KNJIŽNICE U KOPRIVNICI, Ljiljana Vugrinec.....	28
TJEDAN CJELOŽIVOTNOG UČENJA U KNJIŽNICI I ČITAONICI „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA, Kristian Ujlaki.....	30
INTEGRACIJA DJECE S POTEŠKOĆAMA U RASTU I RAZVOJU U IGRAONICU, Mihaela Doskočil.....	31
ČITATI NAGLAS U KNJIŽNICI – OBVEZA SVAKOG KNJIŽNIČARA, Martina Majdak	32
GRADSKA KNJIŽNICA „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI U NOVOM PROSTORU – PROGRAMI POTICANJA ČITANJA, Marjana Janeš-Žulj.....	33
ROMSKA RADIONICA U GRADSKOJ KNJIŽNICI ĐURĐEVAC, Antonija Mandić	35
JEZIČNE IGRE, Katarina Pavlović.....	35
PUTUJUĆE PRIĆE - PREMA RAZVOJU PROGRAMA KNJIŽNIČNE PISMENOSTI ZA PREDŠKOLSKI ODGOJ, Ivanka Ferenčić Martinčić, Maja Šobak.....	36
NASTAVLJANJE DOBRIM SMJEROM - Otvaranje novih stajališta bibliobusa, Dražena Rajsz.....	37
12. SUSRET NAJCITATELJA NARODNIH KNJIŽNICA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE, Ilijia Pejić.....	38
PROGRAMI ČITANJA ZAVIČAJNE KNJIŽEVNOSTI, Tina Gatalica.....	39
OGRANAK U NOVOJ RAČI PUNOLJETAN, Marinko Iličić.....	40
BAJKOVITA ŠKRINJA IVANE BRLIĆ MAŽURANIĆ, Branka Mikačević.....	40
„ČITAMO TOLKIENA“ - PROGRAM NA DJEČJEM ODJELU NARODNE KNJIŽNICE „PETAR PRERADOVIĆ“ U BJELOVARU, Branka Mikačević.....	41
ČITULJKO U GOSTIMA, Ivana Blažeković.....	42
DUNGEONS & DRAGONS GRUPA U KNJIŽNICI, Goran Barunić i Lucija Miškić.....	42
6 VELIČANSTVENIH KORAKA DO INFORMACIJA I ZNANJA - model Dječjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar za usvajanje informacijske pismenosti kod djece osnovnoškolske dobi, Vjeruška Štivić.....	43
INFORMATIČKE RADIONICE U GRADSKOJ KNJIŽNICI „MATO LOVRAK“, Ivana Ledić.....	44
RAZGLEDNICA IZ ČAZME, Romana Lautar.....	45
ZNANSTVENI SKUP O ĐURI ŠURMINU - Zagreb, Varaždin, Čazma, 21. i 22. travnja 2016., Vinka Jelić-Balta.....	46
IMATE LI POTEŠKOĆA U ČITANJU?, Nela Krznarić.....	46
POTICANJE NA ISTRAŽIVANJE I ČITANJE O ZAVIČAJU NA DJEČJEM ODJELU GRADSKЕ KNJIŽNICE I ČITAONICE U VIROVITICI, Mirjana Kotromanović..	47
ČITANJE STO NA SAT U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA – SURADNJA S OŠ VLADIMIR NAZOR VIROVITICA, Marina Štefanac.....	48
PROJEKT IGRAONICE – MOJ KUĆNI LJUBIMAC, Ivana Molnar.....	49

IZ ŠKOLSKIH KNJIŽNICA - urednica Suzana Knežević

MEĐUNARODNI PROJEKT ČITANJE NE POZNAJE GRANICE / BRANJE NE POZNA MEJA - Iskustva iz osnovnih škola Koprivničko-križevačke županije, Luca Matić, Adrijana Hatadi, Nikolina Sabolić, Nataša Švaco, Romana Erhatić.....	50
KRUGOVI ČITANJA KOJI SE ŠIRE, Nataša Karlovčec.....	53
U BIBIOCEKERU ŠKOLSKA KNJIŽNICA DOLAZI U PODRUČNE ŠKOLE, Nataša Karlovčec.....	54
KNJIŽNIČNI KUTAK U PODRUČNIM ŠKOLAMA, Ines Vidović.....	55
POTICANJE ČITANJA KOD UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU, Marija Blažević.....	56
SURADNJOM DVJU ŠKOLSKIH KNJIŽNICA DO PRIHVАĆANJA RAZLIČITOSTI, Marina Aragović Švarbić, Marija Blažević.....	58
POTICANJE ČITANJA KOD UČENIKA S TEŠKOĆAMA U ČITANJU - Projekt „Korištenje digitalne baze zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slijepu u školama Koprivničko-križevačke županije“, Ljiljana Vugrinec, Adrijana Hatadi.....	59
POTICANJE ČITANJA KROZ PROGRAM KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA, Vesna Benković, Dinko Vekić, Suzana Knežević.....	60
POTICANJE ČITANJA KROZ PROJEKTE UDRUGE HRVATSKA MREŽA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA, Marina Štefanac, Višnja Veber Malina, Suzana Knežević..	61
SURADNJA ŠKOLSKIH I NARODNIH KNJIŽNICA NA POTICANJU ČITANJA, Višnja Veber Malina, Nataša Švaco, Suzana Knežević.....	62
BAJKA KAO MOTIVACIJSKO SREDSTVO U POTICANJU ČITANJA, Bernarda Ferderber.....	63
PRIMJENA KNJIGOVJEŽBI U OSNOVNOJ ŠKOLI, Stjepana Kadić.....	64
MJESEC HRVATSKOGA JEZIKA UZ ZABORAVLJENOGA SLOVNIČARA, Zdenka Venus-Miklić.....	65
IZLOŽBA BLAGO PRVIH BJELOVARSKIH TISKARA NA GOSTOVANJU U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI, Alica Baćeković Pavelić.....	66

KNJIŽNIČARKA „IZMEĐU STVARNOSTI I KISTA“ - Prva likovna izložba knjižničarke Lucije Miškić, Zorka Renić.....	67
MEĐUNARODNI DAN POEZIJE U KOPRIVNIČKIM ŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA, Adrijana Hatadi, Nikolina Sabolić.....	68
DRUŽENJE S PUTOPISCEM MATEJOM PERKOVIM, Nataša Švaco.....	69
STANJE ŠKOLSKIH KNJIŽNICA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE U ŠK. GODINI 2015./16., Ljiljana Vugrinec.....	69

IZ SPECIJALNIH KNJIŽNICA - urednica Marina Vidović Krušić

VINKO VOŠICKI - KOPRIVNIČKI KNJIŽAR, TISKAR I NAKLADNIK, Božica Anić.....	72
PRIKAZ KNJIŽNICE KRIŽEVAČKE EPARHIJE KROZ POVIJEST I SADAŠNOST, Željkica Hrlec.....	74
IZAĐI NA SPOJ NASLIJEPO S KNJIGOM!, Ivana Vidak.....	76
ULOGA DIGITALNIH REPOZITORIJA U RAZMJENI ZNANSTVENIH INFORMACIJA, Marina Vidović Krušić.....	77

STRUČNI SKUPOVI - urednica Silvija Perić

SATELITSKA KONFERENCIJA IFLA-e "KNJIŽNICE KAO NAKLADNICI: IZGRADNJA GLOBALNE ZAJEDNICE", Ann Arbor, Michigan, SAD, 10. - 12. kolovoza 2016. I SVJETSKI KONGRES I 82. GODIŠNJA KONFERENCIJA IFLA-e „POVEZIVANJE. SURADNJA. ZAJEDNICA.“, Columbus, Ohio, SAD, 8. - 20. kolovoza 2016., Dijana Sabolović-Krajina.....	78
DRUGA KONVENTIJA INELI BALKANS, SOFIJA, BUGARSKA, 25. - 28. 11. 2016., Ana Škvarić.....	79
RADIONICA „DIGITALNO ČITANJE“ - GOETHE INSTITUT BEOGRAD, Maja Krulić Gačan.....	81
FESTIVAL SLOVENSKIH BIBLIOBUSA, KAMNIK, 27. - 28. 5. 2016., Ljiljana Vugrinec.....	82
41. SKUPŠTINA HRVATSKOG KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA, Romana Horvat.....	83
ZAGOVARANJE KAO ALAT KNJIŽNICAMA U RJEŠAVANJU PROBLEMA: OSVRT NA TRI RADIONICE O KNJIŽNIČNOM ZAGOVARANJU, Dijana Sabolović-Krajina.....	84
ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP "SOCIJALNO INKLUSIVNE KNJIŽNIČNE USLUGE", Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 18. 11. 2016., Dijana Sabolović-Krajina.....	86
POKRETANJE NOVIH KNJIŽNIČNIH PROGRAMA MOTIVIRANJA ZA ČITANJE NA POTICAJ HRVATSKOG ČITATELJSKOG DRUŠTVA, Dijana Sabolović-Krajina.....	87
OKRUGLI STOL O POTICANJU ČITANJA - središnja manifestacija Mjeseca hrvatske knjige, Višnja Romaj.....	88
KONFERENCIJA „BOLJE, VIŠE, GLASNIJE“, Zagreb, 27. 1. 2016., Dijana Sabolović-Krajina.....	89
7. OKRUGLI STOL „ISKUSTVA U RADU S ROMSKOM DJECOM U DJEĆJIM VRTIĆIMA, ŠKOLAMA I KNJIŽNICAMA NA KOPRIVNIČKOM PODRUČJU“, Dijana Sabolović-Krajina.....	89
RADIONICA „DJELA SIROČAD: AUTORSKOPRAVNI OKVIR, IDENTIFICIRANJE I OBJAVLJIVANJE“, Ranka Janus.....	90
INTERDISCIPLINARNI STRUČNI SKUP "DRUŠTVENO ODGOVORNA KNJIŽNICA: PROAKTIVNA, ANGAŽIRANA I KRITIČKA?", Petar Lukačić.....	91
ŠESTI FESTIVAL HRVATSKIH DIGITALIZACIJSKIH PROJEKATA, Josipa Strmečki.....	92
ZAŠTO JE ZAEO RAZVOJ E-KNJIGE U HRVATSKIM KNJIŽNICAMA / HRVATSKOJ?, Nedra Adamović, Lucija Miškić, Maja Krulić Gačan, Petar Lukačić.....	93
IZRADA MREŽNIH STRANICA U CMS SUSTAVU WORDPRESS, Slaven Pejić.....	94
29. PROLJEΤNA ŠKOLA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA REPUBLIKE HRVATSKE - Trogir, 6. - 8. travnja 2017., Andrea Katanović Babić.....	95
MEĐUŽUPANIJSKI STRUČNI SKUP ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA TRIJU ŽUPANIJA - Grubišno Polje, 5. srpnja 2016., Zorka Renić.....	96
NAŠA SAVJETNICA BISERKA ŠUŠNJIĆ - Osrt na rad i zahvala školskim knjižničara povodom savjetničina odlaska u mirovinu, Ivana Vladilo.....	96
MEĐUŽUPANIJSKI STRUČNI SKUP ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA TRIJU ŽUPANIJA - Čakovec, 16. lipnja 2016., Nataša Karlovčec.....	97
ŽUPANIJSKI STRUČNI SKUPOVI ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE, Adrijana Hatadi.....	98
ŽUPANIJSKI STRUČNI SKUPOVI ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE, Josip Strija.....	99
STATISTIKA, AH TA STATISTIKA...Radionica o novoj online statistici NSK - za školske knjižničare Bjelovarsko-bilogorske županije, Ilijan Pejić.....	100
ŠKOLSKA KNJIŽNICA + DAROVITOST = DAROVITOST ² - 7. okrugli stol za školske knjižnice HKD-a, Krapina, 3. listopada 2016., Zorka Renić, Mirjana Milinović.....	100

ZAVIČAJNO NAKLADNIŠTVO - urednica Tina Gatalica

BJELOVARSKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI, Tina Gatalica.....	101
KOPRIVNIČKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI, Josipa Strmečki.....	104
VIROVITIČKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI, Nela Krznarić.....	105
KRIŽEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI, Marjana Janeš-žulj.....	107
ĐURĐEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI, Martina Makar	108
NAKLADNIŠTVO ČEŠKE NACIONALNE MANJINE U 2016.GODINI, Fanika Stehna.....	109
PRIKAZ KNJIGE „PREGLED BJELOVARSKOG TISKARSTVA DO 1940.: BIBLIOGRAFIJA“ AUTORICA ZORKE RENIĆ I TINE GATALICA, Nedra Adamović....	110
PRIKAZ KNJIGE BIBLIOGRAFIJA PODRAVSKOG ZBORNIKA: RETROSPEKTIVA 1975. – 2014. AUTORICE BOŽICE ANIĆ, Dijana Sabolović Krajina.....	111
RAZGOVOR S POVODOM dr. sc. Dijana Sabolović-Krajina, ravnateljica - knjižničarska savjetnica „Narodna knjižnica kao središte lokalne zajednice u suvremenom društву“ - doktorski rad, Vinka Jelić-Balta.....	112

NAGRADA, OBLJETNICE, STRUČNE VIJESTI - urednica Sanja Jozic

NAGRADA ZA INOVATIVNU PROMOCIJU ČITANJA U EUROPI 2017. HRVATSKOM ČITATELJSKOM DRUŠTVU, Snježana Berak, Kristina Čunović.....	114
NAGRADA „VIŠNJA ŠETA“ ZA ŽIVOTNO DJELO DODIJELJENA ŠKOLSKOM KNJIŽNIČARU JERKU BARIŠIĆU, Suzana Knežević.....	115
PETAR LUKAČIĆ – DOBITNIK NAGRADA „EVA VERONA“, Ljiljana Vugrinec.....	116
JOSIP STRIJA – DOBITNIK NAGRADA „EVA VERONA“, Sanja Jozic.....	116
ANA ŠKVARIĆ DOBITNICA NAGRADA „INELI-BAKANS INNOVATION AWARD“, Ljiljana Vugrinec.....	117
ZLATNA PLAKETA GRADA VIROVITICE GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA, Nela Krznarić.....	117
VJERUŠKA ŠTIVIĆ I KATARINA BELANIĆ JURIĆ DOBITNICE NAGRADA FONDA „BOŽA TVRTKOVIĆ“, Sanja Jozic.....	118
NAPREDOVANJA U STRUCI, Sanja Jozic.....	118

HUMOR

HUMOR NA MOZGU, Marinko Iličić.....	119
POZIV NA SURADNju U 20. BROJU ČASOPISA SVEZAK.....	120

UVODNIK

Drage kolegice i kolege,
dragi čitatelji/ice,

pred vama je novi broj *Sveska*, u godini u kojoj obilježavamo četrdeset godina od osnivanja našeg Društva. Društvo bibliotekara Zajednice općine Bjelovar osnovano je davne 1977. godine, njegov kontinuitet rada i zalaganja nastavljamo mi danas, a ovo je prilika da se prisjetimo naših kolega koji su osnovali Društvo i predano radili na izdavanju našeg stručnog časopisa.

Tema broja je „Uloga knjižnice u poticanju čitanja“, nama knjižničarima uvijek aktualna jer se ovime bavimo svaki dan. Svakim svojim programom, projektom želimo da kao rezultat imamo više korisnika koji će još više čitati. Uspješno ili manje uspješno...?

Prema zadnjem istraživanju tržišta knjiga u RH (GfK Hrvatska; Zagreb; 21. 4. 2017.), 53% građana RH pročita barem jednu knjigu godišnje, u prosjeku najviše se čita u Zagrebu, Zagrebačkoj županiji i Istri. Više od prosjeka (53%) čitaju osobe u većim gradovima, visokoobrazovane osobe te žene. Pročitane knjige su najčešće posuđene u knjižnici (46%) i dalje se najviše čita beletristika – proza (58%). Čitanost e-knjiga u blagom je porastu, s prošlogodišnjih 8% na 12%.

Promijenjeni načini čitanja u digitalnom okruženju, pad interesa za knjigu i čitanje, nedostatne kompetencije pismenosti koje zahtijeva današnje društvo, samo su pokazatelji da čitanje odnosno poticanje čitanja mora biti dio sustavnog i strateškog plana na nacionalnoj razini. Prije svega mislimo

na uspostavljanje učinkovitog društvenog okvira za podršku čitanja koji će rezultirati razvojem kulture čitanja. Na svečanom otvorenju Noći knjige 2017., ministrica kulture, dr. sc. Nina Obuljen-Koržinek najavila je skoro donošenje dugo isčekivane „Nacionalne strategije poticanja čitanja“.

Svi naši programi i projekti koje se smo prikazali odnosno opisali u ovom broju *Sveska*, svakako imaju rezultate, ali bojim se bez zajedničkog društvenog okvira tj. strategije koja bi nam dala smjernice i željeni društveni okvir, imat će djelomične rezultate i ostvarene tek partikularne ciljeve, koji ne vode tom željenom razvoju - izgrađenoj kulturi čitanja.

Isto tako, željeli bismo da u pisanju odnosno sastavljanju „Nacionalne strategije poticanja čitanja“ njeni autori imaju u vidu rezultate i postignuća nas - knjižničara, od kojih su neka predstavljena i u ovom broju *Sveska*.

Razvoj čitalačke pismenosti i poticanje čitatelja na aktivno i kritičko čitanje i razmišljanje, jedan je od najznačajnijih, ali i najzahtjevnijih oblika društvenog aktivizma jer ovi ciljevi, koje nije nimalo lako ostvariti, predstavljaju osnovu za razvoj suvremenog demokratskog društva kakvom svi težimo.

Drage kolegice i kolege, zahvaljujem vam na prilozima i fotografijama za naš *Svezak*, a posebno urednicima rubrika, lektorima te svima koji su na bilo koji način pridonijeli stvaranju ovog broja. Nadam se da će *Svezak* svim čitateljima biti ugodno, poticajno i zabavno štivo, a sve primjedbe i sugestije prihvaćamo kako bi sljedeći broj našeg časopisa bio još bolji i kvalitetniji.

Vinka Jelić-Balta

IMPRESSUM

Izdavač: Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, Trg Eugena Kvaternika 11, Bjelovar

Za izdavača: Romana Horvat

Uredništvo: Branka Mikačević (Iz rada Društva), Ilija Pejić (Tema broja), Neda Adamović, Maja Krulić Gačan (Iz narodnih knjižnica), Suzana Knežević (Iz školskih knjižnica), Marina Vidović Krušić (Iz specijalnih knjižnica), Silvija Perić (Stručni skupovi), Tina Gatalica (Zavičajno nakladništvo), Sanja Jozic (Stručne vijesti), Ljiljana Vugrinec

Glavna urednica: Vinka Jelić-Balta

Zamjenica glavne urednice: Irena Ivković

Lektura: Mirjana Kotromanović, Rajna Gatalica

Korektura: Josip Strija

Marketing: Vinka Jelić-Balta, Sanja Jozic, Antonija Mandić, Ljiljana Vugrinec, Romana Horvat, Branka Mikačević, Lucija Miškić

Grafičko uređivanje i naslovica: Jovica Opačić

Priprema i tisk: Stega tisk

Uredništvo mrežnih stranica: Antonija Mandić, Romana Horvat, Ljiljana Vugrinec, Lucija Miškić

Webmaster: Lovro Janeš

Naklada: 500 komada

Tisk 19. broja „Sveska“ finansijski su pomogli Grad Bjelovar, Grad Čazma i Grad Koprivnica te Bjelovarsko-bilogorska i Koprivničko-križevačka županija.

IZ RADA DRUŠTVA

O RADU DRUŠTVA U PROTEKLOM RAZDOBLJU

Branka Mikačević, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

U proteklom razdoblju, dakle od 34. skupštine Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja članovi Društva bili su aktivni promičući čitanje, ali i inovativnost i inovativne programe u neposrednom i svakodnevnom knjižničarskom radu. Prethodna, 34. skupština Društva održala se u Gradskoj knjižnici i čitaonici u Virovitici, 3. lipnja 2016. Tema skupštine bila je Inovativni programi - Inovativne knjižnice. Na skupštini je održano šest predavanja, a govornici su bili: Dijana Sabolović-Krajina, Višnja Romaj, Zorka Renić te Vinka Jelić-Balta, a od gostujućih predavača slušali smo Kristiana Benića i Goranu Tuškan iz Gradske knjižnice Rijeke. Na skupštini je sudjelovalo 70-ak knjižničara. Glavni odbor i uredništvo Sveska održalo je dva sastanka, oba u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“, 23. studenoga 2016. i 1. veljače 2017. Na prvom sastanku se definirala tema novog 19. broja časopisa Svezak „Uloga knjižnice u poticanju čitanja“ te mjesto održavanja 35. skupštine Društva koja će se održati u Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ u Križevcima krajem svibnja 2017. Predsjednica Društva izvijestila je o 41. skupštini HKD-a koja je održana u Primoštenu. Na toj skupštini iz našeg regionalnog društva sudjelovalo je 20-ak članova, a od toga je bilo 7 delegata. Nekoliko članova našeg Društva je održalo i izlaganje. Uručene su dvije nagrade „Eva Verona“ za rad u knjižničarstvu i promicanje knjižničarske djelatnosti: Josipu Striji i Petru Lukačiću. Usvojen je i prijedlog da kolega Josip Strija pohranjuje na Google disk pristigle radove za Svezak kako bi se znalo u kojoj je rubrici koji članak te kako bi i sami urednici pojedinih rubrika znali gdje se što nalazi. Usvojen je prijedlog kolegice Ljiljane Vugrinec da se u uredništvo uvrste sve osobe koje na neki način pridonose svojim radom objavljivanju Sveska te je Irena Ivković imenovana zamjenicom glavne urednice.

Na drugom sastanku se razgovaralo i o Javnom pozivu za sufinanciranje Sveska, broj 19. za 2017. godinu. Glavna urednica glasila, Vinka Jelić-Balta izvijestila je članove Glavnog odbora i uredništva Sveska da je kolega Josip Strija napravio mape za urednike pojedinih rubrika na Google disku. Također, Vinka Jelić-Balta je predložila da se napravi popis svih programa za poticanje čitanja u Hrvatskoj budući da je i tema ovog broja „Uloga knjižnica u poticanju čitanja“. Na sastanku je također utvrđeno da Pravilnik o postupku dodjeljivanja nagrade Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja nije ažuriran na mrežnoj stranici Društva te se postupak ažuriranja i napravio. U siječnju, veljači i ožujku u tijeku su javni pozivi gradova Čazme, Koprivnice i Bjelovara te Bjelovarsko-bilogorske i Koprivničko-križevačke županije za sufinanciranje programa u kulturi za udruge. Društvo se natjecalo na spomenutim javnim pozivima za program sufinanciranja Sveska. Tijekom proteklog razdoblja članovi Društva sudjelovali su na brojnim stručnim skupovima i savjetovanjima diljem zemlje, ali i u inozemstvu. Spomenut ćemo neke:

- Svjetski kongres i 82. godišnja konferencija IFLA-e - Međunarodnog saveza knjižničarskih društava, u Columbusu, SAD, 13.-19. kolovoza 2016.
- Društveno odgovorna knjižnica: proaktivna, angažirana i kritička? (Gradska knjižnica Marka Marulića Split)
- 16. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu)
- AKM - 20. seminar Arhivi, Knjižnice, Muzeji (Poreč)
- CUC 2016 -18. CARNetova korisnička konferencija (Rovinj)
- 41. skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva (Primošten)
- 7. okrugli stol za školske knjižnice (Krapina)

Sastanak Glavnog odbora i uredništva Sveska u bjelovarskoj knjižnici

- 13. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama (Zagreb)
- LIBRARIES IN THE DIGITAL AGE (LIDA) 2016 (Zadar)
- Stručni skup Knjižnice u procjepu 3 (Sisak)
- 2. okrugli stol: Zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskog prostora: u digitalnom okruženju! (Osjek)
- 28. proljetna škola školskih knjižničara RH / Primjena strategija učenja i upravljanja informacijama (Zadar)
- Dječje knjižnice i civilno društvo (Zagreb).

Predsjednica Društva Romana Horvat postala je i dopredsjednica HKD-a te redovito odlazi na sastanke, izlaganja i skupove pri organizaciji HKD-a. Pojedini članovi Društva su također i članovi radnih komisija i grupa. Društvo je osnovano 15. ožujka 1977. godine stoga se ove godine obilježava 40. godina od osnutka. Kao

i u vrijeme svoga nastanka, Društvo se zalaže za poboljšanje položaja knjižničarske struke i za njenu bolju prepoznatljivost u javnosti, za osnivanje i razvoj svih vrsta knjižnica te za organiziranu i sustavnu izobrazbu članova u skladu s novim znanjima i tehnologijama, a sve s jedinstvenim ciljem što uspješnijeg djelovanja knjižnica te pružanja što boljih, kvalitetnijih i učinkovitijih knjižničnih usluga. Danas Društvo okuplja oko 115 članova, uglavnom knjižničara iz Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke i Virovitičko-podravske županije. Pišući za Svezak članovi Društva razmjenjuju pozitivna iskustva i primjere dobre prakse među knjižnicama u zavičaju, u Hrvatskoj, ali i u široj regiji. Knjižničari se stalno stručno usavršavaju i educiraju o novim dostignućima i saznanjima u području knjižničarstva i srodnih struka.

34. SKUPŠTINA DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA

Romana Horvat, Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar

Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica bila je domaćin 34. skupštine Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. Skupštini je prisustvovala predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva i 71 član Društva. Posebna je zanimljivost što je u sklopu ove Skupštine održan i Prvi mini festival bibliobusa s područja Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, kojih na području ovog Društva djeluje čak tri. Bibliobusi iz Bjelovara, Koprivnice i Križevaca bili su otvoreni za razgledanje sudionicima Skupštine i zainteresiranim građanima, a priliku za posjet "knjižnicama na kotačima" iskoristile su i virovitičke škole i vrtići tako da su se i brojni mališani po prvi put upoznali s putujućim knjižnicama. Nakon okupljanja i razgledavanja bibliobusa uslijedio je stručni i radni dio Skupštine.

U stručnom dijelu Skupštine izlaganje na temu Inovativnost u knjižnicama u kontekstu suvremenih upravljačkih i organizacijskih promjena imala je Dijana Sabolović-Krajina koja je definirala pojam inovativnost kroz primjere iz Hrvatske i svijeta.

Gorana Tuškan iz Gradske knjižnice Rijeka govorila je o tome Kako prikupiti sredstva za realizaciju ciljeva knjižnice. U izlaganju je prikazala kako prikupiti finansijska sredstva kroz razne oblike inovativnih programa te kako knjižnicu učiniti vidljivijom u zajednici.

Kristian Benić iz Gradske knjižnice Rijeka u svom je izlaganju Odakle Heraklit u knjižnici ili zašto „samo mijena stalna jest“ predstavio dva projekta: online magazin Gradske knjižnice Rijeka i radionice 3D printanja u knjižnici.

Zorka Renić iz Medicinske škole Bjelovar demonstrirala je kako se može vježbati s knjigom. U demonstraciji joj je pomogla i Katarina Belančić-Jurić.

Višnja Romaj, ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, prikazala je okupljenima film o glazbenim konceratima u Knjižnici.

Novi, 18. broj Svesku predstavila je Vinka Jelić-Balta, glavna urednica glasila Društva.

Tema broja bila je Inovativni programi u inovativnim knjižnicama. U Svesku se ponovo mogu pročitati članici o radu knjižnica na području Društva, o znanjima

stečenim na mnogobrojnim stručnim skupovima. Svezak donosi i pregled zavičajnog nakladništva u protekloj godini. Jovica Opačić predstavio je grafički dizajn naslovnice Sveska. Nakon toga uslijedio je radni dio Skupštine, a kako je ova Skupština imala i izborni karakter, u nastavku su izabrana i nova radna tijela Društva – Glavni i Nadzorni odbor, delegati 41. skupštine Hrvatskog knjižničarskog društva te su predloženi kandidati za članstvo u sekcijama i komisijama Hrvatskog knjižničarskog društva.

Za predsjednicu Društva u idućem dvogodišnjem mandatu predložena je i izabrana dosadašnja predsjednica Društva, Romana Horvat (Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar), a za dopredsjednicu Lucija Miškić (Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar).

Romana Horvat, Lucija Miškić i Ljiljana Vugrinec su predstavile rezultate Upitnika Društva knjižničara, Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja o potrebama i očekivanjima knjižničara od Društva koji je ispunilo 77 knjižničara s područja Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke i Virovitičko-podravske županije.

Predsjednica Društva, iznijela je izmjene Pravilnika o postupku dodjeljivanja nagrade Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. Naime, u Pravilnik u čl. 2. uvrštena je nagrada: za iznimne uspjehe u knjižničarstvu.

Na Skupštini su izvješća o radu podnijeli članovi komisija i sekcija Hrvatskog knjižničarskog društva te članovi Nadzornog odbora Društva. Nakon podnesenih i prihvaćenih izvješća o radu, financijskog izvješća, programa rada i financijskog plana za iduće jednogodišnje razdoblje koje su priredile tajnica Društva, Lucija Miškić i predsjednica Romana Horvat te blagajnica Jelena Dvekar Kovačić, uslijedio je najsvećaniji dio skupštine – dodjela godišnjih priznanja za najknjižničare.

Ovom prigodom nagrađene su Tatjana Kovač iz Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica za dugogodišnji uspješan rad u knjižničarstvu i Stjepana Kadić iz Osnovne škole „Fran Koncelak“ Drnje za iznimne zasluge u promicanju Društva.

Druženje knjižničara završilo je zajedničkim ručkom u ugodnoj atmosferi u organizaciji domaćina.

Članovi Društva na 33. Skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, 25. rujna 2015.

REZULTATI (PILOT) ISTRAŽIVANJA O POTREBAMA I OČEKIVANJIMA KNJIŽNIČARA OD DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA

Romana Horvat, Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar, Lucija Miškić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar i Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Glavni odbor Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja donio je odluku 2015. godine da će provesti istraživanje i osmislići anketni upitnik kojem je cilj saznati potrebe i očekivanja knjižničara – članova i nečlanova od Društva, približiti aktivnosti Društva interesima i potrebama članova te potaknuti knjižničare na učlanjivanje u Društvo. Istraživanje je provedeno online anketnim upitnikom na Google obrascu, a anketa je bila dostupna za popunjavanje od 14. ožujka do 15. travnja 2016.

Od ukupno 115 članova Društva iz 66 školskih, narodnih i specijalnih knjižnica, u anketnom ispitivanju sudjelovalo je 77 knjižničara, i to 61 član Društva ili 79 % ukupnog broja ispitanika te 19 nečlanova ili 21 %. Pitanja u upitniku bila su razvrstana u pet glavnih skupina: 1. Podaci o ispitaniku, 2. Članstvo u Društvu, članarina i informiranje o radu Društva, 3. Aktivnost i sudjelovanje u radu Društva, 4. Područja interesa ispitanika, 5. Ciljevi učlanjivanja i očekivanja od Društva. U nastavku slijedi osvrt na rezultate upitnika.

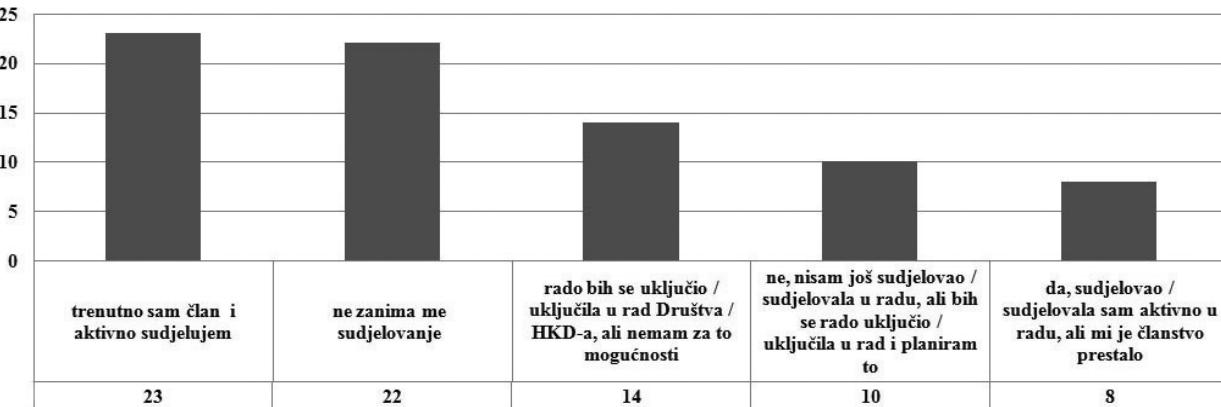
Podaci o ispitanicima

Prva grupa pitanja imala je za cilj prikupiti opće informacije o ispitanicima. Pokazalo se da je najveći broj ispitanika u 30-im (49 %) i 40-im godinama (33 %). Po brojnosti slijede ispitanici u 50-im godinama života

(10 %), a najmanje ih je starijih od 55 ili manje od 30 godina (ukupno 8 %). Većina ispitanika su diplomirani knjižničari 74 % te pomoći knjižničari 10 %. Knjižničara je 5 %, stručnih suradnika – knjižničara mentora 4 %, viših knjižničara i knjižničara savjetnika po 3 % te stručnih suradnika – knjižničara savjetnika 1 %. Ispitanici su podjednako zaposleni u školskim (49 %) i narodnim knjižnicama (46 %), a svega 5 % u ostalim vrstama knjižnica. Većina ispitanika ima radni staž od 5 do 10 godina (40 %), zatim slijede zaposlenici sa stažom od 10 do 20 godina (28 %) te jednako – po 16 % – ima ispitanika sa stažom do 5 ili s više od 20 godina.

Članstvo u Društvu, članarina i informiranje o radu Društva

Drugom skupinom pitanja obuhvaćene su informacije o članstvu i članarini te načini informiranja o radu Društva. Najviše su nas zanimali razlozi zbog čega neki ispitanici nisu učlanjeni u Društvo. U tom anketnom pitanju bilo je moguće odabrati više ponuđenih odgovora. Prema učestalosti odabranih odgovora, rang najčešćih razloga bio je sljedeći. 1. nedostatak slobodnog vremena (7 odgovora), 2. nepoznavanje ciljeva i aktivnosti Društva (6 odgovora), 3. nedostatak informacija o mogućnosti učlanjenja (4 odgovora), 4. previsoka članarina (3 odgovora) i 5. aktivnosti Društva ne odgovaraju

Grafikon 1. Sudjelovanje u radu stručnih tijela/komisija/sekcija Društva knjižničara BPIKP i Hrvatskoga knjižničarskog društva)

potrebama i očekivanjima ispitanika (2 odgovora). Ispitanici su se uglavnom složili kako je godišnja članarina u iznosu od 50 kuna odgovarajuća (88%). Pojedini odgovori pokazali su kako u Društvu treba poraditi više na informiranju samih knjižničara o radu, djelatnosti, ciljevima i mogućnostima učlanjenja u Društvo. U pitanju na koji način prate informacije o radu Društva, ispitanici su također mogli odabrati više ponuđenih odgovora. Prema dobivenim odgovorima, obavijesti o aktivnostima Društva ispitanici najčešće prate u časopisu Svezak (61 odgovor), zatim na mrežnoj stranici (44 odgovora) te putem Facebook stranice Društva (30 odgovora). Predloženi su i novi, dodatni oblici informiranja: pokretanje periodičkog newslettera o novostima i aktivnostima u Društvu, slanje kvartalnih e-dopisa članovima, e-mail obavijesti, više radnih dogovora i sastanaka, izdavanje biltena, održavanje predavanja i prezentacija, osmišljanje brošura, letaka i sl... Časopis Svezak daje vrlo detaljan uvid u rad Društva i rad njegovih članova, ali s obzirom na to da izlazi samo jedanput godišnje, razumljivo je da ponekad ima potreba za bržim prosljedivanjem pojedinih informacija. Kako bi se poboljšala komunikacija Društva s članovima, ali i drugim knjižničarima na terenu, jedan od prijedloga iz ankete – izdavanje newslettera Društva – u međuvremenu je već oživotvoren, i prvi broj newslettera objavljen je početkom 2017. godine.

Aktivnost i sudjelovanje u radu Društva

U trećoj skupini pitanja ispitanici su trebali opisati svoje sudjelovanje u radu Društva, navesti područja interesa te razloge nesudjelovanja u aktivnostima i radu regionalnog Društva i HKD-a.

Tako u radu Društva redovito sudjeluje 27 ispitanika ili 35 % te povremeno 21 ispitanik ili 27 %, dok 16 ispitanika ili 21 % sudjeluje često. Međutim, 13 ispitanika ili čak 17 % odgovorilo je kako nikad nisu sudjelovali na godišnjoj skupštini Društva. Kao najčešći razlozi nesudjelovanja ili samo povremenog dolaska na godišnje skupštine navedeni su sljedeći razlozi: 1. preklapanje termina skupštine s drugim obvezama na poslu ispitanika te održavanje skupštine pod radnim vremenom (12 odgovora), 2. uprava ne omogućava odlazak knjižničara na skupštinu stručnog Društva zbog nemogućnosti financiranja i/ili nemogućnost izostanka s posla (7 odgovora), 3. ispitanici nisu članovi Društva i/ili rade na zamjeni (5 odgovora). Zaključak je da su ispitanici zainteresirani za uključivanje u rad Društva sudjelovanjem u godišnjim skupštinama, ali su u tome spriječeni zbog prethodno navedenih razloga. Kao posebno

zabrinjavajuće možemo istaknuti manjak podrške koju pojedini ravnatelji knjižnica pružaju, kao i drugih ustanova u sklopu kojih knjižnice djeluju, prema članstvu i sudjelovanju knjižničara u aktivnostima i radu stručne udruge, iako to predstavlja važan vid stručnog usavršavanja i doprinosi ne samo unapredavanja kompetencija pojedinca, već doprinosi i razvoju struke u cjelini. Istražilo se i sudjeluju li ispitanici u radu stručnih tijela, komisija i sekcija Društva i Hrvatskog knjižničarskog društva, a odgovori se mogu vidjeti u grafikonu broj 1. Područja interesa kod 10 ispitanika koji su odgovorili da se planiraju uključiti u rad Društva/HKD-a jesu: rad u Glavnom odboru regionalnog Društva, rad u uredništvu Sveska, bavljenje temama kao što su: školske knjižnice, zelene knjižnice, elektroničke knjige, rad s djecom i mladima, zavičajne zbirke i sl. Ispitanici koji su odgovorili da nisu još sudjelovali u radu te da bi se rado uključili u rad Društva/HKD-a (14 ispitanika) kao razloge za dosadašnje neuključivanje naveli su nedostatak vremena (6 odgovora) te popunjenoći mesta u komisiji/sekciji koja ih zanima, ali i nemogućnost izostanka s posla i sl.

Na pitanje sudjeluju li ispitanici u stručnim izletima u organizaciji Društva, dobiven je odgovor da u zadnjih deset godina 53 % ispitanika nikad nije bilo na takvom stručnom izletu. To je pokazalo kako na nivou Društva treba preispitati dosadašnje metode organiziranja stručnih putovanja i možda pokušati organizirati više stručnih izleta ili na drugačiji način, ovisno o financijama kojima Društvo raspolaze.

Istraženo je sudjeluju li i na koji način ispitanici u nastanku časopisa Svezak. Ispitanici su imali mogućnost višestrukog odabira odgovora. Pokazalo se da je velika većina ispitanika sudjelovala u pripremi Sveska, njih 59 kao autori priloga, a 20 u radu uredništva, dok se 9 ispitanika planira uključiti u rad na Svesku, a 6 bi ih to voljelo, ali trenutno nemaju mogućnosti zbog manjka vremena ili sl. Samo 5 ispitanika navelo je da ih ne zanima rad u časopisu Svezak.

Područja interesa

U ovoj skupini pitanja istražena su područja interesa ispitanika vezana uz programe i aktivnosti Društva i Hrvatskog knjižničarskog društva. Ispitanici su mogli odabrati više odgovora ili dopisati područje interesa ukoliko nije navedeno. Slijede odgovori prema učestalosti: 1. časopis Svezak (kao autor priloga 56 odgovora, uredništvo 24 odgovora), 2. druženje i razmjena stručnih iskustava s kolegama iz različitih mesta i knjiž-

nica (46 odgovora), 3. sudjelovanje u stručnim izletima (36 odgovora), 4. društvene mreže i web (administratorsko sudjelovanje) (27 odgovora), 5. odnosi s javnošću (15 odgovora), 6. sekcije, komisije HKD-a (13 odgovora), 7. upravna tijela Društva (9 odgovora). Iz navedenih odgovora vidljivo je kako najviše ispitanika zanima rad na časopisu Svezak te druženje i razmjena stručnih iskustava.

Ciljevi učlanjivanja i očekivanja od Društva

Jedan od najvažnijih zadataka ankete bio je sazнати ciljeve učlanjivanja i očekivanja ispitanika od regionalnog Društva knjižničara. Slijede nabrojeni ciljevi učlanjivanja poredani prema učestalosti: 1. upoznavanje rada drugih knjižnica (68 odgovora), 2. druženje s kolegama (64 odgovora), 3. stručno usavršavanje (59 odgovora), 4. veće zadovoljstvo u radu (41 odgovor), 5. objavljivanje stručnih radova (39 odgovora), 6. putovanja (39 odgovora), 7. stručno napredovanje u zvanju (34 odgovora), 8. bolji uvjeti rada (24 odgovora), 9. stjecanje znanja i iskustva za pronalaženje boljeg posla (13 odgovora). Ispitanici su mogli odabratи više odgovora ili dopisati odgovor ukoliko nije bio ponuđen. Prema rezultatima upitnika, glavni cilj Društva – okupljanje knjižničnih djelatnika iz svih vrsta knjižnica i poticanja njihovog stručnog usavršavanja – podudara se sa stavovima ispitanika jer je iz odgovora na ovo pitanje vidljivo kako upravo to knjižničari od Društva i očekuju.

Zaključak

Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u sastavu je matične udruge, Hrvatskog knjižničarskog društva, s kojim je udruženo još 15 regionalnih knjižničarskih društva s područja cijele Hrvatske. To znači da su članovi bilo kojeg regionalnog društva ujedno i članovi HKD-a. Ovim (pilot) istraživanjem dobivene su vrlo važne povratne informacije o interesima i potrebama knjižničara (članova i nečlanova) regionalnog Društva knjižničara, Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja i HKD-a. Rezultati ovog istraživa-

nja mogu pružiti uvid u probleme s kojima se susreću i ostala regionalna udruženja knjižničara, ali i interese i potrebe knjižničara od regionalnog udruženja.

Istraživanje je pokazalo kako ciljevi Društva, kao ni činjenica samog postojanja Društva nisu dovoljno poznati svim knjižničarima. S postojećom članarinom od 50 kuna većina ispitanika je zadovoljna i ne bi ju mijenjala. Informacije o radu Društva knjižničari prate na različite načine, ali najčešći izvor informacija je časopis Svezak. Ima interesa za različite teme i područja u radu Društva, a glavni razlozi neuključivanja ili nedovoljnog uključivanja u rad Društva su manjak vremena i, što je osobito zabrinjavajuće, jedan od češće navedenih razloga jest manjak podrške u samim ustanovama, tj. nemogućnost izostanka s posla i finansijske nemogućnosti. To je pitanje kojim bi se trebao pozabaviti i sam HKD te osmisliti nove strategije zagovaranja stručnoga Društva kako bi uprave i ravnatelji knjižnica te ustanova u čijem se sastavu nalaze knjižnice omogućile knjižničarima koji to žele uključivanje i sudjelovanje u radu Društva jer time pridonose ne samo svom stručnom usavršavanju i napredovanju, već razvoju struke u cjelini.

Knjižničari su u anketi predložili bolju komunikaciju, suradnju te veću transparentnost u radu. Od Društva se očekuje da i dalje okuplja knjižničare, održi svoju izdavačku djelatnost, organizira stručne skupove, promovira struku na različite načine, pruža potporu knjižničarima u radu te da nastavi inovirati rad i omogući povezivanje i razmjenu iskustava s drugim regionalnim društvima. Istraživanje je dalo važne smjernice za daljnje unapređenje rada Društva i potvrdilo kako su istraživanja poput ovoga nužna radi poboljšanja usluga i postizanja bolje vidljivosti Društava knjižničara i njihovog značaja u društvu u kojem djeluju. Regionalna udruženja knjižničara, knjižnice, a i sami knjižničari se moraju prilagoditi promjenama kako bi mogli nastaviti sa svojim društveno korisnim aktivnostima. Glavni odbor ovim putem zahvaljuje svima koji su sudjelovali u anketi te na taj način dali svoj osobni doprinos razvoju našeg stručnog Društva.

NAGRADE NAJKNJIŽNIČARIMA

*Ljiljana Vugrinec, Gradska knjižnica i čitaonica Fran Galović, Koprivnica,
Mirjana Kotromanović i Nela Krznarić, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica*

Stjepana Kadić, prof. hrvatskog jezika i književnosti i dipl. knjižničarka, školska je knjižničarka sa zvanjem stručne suradnice mentorice. Rođena je 1982. u Đakovu, gdje je završila osnovnu i srednju školu, a diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Osijeku. U Podravinu je stigla 2006. i zaposlila se kao školska knjižničarka u Osnovnoj školi Gola. U Goli je školsku knjižnicu ustavila takođe iz ničega, s obzirom da je bila prva stručna knjižničarka ikad zaposlena u toj knjižnici. Iako je u Goli radila kraće vrijeme, pod njenim vodstvom ova knjižnica dobila je čvrste stručne temelje na kojima i danas gradi svoju djelatnost kao jedna od uspješnijih školskih knjižnica u županiji. Ubrzo je prešla u Osnovnu školu „Fran Koncelak“ u Drnju na puno radno vrijeme gdje kao školska knjižničarka radi i danas. Uz redovo

provodenje knjižničnog poslovanja i svakodnevni rad s korisnicima, kolegica Stjepana organizira bogatu kulturnu i javnu djelatnost svoje školske knjižnice te pri tome uspješno surađuje s nastavnicima i učenicima, što pridonosi stvaranju poželjnog imidža školske knjižnice kao informacijsko-kulturnog središta škole, prijateljskog mjesta i suradničke točke namijenjene i otvorene svima u školi. Uređuje i podstranicu knjižnice na internetskoj stranici škole te inicira i u suradnji s kolegama nastavnicima provodi različite projekte s ciljem poticanja čitanja.

Redovitim sudjelovanjem na županijskim i nacionalnim stručnim skupovima Stjepana predstavlja ne samo svoju knjižnicu, već i naše Društvo, a kroz izlaganja na županijskim stručnim vijećima često i rado

prenosi svoja iskustva i primjere dobre prakse ostalim kolegama. Rezultate njenog rada prepoznala je i AZOO koja joj je u jesen 2015. dodijelila zvanje stručne suradnice mentorice.

Stjepana Kadić od početka svog rada u knjižničarstvu članica je Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te aktivno sudjeluje u njegovom radu, piše za Svezak, sudjeluje u radu godišnjih skupština te u svim aktivnostima koje Društvo poduzima. Uz to, aktivna je i u drugoj stručnoj udruzi, HUŠK-u, što potvrđuje njenu opredijeljenost za trajno unapređivanje svog rada, ali i struke u cjelini, na sve dostupne načine, a osobito kroz svoj vlastiti doprinos radu stručnih udruga koje zastupaju knjižnice i knjižničare.

Tatjana Kovač, od milja zvana Tanja, rođena je 14. 8. 1969. godine u Virovitici. Svoj rad u knjižnici započela je 2001. godine na Dječjem odjelu, a nakon preseljenja Knjižnice u novi prostor 2007. godine radi na Odjelu za odrasle kao pomoćna knjižničarka. U svojim početcima, radeći na Dječjem odjelu, privukla je veliki broj djece koji su sada već odrasli korisnici, a koji uvijek ističu kako je baš Tanja ta koja ih je senzibilizirala i potaknula u njima ljubav prema knjigama i knjižnici. I danas najradije traže Tanjinu pomoć i prepričku o pročitanom jer Tanja je velika zaljubljenica u knjige, doslovno ih "guta". Teško da će neki novopristigli naslov Tanji promaknuti, a ona će ga nakon pročitanog vrlo jasno i britko interpretirati korisnicima. I mi, njezine kolegice i kolege često tražimo Tanjin savjet o tome što čitati. Ljubazna je prema korisnicima, strpljiva, uvijek blaga i profesionalna. Uživa poštovanje svojih kolega.

Od travnja do lipnja 2012. godine Tanja je sudjelovala u reviziji i dovođenju u funkciju knjižničnog spremišta na Antunovcu, u Bilogorskoj ulici u Virovitici. Od tada vodi brigu zajedno sa svojim kolegama o knjižničnom spremištu. Rado sudjeluje u čitanju poezije i ulomaka iz knjiga na raznim promocijama. Već petu godinu aktivno sudjeluje u projektu *Posjet Gradske knjižnice i čitaonica ustanovama za osobe starije životne dobi*. Sudjelovala je također u radio emisiji *Književni kutak* na Radiju Virovitica predstavljajući nove naslove. Tanja je nominirana u kategoriji iznimno uspješnog stručnog knjižničara, a nominaciju podržavaju ostali kolege i kolegice te ravnateljica knjižnice.

Najknjižničarke za 2016. – Stjepana Kadić i Tatjana Kovač

TEMA BROJA

SVEZAK – GLASILO DRUŠTVA I STRUČNI ČASOPIS: PREGLED TEMA BROJA (2006. – 2017.)

Ilija Pejić, Narodna knjižnica „P. Preradović“ Bjelovar

U dva desetljeća Svezak kao i Društvo knjižničara koje ga je osnovalo 1985. pa obnovilo rad 1999. (nova serija) prošao je razvojni put od glasila do profiliranog časopisa zadržavši aktualnost i ažurnost glasila, ali i stručnost časopisa uvođenjem teme broja. Poradi preglednosti mnogobrojni prilozi u Svesku razvrstani su u devet rubrika počevši od općih informacija o Društvu (Iz rada Društva) podjednako okrenut narodnim (Iz narodnih knjižnica) i školskim (Iz školskih knjižnica) ne zapostavljajući ni specijalne knjižnice (Iz specijalnih knjižnica). Rad Društva bio bi nepotpun bez osvrta na brojne stručne skupove na kojima su naši članovi predavali ili samo prisustvovali (Stručni skupovi). Rubrike Zavičajno nakladništvo svjedoče o knjižnicama i kao baštinskim ustanovama, a Nagrade, obljetnice, stručne vijesti upotpunjaju sliku knjižnica u društvenim zajednicama.

Kratkim pregledom tema broja Sveska od 2006. do 2017., dakle u 12 godišta/brojeva nastojimo prikazati spektar interesa koje je časopis pratio bivajući uvijek u doslihu s aktualnim hrvatskim i svjetskim trendovima u knjižničarstvu zahvaljujući ponajprije suradnicima, mahom izvrsnim informacijskim i knjižničnim stručnjacima. Autori tekstova teme broja bili su najčešće i predavači¹ na godišnjim skupštinama Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja koje su tako od 2006. postale i stručni skupovi:

- **Knjižnice i Europska unija** (Gradska knjižnica „F. Marković“ Križevci, 19. 5. 2006.): Alemka Belan Simić, Žaneta Baršić-Schneider, Zorka Renić i Ljiljana Vugrinec.

- **Školske knjižnice u HNOS-u** (Gradska knjižnica Virovitica, 9. 5. 2007.): Biserka Šušnjić, Mira Zovko i Veronika Čelić-Tica.

- **Zanimanje knjižničar** (Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar, 16. 5. 2008.): Alka Horvat, Alemka Belan Simić, Dijana Sabolović-Krajina, Božica Anić i Ivanka Ferenčić.

- **Obrazovanje knjižničara** (Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 15. 5. 2009.): Tatjana Aparac Jelušić, Diana Machala i Dijana Sabolović-Krajina.

- **Informacijska pismenost** (Gradska knjižnica „Mato

¹ U pregledu su navedeni svi autori teme broja, dok su predavači na skupštinama istaknuti kosim pismom (kurzivom).

Lovrak“ Grubišno Polje, 7. 5. 2010.): Sonja Špiranec, Mihaela Banek Zorica, Ivanka Ferenčić i Petar Lukačić.

- **Predstavljanje knjižnice u zajednici** (Gradska knjižnica i čitaonica Đurđevac, 10. 6. 2011.): Zoran Mihanović, Jurica Pavičić, Nikša Alfirević, Alemka Belan Simić, Anica Šabarić i Romana Horvat.

- **Knjižnične usluge u korak s vremenom** (Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar, 18. 5. 2012.): Milena Bon, Vinka Jelić Balta, Dijana Sabolović-Krajina i Petar Lukačić.

- **Knjižnice u virtualnom svijetu** (Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma, 17. 5. 2013.): Krešimir Macan, Lucija Miškić, Ivana Hebrang Grgić, Josip Strija, Tatjana Kreštan, Maja Gačan i Petar Lukačić.

- **Knjižnica za mlade** (Pučka knjižnica i čitaonica Pitomača, 30. 5. 2014.): Alka Stropnik, Maja Krulić Gačan, Vjeruška Štivić, Kristina Čunović, Rajna Gatalica i Katarina Belančić.

- **Knjižnice i korisnici** (Gradska knjižnica Slatina, 25. 9. 2015.): Radovan Vrana, Jasna Kovačević, Dijana Sabolović-Krajina, Senka Tomljanović, Jagoda Ille, Zdenka Sviben i Ana Peranić.

- **Inovativni programi – inovativne knjižnice** (Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica, 3. 6. 2016.): *Dijana Sabolović-Krajina, Gorana Tuškan, Doroteja Kamber-Kontić, Kristian Benić, Katarina Belančić-Jurić, Rajna Gatalica, Ida Gašpar, Ana Škvarić i Zorka Renić.*

Ovogodišnja tema 19. broja Sveska **Uloga knjižnice u poticanju čitanja** donosi pet radova:

- *Kako je moguća nemoguća misija – motivacija mladih za čitanje* (dr. sc. Danko Plevnik, Karlovac)
- *Problemi s nerazumijevanjem književnih tekstova i strategije čitanja* (Tanja Marčan, Rijeka)
- *Hrvatske knjižnice u promicanju rane pismenosti* (Kristina Čunović, Karlovac)
- *Odgovorno i združeno u promicanju čitanja – poticanje svih sudionika u procesu* (Snežana Berak, Bjelovar)
- *Pregled projekata za poticanje čitanja koje organiziraju školski knjižničari* (Dejana Bedeković, Bjelovar).

KAKO JE MOGUĆA NEMOGUĆA MISIJA – MOTIVACIJA MLADIH ZA ČITANJE*

Dr. sc. Danko Plevnik, Karlovac

Uvod

Otpor čitanju nerijetko se doživljava kao neuspjeh djeteta ili roditelja, nastavnika ili sustava. Radije se traži krivac, nego razumijevanje situacije. Jedan od razloga neuspjeha je i nastava koja nije okrenuta učeniku kao čitatelju. Nečitateljska nastava književnosti 20. stoljeća nastavila se i u 21. stoljeću jer se književno djelo i dalje primarno koristi za upoznavanje učenika s načinima strukturiranja naracije ili upotrebe metaforike, kao da ga se priprema za profesora, povjesničara, teoretičara ili kritičara književnosti. Potrebna je otuda afirmacija čitateljske nastave pomoći koje bi mlađi mogli prepoznavati čitanje kao pretpostavku svog unutarnjeg i zajedničkog vanjskog života. Do toga ne može doći dokle god determinizam programiranja nastave i odabira lektire prati i determinizam interpretacije književnog djela. Jer, ako je učenicima definitivno zadana i literatura i njena interpretacija, u čemu se sastoji sloboda čitanja, učenja i spoznавanja, odakle se može cpriti energija kreativnosti i stvaranje novog?

Radikalni zaokret okretanja učeniku kao subjektu čitanja uključuje i značajnije korištenje neknjiževnih tekstova i elektroničkih medija. Budući da je u rukama mlađih češće mobitel nego knjiga, nastavnici hrvatskog jezika moraju preći u ofanzivu i preuzeti nastavu digitalnog čitanja, kako bi učenici dobili i digitalne čitateljske kompetencije. Trebali bi aktivnije sudjelovati i u blogosferi i na Facebooku, u smislu preporučivanja knjiga koje je danas u rukama umreženih učenika, te i tako angažirati u izvanškolskoj borbi za estetske kriterije ukusa. Održivo motiviranje ne može se zasnivati samo na invenciji atraktivnih tehnika animiranja za kampanjska čitanja, nego na situiranju obrazovanja za cjeloživotno čitanje.

Profesori moraju pronaći načine postupnijeg i prihvatljivijeg približavanja obveznoj građi koju zahtijeva Ministarstvo znanosti i obrazovanja, a knjižničari balansirati između te obveze i slobode izbora. Odnos između profesora hrvatskog jezika i knjižničara je odnos između liječnika i ljekarnika. Najznačajnija stvar u toku obrazovanja je naučiti učenike da knjige nisu

* Kako je moguća nemoguća misija – motivacija mlađih za čitanje izlaganje je dr. sc. Danka Plevnika na Županijskom stručnom vijeću školskih knjižničara i Županijskom stručnom vijeću nastavnika i profesora hrvatskog jezika Bjelovarsko-bilogorske županije koje je održano u Gradskom muzeju Bjelovar 24. studenoga 2016. Kako je riječ o opsežnom tekstom dr. Plevnik, ugledni hrvatski legolog velikodušno nam je ustupio tekst za temu Sveska Uloga knjižnica u poticanju čitanja s napomenom da ga slobodno prilagodimo našim potrebama. U studiji dr. Plevnik odgovara na ključna pitanja kao: Zašto djeca danas ne vole čitati ?, Ima li potrebe za neknjiževnim tekstovima u nastavi?, Kako bi trebalo čitati književne, a kako neknjiževne tekstove? Koje ciljeve trebamo ostvarivati čitanjem i zašto je važna interpretacija teksta u nastavi? Pogreške dijakroničnog i anakroničnog uvođenja lektire u nastavu čitanja?... U radu donosimo dio studije Suradnja između učitelja/nastavnika hrvatskog jezika i knjižničara kao i Literaturu koju je autor koristio u nastanku studije. Litearura će biti korisna knjižničarima i svima koji se bave programima poticanja čitanje. (Napomena urednika)

Dr. sc. Danko Plevnik

neprijatelji kojih se moraju kloniti, već prijatelji koje im profesori i knjižničari mogu uspješno pomoći prepoznavati. Uloga knjižničara je presudna za donošenje odluke o nastavku čitanja mlađih jer su oni, posebice školski knjižničari, u svakodnevnom kontaktu s učenicima i u prilici da prate način na koji oni biraju knjige.

Suradnja između učitelja/nastavnika hrvatskog jezika i knjižničara

Padom naklada knjiga raste aktivnost knjižara i knjižnica. Knjižare se za opstanak na tržištu bave stvarima kojima se dosada nisu bavile: predstavljanjem autora, tematskom prezentacijom knjiga, obilježavanjem određenih jubileja, otvaranjem kafića. Od 2013. u Karlovcu djeluje privatna knjižara pod nazivom Knjiguljica, s troje zaposlenih, a uglavnom je usmjerena na predškolsku djecu i usko je povezana s dječjim vrtićima. Glavni klijenti su roditelji koji na taj način ulažu u svoju djecu. U njoj su već gostovali mnogi značajni pisci: od Sanje Pilić do Mire Gavrana. Postoji i mala priručna slastičarnica, slave se i rođendani s uvijek drugaćjom vrstom igre, primjerice pantomimom, pričaju priče i igraju lutkarske predstave. Ovakav raspon knjižarske djelatnosti, dobrim dijelom preuzete od knjižnica, signal je da se i u knjižnicama mora proširiti i intenzivirati rad s mlađim čitateljima. Knjižnice se moraju također tehnološki prilagoditi senzibilitetu novog naraštaja.

Akademija za poticanje čitanja u Donjoj Saskoj kao središnja ustanova za poticanje čitanja u toj njemačkoj pokrajini od 2004. radi na promoviranju čitanja uz pomoć Zaklade za Čitanje (Stiftung Lesen). Njen cilj je stručno usavršavanje roditelja, odgajatelja, nastavnika, profesora, knjižničara i volontera te pružanje podrške i savjetovanje lokalnih čitateljskih mreža. Imke Hanssen urednika

s te Akademije održala je 22. travnja 2016. u Gradskoj knjižnici "Ivan Goran Kovačić" u Karlovcu predavanje "Projekti i inicijative za poticanje motivacije za čitanje u Njemačkoj". Ona se pozvala na istraživanje koja potvrđuju moje teze, da mladi, u njemačkom slučaju već od 11. godine, gube stalni interes za čitanje, djevojčice čitaju redovitije od dječaka, te da 90 posto mladih sva-kodnevno koriste mobitel a njih 80 posto internet. Postoje projekti za različite dobne skupine – čitateljski klubovi (6-12 godina), ljetni čitateljski klubovi (10-16 godina), čitateljski mentoring (15-17 godina). U okviru programa za poticanje čitanja Saveznog ministarstva za obrazovanje i istraživanje ova Zaklada podupire 250 čitateljskih klubova u Njemačkoj. Ti čitateljski klubovi organiziraju niz inventivnih akcija kao što su: karneval čitateljskog kluba, uvježbavanje i izvođenje kazališnih predstava, poslijepodneva s filmovima i audio knjigama, rad s tabletom, aplikacijama za čitanje, snimanje video filmova itd. Zatim, geocaching sa zadaćama vezanim za čitanje. Mnogi takvi čitateljski programi za djecu od 10 do 16 godina izvode se tijekom ljetnih praznika u prirodi i u gradskim knjižnicama. Jedan od zadataka je pročitati najmanje dvije aktualne knjige za mlade.

Razvio se i čitateljski mentoring, pa se učenici od 15 do 17 godina educiraju za mentore pri čitanju i pomažu učenicima od 6 do 8 godina da bolje čitaju. Važno je bilo osigurati kontinuiranu suradnju između izvanškolske institucije za organizaciju projekata i financiranje te osnovne i srednje škole, posebice pružanje podrške djelatnicima njihovim knjižnicama. Radna zajednica "Skautovi za čitanje" orijentirala se prema pružanju sredstava za nabavu knjiga, podršci zajedničkom stručnom usavršavanju za profesore koji se angažiraju u toj radnoj zajednici i knjižničare. Stimuliraju se akcije poput čitalačkog natjecanja, noći čitanja, knjižnih partyja, burze razmjene knjiga, posjeta sajmu knjiga, korištenje audio knjige, gledanje filmova snimljenih prema knjigama, social reading (karaoke-čitanje), geocaching uz zadaće vezane za čitanje, samostalno oblikovanje knjiga (app Book-Creator), izrada trailera za knjige, prezentacija knjiga preko online školskih novina ili razrednog bloga. Kriteriji za uspješne projekte i metode su, prema Imke Hanssen, atraktivno oblikovanje poduzimanih akcija, uzimanje u obzir individualnih interesa vezanih za čitanje, stvaranje uvjeta da se mladi obraćaju mladima (peer group efekt), uključivanje sadržaja poput stripova i grafičkih romana, čitanje putem smartfona, društvenih mreža i računalnih igara radi poticanja čitanja. Preporučuje i casting knjiga ili virtualni Book Slam za mlade, a kao najvažniju stvar označuje tjesnu suradnju između škola i knjižnica.

Hvale je vrijedan ovaj inspirativan kompendij preporuka. Njime se pokazuje i državna briga Njemačke za poticanje čitanja i velika inventivnost svih čimbenika i protagonista popularizacije čitanja u osnovnim i srednjim školama. Međutim, treba biti oprezan da se takav dinamizam ne iscripi u svojevrsnom čitalačkom marketingu i interaktivnosti čitanja, tako da sve ostane na površini fenomena čitanja. Nabrojene aktivnosti vrše se s onim učenicima koji su se posvetili čitanju i za koje su knjige sretan izbor. Ali kako motivirati onu polovicu učenika koja se oglušuje na ovakve sirenske pozive i ostaju daleko od knjiga? Jer nije samo važno gdje, s kim i koliko čitati, mnogo važnije je kako i što a najvažnije zašto čitati i to zašto naučiti povezivati s

najdubljim osjećajima i bićem čitatelja. I poticanje na čitanje ima svoje limite. Naime, napor da učenik progleda ili pročita ne mogu nadomjestiti važnost djelovanja onoga što se čita na čitatelja. Možda veći kratko-ročni uspjeh postiže ovakvo kolektivno i generacijsko čitalačko motiviranje učenika, ali dalekosežnije rezultate imat će individualno motiviranje čitanja. Presudan je dubinski klik kojega ipak najbolje mogu ostvariti nastavnici i knjižničari.

Odnos između profesora hrvatskog jezika i bibliotekara je odnos između lječnika i ljekarnika. Profesor propisuje, bibliotekar dopunjaje. Profesor mora pronaći privlačniji pristup prema obveznoj građi koju zahtjeva Ministarstvo znanosti i obrazovanja, bibliotekar stvarati ravnotežu između te obveze i slobode izbora. Najznačajnija stvar u toku obrazovanja je naučiti učenike da knjige nisu neprijatelji kojih se učenici moraju kloniti, već prijatelji koje im profesori i bibliotekari mogu uspješno pomoći prepoznavati. Uloga knjižničara je presudna za donošenje odluke o čitanju jer su oni, posebice školski knjižničari, u svakodnevnom kontaktu s učenicima i u prilici da vide i prate način na koji oni biraju knjige. Spontani izbor knjige djelovat će kao vjetar u leđa učenicima i njihovo spoznaji vrijednosti čitanja, ako je uz to prisutan stalni, topli i pristupačni monitoring nastavnika i knjižničara. Za održivo motiviranje mladih potrebno im je priključiti i legologe. Golem je heuristički prostor suradnje nastavnika i knjižničara na dobrobit razvoja učenika kao čitatelja, ali vam ja neću dijeliti lekcije. Jer kako bi kazao Fernando Pessoa: "Davati dobre savjete znači vrijedati sposobnost da se griješi koju je Bog dao drugima."

Literatura

- Bloom, Harold: *The anatomy of influence: literature as a way of life*. New Haven and London: Yale University Press, 2011.
- Adler, Mortimer J., Charles van Doren: *How to read a book*. New York, A Touchstone Book, 1972.
- Faguet, Émile: *L'Art de lire*. Paris: Hachette, 1912.
- Hanssen, Imke: "Projekti i inicijative za poticanje motivacije za čitanje u Njemačkoj. Hrčak 51-52, rujan 2016.
- Lasić, Lazić, Jadranka; László, Marija; Boras, Damir. *Informacijsko čitanje*. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008.
- Miočinović, Mirjana: *Nemoć očiglednog: prvi i drugi deo*. Beogradf: Centar za kulturnu dekontaminaciju, 2014.
- Patterson, James: "The Literacy of long-term thinking". Time, 24. listopada 2016.
- Pessoa, Fernando: *Knjiga nemira - veliki ulomci*. Zagreb: Konzor, 2001.
- Pessoa, Fernando: *Knjiga nemira*. Zagreb: Konzor, 2001.
- Piskorski, Mikołaj Jan: *A Social Strategy. How we profit from soacial media*. Princeton & Oxford: Princeton University Press, 2014.
- Plevnik, Danko: *Fortuna čitanja*. Osijek: Hrvatsko čitateljsko društvo, 2006.
- Plevnik, Danko: *Ka civilizaciji pokretnog teksta*. Zagreb: Karlovac, Komunist, "Ognjen Prica", Karlovac, 1988.
- Plevnik, Danko: *Tko je vaš najbolji čitalac?* Karlovac: Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić", 2010.
- Plevnik, Danko: *Tolle lege: za slobodu čitanja*. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012.
- Visinko, Karol: *Čitanje. Poučavanje i učenje*. Zagreb: Školska knjiga, 2014.
- Wolf, Maryanne: *Proust and the Squid: the Science of the Reading Brain*. New York, Harper; Perennial, 2008.

PROBLEMI S NERAZUMIJEVANJEM KNJIŽEVNIH TEKSTOVA I STRATEGIJE ČITANJA

Tanja Marčan, Hotelijersko-turistička škola Opatija

O književnim se tekstovima uči, ali ih se ne čita

Današnja nastava književnosti u srednjoj školi vrlo je malo orijentirana na čitanje i razvijanje čitalačke pismenosti. Suočeni sa zahtjevima državne mature i velikim brojem lektirnih naslova koje učenici ne mogu i/ili ne žele samostalno čitati kod kuće, nastavnici se okreću teoriji: što učenik treba znati o određenom djelu. Vrlo rijetko učenici sami dolaze do zaključaka i spoznaja o književnom tekstu. O književnim se tekstovima uči, ali ih se ne čita. Učenike se ne ospozavljava za čitanje i razumijevanje raznovrsnih vrsta tekstova (književnoumjetničkih i informacijskih) s kojima će se susretati tijekom svoga života.

Često se smatra da je razvijanje čitalačkih vještina primjereno za npr. strukovne škole jer su tamo učenici slabijih obrazovnih postignuća i niske čitalačke pismenosti. Poučavanje čitanja s razumijevanjem понекad se u srednjoj školi doživljava i kao manje bitan aspekt poučavanja, kao nešto primarno (srednja bi škola trebala biti nadogradnja), odnosno kao nešto u domeni početnih razreda osnovne škole i za srednjoškolskog nastavnika nepotičajno. No, da bi se unaprijedila čitalačka pismenost naših učenika, treba ju sustavno razvijati.

Problemi s nerazumijevanjem i razina složenosti književnih tekstova

Književni tekstovi koje učenici u srednjoj školi trebaju pročitati s razumijevanjem te ih interpretirati, procijeniti i vrednovati nerijetko imaju više tema i razina značenja koje je ponekad teško utvrditi ili odvojiti; teme i ideje su implicitno naznačene, skrivene i otkrivaju se čitatelju na temelju razumijevanja cjeline teksta.

Propituju se teme različitih razina složenosti ili apstrakcije, prikazana iskustva nisu bliska i/ili poznata mnogim čitateljima. Tekstovi su često pisani slojevitim jezikom koji je učenicima nepoznat, arhaičan, stilski obilježen. Važno je spomenuti i intertekstualnost i poznavanje konteksta književnog teksta. Mnogo je izravnih i neizravnih referencijskih aluzija na druge tekstove. Stoga, često se događa da velik broj učenika, pogotovo u strukovnim školama, izjavljuje da ne razumije što je pročitao jer za čitanje takvih tekstova treba posjedovati određenu razinu kognitivnih sposobnosti, čitalačkih vještina, predznanja i motivaciju za čitanje.

Posebno je važno da učitelji i nastavnici osvijeste koje konkretnе poteškoće s nerazumijevanjem književnih tekstova imaju njihovi učenici. Probleme možemo riješiti jedino ako smo ih svjesni. U detektiranju poteškoća može pomoći inicijalna provjera čitalačkih vještina na početku nastavne godine. Ako učenici prema programu trebaju čitati nešto što im je teško za čitanje i razumijevanje, onda bismo im trebali pružiti potrebnu podršku.

Tanja Marčan u Bjelovaru, 24. 11. 2016.

Što možemo učiniti?

Postojeći plan i program nastavnog predmeta Hrvatski jezik za srednje škole preopterećen je sadržajima i učenici uglavnom usvajaju činjenice koje brzo zaboravljaju, ne stječu čitalačke vještine koje omogućuju dublje razumijevanje pročitanog i koje su potrebne za školovanje, rad i život. Možda ne možemo kao pojedinci riješiti problem na nacionalnoj razini, ali uvjek nešto možemo učiniti u svojem razredu. Najgore je ništa ne poduzimati.

Možemo promijeniti svoj pristup obradi nastavnih sadržaja iz književnosti tako što ćemo u ishode za nastavni sat uvrstiti i primjenu strategija čitanja. Možemo odabrati određene tekstove (3-4 tijekom nastavne godine) za koje ćemo osmislići svoju podršku učenicima i planirati veći broj sati za čitanje na satu i uvježbavanje strategija čitanja. Također, možemo na satu čitati neknjiževne tekstove raznovrsnih komunikacijskih svrha koje učenici mogu na neki način povezati sa sobom, svojim životnim iskustvom i koji ih potiču na razmišljanje, razgovor. Trebamo vratiti čitanje u naše škole, što je više moguće aktivirati učenike na satu i primjenjivati razne oblike suradničkog učenja.

Poučavanje strategija čitanja

Strategije čitanja su postupci koji pomažu učenicima u razumijevanju onoga što čitaju. Važno je da se poučavaju i uvježbavaju u osnovnoj i srednjoj školi. Njihova se usvojenost i primjena prati opisno, najčešće u obliku bilježaka o učeniku. Također, poučavanjem strategija čitanja ostvaruju se sadržaji međupredmetne teme Učiti kako učiti koja je vrlo značajna za obrazovni i profesionalni razvoj učenika.

Zbog važnosti poznavanja strategija čitanja jedna od

temeljnih zadaća učitelja i profesora jest poučavanje učenika strategijama. Time će pomoći učeniku ne samo da bolje razumije tekstove koje čita, već i da lakše i bolje pamti informacije iz pročitanih tekstova, odnosno da lakše uči. Najbolji je način poučavanja strategija čitanja metodom postupnog prenošenja odgovornosti. (Kolić-Vehovec, 2013., str. 28)

Razgovori o tekstu, analiza, interpretacija, procjena i vrednovanje temelje se na razumijevanju pročitanoga, stoga bi trebalo utvrditi na kojoj su razini učenici razumjeli pročitano ili samo znaju nešto o tekstu. Ako učenik ne razumije značenje riječi i ne povezuje ono što čita u smislu cjelinu, koji je smisao takvog čitanja, kako će učenik interpretirati tekst? Je li učenik uopće sposobljen za samostalno čitanje i razumijevanje tekstova koji su propisani srednjoškolskim programima?

Čitatelji koji su uspješni u praćenju vlastitog razumijevanja pročitanog znaju kada nešto razumiju, a kada ne. Oni znaju strategije koje će im pomoći da riješe probleme s nerazumijevanjem. Vještici čitatelji koriste se metakognitivnim tehnikama kako bi pratili svoje misaone procese i imali kontrolu nad svojim čitanjem: prije čitanja oni sebi razjasne svrhu i namjeru čitanja i letimično pregledaju tekst. Dok čitaju prate svoje razumijevanje pročitanog, prilagođavaju svoju brzinu čitanja težini teksta i rješavaju probleme s nerazumijevanjem teksta. Nakon čitanja provjeravaju svoje razumijevanje pročitanog. (Adler, 2001., str. 41)

Duke i Pearson (2002) izdvojili su šest učinkovitih individualnih strategija čitanja za koja su istraživanja potvrdila da povoljno utječu na razvijanje čitalačkih vještina:

- predviđanje/aktiviranje predznanja
- glasno razmišljanje
- struktura teksta
- vizualna prezentacija (grafički i semantički organizatori)
- sažimanje
- postavljanje pitanja o tekstu.

Također, vrlo su učinkovite suradničke strategije čitanja kao npr. recipročno čitanje.

Koraci u poučavanju strategija čitanja

Model poučavanja čitanja s razumijevanjem treba uključiti čitanje, pisanje i razgovore o tekstu. Duke i Pearson (2002) sugeriraju model poučavanja strategija čitanja koji uključuje sljedeće korake:

1. objašnjenje strategija (opis strategija i zašto ih je važno primjenjivati, što je njihova svrha)
2. demonstracija strategija (nastavnik čita naglas i glasno razmišlja; pokazuje kako primjenjuje strategiju)
3. zajednička primjena strategija (nastavnika i učenika)
4. vođena primjena strategija uz postupno prepuštanje odgovornosti s nastavnika na učenika
5. samostalna primjena učenika.

U poučavanju strategija čitanja važno je da nastavnik demonstrira strategije učenicima te da se one uvježbavaju i primjenjuju na tekstovima koji učenicima predstavljaju određenu poteškoću za razumijevanje. Bolje je demonstrirati i uvježbavati više strategija odjednom nego jednu po jednu. Demonstraciju i uvjež-

bavanje strategija provodimo koncentrirano tijekom nekoliko tjedana i moramo biti svjesni da neće svi učenici kvalitetno ovladati određenom strategijom jer nemaju svi učenici u pojedinom razredu jednak razvijene čitalačke vještine. Također, ako učenici bez većeg napora razumiju pročitano, uvježbavanje strategija na takvim tekstovima nema učinka i rezultati nisu objektivni pokazatelji učeničkih vještina.

Važno je da učenici čitaju tekstove različitih žanrova i razina složenosti, da budu izloženi riječima kroz čitanje, iskustvo (govorenje) i pogotovo kroz razgovore o riječima i njihovom značenju. Također, važno je puno vremena posvetiti pisanju tekstova i kvalitetnim razgovorima o tekstu.

Učitelji i nastavnici trebali bi pratiti učenikovu primjenu strategija i njegov napredak u razumijevanju pročitanog. Poticati učenike na samopraćenje svoje primjene strategija čitanja kako bi osvijestili što im dobro ide, a na čemu još treba raditi (Duke i Pearson, 2002., str. 207-208). Praćenje svoga razumijevanja i učinkovitosti primjene strategija ključni je element metakognicije kojemu se u istraživanju čitanja posvećuje značajna pozornost. (Adler, 2001., str. 42)

Zaključak

Tekst nije samo predmet poučavanja, nego i sredstvo kojim utvrđujemo, uvježbavamo i provjeravamo čitalačke vještine učenika. One bi se trebale sustavno razvijati i pratiti tijekom osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Nastavnici bi i u srednjim školama trebali poučavati strategije čitanja ako procijene da to njihovim učenicima treba jer njima nisu ovladali u doстатnoj mjeri. Također, važno je razvijati više razine čitanja jer su one potrebne za uspješan nastavak školovanja, cjeloživotno učenje i osobni rast naših učenika.

U ostvarivanju toga cilja vrlo je važna suradnja učitelja i nastavnika s knjižničarima i knjižnicama koje svojim aktivnostima i projektima mogu u velikoj mjeri utjecati na poticanje čitanja i stjecanje temeljnih životnih kompetencija. Svi zajedno trebali bismo osmisliti podršku za naše učenike kako bismo ih sposobili za samostalno čitanje i razumijevanje književnih i neknjiževnih tekstova različitih razina složenosti u osnovnoj i srednjoj školi kao i kasnije u životu.

Literatura

Adler, C. R. (ur.). *Put Reading First, The Research Building Blocks for Teaching Children to Read*, National Institute for Literacy, 2001. str. 41-48. Dostupno na: <https://www.nichd.nih.gov/publications/pubs/Documents/PRFbooklet.pdf> [pristup stranici 12.3.2017.]

Duke, N. K., Pearson, P. Effective Practices for Developing Reading Comprehension. In: Alan E. Farstrup & S. Jay Samuels (ur.). *What Research Has to Say About Reading Instruction*. Newark: International Reading Association, 2002., str. 205-242. Dostupno na: http://www.learner.org/workshops/teachreading35/pdf/Dev_Reading_Comprehension.pdf [pristup stranici 12.3.2017.]

Kolić-Vehovec, S. Kognitivni i metakognitivni aspekti čitanja. U: Čitanje za školu i život, IV. simpozij učitelja i nastavnika hrvatskoga jezika: zbornik radova. Zagreb: AZOO, 2013., str. 23-32. Dostupno na: <http://www.azoo.hr/images/izdanja/citanje/04.html> [pristup stranici 12.3.2017.]

HRVATSKE KNJIŽNICE U PROMICANJU RANE PISMENOSTI

Kristina Čunović, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

Uvodna polazišta

Rana pismenost obuhvaća znanja, vještine i stavove koji pretode učenju čitanja i pisanja, a u širem smislu odnosi se na neizravan utjecaj okoline na djitetov razvoj pismenosti. S podučavanjem rane pismenosti treba početi od djitetova rođenja, ona treba doprijeti do sve djece i postupno voditi do naprednijih oblika pismenosti. Koliko je danas poticanje rane pismenosti važno dokaz je i održavanje međunarodne konferencije Prepare for life! Raising awareness for Early Literacy Education (Pripremite se za život! Poticanje podučavanja rane pismenosti) 2013. godine u Leipzigu. Stotinu i trideset sudionika iz više od trideset pet zemalja priredilo je niz preporuka za poboljšanje sustava za podučavanje rane pismenosti, poznatiće kao Lajpciške preporuke za podučavanje rane pismenosti u kojima pozivaju na suradnju sve relevantne partnerne. U Preporuci se pozivaju političari i donositelji odluka da uključe podučavanje rane pismenosti u obrazovne i socijalne sustave, a privatni sektor (poduzeća, korporacije, udruge poslodavaca i ostali) da podrži podučavanje rane pismenosti finansiranjem jer slabo razvijene vještine pismenosti rezultiraju osiromašenim životima i imaju loš ekonomski utjecaj. Nadalje, knjižnice imaju ključnu ulogu u podučavanju rane pismenosti i trebale bi biti ugodna mjesta koja nude prostor i razne izvore za obitelji, uključujući i najmlađu djecu te razviti brojne oblike rada za poticanje rane pismenosti i imati odgovarajuće osoblje za rad s djecom.

Osim primjera dobre prakse i rijetkih istraživanja o tome što i koliko hrvatske dječje knjižnice čine za obitelji s djecom rane dobi, organizacija stručnih skupova vrijedan je doprinos u dobivanju podataka i opisu stanja. Stručni skup hrvatskih dječjih knjižničara, održan 2007. godine u Knjižnici Medveščak pod nazivom Roditelji s bebama i malom djecom - dobro došli u knjižnicu!, pokazao je da su predstavljeni programi u dječjim knjižnicama usmjereni i na djecu i na roditelje te da knjižnice bitno utječu na kvalitetu života obitelji s malom djecom u zajednici. Na skupu se prvi put u Hrvatskoj raspravljalo o potrebama obitelji s djecom najranije dobi te isticala važnost čitanja s teorijskog gledišta i prikazani su mnogi primjeri dobre prakse poticanja čitanja od najranije dobi koji se provode u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj. Sisačka, bjelovarska, karlovačka i zadarska narodna knjižnica te Knjižnica Medveščak, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica mogu se pohvaliti dugogodišnjom tradicijom uključivanja

beba i roditelja u programe te sustavnim poticanjem rane pismenosti. No, još se uvijek u aktivnosti hrvatskih knjižnica prevelo uključuju bebe i djeca do tri godine starosti, a tamo gdje ta praksa postoji potrebno je više pozornosti posvetiti osmišljavanju aktivnosti čitanja i pričanja priča, a manje naglasak stavljati na likovne radionice i igraonice.

U Hrvatskoj knjižničarima kao podrška u poticanju rane pismenosti stope nacionalni Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (CSSU), stručni i znanstveni skupovi te stručna tijela Hrvatskoga knjižničarskog društva. Najznačajniji tečaj Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u poticanju rane pismenosti i jedan od novijih naziva se Uvođenje i razvijanje usluga za bebe, djecu rane dobi i njihove roditelje u narodnim knjižnicama, a osmisliće su i vode ga knjižničarke Kristina Čunović i Danijela Petrić. Po završetku tečaja od polaznika se očekuje da usvoje temeljna znanja o ranoj pismenosti i knjižničnim uslugama za bebe i djecu rane dobi i njihove roditelje, a koja su potrebna za razumijevanje i učinkovitu primjenu u narodnim knjižnicama, da se osmisle ili nadopune postojeće knjižnične usluge za bebe, djecu rane dobi i njihove roditelje, odaberu aktivnosti i programi koji će omogućiti zajedničko druženje beba i roditelja te intelektualni, govorni, emocionalni i estetski razvoj djeteta, izgrade knjižnične zbirke za roditelje, zbirke slikovnica, zbirke didaktičkih igračaka, prepozna kvaliteta ilustracije, jezika i opreme, te primjereno i zanimljivost sadržaja slikovnica za bebe i djecu rane dobi.

Nacionalna kampanja za promicanje čitanja djeci od najranije dobi „Čitaj mi!“

U svijetu je uobičajena praksa da dječje knjižnice i predškolske ustanove na nacionalnoj razini, a gdje je to moguće i u lokalnoj zajednici, surađuju s pedijatrima i rodilištima kako bi čitanje naglas postalo dio svakodnevnih aktivnosti djece od najranije dobi. Rezultati spomenutog istraživanja provedenog 2011. pokazali su da se u Hrvatskoj u pojedinim lokalnim zajednicama intenzivno i uspešno radi na poticanju čitanja djece od najranije dobi, ali nedostajala je kampanja za rano čitanje djeci na nacionalnoj razini koja bi obuhvatila dječje knjižnice, pedijatre i rodilišta, udruge civilnog društva te radila na podizanju svijesti javnosti o važnosti čitanja djeci. Potaknuta rezultatima istraživanja, Komisija za knjižnične

Veleplakat nacionalne kampanje „Čitaj mi!“

Čitaj mi!
Čitajmo naglas djeci
od rođenja

www.citajmi.info | [f](#) | [t](#)

Pokrovitelj

usluge za djecu i mlađe HKD-a predložila je potencijalnim partnerima da se povodom Europske godine čitanja naglas (2013.) pokrene prva nacionalna kampanja za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja. Inicijativa je prihvaćena te Komisija zajedno s Hrvatskim pedijatrijskim društvom, UNICEF-om Hrvatska, Hrvatskim čitateljskim društvom i Hrvatskom udrugom istraživača dječje književnosti pokreće kampanju Čitaj mi! Tijekom 2014. godine u kampanju se uključilo Hrvatsko logopedsko društvo. Kampanja je pokrenuta s ciljem kontinuiranog promicanja rane pismenosti i kulture čitanja u obitelji te nastojanjem da usluge za bebe, djecu rane dobi i njihove roditelje, postanu dio stalnih knjižničnih programa u narodnim knjižnicama. Uz skromna početna sredstva te mnogo volonterskog rada izrađeni su i tiskani promotivni materijali za knjižnice, pedijatrijske ordinacije, rođilišta, domove zdravlja, dječje vrtiće koji ističu važnost čitanja naglas djeci od rođenja sa savjetima kako i kada čitati djeci, što je slikovnica i kako izgledaju slikovnica za određenu dob, te su oblikovane mrežne stranice www.citajmi.info i stranice na društvenim mrežama. U Hrvatskoj već niz godina postoje brojni primjeri poticanja pismenosti i čitanja djeci od najranije dobi, no do 2013. godine i početka nacionalne kampanje Čitaj mi! svi su djelovali na lokalnoj razini. Svaka lokalna zajednica djelovala je na različite načine i u skladu sa svojim mogućnostima, od paketa za novorođenčad do besplatnog upisa djece u knjižnice ili darovanja prve slikovnice. No, ono što je svim programima i projektima za poticanje čitanja bilo zajedničko jest to da su ih potaknuli knjižničari.

Knjižnice uključene u kampanju bilježe porast upisa najmlađe djece. U okviru kampanje održano je preko 900 događanja u kojima je sudjelovalo više od 20 000 djece i roditelja, a povodom Međunarodnog dana darivanja knjiga, 14. veljače u akciji „Čitam, dam, sretan sam“ prikupljeno je preko 12 000 slikovnica za dječje odjele bolnica, domove za djecu i druge ustanove. Posljednjih godina, zahvaljujući suradnji i financijskoj podršci Ministarstva kulture, oblikovani su i tiskani promotivni stolići za akcije promicanja čitanja naglas na trgovima hrvatskih gradova. Tiskane su majice s logom kampanje za volontere koji provode aktivnosti čitanja djeci od najmlađe dobi i majice za djecu koja sudjeluju u programima kampanje. Osim toga, tiskane su naljepnice s logom kampanje kojima knjižničari označuju slikovnike i knjige koje preporučuju za čitanje djeci od rođenja do treće godine života. Održano je više javnih predstavljanja kampanje na stručnim skupovima logopeda, odgojitelja i knjižničara. Na međunarodnom sastanku u ožujku 2016. s temom Suradnja matičnih službi za narodne knjižnice u Hrvatskoj i koordinacije regionalnih knjižnica u Sloveniji Nacionalna kampanja „Čitaj mi!“ predstavljena je kao jedinstveni projekt koji provode knjižnice u Hrvatskoj.

Kampanja Čitaj mi! službeno je potvrđena i kao kandidat za nagradu Astrid Lindgren Memorial Award (ALMA) 2017. g., na prijedlog Gradske knjižnice Rijeka. Pod brojem Alma 2016/68 Gradska knjižnica Rijeka nominirala je kampanju Čitaj mi! zato što je to prva velika kampanja za promociju čitanja na nacionalnoj razini koja fokusira pažnju javnosti, roditelja i donositelja odluka na važnost čitanja, a okuplja angažirane udruge i ugledne stručnjake koji se bave čitanjem i djecom i koji su na svoj način dali dodatnu vrijednost razvoju projekta. Vrijednost kampanje Čitaj mi! je u sinergiji i partnerstvu više stručnih udruga koje surađuju, dijele informacije i ideje kako bi osigurali postizanje ciljeva kampanje.

Zaključak

Velik je izazov pokušati knjižničnim uslugama doprijeti do djece rane dobi i roditelja. Knjižnice su poticajna mjesta za razvoj rane pismenosti, međutim u današnje vrijeme uloga knjižnice u poticanju rane pismenosti puno je šira i kompleksnija. Uloga knjižnice je uključiti i međusobno povezati sve faktore u lokalnoj zajednici u kojoj djeluje (roditelje, zdravstvene djelatnike, odgojno-obrazovne ustanove, stručnjake različitih profila, političare, medije, donatore) s ciljem stvaranja poticajnog okruženja za razvoj rane pismenosti. Stoga su knjižničari razvili nekoliko oblika suradnje s roditeljima na dječjim odjelima u knjižnicama. Primjer su savjetovanja,

radionice, predavanja te sudjelovanje u igraonici prilikom interakcije knjižničara s djecom. Izrazito je važno da knjižničari budu pozitivno naklonjeni suradnji s roditeljima kako bi zajednički mogli osigurati djeci ugodno okruženje i prostor za igru i rad. U istraživanju koje su prim. mr. sc. Marija Radonić i dr. sc. Ivanka Stričević provele u RH 2014. god. došlo se do podataka da roditelji imaju pozitivan stav prema čitanju, 94 % roditelja čita ili je čitalo svojoj djeci, ali samo je kod 9 % roditelja čitanje najdraža aktivnost koju provode zajedno s djecom. Roditelji najmanje vole čitati djeci u dobi do 12 mjeseci, svega 2 % roditelja. Samo trećina roditelja koji su sudjelovali u istraživanju misli da je čitanje i pričanje priča povezano s kasnijim uspjehom u školi. Gotovo 50 % roditelja nitko nije poticao da čitaju djeci, a među onima koji su ih poticali najčešće su to bili prijatelji, 22 %. Zbog navedenih rezultata ove studije, ali i mnogih drugih, čitanje nužno mora biti višedisciplinarno, s mnoštvom zainteresiranih disciplina (od pedagogije, psihologije, povijesti, medijskih i kulturno-istorijskih studija do ekonomije i prava) i mnoštvom zainteresiranih dionika koji razumiju korisnost čitanja i za pojedinca i za zajednicu. Roditeljima je potrebno osvijestiti njihovu ulogu u jezično-govornom razvoju djeteta te im pomoći u razvijanju osobnih vještina kroz savjetovališta, tečajeve, predavanja i dr. Međuinstitucionalna suradnja je od presudne važnosti jer samo organiziran, sveobuhvatan i dobro osmišljen rad šire zajednice i obitelji može pridonijeti sustavnom radu na razvoju rane pismenosti.

Literatura

- Cupar, Drahomira; Čunović, Kristina et al. *Literacy in Croatia : Country Report Children, Adolescents and Adults*. Cologne : The European Literacy Policy Network (ELINET), 2016. URL: http://www.elinet.eu/fileadmin/ELINET/Redaktion/user_upload/Croatia_Long_Report.pdf
- Čudina-Obradović, Mira. *Čitanje prije škole: priručnik za roditelje i odgojitelje*. Zagreb: Školska knjiga, 2002.
- Čunović, Kristina; Stropnik, Alka. *Kampanje, projekti i programi za promicanje čitanja naglas djeci od najranije dobi* // Libri & Liberi. 5(2016), str. 117-133. Dostupno na: http://www.librietliberi.org/wp/wp-content/uploads/2016/12/2016-12-18-Liberi_et_Liberi_5_1_04_STUDIJA_6_Cunovic-i-Stropnik.pdf (20.2.2017.)
- Čunović, Kristina; Stropnik, Alka. *Nacionalna kampanja "Čitaj mi!" – primjer partnerstva i usklađenosti udruga*. // Vjesnik bibliotekara, 58, 1/2(2015), 103-120.
- Čunović, Kristina; Basar, Tatjana; Vine, Gabrijela. *Nacionalna kampanja "Čitaj mi!" kroz prizmu usluga i programa Gradske knjižnice "Ivan Goran Kovačić"* / Zbornik radova : Na mladima svijet ostaje = Zbornik prispevkov : Na mladih svet stoji / 10. međunarodni stručni skup Knjižnica - središte znanja i zabave, Karlovac, 2. i 3. listopada 2014. = 10. strokovno srećanje z međunarodno udeležbo Knjižnica - igrišče znanja i zabave, Karlovac, 2. i 3. oktobar 2014. Ur. Frida Bišćan ... et al. Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ ; Novo mesto : Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, 2014. Str. 48-55.
- Krashen, Stephen; Lee, Syyng, & McQuillan, Jeff. (2012). *Is The library important? Multivariate studies at the national and international level*. Dostupno na: http://www.sdkrashen.com/content/articles/multivariate_studies.pdf (19.12.2016.)
- Martinović, Ivana. *Izvještaj sa skupa Roditelji s bebama i malom djecom - dobrodošli u knjižnicu!* // Hrčak, 31(2007), 1; 5-6.
- Martinović, Ivana; Stričević, Ivanka. *Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu*. // Libellarium, IV, 1 (2011): 39 - 63.
- Petr, Kornelija. *Obiteljska pismenost* // Dijete i društvo: časopis za promicanje prava djeteta 1-2 (2005), 364-377.
- Radonić, Marija; Stričević, Ivanka. *Rođeni za čitanje : promocija ranog glasnog čitanja djeci od najranije dobi*. // Paediatr Croat 2009; 53 (Supl 1): 7-11.
- Radonić, Marija; Stričević, Ivanka. *How Much do we Read to our Children. Poster on the 7th Europaediatrics Congress, Florence, Italy, May 13-16, 2015*. Dostupno na: <http://www.abbvie.ru/content/dam/abbviecorp/ru/docs/partners/7th-Europaediatrics-Congress-of-the-European-Paediatric-Association.pdf> (19.12.2016.)
- Smjernice za knjižnične usluge za bebe i djecu rane dobi. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008.
- Stričević, Ivanka; Čunović, Kristina. *Knjižnične usluge za djecu rane dobi i roditelje u Hrvatskoj*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 56, 3(2013), str. 47-66.

ODGOVORNO I ZDRUŽENO U PROMICANJU ČITANJA – POTICANJE SVIH SUDIONIKA U PROCESU

Snježana Berak, Narodna knjižnica „P. Preradović“ Bjelovar

Sudionici Okruglog stola Strategije čitanja (Bjelovar, 24. 11. 2016.)

Uvod

Čitanje djeluje na osobnost, čitanje oplemenjuje, čitanje oblikuje, čitanje razvija kognitivne sposobnosti, čitanje utječe na socijalne vještine, čitanje bogati rječnik, čitanjem usvajamo znanja, činjenice, informacije, iskustva, čitanje potiče na razmišljanje, razvija maštu, budi osjećaj. Pa je li onda čitanje važno poticati, razvijati strategije i promicati sve njegove vrste u svim oblicima, od svih koji se njime bave, u svim vrstama knjižnica, udruženo?

Čitanje kao najvažnije područje djelovanja narodnih i školskih knjižnica otvara navedenim ustanovama brojna pitanja. Narodnim se nerijetko pripisuje čitanje iz užitka i zabave, dobrovoljno čitanje, školskim pak funkcionalno čitanje u cilju odgojno-obrazovnog procesa, učenja. Knjižnice su i mjesa koja svom korisniku omogućavaju razumijevanje informacija koje nude. Njihova je uloga promotor-a svih vrsta čitanja neupitna, jer krajnji cilj i učinak je dobrobit ne samo osobe već i društva u cjelini. Knjižnica može i treba biti stimulativna okolina, može i treba nuditi velik izbor različite literature, programa i aktivnosti kako bi razvile vještine čitanja i obogatile iskustvo čitatelja.

Knjižnice i programi poticanja čitanja

Odgovornost knjižnice na razvijanju strategija i motivacije za čitanjem je velika, a pritom mislimo na one koji ne čitaju jer nemaju pristup knjižnici pa na one koji ne čitaju zato što nisu motivirani na čitanje i konačno na one treće koji imaju pristup knjižnici i motivirani su no nemaju vještine da u moru informacija i materijala za čitanje pronađu i prepoznaće one važne, relevantne.

Razvoj čitateljskih kompetencija jedna je od važnih zadaća knjižnice, a ostvaruje ju knjižničar sa svim svojim stečenim znanjima i vještinama. Čitateljska očekivanja su velika i oni očekuju od knjižničara da ih ispunji, odnosno da im približi knjigu i čitanje, da stalno potiče i razvija interese za čitanje, razvija pozitivne stavove prema čitanju... Kontinuirani rad s čitateljima, razvoj strategija za približavanje čitanja iz užitka upravo onima koji ne čitaju iz bilo kojih razloga, stvaranje novih interesnih zbirki obzirom na individualne preferencije, uvođenje novih programa i kampanja za čitanje od najranije dobi na svim razinama (knjižnica, lokalna zajednica, regionalna i nacionalna), suradnja svih ustanova u zajednici – stvaranje međusobne povezanosti i podrške, mogući su i nužni koraci.

Nacionalna udruga Čitaj mi! osnovana je u svrhu promicanja i istraživanja čitanja i svih vrsta pismenosti. Hrvatsko čitateljsko društvo tijekom svog djelovanja, a to je više od dvadeset godina, ima bogatu praksu organiziranja stručno-obrazovnih skupova namijenjenih stručnjacima raznih profila (odgajateljima, nastavnicima, profesorima, knjižničarima, nakladnicima, pedagozima, defektoložima, psiholozima, pedijatrima itd.). Izdaje stručno-informativno glasilo *Hrčak* u kojem članovi društva, izlagajući na skupovima, autori knjiga pišući promišljaju, dijele provjerene i ostvarene rezultate svojih istraživanja i rada na područjima kojima se primarno bave, a usko je vezano uz čitanje i pismenost.

Međunarodni dan pismenosti, koji je proslavio 50. obljetnicu pod sloganom *Čitanjem prošlosti, pišemo budućnost* prigoda je koju HČD koristi kako bi skrenuo pozornost na

teme koje smatra aktualnim, važnim i nužnim da se o njima govori i na njima radi kao i da pobudi zanimanje građana za čitanje i knjigu što je ujedno i trajna njegova zadaća. Stručni skup održava se 8. rujna svake godine i pritom okuplja stručnu javnost u teorijskom dijelu, potiče rasprave o pismenosti i dobrobiti čitanja u hrvatskom društvu, primjerima dobre i djelotvorne prakse nastoju potaknuti pojedince, ustanove i sredine na djelovanje.

Posljednji Stručni skup *Motivacija i strategije za poticanje čitanja* realiziran je uz finansijsku pomoć Ministarstva kulture. Ova podrška govori kako unatoč problemima u kojima grca društvo, postoje načini djelovanja. Motivacijom za čitanje razvijaju se kompetencije kao što su radoznanost, informiranost i kreativnost. Uzmemo li u obzir podatak da je u RH još nepismeno 30.400 osoba, 0,8 % od ukupnog stanovništva, tema je svakako imperativna. Na priordan način pripada knjižničarstvu, osobito onim knjižnicama čiji su korisnici djeца i mladež. To je i zadaća odgoja i obrazovanja u najširem smislu u kojem svoju zadaću imaju i učitelji i profesori.

Stručnim skupom željelo se saznati što utječe na interes za čitanjem i njegov intenzitet, na koje načine knjižničari, profesori, djelatnici udruga i ustanova te izdavači potiču sklonost prema čitanju kod građana svih dobi, razvijaju pozitivne stavove i mišljenja o čitanju, naglašavaju vrijednosti čitanja, nagrađuju trud i proširenje interesa čitatelja te potiču zanimljivu motivaciju spram čitanja. Čitanje kao složena misaona aktivnost u napredovanju svake osobe iziskuje vlastiti duboki mentalni angažman i snažnu motivaciju. Stoga je nužno privoljeti potencijalnog čitatelja da ispočetka krene u tešku aktivnost čitanja, pokazati mu kako mu je čitanje potrebno, zanimljivo, važno, kako je ono izvor uživanja, a da ga pri tom ne odbije od čitanja pogrešnim pristupom i pretvaranjem zanimljive aktivnosti u suprotno. Svatko od sudionika u procesu čitanja – od obitelji, škola, knjižnica, nakladnika, udruga, sveučilišta i dr. – na svoj način motivira na čitanje i potiče kulturu čitanja.

Ciljevi programa bili su razvoj čitalačke pismenosti i poticanje čitatelja na aktivno i kritičko čitanje, poticanje suradnje svih sudionika uključenih u programe čitanja,

pozicioniranje HČD-a kao stručne udruge koja promiče kulturu čitanja u skladu s mogućnostima svakog pojedinca, djelotvornim programima koji motiviraju i potiču kulturu čitanja kod djece u ranoj i predškolskoj dobi, osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj dobi, predstaviti rad, kao i izložiti programe poticanja čitanja odraslih.

Očekivani rezultati nisu izostali. Stručna javnost temu je ocijenila izuzetno vrijednom, te se ideja o organiziranju regionalnih skupova koji bi uključili upravo sudionike u procesu čitanja, knjižničare školskih i narodnih knjižnica, nastavnike i profesore hrvatskog jezika ukazala kao potreba. Prvi takav skup *Strategije čitanja* u okviru Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Bjelovarsko-bilogorske županije, Županijskog stručnog vijeća nastavnika hrvatskog jezika osnovnih i srednjih škola Bjelovarsko-bilogorske županije i Županijske matične službe Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar okupio je 24. studenoga 2016. u Bjelovaru stotinjak sudionika. Hrvatsko čitateljsko društvo kao pokretač odigrao je svoju ulogu i navedeni ciljevi započeli su se ostvarivati. U plenarnom dijelu skupa predavao je dr. sc. Danko Plevnik (*Kako je moguća nemoguća misija – motivacija mladih za čitanje*) i u njem iznio svoju viziju problema (ne)čitanja djece i mladih. Već na početku ocijenio je rad nastavnika materinskoga jezika „gerilskim pothvatom“ i ustanovo da su sami protiv svih – tehnologije, školskoga sustava, inspekcije, ministarstava, agencija, roditelja i učeničkoga nečitanja. Naglasio je kako smatra da je bit obrazovanja usaditi radost čitanja kod mladih, a ne literaturu kao muku.

Profesorica savjetnica Tanje Marčan, iz Hotelijersko-turističke škole Opatija, u svome izlaganju *Problemi s nerazumijevanjem književnih i neknjiževnih tekstova i strategije čitanja* predočila je probleme na koje nailazi sa svojim učenicima koji ne vole i ne žele čitati propisana književna djela te ponudila sudionicima čitav niz strategija čitanja kojima učenicima možemo olakšati čitanje i razumijevanje njima teško razumljivih i zahtjevnih tekstova. Usljedio je *Okrugli stol Kako je nemoguća misija-moguća*. Osim izлагаča sudjelovali su prof. Ilija Pejić, knjižničarski savjetnik, voditelj Županijske matične službe Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar, te predstavnici Hrvatskog čitateljskog društva, učitelji i profesori. Učestnicima je omogućeno razgovaranje i razmjena iskustava i doživljaja.

Slušatelji Stručnog skupa Strategije čitanja (Bjelovar, 24. 11. 2016.)

dovic" Bjelovar, mr. sc Zorka Renić, profesorica savjetnica, školska knjižničarka Medicinske škole Bjelovar i voditeljica ŽSV školskih knjižničara BBŽ, Jasmina Kuzle, prof. hrvatskog jezika u OŠ Vladimira Nazora Daruvar, Suzana Jurić, prof. hrvatskog jezika u OŠ Rovišće i voditeljica ŽSV učitelja hrvatskog jezika BBŽ, Mirjana Milinović, prof. savjetnica i knjižničarka u OŠ Rovišće; Snježana Berak, mag. bibl., predsjednica HCD-a, koordinatorica kampanje za poticanje čitanja od najranije dobi „Čitaj mi!“ BBŽ i voditeljica Igraonice - programa za predškolsku djecu na Dječjem odjelu bjelovarske Knjižnice. Skupom je moderirala Nikolina Marinić, prof. savjetnica i voditeljica ŽSV nastavnika hrvatskog jezika BBŽ, iniciatorica i voditeljica radne skupine za organizaciju skupa. Sudionici Okruglog stola kratkim su izlaganjem iznosili svoja stajališta i informacije na temu iz područja kojima se bave. Odgovarali su na pitanja, a uključivanjem okupljenima je dana mogućnost iznošenja i razmjene iskustava na svim nivoima.

Pad interesa za knjigu i čitanje, promijenjeni načini čitanja u digitalnom okruženju i nedostatna kompetencija pismenosti za život od svakog društva zahtijevaju da se sustavno i strateški bavi pitanjima kulture pismenosti. Budući da u Hrvatskoj do sada nije postojala strategija razvoja kulture čitanja i pismenosti, a nepobitno je da je neće biti tako skoro, kao niti reforme kojom se namjeravaju napustiti zastarjeli nastavni planovi i programi, kao i metode nastave, koje bi zamjenili novi dokumenti i nov pristup poučavanju, naglašena potreba međusobne vezanosti, komunikacije i suradnje postaje još i veća tim više jer prošle su četiri godine a još uvijek nije donesena Nacionalna strategija za poticanje čitanja kao ni Cjelovita kurikularna reforma.

Doneseni zaključci na bjelovarskom skupu mogući su smjerokaz i prilog razvoju novih i učinkovitih strategija poticanja čitanja, a samim time i kvalitetnijeg usvajanja novih znanja:

- Knjižničari su dobro informirani o strategijama poticanja čitanja, ali ih teško ostvaruju jer nisu uklapljeni u nastavu i teško dolaze do učenika, ovise o kolegama nastavnicima koji im „prepuste“ neki od nastavnih satova. Stoga je neophodno, obzirom da još nije sustavno regulirano, na nivou škole poticati međusobnu intenzivniju suradnju knjižničara i nastavnika, ne samo hrvatskog jezika.
- Raditi na poticanju čitanja i nakon što učenik završi razrednu nastavu.
- Svi koji su na bilo koji način uključeni u rad s djecom, vezano za čitanje, trebaju biti educirani, primjenjivati stечena znanja u praksi, nadograđivati znanja i vještine koje imaju.
- Jedan od prijedloga je: otvoriti web stranicu koja će prikupljati primjere dobre prakse u provođenju strategija poticanja čitanja i motivacije, što bi bilo od koristi ostalima.
- Jedno okupljanje kao što je ovo (knjižničara, nastavnika i profesora hrvatskog jezika...) nikako ne bi smjelo biti jedino, već je u suradnji sa ŽSV potrebno organizirati određene cikluse i o svim vrstama pismenosti kako bi se zajednički korak po korak uspostavljali međusobni odnosi, prema istom cilju.
- Potrebna je afirmacija čitatelske nastave pomoću koje bi mlađi mogli prepoznavati čitanje kao pretpostavku svog unutarnjeg i zajedničkog vanjskog života.
- Radikalni zaokret okretanja učeniku kao subjektu čitanja, uključuje i značajnije korištenje neknjiževnih tekstova i elektroničkih medija.
- Nastavnici hrvatskog jezika moraju preći u ofenzivu i preuzeti nastavu digitalnog čitanja kako bi učenici dobili i digitalne čitatelske kompetencije. Trebali bi aktivnije sudjelovati i u blogosferi i na Facebooku, u smislu preporučivanja knjiga koje je danas u rukama umreženih učenika, te i tako angažirati u izvanškolskoj borbi za estetske kriterije ukusa.
- Održivo motiviranje ne može se zasnivati samo na invenciji atraktivnih tehniki animiranja za kampanjska čitanja, nego omogućiti obrazovanje za cjeloživotno čitanje, učenje.

- Profesori moraju pronaći načine postupnijeg i prihvatljivijeg približavanja obveznoj građi koju zahtijeva Ministarstvo znanosti i obrazovanja, a knjižničari balansirati između te obveze i slobode izbora. Odnos između profesora hrvatskog jezika i knjižničara je kao odnos između liječnika i ljekarnika.

- Uloga knjižničara je presudna za donošenje odluke o nastavku čitanja mlađih jer su oni, posebice školski knjižničari, u svakodnevnom kontaktu s učenicima i u prilici da prate način na koji oni biraju knjige.

- Edukaciju nastavnika potrebno je provoditi u smjeru daljnog osvjetljavanja glavnih problema u poticanju čitalačke pismenosti kod djece i mlađih.

- Potrebno je nastavnicima pružiti ohrabrenje u korištenju novih metodičkih pristupa nastavi književnosti koji bi djeci i mlađe približili čitanju. Stručni skupovi s istim izlagачima na temu *Poticanje čitanja u djece i mlađih i Motivacija i strategije poticanja čitanja* održani su prema istom modelu u Karlovcu 9. siječnja 2017. <http://hcd.hr/2017/01/10/strucni-skup-citanje-i-citalacka-pismenost-u-karlovcu/> i u Novom Marofu 12. siječnja 2017. na kojem su sudjelovale i viša stručna savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje Mirela Barbaroša-Šikić, prof. i Maja Zrnčić, prof. iz Ministarstva kulture te uz goste predavače učitelji i nastavnici praktičari sa svojim primjerima dobre prakse <http://hcd.hr/2017/01/20/strucni-skup-motivacija-i-strategije-poticanja-citanja-u-novom-marofu/>.

Zaključak

Suočeni s činjenicom ostvarenja ispodprosječnih rezultata hrvatskih učenika u području čitalačke pismenosti na posljednjem PISA istraživanju, činjenicom da još uvijek nisu prihvaćeni spomenuti dokumenti kao pokušaj promjene postojećih nastavnih planova i programa, nastavnici Hrvatskoga jezika shvatili su da su prepуšteni sami sebi i da, unatoč informatizaciji, zastarjelim programima i obveznoj lektiri moraju učiniti najbolje što mogu kako bi odgojili čitatelja. I sada ponovo treba naglasiti važnost poticanja narodnih i učeničkih knjižnica sa školama kako bi knjižnice postale prepoznatljivo mjesto neformalnoga učenja, ali i vidljive u procesu poticanja i razvoja čitalačke pismenosti učenika. Tomu pridonosi i nacionalna kampanja za poticanje čitanja *Čitaj mi!* kojom se potiče čitanje djece od najranije dobi i koja broji uistinu pozitivne rezultate svojih nastojanja <http://www.citajmi.info/naslovna/>. Njome promoviramo kako je dovoljno samo 15 minutno čitanje dnevno naglas za cijelokupni djetetov razvoj. Za generacije koje to nisu imale, nije kasno ni sada. Moguće je da bi uvođenje predmeta Glasno čitanje u školama promijenilo sadašnju sliku stvari. Izreka koja se u posljednje vrijeme često čuje *Dijete koje čita postaje čovjek koji misli*, istinita je.

PREGLED PROJEKATA ZA POTICANJE ČITANJA KOJE ORGANIZIRAJU ŠKOLSKI KNJIŽNIČARI

Dejana Bedeković, IV. osnovna škola Bjelovar

Sažetak

U radu se predstavljaju primjeri poticanja čitanja projektima koje provode školski knjižničari na području cijele države u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju. U središtu svih projekata je poticanje čitanja i razvoj čitateljskih vještina, elemenata kompetencije „učiti kako učiti“ (prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu) te sastavnice cjeloživotnog učenja, na svim razinama učenja.

Ključne riječi: čitanje, čitalačka pismenost, knjižnica, škola

Uvod

Djelatnost školske knjižnice obuhvaća poticanje čitanja učenika radom stručnog suradnika knjižničara. Poticanje čitalačke pismenosti unutar knjižnično-informacijskog obrazovanja moguće je provođenjem individualnih i skupnih projekata (razrednih, školskih i projekata udrug na županijskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini), natjecanja i kvizova... Školski knjižničari se iz godinu u godinu mogu prijaviti u mnoštvo projekata poticanja čitanja. Ovdje navodimo neke od programa koji su zaživjeli u brojnim školskim knjižnicama

Branje ne pozná meja/Čitanje ne poznaje granice

Koordinatorice: Mirjana Čubaković, stručni suradnik mentor OŠ Budašovo-Topolovac-Gušće, mirsreco@gmail.com i Mirjam Klavž Dolinar, školska knjižničarka OŠ bratov Polančičev Maribor, mirjam@osbp.si

Glavni cilj ovog međudržavnog projekta je poticanje čitanja dječje književnosti, a zadaća promicanje hrvatske/slovenske dječje književnosti, jezika i kulture. Projekt se provodi u hrvatskim i slovenskim osnovnoškolskim knjižnicama. Tijekom provedbe projekta prevedeno književno djelo autora susjedne zemlje čita se naglas, u skladu s Odlukom Europske organizacije za promicanje čitanja EU READ. Književna djela povezuju se s Nastavnim planom i programom međupredmetnim povezivanjem. Sudjeluju cijeli razredi, interesne skupine i nastavno osoblje. Slovenske škole čitaju prijevode djela hrvatskih autora, a hrvatske škole prijevode djela slovenskih autora, pripreme završnicu u jednoj od škola i prezentiraju svoj rad. Surađuju dvije po dvije škole, koje su međusobno povezane i koje same dogovaraju daljnje aktivnosti (same se dogovaraju što će čitati, koje će razrede uključiti, kako će pripremiti završnicu,...). Uz čitanje, i nakon čitanja organiziraju se razne aktivnosti (kreativne i likovne radionice, literarno-glazbene dramatizacije i sl.). Tijekom ožujka organizira se završnica u jednoj od škola koje su povezane ili video-konferencijom (kako tko može i želi).

Citajmo zajedno - citajmo naglas: zaboravljene knjige

Filipov plakat

Državni projekt za poticanje čitanja kojim koordinira kolega Denis Vincek, stručni suradnik knjižničar OŠ Ante Kovačića Zlatara, denis.vincek7@gmail.com

Čita se na glas u četvrtom razredu (nije nužno) priča/knjiga koja se inače ne čita u lektiri. Tijekom čitanja obilježavaju se različiti dani iz kulturne i javne djelatnosti vezani uz odabranu knjigu (po izboru). U travnju bude završnica gdje svatko prikaže svoju priču osvrtom, igrokazom, pjesmom, i sl. Bitno je da se čita, i to na glas, da se druže i da se stječu nova prijateljstva među djecom, a da mi knjižničari razmjenjujemo iskustva u radu. Na završnici iz svake škole dolazi dvoje-najviše troje učenika uz pratnju knjižničara i učitelja.

Riječ dana

Novi projekt poticanja čitanja kolegice Ide Bogadi, stručne suradnice knjižničarke Osnovne škole Gustava Krkleca, Zagreb (knjiznica.skole@gmail.com), a informacije i upute su na stranici: <https://drive.google.com/file/d/0BxljF1cXU8PTUdWa1Z4c3BRcDA/view>. Projekt se provodi u školskoj knjižnici poslije prvog školskog sata (za vrijeme odmora). Prvi učenik/učenica koja uđe u školsku knjižnicu i želi izvući Riječ dana, bira riječ otvarajući Rječnik hrvatskog jezika (nasumice otvoriti i prstom „ubođe“ riječ). Ta se riječ, zajedno s objašnjenjem istakne na panou ispred knjižnice i na mrežnoj stranici škole, zajedno s imenom i prezimenom učenika koji ju je izvkao. Skup pamtitelja riječi se organizira krajem prvog polugodišta, pristupaju oni koji žele pokušati zapamtiti što više riječi s popisa izvučenih riječi. Svi budu pojedinačno i usmeno upitani za značenje pojedinih riječi s liste pred komisijom i pobyeđuje onaj/ona s najviše točnih odgovora. Ovim projektom se obogaćuje rječnik učenika i čuva pisana riječ. Ostvareni zadaci i ciljevi u odgojno-obrazovnom procesu su rukovanje i snalaženje sa stručnom literaturom, usvajanje i ispravno korištenje hrvatskog jezičnog blaga.

Nacionalno natjecanje u čitanju naglas

Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac“ Sisak i Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskog knjižničarskog društva organiziraju Nacionalno natjecanje u čitanju naglas. Natjecanje se provodi na četiri razine: školskoj, općinskoj/gradskoj, županijskoj te nacionalnoj. Zadatak je natjecatelju u pet minuta nastupa predstaviti knjigu po vlastitome izboru i to kratkim kreativnim uvodom bez korištenja tehnologije te izražajnim čitanjem odabranog ulomka. Tijekom proteklih godina u Natjecanju su sudjelovali natjecatelji iz gotovo svih krajeva Republike Hrvatske, Od Vukovara do Dubrovnika te i ove godine očekujemo veliki odaziv. Natjecanje se održava pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture, a podržava ga i Hrvatsko čitateljsko društvo. Koordinatorice su Nataša Bujas i Iva Dužić - natjecanjeucitanju@gmail.com

Projekti u sklopu hrvatske mreže školskih knjižničara

Daj šapi glas!

Novi projekt kolegice Draženke Stanić, stručne suradnice knjižničarke OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog Ivanec, knjiznica@gmail.com i dr. Daj šapi glas! je projekt senzibilizacije učenika i lokalne zajednice za brigu prema napuštenim životinjama, kao i izmjena stavova i ponašanja prema vlastitim kućnim ljubimcima kako bi se broj napuštenih životinja smanjio te volonterskim i humanitarnim angažmanom učenika i njihovih bližnjih olakšao rad udrugu koje se bave napuštenim životnjama. Učenici škola uključenih u projekt upoznaju se s problemom napuštenih životinja edukacijom i samoedukacijom čime razvijaju informacijske vještine. Projekt je povezan i s

Osnovna škola Popovača

građanskim odgojem, osobnim i socijalnim razvojem i poduzetništvom. U projekt se mogu uključiti svi, ne samo školski knjižničari. Mogu se uključiti i osnovne i srednje škole.

<http://www.elinet.eu/good-practice/examples-of-good-practice/detail/project/family-reading-time>

Tulum s(l)ova

Koordinatorica: Draženka Stančić, stručna suradnica , stručna suradnica knjižničarka OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog Ivanec, knjiznicax@gmail.com

Zajednički je projekt OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog Ivanec, Hrvatske udruge školskih knjižničara i Hrvatske mreže školskih knjižničara u koji su uključene školske knjižnice iz cijele Hrvatske. Čitanjem iz užitka popularizira vještinu čitanja kod uzrasta 7. i 8. r. osnovne te 1. i 2. r. srednje škole, a osim u obrazovanje, zadire i u područje kulture. Neki od ciljeva su: utjecati na jačanje pozitivnog stava učenika prema čitanju i pridavanjem važnosti čitanju iz užitka u lokalnoj zajednici omogućiti učenicima samoostvarivanje i osjećaj važnosti, razvijanje volonterstva. Sastoji se od dvije glavne faze, noćnog čitateljskog susreta u školskim knjižnicama i čitanja u lokalnoj zajednici. Projekt je prepoznat i uvršten na stranice ELINET-a: <http://www.elinet.eu/good-practice/search-results/detail/project/tulum-slova-orowletter-party>

Čitamo mi, u obitelji svi

Nacionalna koordinatorica projekta: Dejana Bedeković, stručna suradnica knjižničarka IV. OŠ Bjelovar

Teritorijalne voditeljice: Viktorija Tomšić, stručna suradnica knjižničarka OŠ "Antun Klasinc" Lasinja (primorska Hrvatska), Dragana Ljubojević Haramustek, stručna suradnica knjižničarka OŠ Nova Kapela, Batrina (istočna Hrvatska) i Vlatka Tokić, stručna suradnica knjižničarka OŠ u Đulovcu (središnja Hrvatska). Nacionalni projekt poticanja (obiteljskog) čitanja kod učenika trećih (i četvrtih) razreda osnovnih škola RH, u koji su uključeni njihovi roditelji i učitelji. Projekt vode školski knjižničari pojedinih škola (koji koordiniraju cijelom organizacijom projekta u školi prema općim pravilima projekta), u suradnji s učiteljima trećih razreda i ravnateljem/icom škole. Cilj projekta je ukazati na važnost svaladanja tehnike čitanja kod učenika, važnost roditelja u procesu učenja čitanja kao važnog uzora i na važnost školske knjižnice kao informacijskog središta škole koja promiče kulturu čitanja. Kako razvijamo kulturu čitanja u lokalnoj zajednici i obiteljima naših učenika, i ovaj projekt sadrži elemente GOO-a. Projekt traje cijelu školsku godinu, a izvedbeni dio se provodi u drugom polugodištu. Projekt je osmišljen po načelu "putovanja" knjižnične naprtnjače s 8 knjiga od jednog do drugog učenika 3. razreda. Učenik naprtnjaču nosi u svoj dom na obiteljsko čitanje na 5 dana. Knjižnica kupuje 8 knjiga za jedan razred za potrebe projekta, a zatim te knjige ostaju u knjižničnom vlasništvu poslije projekta, za daljnju posudbu. Projekt je prepoznat i uvršten na stranice ELINET-a:

Čitanjem do zvijezda - natjecanje u znanju i kreativnosti

Voditelji: Dražen Ružić i Tanja Radiković (OŠ) ; Ivana Vladilo i Ivana Štimac-Sajko (SS)

U natjecanju se čitaju lektirne i nelektirne knjige te održava ekipno/pojedinačno natjecanje i izrađuje se plakat (OŠ) ili multimedijijski uradak koristeći aplikaciju po izboru (SS). U osnovnim školama odvija se u pisanim obliku, a u srednjim školama online. Natjecanje za osnovne škole koncipirano je tako da svake godine ima određenu temu koja povezuje ispit znanja koji se piše iz tri ili četiri zadane knjige i izradu promidžbenoga plakata koji zadanu knjigu treba predstaviti širem krugu čitatelja. Tako se je tijekom godina čitalo fantastične, kriminalističke, pustolovne i suvremene dječje romane i romane za mlade. Cilj projekta je potaknuti timski rad, ali i individualni napor, poticati razvoj kreativnosti djece i mladih te poticati djecu i mlade na organizirano i smisleno provođenje slobodnog vremena.

Zaključak

Školski knjižničari u okviru svog rada provode u zadnjih desetak godina brojne projekte poticanja čitanja koji nisu usustavljeni u nekom biltenu ili vodiču, nego su svako malo raštrkano prezentirani na pojedinim skupovima. Kao udruga koja brine o svojim članovima, i Hrvatska mreža školskih knjižničara, i Hrvatsko knjižničarsko društvo treba poraditi na biltenu ili vodiču projekata školskih knjižničara koji su od neprocjenjive važnosti za razvoj strukovne zajednice knjižničara i učiniti njihov vrijedan doprinos radu javno vidljivim. Školski knjižničari promiču čitanje općenito, a kao što vidimo podrška su svim predmetima, i to treba itekako cijeniti i promicati!

Noćno čitanje u školskoj knjižnici

IZ NARODNIH KNJIŽNICA

U KORAK S TEHNOLOGIJOM – INOVATIVNE KNJIŽNIČNE USLUGE I KONTINUIRANO STRUČNO USAVRŠAVANJE

Ida Gašpar, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica

U današnje vrijeme veliki je izazov potaknuti djecu na čitanje i neformalnu edukaciju pa knjižničari sve više koriste nove tehnologije i medije kako bi ih zainteresirali. U Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica sustavno se implementiraju elektronički sadržaji i mobilni uređaji u postojeće knjižnične usluge, kreiraju se novi programi, a s ciljem poticanja korištenja knjižničnih usluga kao i prepoznavanja knjižnice kao multimedijalnog izvora informacija. Važan element u provođenju svakog programa i aktivnosti je i stručno usavršavanje djelatnika. Predstavnica Dječjeg odjela sudjelovala je u jesen 2016. u radionici Goethe Instituta pod nazivom „Između Harryja Pottera i Pokemona Go: Ponude i usluge školskih knjižnica u digitalno doba“. Voditeljica je bila Ute Hachmann, ravnateljica gradske knjižnice Brilon (Njemačka).

Glavna je tema bila pojam medija i njihova prisutnost i utjecaj na razvoj djeteta od najranije dobi. Dijete zapravo već od svoje druge godine života postaje medijski pismeno, uz mobilne uređaje koje svakodnevno koristi, a paralelno stječe i vještina samostalnog pretraživanja informacija pomoću touchscreena. Stručnjaci nisu zagovornici potpunog ukidanja pristupa medijima, ali savjetuju što manje korištenja u predškolskoj dobi te što više aktivnosti na svježem zraku. Rezultati istraživanja provedenog u Brilonu i okolicu potvrđuju činjenicu kako djeca provode puno vremena uz tehnologiju, ali je pozitivna stvar da je knjiga i dalje prisutni medij, tj. mnogi roditelji ističu kako je čitanje svakodnevno prisutna aktivnost u njihovim obiteljima.

Knjižnica u Brilonu prvenstveno pruža usluge djeci, a sadrži više od 36 000 medija i čak 17 000 e-knjiga u online bazi. Neki od značajnijih projekata i programa su *Medijski metar*, *Knjižnice u čekaonicama*, *Brilonske knjižne bebe*, *Bebe čitaju*, *Kostimirana vođenja po knjižnici* i sl.. U praktičnom dijelu predavanja polaznici su u prostoru knjižnice Goethe Instituta koristili raznovrsne medije koji se mogu uključiti u knjižničnu uslugu: *PlayStation* konzolu kojom se kreira prostor za razondru, *Wii* konzolu kao način spajanja zabave i pokreta, edukativne aplikacije na

tablet računalima i interaktivne *tiptoi* olovke koje čitaju tekst.

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica od 2014. godine nudi uslugu korištenja tablet računala u Dječjem odjelu uz definirana pravila ponašanja, a Odjel za odrasle nudi i posudbu istog, uz moguću posudbu i e-čitača. Održavaju se radionice „Istražujemo i igramo se tabletima“ za djecu predškolske dobi tijekom kojih upoznaju edukativne aplikacije za učenje predvještina čitanja, pisanja, matematike. Korisni elektronički edukativni materijali preporučuju se u gotovo svim oblicima medijskog i informatičkog opismenjavanja, a tu je i SMART TV kao promotivni medij za predstavljanje mjesecnih događanja u svim odjelima Knjižnice.

Odnedavno su na hrvatskom tržištu dostupne i tzv. slikovnica proširene stvarnosti u kojima se scene animiraju pomoću tablet aplikacija pa je tako u Knjižnici dostupna i predstavljena slikovnica „Mačak Sivko“ te istoimena tablet aplikacija koja animira Sivkove emocije. Goethe Institut omogućio je našim korisnicima da se služe i interaktivnim *tiptoi* olovkama koje se mogu koristiti u Dječjem odjelu kao dio tematskih paketa za stjecanje vještine čitanja, slušanja i razumijevanja njemačkog jezika.

Tijekom ljeta održavaju se i kreativne radionice korištenja korisnih web alata „Kreativnost u digitalnom svijetu“, a putem ISSUU alata objavljaju se digitalizirane publikacije radova nastalih tijekom kreativnih radionica korisnika Knjižnice (Dostupno na: <https://issuu.com/knjiznica.fran.galovic>). Od jeseni 2016. u skladu s globalnim tehnološkim fenomenom STEM (*Science, Technology, Engineering and Mathematics*), održavaju se radionice robotike. U Tjednu cijelogodišnjeg učenja 2016., tijekom Dana robotike, instruktor Vlado Lendvaj održao je dvije radionice namijenjene djeci osnovnoškolske dobi. Učenici koprivničkih osnovnih škola savladali su osnove programiranja mBot robota u programu Scratch. U trećoj grupi, programirali su knjižničari te profesori informatike kako bi se upoznali s mogućnostima edukacije djece u STEM području.

U korak s tehnologijom Program je realiziran u suradnji s Institutom za Razvoj i Inovativnost Mladih - IRIM te Robotičko informatičkim klubom Popovča, a pod pokroviteljstvom Grada Koprivnice. Nakon usvajanja osnova i knjižničarke Dječjeg odjela održale su radionice upoznavanja mBot robota tijekom zimskih praznika, za sve uzraste osnovnoškolske djece, ali i za djecu predškolske dobi u Pričaonici. U okviru Croatian Makers projekta Knjižnica se uključila u program *STEM revolucije* Instituta za razvoj i inovativnost mladih te dobila 20 BBC micro-bitova - džepnih računala, koji će također korisnici Knjižnice moći koristiti tijekom nadolazećih radionica, pod vodstvom knjižničara i volontera. Cilj je ovih programa zainteresirati djecu za tehničke znanosti, programiranje i potaknuti ih na istraživački pristup učenju.

U korak s tehnologijom

PROVOĐENJE NACIONALNE KAMPANJE „I JA ŽELIM ČITATI!“ U KNJIŽNICI I ČITAONICI „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA

Ida Gašpar, Danijela Petrić, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica svojim se programima aktivno uključila u provođenje Nacionalne kampanje za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom „I ja želim čitati!“ koju je u jesen 2016. pokrenula Komisija za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama HKD-a. Još od 2002. godine koprivnička knjižnica provodi knjižničnu uslugu „Čitamo s vama - kako prepozнатi teškoće u čitanju - disleksiju“ i kontinuirano radi na programima namijenjenim osobama s teškoćama čitanja i disleksijom te na senzibiliziranju javnosti. Ovaj program namijenjen je roditeljima, starateljima, učiteljima i stručnjacima koji rade s djecom s ciljem informiranja o teškoćama u čitanju i pisanju. U okviru programa u Knjižnici je dostupna specifična građa; zvučne knjige, građa lagana za čitanje, filmovi, glazba, računalne igre, e-čitači, daisypalayer, e-knjige, a povremeno se održavaju izložbe, edukacije korisnika, predavanja i tribine.

Voditeljica Matične službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“, Ljiljana Vugrinec provela je istraživanje o korištenju digitalne baze zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slike u osnovnim i srednjim školama Koprivničko-križevačke županije s ciljem informiranja i edukacije nastavnika o mogućnostima korištenja online baze zvučnih knjiga. Prema rezultatima istraživanja u Koprivničko-križevačkoj županiji evidentirano je 425 učenika (354 u osnovnim i 71 u srednjim školama) kao potencijalnih korisnika digitalne baze zvučnih knjiga, a najčešći uzrok teškoća je disleksijski (52 %).

Od početka provođenja kampanje Knjižnica je organizirala radionicu „Tehnike samopomoći za roditelje djece s disleksijom“ u kojoj je sudjelovalo 30-ak roditelja, a odazvali su se i stručni suradnici. Tijekom rasprave stavljen je naglasak na probleme poput nedovoljno stručne edukacije za učitelje i roditelje, neprilagođeni materijali za učenje, nedovoljno asistenata u

školama, a gorući problem je nedostatak logopeda na području grada i okolice, dok je sustavna terapija neophodna. Radionice je vodila logopedinja Diana Plantak koja je održala i individualna savjetovanja „Pitajte logopeda!“ tijekom kojeg su roditelji mogli dobiti konkretnе informacije o terapiji i radu s djecom koja imaju disleksijsku ili druge teškoće čitanja i pisanja.

Tijekom kampanje stavljen je i naglasak na online bazu zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slike, o kojoj su upoznati i školski knjižničari na Stručnom skupu Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola. U siječnju je održan sastanak stručnjaka iz svih dječjih vrtića, osnovnih i srednjih škola te knjižnica koje djeluju u gradu Koprivnici, a cilj je bio razmijeniti iskustva, prikupiti ideje i dogovoriti zajedničke aktivnosti u provođenju programa namijenjenih djeci i mladima s teškoćama čitanja i disleksijom te njihovim roditeljima i učiteljima. Krajem veljače organizirano je predavanje i radionica CSSU-a „Pravo na razvoj pismenosti: građa lagana za čitanje“. Voditeljice radionice, logopedinja

Individualno savjetovanje s logopedicom Dianom Plantak

Željka Butorac i knjižničarska savjetnica Dunja Maria Gabriel, polaznike su upoznale s posebnim načinom prilagođavanja pisanih tekstova za osobe s poremećajima u čitanju, pisanju i razumijevanju teksta. Uz organizaciju predavanja i radionica, knjižničari su radili i na promociji kampanje gostujući u emisiji HRT-a „Dobro jutro, Hrvatska“, a osmislili su i promotivne materijale kako bi javnost upoznali s knjižničnom uslugom i kampanjom. Materijali uključuju plakate, letke i pomagala za čitanje. Do kraja godine u planu su predavanja *Primjereni oblici školovanja: redoviti program uz individualizirane postupke ili prilagođeni program*,

Moje dijete ima teškoće u čitanju i pisanju - kako mu pomoci? oba u suradnji s Centrom za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju „Podravsko sunce“, zatim pričaonica za bebe i malu djecu i njihove roditelje na temu „*Pričaj*“ – *govorno-jezični razvoj djeteta* u suradnji s odgajateljima i logopedem, predavanje *Dijete s disleksijom u razredu* – iskustvo učitelja i predstavljanje knjižnične građe, kreativna radionica izrade taktilne slikovnice te savjetovanja s logopedem. Provođenjem ovih aktivnosti knjižničari nastoje povezati sve sudionike u procesu zagovaranja za boljim razumijevanjem problema osoba s teškoćama čitanja.

OLIMPIJADA ČITANJA 2016. – PROJEKT KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ I OŠ „BRAĆA RADIĆ“ U KOPRIVNICI

Danijela Petrić, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica

Na Dječjem odjelu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica za vrijeme ljetnih praznika 2016. provodio se pilot projekt Olimpijada čitanja. Ideja je potekla iz istoimenog projekta koji se provodi u školama njemačke savezne pokrajine Baden-Württemberg, pozitivnih iskustava drugih zemalja, osobito SAD-a, koje provode programe ljetnog čitanja, a ujedno je to bila i godina održavanja Olimpijskih igara. Način provođenja projekta osmislice su knjižničarke gradske knjižnice u suradnji sa školskom knjižničarkom i učiteljicama OŠ „Braća Radić“ Koprivnica, a glavni cilj bio je potaknuti djecu na čitanje iz užitka. Željelo se također potaknuti djecu da tijekom školskih praznika iskoriste vrijeme za poboljšanje svojih čitatelskih vještina, prošire rječnik te unaprijede svoja znanja prije početka nove školske godine. Također, cilj je bio i zainteresirati ih za knjižničnu građu koja nije obavezna u školi, razvijati timski rad kao i stjecanje navike dolaska u Knjižnicu.

Sudionici su bili učenici trećih razreda OŠ „Braća Radić“ koje su učiteljice i školska knjižničarka prije završetka nastave motivirale na sudjelovanje. U gradskoj knjižnici napravljeni su popisi literature za čitanje. Knjižničarke su odabrale zabavne naslove za

čitanje u slobodno vrijeme u kojima će djeca uživati kao i gradu lagatu za čitanje za djecu sa slabije razvijenim čitatelskim vještinama. Većina djece čita vrlo malo izvan obavezne školske literature, a ponudom zanimljive literature čitanje im može postati ugodno. Projekt se provodio tako da su učenici po završetku nastave dolazili u gradsku knjižnicu, odabirali literaturu s popisa za čitanje, a prilikom povrata knjige popunjavali kratak upitnik kojim se provjeravalo pročitano. Za točno popunjeno upitnik sudionik je osvojio bod za svoj razred koji se bilježio na oglasnoj ploči u knjižnici. Tako su djeca mogla pratiti stanje bodova po razredima, a njihov napredak pratile su i učiteljice te ih bodrile. Ukupno je pročitana 181 knjiga, a od 68 učenika sudjelovalo je njih 49 te su uglavnom svi izrazili veliko zadovoljstvo ovakvim programom. Najčitaniji je bio roman *Heidi: klasik za početnike* Johanne Spyri s ukupno 17 posudbi, a potom romani *Baš sam hepi!* Sanje Pilić te *Maša i ljeto* iste autorice. Među najčitanijima bili su i naslovi *Timi Promašaj, Gregor dnevnik, Čarobnica Lili i tajna potonulog svijeta, Pustolovine Arna i Đidića i Čokoladne godine*. Djeca s teškoćama u čitanju također su rado sudjelovala te pročitala i po nekoliko knjiga, a prema anketnom listiću 86% djece izrazilo je veliko zadovoljstvo sudjelovanjem u projektu. Završna svečanost Olimpijade čitanja 2016. održana je na Međunarodni dan pismenosti, 8. rujna 2016. u školskoj knjižnici OŠ „Braća Radić“ Koprivnica. Dodjeli priznanja prisustvovali su svi sudionici, učenici 3. a, b i d razreda, njihove učiteljice, školska knjižničarka i predstavnice koprivničke knjižnice. Učenici su primili zahvalnice za sudjelovanje u projektu, a najuspješniji razred osvojio je medalje.

Projekt *Olimpijada čitanja 2016.* pod sloganom *Važno je sudjelovati, a ne pobijediti!* naišao je na vrlo dobar odaziv, pobudio je motivaciju za čitanje kod sudionika kao i natjecateljski duh. Gradska knjižnica je tijekom ljeta postala ovim učenicima mjesto susreta i druženja u kojemu su raspravljali o pročitanim knjigama, preporučili knjige jedni drugima i veselili se svojim uspjesima. Nadamo se da će se ovaj projekt ljetnog čitanja iz užitka nastaviti provoditi i ubuduće te da će uključivati i djecu iz drugih škola.

Sudionici Olimpijade čitanja 2016.

RASTEMO ČITAJUĆI: PROGRAM POTICANJA RANE PISMENOSTI U RURALNIM PODRUČJIMA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

(Projekt Bibliobusne službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica)

Ana Škvarić, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Rastemo čitajući: program poticanja rane pismenosti u ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije novi je projekt Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica koji provodi koprivnička Bibliobusna služba, a namijenjen je dječjim vrtićima u županiji. Projekt je osmišljen u okviru sudjelovanja voditeljice Bibliobusne službe Ane Škvarić u međunarodnom programu INELI Balkans grčke organizacije Future Library i prijavljen je na natječaj za nagradu *INELI Balkans Innovation Award* za koju su konkurirala 32 projekta iz 11 balkanskih zemalja. Našao se među pet dobitnika nagrade u iznosu od 4000 eura, a nagrada je Ani Škvarić i Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica dodijeljena u studenome 2016. na 2. konvenciji INELI Balkans održanoj u Sofiji, Bugarska. Implementacija projekta službeno je započela nakon potpisa sporazuma s organizacijom Future Library i uplatom finansijskih sredstava u siječnju 2017. godine.

Ciljevi projekta „Rastemo čitajući: poticanje rane pismenosti u ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije“ su poticanje čitanja i razvoj informacijske i informatičke pismenosti djece predškolske dobi, podrška vrtićima i školama u usvajajujući odgojno-obrazovnih ishoda planiranih Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, promicanje svijesti o važnosti društvene uključenosti i njegovanja tolerancije, promicanje svijesti roditelja djece preškolskog uzrasta o važnosti poticanja čitanja od najranije dobi te obrazovnim i kreativnim mogućnostima informacijsko-komunikacijske tehnologije. Ciljevi projekta su i podržavanje profesionalnog razvoja i cjeloživotnog učenja djelatnica vrtića uključenih u program, ali i osnaživanje i nadogradnja postojećih kvalitetnih odnosa Bibliobusne službe i odgojno-obrazovnih ustanova u mjestima koja obilazi koprivnički bibliobus. Projekt je namijenjen polaznicima programa predškole i najstarijih vrtičkih skupina hrvatske i romske nacionalnosti te njihovim odgajateljicama i roditeljima iz mreže dječjih vrtića „Vrapčić“ Drnje (podružnice „Vrapčić“ Drnje, „Potočnica“ Sveti Petar, „Lastavica“ Peteranec i „Iskrica“ Đelekovec) i Dječjeg vrtića „Dabrić“ iz Legrada. Te će ciljeve Bibliobusna služba nastojati realizirati kreiranjem knjižničnih kutija i njihovim davanjem u dugoročnu posudbu dječjim vrtićima. Knjižnične kutije opremljene su raznovrsnim sadržajem namijenjenim predškolskoj djeći hrvatske i romske nacionalnosti i njihovim odgajateljicama: slikovnicama za poticanje čitanja od najranije dobi i za čitanje iz užitka, radnim materijalima za učenje i pripremu djece za polazak u osnovnu školu, literaturom koja potiče njegovanje različitosti, humanizma i tolerancije, građom za stručno usavršavanje i cjeloživotno učenje odgajateljica, edukativnim brošurama Pučkog otvorenog učilišta „Korak po korak“ iz Zagreba,

promotivnim materijalima Nacionalne kampanje za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja „Čitaj mi!“ te promotivnim materijalima koprivničke Bibliobusne službe i samoga projekta. Tu je i po jedno tablet računalo namijenjeno predškolcima, opremljeno edukativnim aplikacijama za igru i učenje.

Kreiranje ovakvoga projekta i osmišljavanje sadržaja knjižnične kutije rezultat je dugotrajne suradnje koprivničke Bibliobusne službe i dječjih vrtića u mjestima koja obilazi koprivnički bibliobus. Ta je suradnja omogućila utvrđivanje potreba koje nadilaze trenutne mogućnosti službe, a utvrđeno je sljedeće: djeci uvijek treba poticaj u čitanju, učenju i usvajanju novih zvanja, bez obzira radi li se o djeci u malim sredinama ili u većim gradovima. Razlika je u tome što je knjižnica, koja je uz obitelj i odgojno-obrazovne ustanove jedan od glavnih nositelja toga poticaja, u malim sredinama djeci mnogo teže i rjeđe dostupna nego u gradovima. Pokretna knjižnica na stajališta dolazi u prosjeku dvaput tjedno i na stajalištu se zadržava prosječno sat vremena, dok su knjižnice u gradovima svim korisnicima dostupne svaki radni dan (često i subotom), gotovo cijeli dan. Djeca, roditelji, odgojno-obrazovni djelatnici s kojima bibliobusne službe redovito surađuju, žive i rade u drugačijim uvjetima - udaljenost od gradskog središta za njih znači i težu dostupnost kulturnih, obrazovnih, naposljetku i zabavnih sadržaja. Također je uočeno da brojna kućanstva žive u lošim socio-ekonomskim uvjetima, posebno romske obitelji često žive u teškom siromaštvu, a pružanje pristupa djeci knjigama,

Predstavnice vrtića – sudionika projekta na primopredaji knjižničnih kutija

radnim materijalima za pripremu za polazak u školu i tablet računalima s kvalitetnim sadržajima za igru i učenje ima pozitivan utjecaj na stvaranje vještina i kompetencija za daljnje učenje i napisljeku i ulazak na tržiste rada. Projektom „Rastemo čitajući“ koprivnička Bibliobusna služba nastojat će premostiti navedene prepreku (knjižnične kutije će u dječjim vrtićima biti dostupne i djeci i odgajateljicama svaki dan, cijeli radni dan!), a osiguranjem održivosti projekta poboljšati kvalitetu života u malim mjestima Koprivničko-križevačke županije.

Svečanost početka projekta „Rastemo čitajući“ u dječjim vrtićima i primopredaja knjižničnih kutija održana je 1.3.2017. u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica, a prethodila joj je edukacija za odgajateljice o građi i radnim materijalima dostupnim u kutiji, s preporukama za njihovo korištenje. Svečanosti primopredaje prisustvovali su načelnik Općine Drnje Slavko Loth, načelnica Općine Đelekovac Štefica Sirutka, načelnik Općine Legrad Ivan Sabolić, zamjenik župana Koprivničko-križevačke županije Ivan Pal, ravnateljice Dječjeg vrtića „Vrapčić“ Drnje Snježana Tišljarić i Dječjeg vrtića Dabrić iz Legrada Ivana Oreški, suradnice iz Udruge volontera Podrav-

ke PULS i Osnovne škole Drnje te odgajateljice koje su na završetku službenog dijela i preuzele kutije pripremljene za njihove vrtiće. Svečanom primopredajom knjižničnih kutija dovršena je prva faza projekta koja je uključila opsežnu pripremu materijala u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica: odbir, nabavu i obradu knjižnične i ostale građe, brojne administrativne, računovodstvene i tehničke poslove, u što je bio uključen stručni tim djelatnika Knjižnice. Druga faza odrađuje se u dječjim vrtićima kroz korištenje građe u njihovom redovnom radu, kroz kreativne radionice suradnika iz Udruge volontera Podravke PULS i predavanja za roditelje o važnosti čitanja i pravilnog korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije koja održavaju Goran Živković, prof. pedagogije i povijesti iz Koprivnice i djelatnice Dječjeg odjela koprivničke knjižnice Ida Gašpar i Danijela Petrić.

Dječjim vrtićima u Drnju, Peterancu, Sigecu, Đelekovcu i Legradu kutije će biti na raspolaganju do 30.6.2017., nakon čega se vraćaju u Knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović“ Koprivnica kako bi ih knjižničari „osvježili“, da bi u rujnu 2017. ponovo stigle u vrtiće i ostale tamo tijekom cijele pedagoške godine.

ČITATELJSKI KLUBOVI U KOPRIVNICI

Maja Krulić Gačan, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Koprivnica je grad koji, za razliku od nekih drugih hrvatskih gradova, nema dugu tradiciju kontinuiranog djelovanja čitateljskih klubova. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ mnogo truda ulaže u poticanje čitanja kroz različite programe i aktivnosti, no čitateljski klub kao program koji se sustavno provodi dugo nije postojao. U prosincu 2013. godine pokrenut je Čitateljski klub za mlade Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ s ciljem okupljanja prvenstveno mlađih ljudi koji vole knjigu i čitanje i sa svrhom popularizacije knjige i čitanja, poticanja na aktivno čitanje i razmjenu čitateljskih iskustava. Namjera je kao i kod svih drugih čitateljskih klubova bila da se uz zajedničko čitanje istih knjiga i razgovor u ugodnom okruženju, osmisli kvalitetno provođenje slobodnog vremena, promovira čitanje kao najbolji način opuštanja i smanjenja stresa i čitanje zbog užitka koje je kod mlađih ljudi zapostavljeno u odnosu na čitanje obavezne lektire, a što većini predstavlja traumatično iskustvo.

U početku je klub okupljao mlade različitih dobnih skupina, od srednjoškolaca i studenata pa do nešto starijih članova, do trideset godina. Bez obzira na to što su članovi bili vrlo motivirani za sudjelovanje u aktivnostima kluba koje su osim rasprava o knjigama uključivale i kreativne radionice, s vremenom se njihov broj smanjivao, najčešće zbog drugih obaveza koje su im priječile dolaske na sastanke. Zbog sve manjeg broja aktivnih članova i relativno slabog interesa mlađih za sudjelovanje u ovakvom programu, ali i interesa da se klubu pridruže i članovi drugih dobnih skupina, odlučeno je da klub bude otvoren svima. Iako su se broj i struktura članova kao i voditelji kluba s vremenom

mijenjali, i danas se sastanci održavaju jednom mjesечно, uz prethodno dogovorenio vrijeme te se raspravlja o jednoj knjizi.

U protekle tri godine pokazalo se da provođenje, a posebno održivost ovakvog programa nije nimalo jednostavan zadatak. Suočeni s izazovima, a najčešći je kod čitateljskih klubova da se jednostavno ugase, mijenjali smo koncepte i prilagođavali se interesu zajednice i tako uspjeli stvoriti skupinu koja danas nije velika, ali je motivirana, otvorena za nove članove i iskustva i istinski uživa u svakom novom čitanju i raspravi. Ono na što nikako nismo pomišljali kada smo pokretni prvi čitateljski klub u gradu je da će upravo on potaknuti osnivanje nekih drugih čitateljskih klubova izvan knjižnice, a danas djeluju još četiri.

Najmanje formalan svakako je Pixelov čitateljski klub koji postoji od 2014. godine, a okuplja 6 redovitih članova koji se sastaju prema dogovoru jednom u dva mjeseca u kulturno kreativnom centru/kafiću Pixel. Svi članovi kluba čitaju istu knjigu koju je predložio jedan od članova i o njoj uz druženje raspravljaju. U početku su se rasprave održavale češće, ali zbog sličnih problema kao i knjižnični čitateljski klub, prilagođavaju se mogućnostima članova. Voditeljica ovog kluba, Ines Vađunec, prof. hrvatskoga jezika i književnosti, u Osnovnoj školi „Braća Radić“ u Koprivnici u školskoj godini 2016./2017. pokrenula je još jedan čitateljski klub kao školsku izvannastavnu aktivnost. Školski čitateljski klub okuplja 6 učenika dva puta mjesечно, a osim razgovora o knjigama koje učenici sami odabiru, aktivnosti čitateljskog kluba obuhvaćaju i posjete Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica, odla-

ske na književne susrete za djecu, posjet Interliberu, prezentacije o književnicima, sudjelovanje na književno-zabavnim kvizovima i dr.

Čitateljski klub Gimnazije „Fran Galović“ postoji nešto duže, a članovi se načelno sastaju jednom mjesечно u školskoj knjižnici. Prema riječima Nine Tadić, prof. hrvatskoga jezika i književnosti i jedne od voditeljica ovog kluba, vrlo je malo stalnih članova kluba, učenici odlaze i dolaze, a ona i kolegica prof. Sonja Delimar ne posustaju u takvom načinu popularizacije čitanja. Moderatori susreta su učenici koje profesorice unaprijed pripreme i usmjere u vođenju rasprave. Komunikacija među učenicima vodi se na Facebook stranici čitateljskog kluba, a učenici izrađuju i plakate. S obzirom na to da je primijećeno da su učenici preopterećeni školskim obvezama, ponekad se organiziraju tematski susreti (rasprava o čudu i čudesnom, vjeri i sumnji te nadi i beznađu u književnosti i sl.) na koje učenici mogu donijeti cijelokupno čitateljsko iskustvo, a ne samo jedan odabrani i pročitani naslov. Nakon svakog susreta moderator piše osvrt, a ostali po želji u slobodnom formatu kreativno izražavaju dojmove. Najbolji se osvrati i radovi objavljuju u školskom časopisu FRANZine. Pod okriljem Kluba katkad se događaju i predstavljanja izborne lektire ili razgovor o lektirnim djelima, a posebno treba istaknuti angažman čitateljskog kluba u programu Noći knjige. Do sad su organizirana tri večernja druženja sa zanimljivim tematski osmišljenim programom koja su bila odlično posjećena. Ankete pokazuju da su učenici vrlo zadovoljni ovakvim programom.

Čitateljski klub slijepih „Šišmiš“ vrlo je specifičan klub koji je osnovan 2014. godine kao prvi čitateljski klub slijepih na području Republike Hrvatske, a trenutno okuplja 13 stalnih članova vrlo raznolike dobine, spolne i obrazovne strukture iz raznih ruralnih ili urbanih mjeseta Koprivničko-križevačke županije. Susreti Čitateljskog kluba odvijaju se u sklopu programa psihosocijalne rehabilitacije slijepih osoba i dio su sveobuhvatnih aktivnosti čijom provedbom Udruga slijepih Koprivničko-križevačke županije izravno utječe na smanjenje socijalne isključenosti korisnika, razvoj komunikacijskih vještina, psihološko jačanje i razvoj svijesti o jednakim mogućnostima. Članovi kluba su slijepi i slabovidne osobe koje se mahom koriste zvučnom građom iz bogate zbirke zvučnih knjiga u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica ili ju nabavljaju iz Hrvatske knjižnice za slijepu u Zagrebu. Važno je istaknuti da je nezaobilazna uloga Knjižnice i u osiguravanju dostupnosti potrebnih knjiga i ostalim spomenutim čitateljskim klubovima. Zanimljivo je da jedna članica Čitateljskog kluba slijepih „Šišmiš“, Ana Glavaš Jambreušić, povremeno dolazi i na rasprave knjižničnog čitateljskog kluba, a koliko važnu ulogu čitateljski klub ima u njezinom osobnom razvoju opisuje ovim riječima:

„Otkako je osnovan naš Čitateljski klub „Šišmiš“ promijenila sam razloge, motive i ciljeve čitanja. Zapravo oplemenila, proširila i oslobođila se prema van. Imam jedinstvenu priliku na susretima podijeliti dojmove, prodiskutirati, izjasniti se, čuti druga mišljenja, stavove, dojmove... Otkako imamo naš Čitateljski klub „Šišmiš“, ne osjećam se sama i usamljena. Čak i kad je moj stav usamljen. Zahvaljujući postojanju

našeg Čitateljskog kluba „Šišmiš“ baš takav kakav je i s tim kako je, osjećam se osnaženo u izazovima van kluba. Na primjer, prije postojanja „našeg“ kluba ne bih se usudila ni pomisliti, a kamo li doći i postati članica nekog drugog čitateljskog kluba. Sad se to usudim. Prije postojanja iskustva stečenog kroz „naš“ čitateljski klub ne bih se usudila biti kreativna i slobodna u zajedničkom čitanju u Domu za starije i nemoćne. Prije postojanja „našeg“ čitateljskog kluba, ne bih se usudila iznositi svoje stavove, svoje ideje, svoje dojmove. Ne bih se usudila“.

Jednom godišnje organizira se sastanak Čitateljskog kluba slijepih „Šišmiš“ i knjižničnog čitateljskog kluba koji je integracijskog karaktera, a cilj mu je druženje i promocija i poticanje užitka u čitanju bez obzira na medij.

Knjižnični čitateljski klub od početka djeluje pod sloganom „Ukradite vrijeme za čitanje – poklonite si vrijeme za druženje“ i iako sudjelovanje u aktivnostima čitateljskog kluba, bilo kao član ili kao voditelj, iziskuje velik angažman, puno truda, entuzijazma, ljubavi prema čitanju i uloženog slobodnog vremena, sve je to zanemarivo u odnosu na zadovoljstvo i ostale benefite koje ovakvim oblikom provođenja slobodnog vremena možemo dobiti.

PROJEKT „POSTANITE E-GRAĐANIN UZ POMOĆ KNJIŽNICE“

Kristian Ujlaki, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ je u 2017. krenula sa realizacijom projekta „Postanite e-Građanin uz pomoć knjižnice“. Projekt e-Građani pokrenula je Vlada Republike Hrvatske kako bi modernizirala, pojednostavila i ubrzala komunikaciju građana i javne uprave te povećala transparentnost javnog sektora. Neke od usluga koje su građanima dostupne putem ovog servisa su: izvodi iz matičnih knjiga, uvid u e-Dnevnik za roditelje i učenike, uvjerenja o prebivalištu i boravištu, pretraživanje katastarskih podataka, informacije o zdravstvenim uslugama, mirovinama...

Namjera je svim zainteresiranim građanima osigurati potrebnu pomoć, opremu i informacije uz koje će lakše pristupiti usluzi e-Građani te tako ostvariti mogućnost online pristupa osobnim dokumentima, uvida u različite registre, račune i drugim uslugama koje su dio servisa e-Građani. Posebno se to odnosi na one koji kod kuće nemaju računala i/ili pristup internetu, na socijalno osjetljive skupine, informatički i informacijski nepismene i ostale kojima stručni i educirani djelatnici knjižnica mogu pružiti kvalitetnu pomoć pri realizaciji njihovih prava na e-dokumente i druge online usluge koje se nude u sustavu e-Građani.

S tim ciljem Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ organizirala je edukaciju namijenjenu knjižničarima iz narodnih knjižnica s područja Koprivničko-križevačke županije koja se održala u prostoru knjižnice 13. siječ-

Edukacija za knjižničare županijskih narodnih knjižnica

nja 2017. Voditeljica edukacije bila je Ivana Radenović, diplomirana knjižničarka iz Knjižnice grada Zagreba – Gradske knjižnice koja je predstavila projekt „Postanite e-Građanin uz pomoć knjižnice“ i način implementacije te usluge u zagrebačkim narodnim knjižnicama. Uz Knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović“ Koprivnica i

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ iz Križevaca i Narodna knjižnica Virje omogućuju svojim sugrađanima i korisnicima korištenje ovog servisa koji obogaćuje i jača ulogu narodnih knjižnica kao „trećeg prostora“ i važnog mesta za informatičko i informacijsko optsmenjavanje.

OSMIŠLJAVANJE NOVE ZGRADE GRADSKE KNJIŽNICE U KOPRIVNICI

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica Fran Galović Koprivnica

Najveći izazov s kojim se Knjižnica i čitaonica Fran Galović Koprivnica danas suočava bez sumnje je njen premali i neprimjereni prostor. Ukupnih 1.058 m² kojima Knjižnica raspolaže u vlastitoj zgradi iznosi svega 32 % minimalne veličine propisane hrvatskim Standardima za narodne knjižnice. Čak dvije trećine knjiga i druge građe nisu dostupne korisnicima u slobodnom pristupu jer se nalaze u zatvorenim spremištima, od kojih su dva dislocirana, na dvije različite lokacije u gradu. Posebno je veliki problem skučeni i neprimjereni prostor za rad s djecom, uopće nema odgovarajućeg prostora za mlade, kao ni za programe namijenjene zajednici. Uz to, knjižnična zgrada ima četiri etaže za korisnike bez mogućnosti ugradnje dizala, što ju čini nepristupačnom za osobe s teškoćama u kretanju.

Knjižnica je, stoga, još 2012. izradila Programsku osnovu za novu zgradu Knjižnice pod nazivom „Multimedijalna knjižnica za Koprivnicu 21. stoljeća: mjesto znanja, socijalne osjetljivosti i međugeneracijske solidarnosti“, kao stručnu podlogu i pomoć Osnivaču, Gradu Koprivnici u rješavanju problema prostora za rad gradske knjižnice. Gradska uprava, u cilju rješavanja ovog problema, opredijelila se za gradnju nove zgrade knjižnice, koja bi se trebala nalaziti u sklopu novog Multimedijalnog centra. Krajem 2015. formirano je Povjerenstvo za određivanje mesta izgradnje nove knjižnične zgrade, a u svibnju 2016. osnovan je i Stručni tim za praćenje projekta izgradnje nove knjižnice sa zadatkom da doneše smjernice za utvrđivanje konačnog koncepta same knjižnice, ali i cijele nove zgrade u kojoj će se knjižnica nalaziti. U svibnju 2016. ažurirana je Programska osnova za novu knjižnicu iz 2012., te dat prvi prijedlog mogućih sadržaja budućeg Multimedijalnog centra s novom gradskom knjižnicom.

Odluka o lokaciji donesena je 13. 7. 2016., a odlučeno je da se novi Multimedijalni centar s knjižnicom gradi na uglu Školske i Esterove ulice, uz Župnu crkvu sv. Nikole. Upravo ovu lokaciju je i sama Knjižnica predložila kao odgovarajuće rješenje jer se radi o građevinskoj parceli koja se nalazi u središtu grada i odgovarajuće je veličine te omogućuje izgradnju najmanje 4000 m² korisnog prostora za potrebe knjižnice, što je utvrđeno kao potreban minimum prema važećim Standardima, s planiranim razvojem knjižnice u idućih 20-30 godina. Lokacija je okružena zelenilom, što je velika dodatna vrijednost, a također je i prometno dostupna osobnim i javnim prijevozom te omogućuje gradnju samostojće, energetski učinkovite i maksimalno funkcionalne, reprezentativne zgrade, novog simbola grada Koprivnice.

U očekivanju priprema za izradu projektne dokumentacije nove knjižnične zgrade, Knjižnica je u suradnji s Gradom Koprivnicom pozvala građane da se uključe u osmišljavanje koncepta nove knjižnične zgrade koja bi, prema viziji Grada, trebala zadovoljiti potrebe zajednice, imati komercijalne sadržaje i poticati ne samo kulturni, već i ekonomski razvoj zajednice. Tijekom 2016. održano je više tribina i razgovora o novoj knjižnici otvorenih za javnost u koje su uz knjižničare i građane bili uključeni renomirani koprivnički stručnjaci, arhitekti, povjesničari umjetnosti i sl., kao i predstavnici Gradske uprave, a provedena je i akcija anketiranja građana o mogućim sadržajima buduće knjižnice. Do kraja 2017. očekuje se utvrđivanje konačnog koncepta nove knjižnice i Multimedijalnog centra u cjelini, što je preduvjet za pokretanje postupka prikupljanja projektne dokumentacije.

REZULTATI ANKETE ZA GRAĐANE "U NOVOJ ZGRADI KNJIŽNICE ŽELIM ... "

Cilj ankete bio je na neformalan način neposredno od onih kojima je knjižnica namijenjena doznati kakve su njihove **potrebe i očekivanja od nove zgrade knjižnice** te omogućiti samim korisnicima da se uključe u osmišljavanje sadržaja planirane nove knjižnične zgrade. Anketiranje je provedeno u **srpnju i kolovozu 2016.** Sudionici ankete ispisivali su svoje prijedloge na premljene obrasce, te se, po želji, fotografirali s njima. Sve fotografije objavljene su u posebnoj mapi na FB stranici knjižnice i dostupne su na poveznicu https://www.facebook.com/174046106792/photos/?tab=album&album_id=10153528295571793 gdje su ih svi zainteresirani mogli pogledati, komentirati i podržati prijedloge koji im se sviđaju.

U anketiranju je sudjelovalo 250 ispitanika koji su ispunili 225 anketnih listova - dio upitnika ispunile su grupe ispitanika zajednički, npr. roditelji s djecom i sl. Ispitanici su iznijeli 435 svojih prijedloga, želja i razmišljanja o konceptu buduće knjižnične zgrade. Uključili su se ne samo aktualni korisnici, već i drugi zainteresirani građani - djeca, učenici osnovnih i srednjih škola, mlađi, odrasli, stariji ... kao i članovi udruga, npr. Udruga slijepih koprivničko-križevačke županije i Udruga osoba s invaliditetom Bolje sutra, pripadnici nacionalnih manjina. Analiza rezultata ankete, predstavljenih javnosti na tiskovnoj konferenciji i tribini 27. 9. 2016. potvrdila je kako su knjižničari u velikoj mjeri „na istom tragu“ sa svojim korisnicima i da dobro prepoznaju potrebe i očekivanja građana od knjižnice. Uočena je velika podudarnost između prijedloga sadržaja nove knjižnice kakve predlažu građani Koprivnice s prijedlozima iz Programske osnove za novu zgradu knjižnice koju su izradili knjižničari, a koja je nastala na temelju koncepcata suvremenih hrvatskih, europskih i svjetskih projekata knjižnica. Rezultati su pokazali kako građani odlično prepoznaju aktualne probleme knjižnice, osobito manjak i nepristupačnost prostora te izvrsno uočavaju povezanost usluga koje žele imati u knjižnici s prostorom i opremom, kao preduvjetima da bi se te usluge mogle pružati.

Uz dovoljno velik, obavezno svima pristupačan - dizalo, parkiralište - te atraktivan i ugodan prostor, koji će omogućiti **otvoreni pristup i maksimalnu dostupnost tradicionalnoj knjižničnoj građi** te pružanje usluga vezanih za učenje, stvaranje, ali i za druženje, **neobvezan boravak i uživanje u čitanju,** većina ispitanika u novoj zgradi željela bi ponajprije nove usluge povezane sa suvremenim multimedijalnim tehnologijama. Ispitanici, a među njima osobito djeca i mlađi, zahtijevaju još **veću raznolikost i raspoloživost novih tehnologija** – otvorenost suvremenim medijima i načinima prijenosa informacija, omogućavanje dostupnosti tehnologije svima, i to ne samo u smislu korištenja već i edukacije.

Kao **knjižnične sadržaje** i usluge koje korisnici očekuju, uz želju za **još većim izborom knjiga, časopisa i novina, glazbene i filmske građe,** navedeno je: više igračaka i mogućnost posudbe igračaka, više tematskih tribina, susreta s piscima, radionicama... više građe i programa za učenje stranih jezika, e-knjige, glazbene programe – ples, koncerte, filmski program, sadržaje, opremu i građu za slike i slabovidne, bolje web us-

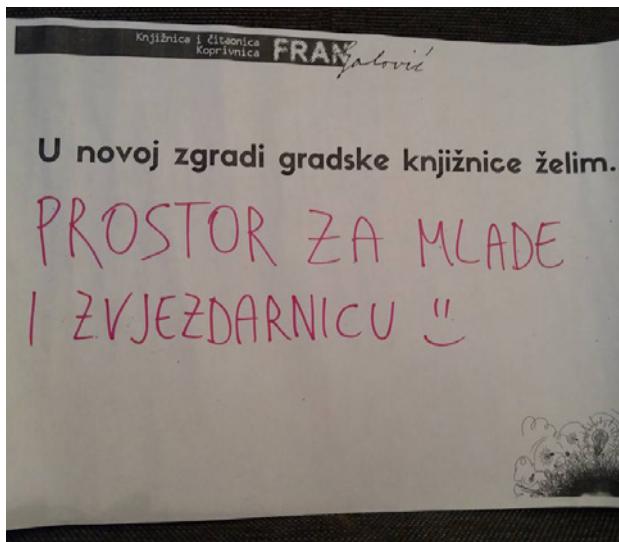

Sudionici ankete s prijedlogom za novu zgradu

luge, bolju tehnologiju i tehničku podršku općenito – brži internet, više kvalitetnije opreme, dodatne programe, igrice

Sudionici ankete, posebno mlađi, zainteresirani su da se kroz novu knjižnicu omoguće i neki **novi sadržaji**, kojih sada u gradu uopće nema, a koji su kompatibilni upravo s knjižnicom. Tako je prijedlog da se u budućoj zgradi knjižnice uredi **mini-zvjezdarnica – planetarij s teleskopom** naišao na iznimnu podršku najšire zajednice, osvojivši **najveći broj „lajkova“** na Facebook stranici Knjižnice, među svim objavljenim fotografijama prijedloga i želja za novu knjižnicu. Još neki prijedlozi novih sadržaja u novoj knjižnici bili su: uređenje javno dostupnog **glazbenog i filmskog studia za snimanje/montažu, prostora za filmske projekcije, prostora za sviranje, pjevanje, ples, za slušanje i izvođenje glazbe, prostora za znanstvena istraživanja i umjetničko stvaranje...** Navedeni prijedlozi na tragu su ideja samih knjižničara, temeljenih na suvremenim trendovima razvoja narodnih knjižnica u svijetu i potrebama odgovora na izazove koje 21. stoljeće postavlja spram knjižnične djelatnosti. To se prvenstveno odnosi na multimedijalnost suvremenih knjižnica, koje u svojim prostorima imaju uređene i različite inovativne laboratorije, popularno nazvane „makerspace“, opremljene najsvremenijom tehnologijom i promoviraju prirodne i tehničke znanosti, kreativnost i inovativnost, posebno u STEM području.

Sudionicima u anketi vrlo je važno da se u novoj zgradi knjižnice osjećaju ugodno i udobno što podrazumijeva **prozračnost prostora, prirodno osvjetljenje, ugodne boje**, ali i uređenje zasebnih prostora primjerenih različitim skupinama korisnika – djeci, mlađima, starijima, za socio-inkluzivne usluge i sl. Ispitanici izražavaju i potrebu za uređenim vanjskim prostorom koji bi također bio u knjižničnoj funkciji, kao što su npr. **vrt i terase** za čitanje, za odvijanje pojedinih programa i slično, senzorni park i igralište za djecu, predlažu **panoramski krov - vidikovac** na vrhu zgradu, osiguravanje doticaja s vanjskim zelenilom kroz **stakleni zid prema parku** i slično. **Mogućnosti osvježenja u knjižničnom kafiću i malom restoranu** koji bi uz po-

Prijedlog koji je skupio najveću podršku

nudu pića i jednostavnih jela dali dodatne prostore za odmor, druženje i uživanje u čitanju, uz kavu i slično - neki su od najčešćih prijedloga većine sudionika u anketi.

Kao zajednički nazivnik cijele ankete moglo bi se istaknuti doživljavanje knjižnice od strane većine ispitnika kao **sigurnog, slobodnog i udobnog**, svima pristupačnog i dostupnog mesta susreta, druženja, mogućnosti, učenja, istraživanja... U novom, većem, modernijem, primjerenoj suvremenim potrebama i bolje opremljenom prostoru, korisnici ponajviše žele zadržati atmosferu i visoku kvalitetu usluga, toplinu i humanost u pristupu korisnicima - duh sadašnje knjižnice koju prije svega čine njeni korisnici i zaposljenici. Svi skupa se nadamo da će sve ove želje što prije postati stvarnost u novoj knjižnici...

NAJMAŠTOVITIJE ŽELJE: akvarij s ribicama, miceka kojeg mogu dragati, bazen, dvorac u kojem mogu biti nevidljiv, stroj koji proizvodi borovnice...

TJEDAN CJEOŽIVOTNOG UČENJA U KNJIŽNICI I ČITAONICI „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA

Kristian Ujlaki, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U jubilarnom, desetom po redu Tjednu cjeloživotnog učenja Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica je u suradnji s partnerima organizirala brojne programe i aktivnosti za različite skupine korisnika. Ova nacionalna obrazovna kampanja koja na jednostavan način, na temelju izravnih obraćanja građanima potiče ostvarenje ideje o promoviranju učenja i obrazovanja, provedena je od 26. rujna do 2. listopada 2016. godine. Knjižnica je za razne skupine korisnika ponudila programe koji potiču pismenost i čitanje, programe koji korisnicima pomažu pri svladavanju opće ili informatičke i informacijske pismenosti što je prepostavka za usvajanje novih znanja i uključivanje na tržište rada i život zajednice.

Započelo je postavljanjem izložbe posvećene dr.sc. Dragutinu Feletaru povodom njegova prijema u Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti. Izložba je pružila uvid u impozantno područje znanstvenih, ali i književno-umjetničkih interesa akademika Feletara. Koncipirana je kroz nekoliko tematskih cjelina kroz koje se želio prikazati izbor iz tog golemog opusa koji broji preko 90 knjiga i udžbenika. Prezentiran je izbor iz knjižnične zavičajne zbirke u kojoj se na jednom mjestu nalaze njegova djela.

Knjižnica posvećuje veliku pozornost nezaposlenima pa je u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje – ispostava Koprivnica, organizirala poduku za nezaposlene osobe. Predstavljena im je Knjižnica i njene usluge koje bi im mogle pomoći da steknu vještine za što bolje predstavljanje na tržištu rada. Upoznali su Internet stranicu Knjižnice, naučili su kako pretražiti elektronički katalog i pronaći gradu poput savjetnika za pisanje zamolbi i životopisa, savjetnika za pripremu za razgovor za posao i slično. Predstavljene su im baze podataka dostupne na internetskoj stranici Knjižnice

kao i najpoznatije internetske stranice za traženje posla. Polaznici su posjetili i Knjižnicu gdje su im predstavljeni svi odjeli i usluge koje su im na raspolaganju, s posebnim naglaskom na informatičku i informacijsku edukaciju koju im mogu pružiti knjižničari te mogućnosti korištenja tehničke opreme poput računala, pisača, skenera... Za drugu skupinu nezaposlenih organizirana je edukacija u suradnji sa Centrom za informiranje i savjetovanje o karijeri (CISOK), s kojim Knjižnica i inače surađuje na edukaciji polaznika njihovih radionica. Edukacija nazvana „Knjižnični kutak“ predstavlja nezaposlenima prije spomenute sadržaje i usluge koji im mogu pomoći u što boljem predstavljanju na tržištu rada.

Program nazvan „Učenje od prirode“ privukao je veliki broj građana u Stručno-znanstveni odjel Knjižnice gdje su putopisno predavanje održali Danijel Balaško i Romeo Sinjeri. Balaško i Sinjeri su na zanimljiv način predstavili svoj planinarski pothvat – osvajanje vrha Mt. Blanc (4810 m) u srpnju ove godine rutom Cosmiques (Trois Monts) koja slovi kao jedan od najtežih smjerova do vrha.

U sklopu Tjedna cjeloživotnog učenja održana je tribina o konceptu multimedijalnog centra - nove zgrade Knjižnice. Polazište za tribinu bili su rezultati anketiranja građana koje je koprivnička Knjižnica provodila tijekom srpnja i kolovoza ove godine pod nazivom „U novoj zgradi gradske knjižnice želim...!“. Cilj je bio dozнатi neposredno od onih kojima je knjižnica namijenjena, kakve su njihove potrebe i očekivanja od prostora nove zgrade te omogućiti samim korisnicima da se uključe u osmišljavanje sadržaja planirane nove knjižnične zgrade. U anketi su se kao alat koristile društvene mreže, a sudjelovalo je 250 građana s preko 400 iznesenih potreba i prijedloga.

U sklopu Tjedna cjeloživotnog učenja održan je i susret članova Čitateljskog kluba slijepih „Šišmiš“ i Čitateljskog kluba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. U raspravi je sudjelovalo 13 članova klubova koji su prethodno čitali, odnosno slušali u zvučnom formatu roman „Stroj za maglu“ Pavla Pavličića. Zanimljivi programi su organizirani i za djecu. Počelo je cijelotjednom radionicom „Pretražujemo e-enciklopedije“, programom bibliopedagogije koji je provođen svaki dan u radno vrijeme Djecjeg odjela. Tu su djeca učila kako na siguran način pretraživati enciklopedije i leksikone dostupne na mreži koristeći tablet računalo.

Pričaonica za predškolce „Kako se igraju slijepa djeca?“ održana je u suradnji s Udrugom slijepih KC-KŽ županije, a voditeljica je bila Branka Grudić, uz gošće Anu Glavaš Jambreušić i Josipu Das, članice udruge. Djeca su imala priliku uz poveze na očima, igrati se taktilnim slikovnicama i igračkama s ciljem senzibilizacije o životu slijepih i slabovidne djece. Održana je i radionica „Tehnike samopomoći za roditelje djece s disleksijom“. Radionici je prisustvovalo tridesetak roditelja, učitelja, odgajatelja te stručnjaka koji se u svom radu bave djecom, a voditeljica je bila logopedinja Diana Plantak. Koprivnička knjižnica je 2002. godine uvela knjižničnu uslugu „Čitamo s vama – kako prepoznati teškoće u čitanju – disleksiju“ i kontinuirano radi na programima namijenjenim osobama s teškoćama čitanja i disleksijom te na senzibiliziranju javnosti. Aktivnosti će se provoditi i u okviru nacionalne kampanje „I ja želim čitati“ koju su upravo pokrenuli knjižničari kako bi povezali sve sudionike u procesu zagovaranja za boljim razumijevanjem problema osoba s teškoćama čitanja.

Posebno zanimljive bile su tri radionice robotike u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica. Instruktor Vlado Lendvaj, član Robotičko informatičkog kluba Popovača, održao je dvije radionice namijenjene djeci osnovnoškolske dobi tijekom kojih su učenici kopriv-

Edukacija za nezaposlene o uslugama Knjižnice

ničkih osnovnih škola bez problema savladali osnove programiranja robota u programu Scratch, a posebno su zadovoljstvo iskazali programiranjem i isprobavanjem robota na stazi. U trećoj grupi, programirali su knjižničari te profesori informatike kako bi se upoznali s mogućnostima edukacije djece u STEM području te prenijeli informacije ostalim kolegama i učenicima.

Ove brojne aktivnosti privukle su oko 200 sudionika koji su afirmirali knjižnicu kao važnu potporu cjeloživotnom učenju, posebice u lokalnoj zajednici u kojoj djeluje, a organizirane su u suradnji s ovim partnerima: Pučko otvoreno učilište Koprivnica, Hrvatski zavod za zapošljavanje – ispostava Koprivnica, Centar za informiranje i savjetovanje o karijeri - CISOK Koprivnica, Udruga slijepih Koprivničko-križevačke županije, Croatian makers – Udruga „Institut za razvoj i inovativnost mladih – IRIM“, HPD „Bilo“ Koprivnica i dr. sc. Dragutin Feletar.

INTEGRACIJA DJECE S POTEŠKOĆAMA U RASTU I RAZVOJU U IGRAONICU

Mihuela Doskočil, Gradska knjižnica "Franjo Marković" Križevci

Tijekom godina u našu igraonicu je bilo uključeno mnogo djece s različitim poteškoćama u rastu i razvoju. Takav oblik rada pokazao se pravim načinom da djeci s posebnim potrebama pomognemo u socijalizaciji i napretku. Svakodnevnim druženjem s djecom, oni usvajaju i razvijaju različita znanja i sposobnosti. Obično su ta djeca uključena u redovni rehabilitacijski program pri nadležnim institucijama i povratne informacije o dobrobiti integracije u igraonicu su više nego pozitivne. Poticanjem na posuđivanje slikovnica, pomoći pri odabiru, poticanje roditelja da koriste priručnike za pomoći u odgoju i pričanje priča u igraonici, velik su plus za svako dijete i za cijelu djetetu obitelj. Djevojčica Petra polazica je igraonice više godina, a dijete je s Down sindromom. Krenula je u skupinu za djecu od 1 do 3 godine gdje djeca ostaju u pratnji odraslih. Nakon što je navršila tri godine uključili smo je u rad starije skupine i od tada ostaje sama u igraonici, bez pratnje. Proces prilagodbe je bio vrlo kratak. Od tog

dana pratimo Petrin napredak, razvoj govora, socijalnih vještina, motornih sposobnosti, fine motorike, ali isto tako i kod ostale djece u grupi. Njeni prijatelji razvili su nevjerljiv stupanj empatije, prihvatali je baš onako kako treba, kao osobu njima jednaku.

Obilježavanjem Svjetskog dana sindroma Down željeli smo upoznati djecu i roditelje s ovim poremećajem i pritom potaknuti ljude za veće poštivanje prava ljudi s Downovim sindromom. Većim razumijevanjem i poboljšanjem njihovog položaja u društvu možemo poboljšati njihovu kvalitetu života.

Down sindrom smatra se jednim od najčešćih genetskih odstupanja prilikom kojega postoji višak jednog ili dijela jednog kromosoma što uzrokuje različite probleme u psihofizičkom razvoju djeteta. Bez obzira koliki je postotak oboljenja ili poremećaja prisutan, ova djeca i mlati trebaju posebnu pažnju tijekom odrastanja, različite medicinske i rehabilitacijske postupke te

Djeca sudionici radionice

posebne metode učenja. Ovaj poremećaj je vrlo kompleksan te zahtjeva veliku angažiranost cijele obitelji oboljelog djeteta. Tu uskačemo i mi kao institucija koju dijete skoro svakodnevno pohađa. Poticanje čitanja kod djeteta s Down sindromom ne razlikuje se puno od poticanja čitanja kod druge djece, a njima znači beskrajno puno.

Topli, dobrodošni, vedri, veseli; komuniciraju sa svojom okolinom; vjerno kopiraju ponašanja svoje sredine, mogu biti kreativni, u fazi djetinjstva im je potrebna

obitelj, a zatim je potrebno osamostaliti ih za samostalan život. Međunarodni dan osoba s Down sindromom proslavili smo 1. ožujka. Obukli smo šarene čarape, simbol tog sindroma, a Petra nas je počastila grickalicama i sokom. Mi smo njoj napravili poklon i čestitke. Ponosni smo i zahvalni što imamo Petru. Zadovoljni smo i sretni što možemo pomoći i njoj i njenoj obitelji. Uloga igraonice kao dijela knjižnice, iako se činila malenom, svakako je važna za napredak svakog djeteta s poteškoćama.

ČITATI NAGLAS U KNJIŽNICI – OBVEZA SVAKOG KNJIŽNIČARA

Martina Majdak, Gradska knjižnica "Franjo Marković" Križevci

U Mjesecu hrvatske knjige uz gostovanja pisaca, književne večeri i razna predavanja, dio energije i vremena, možda čak i veći, uzmu posjeti djece iz vrtića i škola, bilo da je riječ o prvom upoznavanju s knjižnicom ili redovitom godišnjem izletu u knjižnicu u okviru nastavnog programa. S obzirom na relativno nedavno preseđenje Gradske knjižnice «Franjo Marković» Križevci u novi prostor, još uvjek je predškolcima i učenicima najzanimljiviji dio upoznavanje s tim prostorom. Obećanje desetominutnog crtića u Multimedijskoj dvorani za kraj posjeta mrkva je kojom se nemirnije i življe usmjerava prema crtanoj nagradi, izdrže li ne trčati, skakati i vikati te možda čak i slušati priču o knjižnici, a istovremeno je način kako djeci pokazati knjižnicu ne samo kao prostor u kojem stoe knjige, već i prostor u kojem se na različite načine može pristupiti informacijskim i medijskim sadržajima.

Moj prvi poziv jest književnost, moje je prvo zanimanje bilo zanimanje edukatora, a knjižničarstvo se tu našlo tek na trećem mjestu. Iako jedna od glavnih zadaća knjižnice jest obrazovna, uvjek mi se činilo da je u formulacijama ona stavljena u pasivni oblik: imamo prostor, knjige, pristup, dodite i poslužite se; ili na drugo mjesto kao potpora obrazovanju, formalnom ili neformalnom. No, na kojem sam god stručnom skupu bila

govorilo se o knjižnici kao proaktivnoj ustanovi, onoj koja ne čeka da joj korisnik dođe, već ona pristupa korisniku. Edukator u meni kojem je prvi poziv književnost, taj je poziv na proaktivno djelovanje shvatio kao dopuštenje da u središte programa posjeta vrtića i škola knjižnici stavi upravo književnost, a čitanje i slušanje književnog teksta kao glavnu obrazovnu aktivnost. Svim kampanjama za poticanje čitanja, za pomoći djeci s teškoćama u čitanju itd., ciljevi su informirati, educirati, senzibilizirati, poboljšati suradnju stručnjaka, a iz tih ciljeva proizlaze i aktivnosti koje se potom ostvaruju u prostoru knjižnica i/ili uz pomoći knjižnica. Izuzev programa pričaonica koje provode knjižničari i neovisno o tim kampanjama, nisam nigdje vidjela naveden među ciljevima sam čin čitanja. Pomoći u pisanju zamolbi za posao kao dio knjižničarskog posla polako postaje naša svakodnevna obveza, no promaklo mi je primijetiti obvezu (ako je doista popularna i redovita zadaća knjižničara u narodnim knjižnicama) da se sjedne i čita, pomogne nekome u čitanju. Moje teškoće u čitanju prevladane su ne podrškom, ne analizom mog slučaja, ne dodatnim informacijama o teškoćama i kako ih nadići, već upravo činom čitanja, i to čitanjem naglas. (Ne mislim da zadani ciljevi kampanja loši ili pogrešni, naprotiv, nužni su, ali su tek prvi korak.) Kad dijete uči hodati, ono to nauči činom hodanja, uz sve

poteškoće i padanja ili bez njih. Da bismo naučili čitati, s poteškoćama ili bez njih, nužno je prije svega – čitati. (Recimo, kroz programe natjecanja u čitanju naglas koje mnoge knjižnice uspješno provode.)

Zbog izuzetno dobrog prijema čitanja priča naglas, i kod predškolaca, i kod mlađih i starijih osnovnoškolaca, pa i srednjoškolaca, u ožujku smo pokrenuli program čitaonica/pričaonica za predškolce, dva puta tjedno. U prvu pričaonicu nije došlo ni jedno dijete, u drugoj ih je bilo osmero, u četvrtoj devetero, potom su se počele najavljivati cijele vrtičke grupe pa je priču u sedmoj pričaonici napeto ušima „čitalo“ dvadeset i dvoje mališana. Vrijeme čitanja prilagođuje se dobi djece i njihovoј pažnji. No, pokazalo se da i mlađa i starija djeca (ona školske dobi, koja «ne vole čitati») nakon predviđenih 15-20 minuta čitanja često traže još.

Bliženjem kraja mjeseca ožujka i s tim „mjeseca pričaonica“ pitanje koje postavljaju i djeca i roditelji je – hoće li se pričaonice nastaviti? Prostor imamo, knjige imamo, no naš najveći problem je i dalje pitanje osobe koja čita. Ispada da na dugačkoj listi poslova koje obavlja knjižničar, od fotokopiranja do vođenja Facebook prepiske s korisnicima, nigdje ne стоји – čitanje. Organiziranje obrazovnih aktivnosti može i ne mora biti čitanje, dok je pomoć u ispunjavanju obrasca za životopis u Europass formatu tražena usluga koju knjižnica niti ne mora proaktivno nuditi korisnicima.

Čitanje priča u ožujku nitko nije tražio, kao ni obvezu slušanja priča prilikom posjeta knjižnici u Mjesecu hrvatske knjige, i ni jedno ni drugo nije ponuđeno kao usluga kojom se možete i ne morate koristiti. Jednostavno smo im čitali. Pretražujući što se dogodilo s Prijedlogom Nacionalne strategije za poticanje čitanja

Čitanje naglas u knjižnici

ponovno sam pročitala u njemu lijepo sročene ciljeve: "(1) uspostavljanje učinkovitog društvenog okvira za podršku u čitanju

(2) razvoj čitalačke pismenosti i poticanje čitatelja na aktivno i kritičko čitanje

(3) povećanje dostupnosti knjiga i drugih čitalačkih materijala.“ Dakle, uspostavljanje, razvoj, povećanje. Imenice. (Edukatori upoznati s revizijom Bloomove taksonomije za opis razina znanja prepoznat će što nedostaje imenicama.)

Kampanje idu, Strategija čeka, ne možemo reći da se o čitanju i potrebi čitanja ne govori, no čita li se? Dok čekamo uspostavljanje, razvoj i povećanje, da ne umremo od dosade, možda bismo trebali uzeti knjigu u ruku i – čitati.

GRADSKA KNJIŽNICA „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI U NOVOM PROSTORU – PROGRAMI POTICANJA ČITANJA

Marjana Janeš-Žulj, Gradska knjižnica "Franjo Marković" Križevci

Jedan od najznačajnijih kapitalnih projekata u ustanovama kulture na području Grada Križevaca i Koprivničko-križevačke županije jest uređenje i opremanje nove Gradske knjižnice u Križevcima. Suočeni s nedostatkom prostora i nefunkcionalnim smještajem u Hrvatskom domu, uz suglasnost osnivača i mjerodavnih službi, te stručnu pomoć Županijske matične službe, u periodu od 2011. do 2015.g. realizirali smo projekt „Rekonstrukcije i prenamjene postojećeg prostora Doma HV-a u Križevcima za potrebe Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci“. Svečanošću uz Dan grada, 24.travnja 2015.g., otvoren je novi prostor koji smo iste godine dodatno opremili novim namještajem i drugom opremom. Radove, u ukupnoj vrijednosti od 10.014.921,37 kn sa PDV-om, izvodila je križevačka tvrtka Radnik d.d., dok izradu projekta potpisuje Ured ovlaštene arhitekture gđe Božene Tinodi, dipl. ing.građ. Križevci.

U financiranju projekta uređenja knjižnice u razdoblju od 2011. do 2015. godine sudjelovali su:

- Ministarstvo kulture RH sa 2.700.000,00 kn,
- Koprivničko-križevačka županija sa 708.000,00 kn
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti (Projekt poboljšanja energetske učinkovitosti zgrade) sa

797.973,00 kn

- EU sredstva iz IPA programa prekogranične suradnje sa 307.000,00 kn (Projekt „Povezivanje multimedijskih kulturnih centara u okviru prekogranične suradnje“, IPA program Hrvatska - Mađarska,)

- Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva (Projekt Zajedno za bolje) sa 102.000,00 kn

- Grad Križevci sa 5.399.948,37 kn.

U 2015. g. realizirana su sredstva za projekt opremanja knjižnice dodatnim knjižničnim namještajem i drugom opremom i to od Ministarstva kulture RH u iznosu od 800.000,00 kn i od Koprivničko-križevačke županije 150.000,00 kn, ukupno 950.000, 00 kn. Krajem 2015.g. obavljena je montaža i ugradnja dodatne opreme: namještaja, zaštite za sunce, dodatne tehničke opreme za dvoranu, signalizacije, stalaka za bicikle i stalaka za zastave na ulazu te opreme za zaštitu knjiga, tzv. RFID-a. Nova knjižnica nalazi se u samom središtu Križevaca - na Florijanovom trgu br. 14, okružena je zelenom površinom i smještena uz državnu i gradsku prometnicu što ovu lokaciju čini dostupnom i pristupačnom iz svih smjerova, ima veliko parkiralište i jednostavan pristup za invalide. Knjižničnu djelatnost smo organizirali na

Knjižnica Križevci

1400 m² neto korisne površine, podijeljene na više etaža, od kojih svaka dobiva novu knjižničnu funkciju. U prizemlju je posudbeni odjel s izložbenim prostorom, garderobom, multimedijom te čitaonicom dnevnog tipa. Prizemno je smještena i višenamjenska dvorana, računalna učionica, Odjel beletristike s čitaonicom te Dječji odjel s igraonicom; sanitarni čvorovi prilagođeni invalidima, prostor za spremište bibliobusa i dio objekta predviđen za kafić. Na katu su radni i uredski prostori te dvije dvorane za smještaj Zavičajne zbirke i Spomen sobe hrvatskim braniteljima. Iznad odjela beletristike nalazi se na prvoj galeriji Odjel za mlade te na drugoj galeriji Stručno znanstveni odjel i studijska čitaonica. U podrumskom prostoru nalazi se spremište knjižnične građe opremljeno pomicnim regalima za knjige i uređajem za regulaciju vlage. Prostor je opremljen informatičkom i ostalom električnom opremom (širokopojasnim internetom, videonadzorom, vatrodojavnim i protuprovalnim sustavom, centralnim sustavom za upravljanje), podiznim platformama, signalizacijom i drugom opremom za invalide, sukladno standardima suvremene knjižnice. U prostoru unutrašnjeg dvorišta, tzv. atriju u okruženju zelenila i klupa uređena je fontana, prostor za igru i priručna pozornica.

Ukratko, usprkos recesiskim vremenima, sredstvima iz europskih, državnih i lokalnih izvora uspješno je pokrenuta i završena jedna velika i značajna kulturna investicija za Grad Križevce i za našu Županiju. Uređe-

njem ovog objekta u samom centru grada na ulazu u kompleks nekadašnje vojarne, dobili smo funkcionalan, lijepo opremljen i ugodan radni i korisnički prostor, dostupan i otvoren svim građanima, udrugama, organizacijama u kulturi, poduzetnicima, ustanovama. Novi prostor omogućuje pružanje knjižničnih usluga namijenjenih osobama s invaliditetom i njihovo kvalitetnije uključivanje u život lokalne zajednice i društva u cijelini, ali i raznovrstniji i kvalitetniji rad s korisnicima, udrugama, ustanovama i pojedincima.

Veliki naglasak stavili smo na stalne programe poticanja čitanja:

Dječja igraonica je stalni program namijenjen djeci predškolskog uzrasta s ukupno oko 130 djece i njihovih roditelja godišnje (5 skupina po 20-tero djece u skupini) te za dječu od 1-3 godine (bebe: 3 skupine, 10-ero djece i njihovih pratitelja u skupini), u kojoj se kroz organiziranu igru dječu i njihove roditelje potiče na čitanje i korištenje knjižnice. Dječja igraonica u Križevcima uspješno odgaja nove članove knjižnice već preko 35 godina.

Pričaonice, svakog ponedjeljka i četvrtka u mjesecu ožujku na Dječjem odjelu, okupljaju dječu i njihove roditelje.

Biblio-kombi: veliki izbor novih knjiga, susreti s piscima, kviz o čitanju, likovni i literarni natječaji...

Knjižnične sandučiće "Škafice" otvorili smo prije godinu dana za male čitatelje u čekaonicama pedijatrijske ordinacije križevačkog doma zdravlja i redovito ih punimo novim slikovnicama.

Citateljski klub vodi naša kolegice knjižničarka Maje Baksa, koja svakog prvog utorka u mjesecu okuplja knjigoljupce i vodi razgovor o pročitanim knjigama. Slika Citateljski_klub_Križevci

U Književnom kutku Josipa Martinčića, Križevčanina na studiju književnosti u Londonu, portal www.krizevci.info objavljuje njegov književni blog o knjigama koje se mogu naći i na našim policama. U knjižnici izlažemo tekst boga/recenzije za pregled, a predstavljenu knjigu dajemo za posudbu na našem informativno-posudbenom odjelu.

Mnogobrojnim aktivnostima smo uključeni u nacionalne kampanje „ČITAJ MI!“, i „I JA ŽELIM ČITATI!“, „STEM revolucije“. Tijekom godine, a posebno u **Mjesecu hrvatske knjige** i u Noći knjige organiziramo susrete s piscima, tribine, promocije knjiga, kazališne predstave za dječu i odrasle, lutkarske predstave, filmske projekcije, kvizove, akcije darivanja knjiga za potrebite, festival, izložbe, radionice, koncerte i debate s poznatim osobama i sl. U novoj zgradi ostvareni su potrebni preduvjeti za dalji razvoj Gradske knjižnice „Franjo Marković“ kao kulturnog, informacijskog i multimedijskog središta grada Križevaca i ovog dijela Županije koje građanima već tradicionalno osigurava pristup znanju, informacijama i kulturnim sadržajima za potrebe obrazovanja, stručnog i znanstvenog rada, cjeloživotnog učenja, informiranja, odlučivanja i razonode. Knjižnica razvija usluge koje potiču čitanje i pismenost, socijalnu inkluziju, demokratičnost, umjetnost, stvaralaštvo i inovativnost, njeguju kulturnu raznolikost i čuvaju zavičajno nasljeđe. Od posebnog značaja je knjižnični rad s djecom i mladima, informacijsko i digitalno opismenjavanje, mogućnost besplatnog pristupa računalu i internetu, cjeloživotno učenje svih dobnih skupina građana izvan formalnog obrazovanja, razvijanje knjižničnih usluga na internetu i prisutnosti knjižnice i knjižničara na socijalnim mrežama. Želja nam je da naša Knjižnica postane značajna točka na kulturnoj karti Hrvatske njegujući i razvijajući temeljne vrijednosti civiliziranog društva.

Pričaonica Križevci

ROMSKA RADIONICA U GRADSKOJ KNJIŽNICI ĐURĐEVAC

Antonija Mandić, Gradska knjižnica Đurđevac

Djeca sudionici radionice

Gradska knjižnica Đurđevac svoj program „Ruka prijateljstva“ koja uključuje suradnju s udrugama, ustanovama i pojedincima koji se bave marginaliziranim skupinama društva počela je 2013. godine. Od 2016. godine krenuli smo u suradnju s Udrugom Roma „Sve se može kad se hoće“. Svrha je zaštita i promicanja zajedničkih humanitarnih, zdravstvenih, obrazovnih, kulturnih, socijalnih, informacijskih, sportskih, rekreativskih i dr. prava i interesa te sudjelovanja u razvoju lokalne zajednice. Glavni ciljevi našeg programa su: poboljšanje kvalitete života romske manjine, senzibiliziranje građana za marginalizirane skupine te stvaranje uvjeta jednakih mogućnosti u lokalnoj zajednici. Ovaj program nametnuo se kao logički izbor zbog velike romske zajednice u našem gradu. Romi žive izvan Đurđevca u naselju zbog čega dolazi do separacije i diskriminacije. Neuključenost u društveni život zajednice pospješuje segregaciju i upravo se knjižnica nametnula kao glavna poveznica u razbijanju predrasuda.

Jedan od ciljeva našeg programa je inkluzija marginalizirane skupine Roma u društveni i kulturni život šire zajednice. Povećan broj romske djece koja posjećuje knjižnicu i sudjeluje u knjižničnim aktivnostima, poboljšanje poznavanja hrvatskog jezika kod romske djece i upoznavanje šire zajednice s kulturom Roma Bajaša. Program „Mala ruka prijateljstva“ zasniva se na aktivnostima i radionicama za romsku djecu te izradi slikovnice. Aktivnosti se odvijaju jednom tjedno u trajanju od 90 minuta. Za prvu slikovnicu odabrana je Legenda o Picokima koja je zaštitni znak Đurđevca. Slikovnica će biti dvojezična na hrvatskom i bajaškom (jeziku Roma Bajaša).

Cilj je romskoj djeci omogućiti slikovnicu na materijnjem jeziku te ih na taj način učiti da čuvaju svoj jezik i kulturu, ali i shvate važnost čuvanja i poznavanja svojeg drugog materinjeg jezika - hrvatskoga. Problem se javlja prilikom polaska djeца u školu jer nisu socijalizirana i to najčešće zbog nepoznavanja hrvatskoga

jezika. Radionice i izrada slikovnice su isključivo inkluzivnog karaktera s ciljem buđenja svijesti šire zajednice o važnosti prihvaćanja različitosti, razvijanja osjećaja pripadnosti romske djece gradu Đurđevcu oživljavanjem njegove legende na bajaški i ukoričenjem u slikovnicu. Tiskanjem slikovnice želimo potaknuti djecu da od najranijih dana da steknu osjećaj zajedništva i pripadnosti lokalnoj zajednici te potaknuti buđenje osjećaja o pripadnosti zajednici.

JEZIČNE IGRE

Katarina Pavlović, Gradska knjižnica Đurđevac

Dječji odjel Gradske knjižnice Đurđevac ima dugu tradiciju organiziranja najrazličitijih projekta za osnovnoškolce i predškolce tijekom cijele godine (Ljeto u knjižnici, pričaonice, likovne radionice, književne sestre, čitatelska putovnica, dramske igraonice).

Dječje jezične igre su najnoviji projekt. Projekt se sastoji od sedam radionica, namijenjenih učenicima trećih razreda osnovne škole. Voditelji radionica su ljudi koji žive u našoj sredini, a došli su iz različitih dijelova svijeta (Makedonija, Slovenija, Bugarska, Rusija, Nizozemska, Bangladeš, Mađarska). Predstavljaju se djeci na svojem materinjem jeziku te ih uče osnovnim riječima, kao što su pozdravi, predstavljanje, "čarobne riječi", upiti o snalaženju i dr.

U drugom dijelu voditelji djeci predstavljaju svoje pjesmice i igre iz djetinjstva, u trećem dijelu izrađuju se predmeti ili igračke karakteristične za tu zemlju. Cilj ovih radionica je prevenirati netoleranciju prema drugim ljudima, a manjinskim skupinama pružiti prostor za vlastito izražavanje i predstavljanje vlastite tradi-

Jezične igre - Rusija

cije i kulture, zatim senzibiliziranje najmlađih skupina za važnost inkluzije manjinskih skupina u Đurđevcu, razvijanje socijalne osviještenosti, prihvatanje različitosti, razvijanje i učenje tolerancije, proširivanje znanja i vidika te razvijanje inkluzije kao važan dio obrazovnog procesa i sastavni dio razvijanja građanskog odgoja i edukacije najmlađih.

Važnost ovog projekta je nepobitna s obzirom na uključivanje manjinskih naroda u rad Knjižnice i šire zajednice, a s druge strane upoznavanje najmlađih s različitim ljudima i njihovim jezicima, kulturom i običajima koji žive u našem okruženju. Učenjem jezika, dječjih pjesama i dječje književnosti manjinske zajednice postaju živi dionici društva. U planu je stvaranja posebnih zbirk vezanih uz manjinske skupine.

PUTUJUĆE PRIČE - PREMA RAZVOJU PROGRAMA KNJIŽNIČNE PISMENOSTI ZA PREDŠKOLSKI ODGOJ

Ivana Ferenčić Martinčić, Narodna knjižnica Virje, Maja Šobak, Dječji vrtić Zrno Virje

Partnerskim odnosom dječjeg vrtića i narodne knjižnice postavljaju se temelji za sustavan i višestruko svrhovit rad. Prilagođavanjem službi i usluga prema potrebama dječjeg vrtića, knjižnica je u mogućnosti ne samo dati podršku radu odgajatelja i osigurati knjižničnu građu za djecu predškolske dobi, nego i sustavno utjecati na rast, razvoj i odgoj novih generacija čitatelja.

S tim ciljem kreiran je program „Putujuće priče“ koji se u partnerstvu DV Zrno Virje i Narodne knjižnice Virje provodi kontinuirano već treću školsku godinu. Program je povezao suvremene postavke obje struke – knjižničarstvo i predškolski odgoj. Viziji i poslanju „knjižnica danas“ pridružene su vrijednosti „vrtića danas“ te se time dobio okvir za realizaciju zajedničkih ciljeva.

Knjižnica danas je:

Knjižnica bez zidova; knjižnica kao aktivni sudionik života zajednica; ustanova koja pruža knjižnične službe i usluge... , ali i osigurava najrazličitije sadržaje; aktivnosti, suradnje, medijacije, sudjelovanja u lokalnim programima...

Vrtić danas je:

Zajednica koja uči; velika brižna obiteljska zajednica; razvojno stimulativno okruženje; mjesto planiranih i dokumentiranih situacija.

Unutar tih okvira oblikovanju sadržaja pristupilo se timski, a osim povezivanja samog vrtića i knjižnice, obuhvatilo se i niz drugih stručnjaka – suradnika, bilo vrtića, bilo knjižnice, iz područja odgoja, obrazovanja, kulture, ekologije. Prilagođavanje službi i usluga knjižnice prvi je preduvjet za provođenje programa, a ono podrazumijeva prilagođavanje načina stavljanja građe na korištenje (grupna i dislocirana posudba), određene prilagodbe u prostoru i opremi knjižnice („bibliokofer“, role play igračke, funkcionalni kutići u prostoru dječjeg odjela), vođenje računa o potrebama programa prilikom nabave građe i planiranja nabave.

Oblikovanjem razvojnih igara s temom knjižnice, knjige, čitanja, ilustriranja i istraživanja, izrađen je sustavan program prikidan za rad s djecom predš-

kolske dobi. Obuhvaćeni su pojmovi knjige, knjižnice, čuvanje građe, sadržaji koje knjižnica nudi, različiti sadržaji u knjigama, različite vrste knjižnične građe, učenje, istraživanje, ljudi važni za nastanak knjige, dijelovi knjige, zanimljivosti iz povijesti knjige i tiskarstva, itd... Sve teme obrađuju se na način prikidan dobi i razvoju djece te su podijeljene na tri dobne skupine (mlađa odgojna skupina – približno 3 do 4,5 godine, srednja odgojna skupina – približno 4,5 do 6, starija odgojna skupina – predškolci tj. približno 6-7 godina). Grupna posudba koja se odvija u prostoru vrtića, u sobama odgojnih skupina, provodi se u dogovorenim terminima i popratno dogovorenog aktivnosti. Time je povećan obrtaj građe, djeci se čita više slikovnica, odgajatelji imaju bolji pregled raspoložive građe (ne samo slikovnica, nego i stručne literature) te si brzo i učinkovito biraju građu kako bi popratili ostale teme kojima se bave u svojim skupinama. Planirani su i provođeni sadržaji i za roditelje (radionice i predavanja o važnosti i razvojnoj ulazi čitanja i slikovnica) i za odgajatelje (evaluacija programa, radionice o čitanju i knjižničnoj građi). Osim planiranih

Djeca sudionici radionice

ciljeva tijekom provođenja programa u lokalnoj zajednici, ovakvo je partnerstvo povećalo suradnju među sudionicima u odgoju, obrazovanju i kulturi. Povećala se medijska prisutnost ustanova (sadržajem koji je zanimljiv potencijalnim donatorima i sponzorima). Također, pojavilo se niz prilika u kojima su se mogli bolje iskoristiti lokalni kulturni i baštinski resursi - (primjerice muzejske i zavičajne zbirke, etnografske zbirke, lokaliteti i nematerijalna baština). Provodjenje ovog programa do sad je pokazalo da se povezivanjem odgojitelja, knjižničara i stručnih suradnika (kako vrtića tako i knjižnice), može formirati

stručni i multidisciplinarni tim koji s lakoćom definira pojmove i metode prikladne za usvajanje znanja u pojedinoj dobnoj skupini djece. Za roditelje se osigurava više informacija, sadržaja i podrške. Za zajednicu i sve uključene javlja se čitav niz pogodnosti.

Smatramo da je moguće, povezivanjem područja knjižničarstva s područjem predškolskog odgoja postaviti temelje za sustavan razvoj programa knjižnične pismenosti za predškolski odgoj. S tim, kao dodatnim ciljem, program „Putujuće priče“ i dalje će se provoditi u Virju.

NASTAVLJANJE DOBRIM SMJEROM

Otvaranje novih stajališta bibliobusa

Dražena Rajsz, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Bibliobusna služba Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar pokrenuta je 1972. godine i zahvaljujući iznimnom trudu i radu vrsnih knjižničara na unapređivanju službe, uspjela se održati sve ove godine. Kako doći do svojih korisnika te koje programe i usluge osmislići za njih, osnovno je obilježje službe koje je ostalo sve do danas.

Na poziv ravnateljice Dječjeg vrtića „Palčica“ iz Ročvica, Kristine Manjkas, odazvali smo se 10. svibnja 2016. godine i učlanjeno je 27 djece u Pokretnu knjižnicu. Djeca su se upoznala s bibliobusom i pročitana im je priča te od tada uspješno surađujemo. Pri svakom posjetu pročitaju im se dijelovi nekoliko slikovnica te djeca sama odabiru koju će slikovnicu ponijeti kući. Od 1328 korisnika, koliko ih je učlanjeno u 2016. godini, 307 su djeца predškolske dobi.

Nakon provedene ankete među roditeljima djece koja pohađaju Područni odjel Nova Ploščica, a koji pripada Osnovnoj školi Trnovitica, s ravnateljem škole Zdrav-

kom Ređepom dogovorena je bibliobusna usluga od 6. listopada 2016. godine. Učlanjeno je 11 djece od prvog do četvrtog razreda te smo među našim korisnicima došli do broja od 656 učenika koji pohađaju osnovnu školu. Prijašnjih, ne tako davnih godina prošlog stoljeća, Službu obilježavaju programi vezani uz nastojanje približavanja kulture radnicima i mještanima u udaljenim ruralnim područjima te djeci u područnim školama. Za djecu predškolske dobi djelovala je pokretna igraonica koja se održavala uz pomoć Bibliobusne službe. U današnje vrijeme bibliobus više ne posjećuje radne organizacije. Većina naših stajališta su uz škole i vrtiće, a posjećujemo i Dom za odrasle osobe te Zatvor u Bjelovaru.

Time potvrđujemo svoje poslanje da knjižnice, kao ustanove u kulturi, svojim djelovanjem *ne gube nikoga iz vida* te svojim programima i uslugama prepoznaju i potencijalne, naslućene korisnike.

Čitanje priča u bibliobusu

12. SUSRET NAJČITATELJA NARODNIH KNJIŽNICA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Ilija Pejić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

U dvorani Osnovne škole S. Kolara održan je 21. travnja 2016. godine 12. susret najčitatelja narodnih knjižnica Bjelovarsko-bilogorske županije, a domaćin susreta bila je Hrvatska knjižnica Općine Hercegovac. Gosti su na početku susreta pozdravili načelnik Općine Hercegovac Boro Bašljan i voditelj Knjižnice Tihomir Pokopac. Pjevački zbor OŠ Hercegovac otpjevao je pjesmu *Tić-kosović*, kompozitora Marije Družeta i Deni Dekleva-Radaković te otplesao narodno *Kolo*, a uz pratnju Tamburaša nastupila je i Folklorna grupa dvjema narodnim pjesmama *Tri jabuke, tri dunja i Taraban*. Izražajnim čitanjem teksta *Baš sam hepil* Sanje Pilić mnogobrojne u dvorani zadivila je Petra Stankić, učenica 3. razreda. Čuli smo i ulomak iz romana *Kradljivica knjiga* Markusa Zusaka u izvedbi Karle Vlahović, učenice 7. razreda koju je na violinu pratila Vanesa Beki.

Ulomkom iz *Knjige izlazaka* Kristijana Vujičića, književnika-gosta, u izvedbi učenice Anite Jurčić i stvarno je započeo 12. susret najčitatelja. Kako je riječ o mlađem piscu, na svoje su došli i mladi, posebice tinejdžeri. Vujičićevi uzori, njegovi počeci pisanja, pogledi na svijet i na ulogu književnosti zaintrigirali su prisutne te se razgovaralo spontano. Zadivljuje Vujičićeva mudrost, misaonost i duhovnost potkrijepljena brojnim primjerima.

Najčitatelji 2015. dolaze iz različitih mesta Županije, a dobitnici su plaketa i knjiga u izdanju Naklade Ljevak. Iz Bjelovara to su Ivana Zeljko (19), Vlatka Kušec (39), Josipa Utješinović (34), Dora Jozić (13), Petar Bajšić (11), Antonija Šimunić (11) i Rafaela Sikra (6), iz Čazme Božica Koščal (51) i Josipa Buač (13), iz Daruvara Vesna Đurinić-Halauš (50), Velerija Ambrož (18) i Ivan Nehvatal (7), iz Garešnice Nives Zebić (17), Hana Vugrinović (10)

i Ivka Dijanić (65), iz Grubišnog Polja Sandra Barto (46) i Iva Brković (15) te iz Hercegovca Tajana Božinić (41) i Patricia Stankić (14).

Dugačak je popis domaćih i stranih pisaca za odrasle čije su knjige rado posuđivane i čitane u narodnim knjižnicama tijekom 2015. godine. Od hrvatskih prozaista listu predvodi Goran Tribuson (*Propali kongres; Susjed u nevolji*), a slijede ga Ivica Prtenjača (*Brdo*), Ante Tomić (*Veličanstveni Poskokovi*), Hrvoje Šalković (*Nova mis Čilea*), Andrea Andrassy (*Dnevnik gradske cure*), Pavao Pavličić (*Crveno pile; Glasnik, vlasnik, hodočasnik*), Drago Hedl (*Izborna šutnja*) i Hrvoje Šalković (*Valcer protiv Eintracha*). Niz uspješnica svjetskih pisaca u hrvatskom prijevodu predvodi Elisa James (*Kako je ljepotica ukrotila zvijer*), a njoj se pridružuju još Jane Ashford (*Bračna oklada*), Kresley Cole (*Ako se usudite; Ako poželite*), E. L. James (*Pedeset nijansi sive; Pedeset nijansi mračniji*), J. E. Malpas (*Moj muškarac: Opsesija; Jedna noć: Obećanje*), Anna Todd (*Poslije svega 1-3*), J. Nesbo (*Sin*) i Lapidus (*Život na visokoj nozi*). Top lista hrvatskih pisaca za djecu i za mlade više-manje se ponavlja iz godine u godinu (Sanja Pilić, Sanja Polak, Hrvoje Kovačević, Melita Rundek, Božidar Prosenjak...), ali njima se pridružuju i novi kao Jelena Pervan, Ivana Guljašević i Borna Lulić. Slično je i sa svjetskim autorima čija se djela često čitaju u našim knjižnicama kao što su Geronimo Stilton (*Lov na zlatnu knjigu; Dolina divovskih kostura; Skriveno blago na piratskom otoku*), Liz Pichon (*Tom Gates: Odlični izgovori (i druge fore)*), Jeff Kinney (*Gregovi dnevničići 1-4*), Francesca Simon (*Grozni Grga*), V. Roth (*Odana; Različita*) i J. Nesbo (*Doktor Proktor i smak svijeta*).

Posebno mjesto u programima poticanja čitanja priпадa slikovnicama i autorima kao što su Nada Horvat (*Mica Poštarica; Mica Šminkerica i njezini šeširi*), Jelena

Najčitatelji BBŽ-a s Kristijanom Vujičićem

Pervan (*Hrkalo*), Ivana Guljašević (*Tri strašna zmaja*), Sven Nordqvist (*Findus na kampiranju*), A. de Petigny (*Petra je usnula loš san; Petra i njezin čudesan svijet*), Holly Lansley (*Medo zvani hrabrost: čarobna priča za laku noć*), Stanley Berenstein (*Medvjedići i nevolje s prijateljima; Medvjedići idu u školu...*) te G. Vitez (*Razbojnički sa žutom pjegom*). Globalna pitanja kapitala, ekonomije, tržišta, ekologije, zdravlja i hrane predmet su interesa brojnih čitatelja naših knjižnica pa ćemo u pregledu navesti nekoliko

često čitanih naslova, a koji su sljedeći Yoval Noah Harari (*Sapiens: kratka povijest čovječanstva*), Thomas Piketty (*Kapital u 21. stoljeću*), Yaris Varufakis (*Što sam rekao kćeri o ekonomiji*), Naomi Klein (*Ovo mijenja sve: kapitalizam protiv klime*), Davor Rostuhar (*U zemlji zmaja*), Mirjana Krizmanić (*O toleranciji: koliko smo tolerantni u obitelji, na poslu, u društvu*) i Denis Delogu (*U šumi: kako sam nadvladao bolest pomoću Paleo prehrane i funkcionalne medicine*).

PROGRAMI ČITANJA ZAVIČAJNE KNJIŽEVNOSTI

Tina Gatalica, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Svjetskim danom poezije UNESCO je proglašio 21. ožujka 1999. s ciljem promoviranja čitanja, pisanja, objavljivanja i poučavanja poezije širom svijeta. Na proglašenju praznika rečeno je da treba odavati priznanje i poticaj nacionalnim, regionalnim i internacionalnim poetskim pokretima. Od tada se Dan poezije obilježava organizacijama poetskih večeri i skupova koji ističu bitnu ulogu poezije u suvremenoj kulturi.

M(n)oć poezije

U Narodnoj knjižnici „P. Preradović“ Bjelovar Svjetski dan poezije 2016. obilježen je čitanjem poezije suvremenih zavičajnih pjesnika. U programu nazvanom *M(n)oć poezije : bjelovarska poetska večer* svoje pjesme čitalo je petnaest zavičajnih autora i tako se predstavilo domaćoj publici. Među njima su bili i oni koji iza sebe imaju više objavljenih zbirki (Katica Kovrlja, Slaven Klobučar, Javorka Panjerić...) i oni s jednom objavljenom zbirkom (Ilija Pejić, Mladen Medar, Zorica Blažeković, Andelka Šoški, Stevo Špoljarić, Kornelija Pinter, Marijan Javurek). I mladi pjesnici čije su već prve zbirke nagradjivane i koji trenutno žive i rade u Zagrebu (Dijana Stilinović, Filip Žganjer, Sandra Obradović Perić), i pjesnici čija je poezija prepoznata i vrednovana i izvan granica Hrvatske (Nada Crnogorac, Sladan Lipovec). Čitanje poezije pratila je izložba njihovih objavljenih pjesama u samostalnim zbirkama, antologijama i časopisima te biobibliografski podaci o autorima. Izložba je napravljena na temelju građe zavičajne zbirke *Bjelovariana* pa je ovaj program ostvario više ciljeva: promovirao je poeziju i zavičajne pjesnike, promovirao i potaknuo čitanje poezije i predstavio građu zavičajne zbirke.

...čitaj, samo mi čitaj...

Čitateljski maratoni tradicionalno se organiziraju u Mjesecu hrvatske knjige. U školskim i narodnim knjižnicama, vrtićima, školama, bolnicama, domovima umirovljenika..., čitaju književnici, glumci, knjižničari, djeca, djedovi, bake, roditelji... A Čitateljski maraton 2016. posvetili smo čitanju kratkih priča suvremenih bjelovarskih književnika. Baš kao što smo u ožujku predstavili zavičajnu poeziju, sada nam je cilj bio predstaviti kratku priču zavičajnih autora. Pozivu se odazvalo njih jedanaest: Zdenka Brebrić, Nada Crnogorac, Radovan Dožudić, Igor Kokoruš, Snježana Kočačić, Katica Kovrlja, Dražen Pavlić, Mile Radovanović, Katica Sabolović Vusić, Silvija Sitta i Slavica Trgovac Martan.

U programu pod nazivom ...čitaj, samo mi čitaj... autori su čitali svoje objavljene, ali i neobjavljene priče, svaki autor po jednu. Tematska i stilска raznolikost priča (a bilo je ljubavnih, filozofskih, humorističnih, povjesnih, pisanih na štokavštini i dijalektu), kao i sami autori i njihovo obraćanje i čitanje podiglo je brojnu bjelovarsku publiku na noge. Uz čitanje organizirali smo i tombolu pa je mnogo posjetitelja otišlo kući s knjigama koje su im poklonili i potpisali autori. Tako je 2016. godina, kad je u pitanju promicanje i poticanje čitanja u Bjelovaru, bila u znaku zavičajne književnosti i suvremenih zavičajnih književnika. Iako su ovi programi zbog velikog broja sudionika organizacijski zahtjevniji, rezultirali su zadovoljstvom i autora i publike, ali i povećanom posudbom knjiga zavičajnih autora. A knjižnicu su potvrdili kao mjesto na koje dolazimo radi potrebe i užitka čitanja.

Sudionici čitateljskog maratona

OGRANAK U NOVOJ RAČI PUNOLJETAN

Marinko Iličić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Stjepan Večković ne samo da je predstavio tradicijske instrumente već je na svakom nešto i odsvirao

Iako je prva čitaonica utemeljena još 1895. godine, 19. listopada 1996. otvorena je Područna knjižnica u Novoj Rači kao prvi profesionalni ogrank u sklopu mreže Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar. To je bio povod da 19. listopada 2016. u Mjesecu hrvatske knjige svečano obilježimo 20 godina rada ove male knjižnice u malom mjestu kod Bjelovara. Nova Rača je rijedak primjer općine koja je poštivala zakonsku obavezu da svaka općina treba imati neki oblik knjižnične usluge za svoje građane. Iako kratka, povijest ovog ogranka bila je burna. Pokretanje osnivanja i ulaganja u novi prostor, opremu i jednog djelatnika potekla je neobično za hrvatske prilike, od mjesnih vlasti, što smo u bjelovarskoj knjižnici objeručke prihvatali te predložili ustrojstvo i način funkcioniranja. Naš osnovni uvjet je bio da stručni djelatnik i fond trebaju biti dio matične knjižnice, dok prostor, oprema i održavanje mogu biti vlasništvo i briga općine. S takvim modelom općina se složila. Siromašnje općine i promjene načelnika doveli su do toga da je jedno vrijeme bila upitna i sama opstojnost ogranka. Ali, uz naše napore i nužne kompromise te pomoći javnosti, knjižnica se održala. Začudo, u jednoj maloj i siromašnoj općini Nova Rača „dogodila se demokracija“ kad su se korisnici pobunili i sakupljali potpise protiv tadašnjeg načelnika koji je namjeravao ugasiti ogrank. To nam je bio još veći motiv da ustrajemo jer smo vidjeli koliko je knjižnica zaživjela kod djece i odraslih. Suze najmlađih korisnika bile su nam zavjet da to ne smijemo napraviti. Na programu obilježavanja, uz pozdravne riječi ravatelja Marinka Iličića i načelnika općine Darka Knežića, nastupili su članovi KUD-a Ivan Vitez Trnski Nova Rača, mladi knjižničari i djeca igraonice pod vodstvom knjižničarke Mirjane Štelcer te članovi Kazališta slijepih i slabovidnih Novi život iz Zagreba koji su, na oduševljenje brojnih mještana, izveli dijelove predstave *A kako vi vodite ljubav?* Vojina Perića. Otvoren je i obnovljen stalni postav izložbe o književniku i političaru Ivanu Vitezu Trnskom koji je rođen u Novoj Rači. Obilježavanje je nastavljeno i 27. listopada 2016. s atraktivnim predstavljanjem starohrvatskih tradicijskih glazbala člana Ansambla narodnih pjesama i plesova Lado Stjepana Večkovića pod nazivom *Vjetar koji dodiruje trstiku*.

BAJKOVITA ŠKRINJA IVANE BRLIĆ MAŽURANIĆ

Branka Mikačević, Dječji odjel Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar

U Mjesecu hrvatske knjige te povodom 100. obljetnice prvoga objavlјivanja "Priča iz davnine" Ivane Brlić- Mažuranić na Dječjem odjelu Narodne knjižnice „Petar Preradović“ održao se niz zabavno-edukativnih radionica namijenjen učenicima 4. i 6. razreda naziva „Bajkovita škrinja priča Ivane Brlić- Mažuranić“. Ovaj program održao se više puta, ali će se ponuditi korisnicima, učenicima i nastavnicima povremeno uz obilježavanje obljetnice rođenja književnice Ivane Brlić-Mažuranić.

Ivana Brlić-Mažuranić je svakako jedna od najistaknutijih književnica u Hrvatskoj, ali i svijetu, stoga smatramo da njezina djela i likovi iz fantastike i mitologije trebaju biti među nama i u sadašnjem suvremenom svijetu. Autor Joža Skok kaže da je „umjetnički svijet Ivane Brlić-Mažuranić ostvaren i u izuzetnoj je ravnoteži i harmoniji između fantastičnog i realnog, u prepletanju sna i jave, mogućeg i nemogućeg.“ Fantastični i neobični likovi u Ivaninim pričama su toliko inspirativni, a ujedno pozitivno utječu na razmišljanje kako kod djece, tako i kod odraslih. Iako su priče složene i teško razumljive današnjim generacijama učenika, kad ih se jednom pročita ostaju među nama i žive ukorak s modernim i tehnološki naprednim vremenom. Arhaični izrazi se mogu pojasniti, a i ne moraju biti prepreka čitanju ovih priča. Likovi poput domaćih, guje, tintilinica, Bjesomara, Regoča, vila, bjesova, Stribora, Mokoši... bude u nama znatiželju, nude upoznavanje svih likova, krajolika, običaja i navika. Priroda je prekrasna, a likovi posebni i veliki. U ugodnom ambijentu i toploj atmosferi djeca su uplo-

Djelić atmosfere sa radionice

vila u bajkoviti svijet Ivaninih priča. Knjižničarka je na početku svake radionice predstavila djeci lik i djele Ivane Brlić Mažuranić, a nakon tog je pročitala ili ispričovala priču. U škrinji priča nalazilo se mnogo zadataka koje su djeca rješavala. Učenici su aktivno sudjelovali, a nakon svake pročitane priče mogli su iznijeti svoje dojmove i mišljenje o likovima i pojedinih postupcima istih. Znanja koja su dobili, učenici su mogli odmah i komentirati, upotrijebiti i zabaviti se rješavajući kviz o Ivani Brlić-Mažuranić. Ilustracije Tomislava Tomića iskorištene na škrinji priča dale su

jednu posebnu dimenziju umjetnički kreativnih ideja likova, ali i krajolika te prikaze akcija i zanimljivih događaja.

Pouke proizašle iz Ivaninih priča žive u nama, a u njima se ističu pozitivne vrline i djela poput istine, pobjede dobra nad zлом, čovječnosti nad nečovječnosti, ljubavi jednih prema drugima, poštenja, pravednosti... Ova dobra djela i vrline svakako trebamo naglašavati i isticati u današnjem svijetu i životu.

„ČITAMO TOLKIENA“- PROGRAM NA DJEĆJEM ODJELU NARODNE KNJIŽNICE „PETAR PRERADOVIĆ“ U BJELOVARU

Branka Mikačević, Dječji odjel Narodne knjižnice „Petar Preradović“

Na dječjem odjelu Narodne knjižnice „Petar Preradović“ 24. ožujka 2016. održao se program za djecu i mlade čitatelje pod nazivom „Čitamo Tolkiena“. U bjelovarskoj knjižnici Tolkien je jedan od najzanimljivijih stranih književnika. Vrlo je popularan među mладim generacijama pa je zato i nastala ideja za obilježavanjem Tolkienovog dana u knjižnici.

Dan čitanja Tolkiena - *Tolkien Reading Day* prvi put se u svijetu organizirao 25. ožujka 2003. godine, a pokrenula ga je udruga *The Tolkien Society*. U njemu su sudjelovale škole i knjižnice diljem Velike Britanije, ali i SAD-a. Organizirala su se razna druženja na kojima su se čitali ulomci iz Gospodara prstenova, provodile razne debate, dramske radionice, kvizovi ili pak usporedbe s drugim popularnim djelima sličnoga žanra poput *Harryja Pottera* ili *Star Warsa*. U Hrvatskoj se dan čitanja Tolkiena počeo obilježavati od 2013. godine.

Glavni cilj našeg druženja bilo je aktivno sudjelovanje, komuniciranje i raspravljanje o raznim temama vezanim uz Tolkiena. Djeca su izvlačila pitanja iz kutije i odgovarala na pitanja te zajednički raspravljala o fantastičnom svijetu Tolkienovih djela, njegovim likovima i stvorenjima u knjigama. U realizaciji našeg susreta istaknula se učenica 8. razreda iz Osnovne škole Rovišće koja je pročitala najdraži ulomak iz knjige Hobit kojeg je ujedno čitala na *Natjecanju u čitanju na glas*. Sudjelovalo je 15-ero djece, učenika viših razreda osnovne škole. Knjižničarka je pripremila nekoliko pitanja

Sudionici radionice o Tolkienu

vezanih uz Tolkienov život kao i njegovu literaturu, promotivne materijale poput graničnika, blokova i prigodne brošure s deset zanimljivosti koje (možda) niste znali o J. R. R. Tolkienu. Rasprava je potrajala oko sat i pol vremena a nakon toga su se uz sok i grickalice svi zajedno družili i zabavljali u ugodnoj atmosferi. Na upit knjižničarke bi li htjeli da se ponovi ovakav susret svi su odgovorili da bi rado opet sudjelovali.

ČITULJKO U GOSTIMA

Ivana Blažeković, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Program Pričopričalice provodi se dugi niz godina na Dječjem odjelu Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar. Pričopričalice su radionice pričanja i glasnog čitanja priča iz bogatog fonda knjižnice. Sam program osmišljen je tako da u Knjižnicu dolaze organizirano vrtičke grupe. Knjižničarke u suradnji sa odgojiteljicama isto tako unaprijed dogovore temu (priču, slikovnicu...) koja je temeljni poticaj za daljnje aktivnosti. Jedna od osnovnih zadaća Knjižnice je upravo poticanje čitanja kod djece predškolske dobi. Prema potrebama i broju djece prilagođava se i prostor. Ove godine napravljen je iskorak. Umjesto da vrtičke grupe dolaze u knjižnicu, knjižnica ide u vrtiće. Posjećeni su svi vrtići na području grada Bjelovara. Radi se o Dječjim vrtićima Bjelovar, Ciciban, Osmjeh, Pinokio i Bubamara.

Za vrijeme druženja čitane su priče nakon kojih se razgovaralo o pročitanom, a djeca su mogla listati i gledati ostale slikovnice novih naslova. Ono što najviše privlači pažnju kod djece je Čitko Čituljko, lutak koji je ujedno i zaštitni znak Dječjeg odjela Knjižnice. Nakon čitanja održane su različite aktivnosti poput crtanja, rješavanja zadatka i igranja društvenih igara koje potiču djecu na razmišljanje, daljnje istraživanje i čitanje. Čitanje je oduvijek bilo najvažnije područje djelovanja Knjižnica. Važno je istaknuti da se djecu želi zainteresirati za priče i čitanje iz zabave i užitka. Kod predstavljanja i upoznavanja s djecom, o Knjižnici se govori kao mjestu ugodnog druženja u koju mogu doći s roditeljima i prijateljima. Uživanje u čitanju utječe i na daljnja postignuća u životu. Jedna od glavnih zadaća Knjižnica je da rade na razvoju čitanja i na razvoju čitatelja, te da djeca knjižnicu vide kao okruženje poticajno za čitanje. Sposobnost čitanja sadrži niz kognitivnih i

Djelić atmosfere s radionicice

socijalnih vještina (izgovor napisanih riječi, identifikacija riječi te pridavanje značenja tekstu). Ujedno potiče i razvoj mašte, osjećaja, razmišljanja i prosudbe. Druženja su bila izuzetno ugodna i zabavna. Djeca su bila znatiželjna, zainteresirana za priču i aktivnosti, a odgojiteljice susretljive i spremne za novu suradnju. Čitanje izvan prostora Knjižnice ujedno je novo iskustvo a ovakva vrsta suradnje Knjižnice i vrtića nastaviti će se i u budućnosti.

DUNGEONS & DRAGONS GRUPA U KNJIŽNICI

Goran Barunić i Lucija Miškić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Istrčavate na palubu broda. Valovi pokušavaju obgrrlići brod i povući ga u dubinu. Nebo je crno, sunce je nestalo, kao da je pao mrak, a sredina dana je. Brod se ljudi, jedva održavate ravnotežu. Kapetan s jedne strane dovukuje naredbe, a mornar u žurbi pokušavaju održati brod na površini. Vidite pet obrisa na suprotnoj strani koji su vam sve bliže i bliže. Kreću u napad. Što ćete učiniti?

Ovo je kratki prizor sa zadnjeg susreta Dangeon & Dragon grupe u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar gdje se hrabri junaci bore protiv zla i to sve bez napuštanja knjižnice. Hrabra družina broji 15 članova različitih uzrasta (od 15 do 45 godina) koja se jedanput mjesечно sastaje u knjižnici te upušta na zanimljivo putovanje svijetom mašte. Naša grupa je raznolika, ima tu učenika, studenata, roditelja... no svi se okupljaju zbog ljubavi prema RPG-u (Role Playing Game) te vođeni željom za avanturu.

Prema UNESCO-vom manifestu za narodne knjižnice

jedna od zadaća knjižnica je stvoriti mogućnosti za osobni kreativni razvoj pojedinca. Pored toga knjižnica ima i važnu društvenu ulogu kao javni prostor i mjesto okupljanja. Kroz društvenu igru okupili smo skupinu ljudi koji vole knjige, pričanje priča i fantasy. Knjižnica je tako mjesto susreta, druženja i stvaranja novih prijateljstava za tu skupinu korisnika.

Dungeons & Dragons (DnD, D&D) je role-playing društvena igra koja igrače uvodi u fantastični svijet temeljen na knjigama J. R. R. Tolkiena, Fritza Leibera, Jacka Vancea, Roberta E. Howarda. Ideja ove igre je omogućiti ljubiteljima fantasya igranje likova s kojima mogu doživljavati avanture u zamišljenom svijetu. Ova se igra ističe po tome što je svakom igraču dodijeljen jedan određeni lik junaka te se zasniva na međusobnoj suradnji igrača, a ne na natjecanju.

Igrači i voditelj igre (Dungeon Master, skraćeno DM) zajednički stvaraju jedinstvenu priču koja je neponovljiva upuštajući se u zamišljenu pustolovinu. Potrebna

Dungeons & Dragons grupa u knjižnici

je zajednička suradnja, mašta, domišljatost i snalažljivost. Kao i svaka društvena igra i u ovoj igri postoje pravila igranja koja objavljuje tvrtka *Wizards of the Coast* u obliku knjiga koje služe kao vodič kroz igranje (*Player's Handbook*, *Dungeon Master's Guide* i *Monster Manual*). Svaki igrač ima formular sa statistikom lika, a mnoge odluke donose raznolike kockice. Igra potiče

logičko razmišljanje, kreativno rješavanje problem-skih situacija, razvija maštu, a potrebno je i znanje matematike. Osim samog igranja u knjižnici se održavaju i radionice o RPG-u. Ovakav, pomalo i nesvakidašnji program za knjižnicu, okuplja uglavnom mlade ljude koji svoje slobodno vrijeme vrlo rado provode u knjižnici, i to u pozitivnoj i kreativnoj atmosferi.

6 VELIČANSTVENIH KORAKA DO INFORMACIJA I ZNANJA - model Dječjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar za usvajanje informacijske pismenosti kod djece osnovnoškolske dobi

Vjeruška Štivić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Današnje generacije djece i mlađih do informacija dolaze brzo i jednostavno. Najčešće na internetu, koji im je dostupan 24/7 i uz pomoć novih tehnologija. Pitanje je prepoznaju li korisne i/ili potrebne informacije u moru informacija na koje nailaze, kao i mogućnosti kako im nove tehnologije mogu u tome pomoći.

Knjižnice imaju bitnu zadaću u svladavanju vještina informacijske pismenosti kod djece i imaju sve potrebne resurse kao što su izvori informacija, nove tehnologije i kompetentne djelatnike te su kao takve potpora svim oblicima formalnog i neformalnog školovanja.

Prema modelu BIG 6 - šest velikih vještina za traženje informacija i rješavanje problema autora Eisenberga i Berkowitza¹ Dječji odjel Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar pokrenuo je mrežnu stranicu pod nazivom **6 VELIČANSTVENIH koraka do informacija i znanja kao dio svoje web usluge**. Sadržaj za stranicu su napravile knjižničarke Branka Mikačević i Vjerušku Štivić, a web stranicu je izradila Lucija Miškić, također knjižničarka, koristeći besplatnu wordpressovu platformu. Stranica na praktičan način sjedinjuje tehnologije i smisleno učenje te je prilagođena hrvatskim učenicima.

6 VELIČANSTVENIH koraka do informacija i znanja je šest-stupanjski model koji pomaže u rješavanju problemskih situacija, školskih zadataka i kod donošenja

¹ <http://www.big6.com/>

odлуka uz pomoć pronađenih informacija, glavnim čimbenicima informacijske pismenosti. Namijenjen je učenicima osnovne i srednje škole, a može biti koristan i ostalima kojima je potrebna pomoć u traženju informacija. **Osnovni koraci 6 Veličanstvenih koraka do informacija i znanja:**

1. Postavi pitanje!
2. Izradi strategiju!
3. Pronadi izvore!
4. Sakupi informacije!
5. Objedini informacije!
6. Provjeri rezultat!

Za učenike prvih, drugih i trećih razreda osnovne škole izrađen je tro-stupanjski model **3 VELIČANSTVENA koraka do informacija i znanja** koji se sastoji od tri stupnja s predloženim strategijama traženja informacija i stjecanja znanja pojednostavljen tako da mlađim učenicima bude razumljivo. U okviru ovoga modela informacijsko opismenjivanje se provodi vježbanjem i primjenom predviđenih koraka, čime se razvija sustavno informacijsko ponašanje. 3 Veličanstvena koraka do informacija i znanja obuhvaća ove korake:

1. Planiraj!
2. Učini!
3. Pregledaj!

Svaki od navedenih osnovnih koraka razrađen je u dubinu pa korisnik, ovisno o predznanju i interesu, može

Koraci do informacija i ... Q ≡

3 VELIČANSTVENA

KORAKA DO INFORMACIJA I ZNANJA

6 VELIČANSTVENIH

KORAKA DO INFORMACIJA I ZNANJA

Naslovica internetske stranice

proširivati svoje istraživanje i učenje o mogućnostima pretraživanja informacija s primjerima koji pokazuju na temelju izmišljenog zadatka kako bi trebalo u praksi provesti određeni korak. Na stranici se još nalazi dodatan sadržaj kao što su upute kako napraviti neki oblik rada npr. esej, referat, prezentaciju, plakat i sl., zatim PPT prezentacija *Kako naučiti učiti*, korisni tekstovi *Kako prepoznati istinitost informacija koje ste pronašli na internetu* i *Kako učinkovito čitati tekstove, Mali pojmovnik informacijske pismenosti* te osnovne informacije o stalnim pro-

gramima Dječjeg odjela naše knjižnice, namijenjene osnovnoškolcima, kojima se razvija pismenost, potiče čitanje i korištenje knjižnice kao dio cijelovitog kulturnog razvoja mlade osobe.

Stranica 6 VELIČANSTVENIH koristi se i za individualnu i grupnu poduku o informacijskoj pismenosti u prostoru Dječjeg odjela. Potražite nas na web adresi: <http://djecji.knjiznica-bjelovar.hr/> ili upišite u Google tražilicu **6 VELIČANSTVENIH koraka do informacija i znanja** i naći ćete se na pravom mjestu!

INFORMATIČKE RADIONICE U GRADSKOJ KNJIŽNICI „MATO LOVRACK“

Ivana Ledić, Gradska knjižnica „Mato Lovrak“ Grubišno Polje

Polaznici na radionici

Tijekom siječnja i veljače 2017. godine u Gradskoj knjižnici „Mato Lovrak“ održan je ciklus od 6 informatičkih radionica koje je vodila Jelena Čafor, djelatnica Knjižnice. Radionice su organizirane u sklopu projekta za mlade #Bit će svega, dodi i ti!. Projekt je financiralo Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, a uz Knjižnicu u njemu sudjeluju i Grad Grubišno Polje, Centar za kulturu i informiranje dr. Franjo Tuđman i Udruga mladih Grubiša.

Na radionicama su polaznici u vrlo opuštenoj i neformalnoj atmosferi učili napredne postavke programa iz Microsoft Office paketa. Do sada su u našoj sredini bili održavani samo osnovni informatički tečajevi za odrašle pa je ovo prvi put da smo mladima koji već posjeduju određena znanja o korištenju osnovnih Officeovih programa poput Worda, Excela, Publishera i PowerPointa omogućili nadogradnju i usavršavanje tog znanja. Po završetku radionica nedvojbeno je bilo zadovoljstvo polaznika zbog proširenog informatičkog znanja, ali i djelatnika Knjižnice zbog činjenice da smo im omogućili ovaku vrstu dodatne edukacije.

RAZGLEDNICA IZ ČAZME

Romana Lautar, Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma

Da su knjižnice u malim mjestima doista nositelji brojnih kulturnih i zabavnih događanja, među brojnim knjižnicama to potvrđuje i Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma. Od niza aktivnosti koje priređujemo za naše sugrađane i korisnike u okviru stalnih, povremenih i posebnih programa, posebnu pažnju pridajemo potrebama naših korisnika te nastojimo odgovoriti na potrebe zajednice u kojoj radimo.

Aktivnosti za djecu

Od svih programa koje smo priređivali u prošloj godini na dječjem odjelu, izdvojila bih akciju za poticanje čitanja „Čitam sto na sat“ te književni susret s psihologinjom za djecu predškolske dobi, Teom Knežić. Akcija „Čitam sto na sat“ bila je izrazito uspješna jer su nam se odazvala djeca iz dječjeg vrtića „Pčelica“ te učenici Osnovne i Srednje škole Čazma. Protekle godine pokrenule smo i „Malu igraonicu i pričaonicu“ (za djecu i bebe od 0 do 3 godine starosti) s ciljem da djeca kroz igru i zabavu provedu kvalitetno vrijeme, nauče nešto novo te se upoznaju s prostorom knjižnice. Spojili smo čitanje slikovnica s igrom te kroz našu igraonicu na zanimljiv način uveli najmlađe od najranije dobi u svijet knjiga i čitanja.

Dani Slavka Kolara

Posebno mjesto među našim programima zauzima program koji ima veliko nacionalno značenje, a to su „Dani Slavka Kolara“, festival kratke priče - satire. Na peti natječaj za kratku priču – satiru Slavko Kolar 2016., prijavio se veliki broj književnika iz zemlje, ali i šire. Od pristigle pedeset i dvije priče, prvu nagradu osvojio je Oliver Jukić iz Slatine s pričom „Sto lica oporbenog psa“, druga nagrada dodijeljena je Ružici Gašperov iz Splita za priču „Prozor u dvorištu“, a treća nagrada pripala je Ireni Skopljak Barić iz Vrbovca

za priču „Oni koji traže“. Iz godine u godinu, natječaj poprima sve veće i ozbiljnije razmjere, a o tome najbolje svjedoče riječi Olivera Jukića iz intervjuja u Glasu Slavonije 15. prosinca: „Satira i humor itekako nam nedostaju u vrijeme kada za važne stvari, poput književnosti i umjetnosti, vremena ne nalazimo, a o nedostatku zdravog smijeha da se i ne govori. Natječaj se održava već pet godina, a prema sastavu stručnog žirija, nagradama i autorima koji su do sada sudjelovali, pripada redu ozbiljnih književnih natječaja.“

Književni susreti

U protekloj godini odradili i deset književnih susreta za odrasle i djecu, sedam znanstveno-popularnih predavanja i preko četrdesetak radionica za djecu i mlade. Promociju knjižnice i pozitivnu sliku o knjižnici pokušali smo izgraditi pozivanjem poznatih hrvatskih književnika (Miljenko Jergović, Nino Raspuđić, Lidija Bajuk), znanstveno-popularnim predavanjima poznatih znanstvenika (Valerije Vrček, Mirjana Krizmanić).

Nešto drugačije – Koncert kubanske glazbe

Primijetili smo da naši građani vole dobru glazbu, stoga smo im ponudili nešto drugačije, odnosno koncert grupe „Caiman Verde“, grupe koja svira kubansku glazbu. Njihova naklonost prema karipskim ritmovima je iz godine u godinu oblikovana u jedinstven zvuk grupe koji je najbliži izvornom „sonu“, zvuku kubanskih ulica. Odlika njihovih živih nastupa je energija kojom zrače i prenose je na svoju publiku što su mogli iskusiti i mnogobrojni Čazmanci koji su uživali na koncertu. Knjižnica u Čazmi prepoznata je kao mjesto zanimljivih, korisnih te nadasve raznovrsnih tema, a sve prema potrebama i zahtjevima naših korisnika i lokalne sredine u kojoj djelujemo.

Pobjednici natječaja za kratku priču-satiru Slavko Kolar

ZNANSTVENI SKUP O ĐURI ŠURMINU Zagreb, Varaždin, Čazma, 21. i 22. travnja 2016.

Vinka Jelić-Balta, Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma

U organizaciji Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i suorganizatora: Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, Sveučilišta u Zadru, Ogranka Matice hrvatske u Varaždinu i Hrvatskog filološkog društva te Grada Čazme i Gradske knjižnice Slavka Kolara u Čazmi, a pod pokroviteljstvom Razreda za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u Zagrebu, Varaždinu i Čazmi, 21. i 22. travnja 2016. održan je vrlo uspješan znanstveni skup o Đuri Šurminu.

Na ovom su međunarodnom znanstvenom skupu posvećenom autoru prve sintetske povijesti hrvatske književnosti sudjelovale su brojne znanstvenice i

Sudionici znanstvenog skupa

IMATE LI POTEŠKOĆA U ČITANJU?

Nela Krznarić, Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici

Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici pridružila se Kampanji Hrvatskog knjižničarskog društva „I JA ŽELIM ČITATI!“ (jesen 2016. - jesen 2017.) kojom se želi upozoriti hrvatska javnost na probleme osoba s teškoćama čitanja i disleksijom. Tako su u listopadu postavljene dvije izložbe na temu disleksije. S obzirom na to da smo željeli poštovati dob i interes građana, izložbe su postavljene na Dječjem odjelu i Odjelu za Odrasle. Dio izložbe na Odjelu za odrasle čine panoci s podacima koji informiraju što je disleksija, koji su simptomi kod odraslih, kako ju prepoznati, ciljevi terapije u odraslih. Tu je i popis logopeda u Virovitičko-podravskoj županiji kojima se zainteresirani

znanstvenici s više hrvatskih sveučilišta (Zagreb, Osijek, Zadar, Split, Varaždin), te nekih inozemnih (Italija, Bosna i Hercegovina). Književni povjesničar o kojem je na skupu bila riječ, manje je poznat široj javnosti pa je utoliko bilo zanimljivije pratiti brojna, često interdisciplinarna, izlaganja brojnih sudionika skupa koji se u skladu s tradicijom niza Hrvatski književni povjesničari, odigravao u sredinama važnim za Šurminov lik i djelo.

Hrvatski književni povjesničar i političar Đuro Šurmin rođen je u mjestu Sićanci kraj Čazme 4. rujna 1867. godine, a umro u Zagrebu 22. ožujka 1937. Od godine 1920. bio je profesor hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Svoje aktivno političko djelovanje potvrdio je mjestom zastupnika u Hrvatskom saboru, a godine 1920. izabran je i u Ustavotvornu skupštinu Kraljevine SHS te je bio ministar za socijalnu politiku, a poslije i ministar trgovine i industrije. Šurminov znanstveni opus, uz ostalo, obuhvaća i važna djela s područja povijesti književnosti, povijesti i filologije: Povijest književnosti hrvatske i srpske (1898.), Iz zajedničke književne prošlosti Bosne i Slavonije (1901.), Hrvatski preporod (I-II, 1903-1904.), a pripredio je i zbirku srednjovjekovnih, pretežno glagoljskih spomenika (Hrvatski spomenici, 1898.).

Znanstveni skup o Đuri Šurminu iznimno je uspješno pridonio boljem poznavanju ovog hrvatskog književnog povjesničara, osvijetlivši njegov lik i djela s različitim motrišta. Znanstvena javnost stoga s osobitom pozornošću očekuje Zbornik radova o Šurminu koji će, biti objeladanjen 2017., u godini velikih obljetnica Đure Šurmina.

Izložena knjižnična građa

mogu obratiti za stručnu pomoć te druge informacije. Izložena knjižnična građa podijeljena je u tri skupine. Stručna literatura namijenjena je osim osobama s disleksijom, učiteljima, roditeljima i svima koji se susreću s ovim problemom. Druga skupina su zvučne knjige različitih rodova i žanrova, a treća knjige s povećanim tiskom koje smo izdvojili iz posudbenog dijela fonda Odjela za odrasle romane s povećanim tiskom kako bi osobe s disleksijom lakše i jednostavnije

je mogle čitati. Obratili smo pozornost na izbor, te smo uvrstili romane različitog žanra.

Izložba na Dječjem odjelu također nudi osnovne informacije i odgovaraajuću građu namijenjenu najmlađim korisnicima. U svibnju planira se susret s logopedom u Knjižnici. U cilju podrške osobama s teškoćama u čitanju razmatraju se mogućnosti redovitog mjesečnog susreta s logopedom u Knjižnici u obliku radionica i savjetovanja.

POTICANJE NA ISTRAŽIVANJE I ČITANJE O ZAVIČAJU NA DJEČJEM ODJELU GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE U VIROVITICI

Mirjana Kotromanović, Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici

Igranje društvene igre „Koliko poznajem svoj grad?“

Različitim programima Dječjeg odjela Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici, već se niz godina potiče najmlađe korisnike na razvijanje kulture čitanja. Uključivanjem partnera i pojedinaca u lokalnoj zajednici kao ravnopravnih sudionika u ostvarivanju ciljanih programa, senzibiliziraju se cijele obitelji na dolazak u knjižnicu. Dječji odjel tako osim širokog raspona ponuđene literature, svojim sadržajima i programima pretvara se u prostor neobaveznog druženja, neposrednog učenja, poticaja i kvalitetno provedenog slobodnog vremena. Programi se provode kroz standardne oblike rada i uglavnom su to radionice i pričaonice, kvizovi i društvene igre, izložbe, promocije knjiga i sl.

S temom zavičaja na Dječjem odjelu intenzivnije se počelo baviti 2014. godine kada je povodom Dana Grada Virovitice otvoren natječaj za najbolju fotografiju naziva "Virovitica u oku djeteta". Djeca su tijekom mjesec dana donosila fotografije s područja Virovitice i okolice, a prilikom otvorenja izložbe proglašene su i tri najbolje. Već sljedeće 2015. godine izdana je prva slikovnica naše knjižnice čije su stvarateljice

djelatnice Dječjeg odjela i Igraonice. Slikovnica je zavičajnog karaktera te na zabavan i jednostavan način djeci opisuje virovitičke kulturne ustanove. Vrlo rado je čitana i posuđivana od strane najmlađih korisnika. U protekloj 2016. godini i nadalje se njegovala zavičajna kulturna baština. Naime, opet povodom Dana Grada Virovitice, nastala je društvena igra "Koliko poznajem svoj grad?". Natjecanje u igri organizirano je ispred knjižnice, a pobjednikom je proglašen onaj koji je imao najviše točnih odgovora na pitanja iz područja povijesti i geografije, kulture i obrazovanja te zanimljivosti iz zavičaja. Ovakvi oblici rada i dalje se planiraju provoditi na Dječjem odjelu jer su motivacija za istraživanje, učenje kroz igru i zabavu te stvaranje vlastitog kulturnog identiteta.

Prošle je godine napisan i nastavak već spomenute slikovnice. Uz stihove o knjižnici, muzeju i kazalištu, tekst je proširen s još nekoliko kulturnih i obrazovnih ustanova s područja našega grada s popratnim ilustracijama. Tekst je zasada uprizoren prigodnim igrokazom, a nadamo se da će uskoro svojim punim sjajem zasjati i kao dopunjeno izdanje slikovnice.

ČITANJE STO NA SAT U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA – SURADNJA S OŠ VLADIMIR NAZOR VIROVITICA

Marina Štefanac, Osnovna škola Vladimir Nazor Virovitica

Uspješna suradnja između Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica i Osnovne škole Vladimir Nazor Virovitica održava se dugi niz godina. Učenici osnovne škole pokazuju veliki interes za kreativnim radionicama, pričaonicama i susretima s piscima i pjesnicima, a s druge strane, topli pozivi knjižničara i ravnateljice Višnje Romaj uvijek nas iznova potiču na dolaske. Ovu školsku godinu posvetili smo poticanju čitanja, a budući da je moto *Mjeseca hrvatske knjige* bio Čitam sto na sat, našu smo suradnju usmjerili upravo tom važnom cilju: poticanju i razvijanju čitanja.

Na poziv voditeljice Dječjeg odjela Mirjane Kotromanić, prisustvovali smo promociji knjige *Trči! Ne čekaj me*, spisateljice Bojane Meandžije. Iako je ovo roman koji opisuje teško ratno razdoblje, književnica ga je s toliko dragosti predstavila da su osnovnoškolci s nestavljenjem iščekivali početak čitanja. Čuti samu spisateljicu kako čita rečenice koje je kao dijete napisala, čuti zvučne snimke koje su nastale u vrijeme uzbuna i trčanja u skrovište, ono je što je zainteresiralo male čitatelje. Učenicima je posebno bio zanimljiv podatak da je roman 25 godina stajao zaključan u ladici i tek je ove godine ugledao svjetlo dana. Osim što su strpljivo slušali, učenici su pripremili puno pitanja jer znaju da prije književnog susreta valja dobro proučiti biografiju autorice kako bi ju što bolje razumjeli. Ovo je bilo još jedno divno iskustvo koje su naši učenici ponijeli sa sobom u školske klupe. Interes za čitanjem je nešto što se u osnovnoj školi neprestano mora razvijati i poticati. Upoznati osobu čiji roman čitamo jedan je od najboljih poticaja.

Čitanje sto sat nastavili smo čitanjem poezije Božice Jelušić i šarenim ilustracijama Ivane Kranželić. Sama spisateljica Božica Jelušić recitirala nam je i čitala stihove svojih pjesama: *Sva čuda bakina lonca*, *Pohvalnica biciklu* i *Razgovor o gljivama*. Pjesnikinja nam je otkrila da svaka napisana pjesma donosi dio njezina života i

da čitajući njezine pjesme zajedno s njom iznova provžiljavamo njezino djetinjstvo. Nakon razgovora o dojmovima, slikarica Ivana Kranželić uvela nas je u svijet ilustriranja. Prvo nam je pokazala nekoliko svojih ilustracija. Naučila nas je da je za ilustriranje bitno doživjeti pjesmu, primijetiti boje, osjećaje, mirise. Svatko od nas izdvojio je nekoliko motiva i pjesničkih slika i malo su počele nastajati prave umjetnine. Pjesnikinja Božica bila je ponosna na nas, ali i oduševljena jer su njezine pjesme dobine nove dječje ilustracije. Svoje radove ponosno smo izložili da i druga djeca vide kako se to radi. Naučili smo krasnosloviti i lirske pjesme koje smo prikazali crtežom kako bismo dugo pamtili ovaj književni susret.

Osim na književnim susretima, svoje umijeće čitanja usavršavali smo na radionici i pričaonicu pod nazivom Čitamo i pišemo kroz igru. Učenici osmih razreda poslušali su uvodno predavanje o povijesti pisma i rukopisima. Okušali su se u tumačenju tuđih rukopisa te pokušali „pročitati“ karakter iz rukopisa. Ovom radionicom ukazali smo učenicima na važnost lijepog i urednog pisanja. Za drugi dio radionice pripremili smo natjecanje u brzom čitanju zapetljanih priča i jezikolomki kako bi osnovnoškolci procijenili koliko im je razvijeno čitanje te trebaju li razvijati i dalje tu vještina. Ova je aktivnost također nastala u suradnji voditeljice Dječjeg odjela Mirjane Kotromanović i profesorce hrvatskog jezika Marine Štefanac. U pričanju priča okušali su se i osmaši na pričaonici koja se održala u sklopu manifestacije *Prosinac gradu* u suradnji Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica i Osnovne škole Vladimir Nazor Virovitica. Učenici osmih razreda čitali su priče djeci predškolske dobi te ih na taj način potaknuli na slušanje, a jednog dana i na čitanje priča. Naša suradnja nastaviti će se i dalje jer na taj način mlađi stječu naviku dolaska u kulturne ustanove i uočavaju važnost razvijanja vještine čitanja i pisanja.

Učenici OŠ Vladimir Nazor sa spisateljicom Božicom Jelušić, ilustratoricom Ivanom Kranželić i učiteljicom Marinom Štefanac

PROJEKT IGRAONICE – MOJ KUĆNI LJUBIMAC

Ivana Molnar, Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici

Tijekom 2016. godine u Igraonici Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici provodio se projekt pod nazivom Moj kućni ljubimac. Projekt je namijenjen djeci predškolskog uzrasta, polaznicima Igraonice i njihovim roditeljima. Ciljevi aktivnosti koje su se provodile su stjecanje znanja o kućnim ljubimcima i brizi o njima, a osnovni cilj bio je kod djece pobuditi interes i osjećaj prema životinjama, razviti humani odnos prema životinjama te pružiti djeci i odraslima mogućnost da im pomognu bez obzira na to imaju li vlastitog kućnog ljubimca ili ne.

Jedan od najvećih motiva bio je senzibilizirati odrasle na problem napuštenih životinja te osvijestiti sudionicima projekta problematiku vezanu uz sklonište. Tijekom aktivnosti nebrojeno puta se sama od sebe nametala činjenica kako je sklonište briga svih nas, a ne samo kruga ljudi koji su direktno povezani s njime. Ako želimo djeci osigurati sigurno kretanje gradom i smanjiti mogućnost susreta sa psima latalicama, nameće se zaključak kako je sklonište važno svima nama i da je potrebno na bilo koji način sudjelovati i pomagati u njegovom radu. Stoga smo kroz stjecanje i proširivanje znanja o životinjama razvijali svijest o važnosti životinskog svijeta, informirali djecu o pravilnom pristupu životinjama, podučili ih o poštivanju životinske prirode te na koji način se mogu zaštititi od ugriza pasa. Približili smo djeci pojам humanog djelovanja te pokazali da humanost nije rezervirana samo za odrasle.

Projekt se odvijao u nekoliko etapa, započet je upoznavanjem zanimanja veterinar i posjetom Veterinarskoj ambulanti Felix, a nastavljen druženjem djece i kućnih ljubimaca. Djeci smo omogućili da nas upoznaju sa svojim kućnim ljubimcima i kažu nam nešto o njima. Veliko zadovoljstvo pružilo nam je i druženje sa zamorcem Zakijem, papigom Kikom, zećićem Bjelkom i psićem Terijem. Tijekom projekta u Igraonici se nalazio mali akvarij s četiri ribice koje nam je donijela priateljica iz skupine.

Sljedeća etapa projekta bila je izložba Kućni ljubimac u književnosti za djecu - zastupljenost tematike kućnih ljubimaca u poeziji i prozi. Na izložbi su se mogle vidjeti knjige i slikovnice sa spomenutom tematikom te pročitati tekstovi o kućnim ljubimcima. Uz spomenutu izložbu, na panoima su bili izloženi neki od dječjih radova u različitim likovnim tehnikama i fotografije kućnih ljubimaca.

Edukaciju djece Igraonice s ciljem podizanja svijesti o brizi i odgovornosti te sigurnije interakcije sa psima održala je Alenka Medak, licencirana trenerica i vodič pasa s dresiranom kujicom Šanom. Uz Šanu djeca su učila kako se brinuti o psima, što im sve treba u životu, što sve psi smiju i ne smiju. Čuli smo što je sve dobro za naše ljubimce, a što nije, kakva ponašanja psi ne vole te kako pravilno priči psu. Jedna od najvažnijih stvari koju nam je naša gošća objasnila bila je kako se ponašati prema nepoznatom psu i kako postupiti ako se nađemo u blizini agresivnog psa. Kujica Šana sve je očarala svojim lijepim ponašanjem i obradovala trikovima koje je naučila.

Organizirana je i tribina Od kućnog ljubimca do napuštene životinje na kojoj je mr. Dražen Majetić, dr. med. vet. koji je ujedno i registrirao prvo sklonište u RH pojasnio kako se brinuti o životinji, kako joj pomoći, što je to sklonište i kako mi svi možemo doprinijeti i uključiti se u njegov rad. Što kućni ljubimac znači za psihološki razvoj djeteta, kako druženje s životinjom može pomoći djeci te na mnoga druga pitanja odgovor je dala Sandra Matošina Borbaš, dipl. psiholog. Kako djeca reagiraju na psa i što to u praksi znači rekla nam je licencirana voditeljica tečaja za obuku i školovanje pasa od strane Hrvatskog kinološkog saveza s dugogodišnjim iskustvom u proučavanju i radu sa psima različitih dobi, pasmina i temperamenta, Alenka Medak, dipl.oec. Kako to izgleda u skoloništu, što znači biti volonter skloništa i koji su sve načini na koje možemo pomoći ispričala nam je Danijela Duvnjak, volonterka skloništa. Posjetitelje su u kratkim pauzama zabavljali mališani Igraonice sa svojim recitacijama i učenici Glazbene škole Jan Vlašimsky Virovitica Ante Aragović i Dorjan Molnar kompozicijama odsviranim na flautama.

Projekt se nastavio organiziranim posjetom djece i njihovih roditelja skloništu za pse u Virovitici. Priključena je donacija hrane, deka i prostirki za sklonište kako bi i sami malim znakom pažnje pomogli u brizi za pse koji su se zbog raznih životnih okolnosti i nebrigom prijašnjih vlasnika našli u skloništu. Projekt završava velikom izložbom fotografija Bili smo ljubimci, sada smo napušteni koju organiziraju Grad Virovitica, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica, Sklonište za životinje Virovitica, Udruga za zaštitu životinja Laki i volonteri Skloništa za životinje Virovitica.

IZ ŠKOLSKIH KNJIŽNICA

MEĐUNARODNI PROJEKT ČITANJE NE POZNAJE GRANICE / BRANJE NE POZNA MEJA - Iskustva iz osnovnih škola Koprivničko-križevačke županije

Luca Matić, OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“ Koprivnica; Adrijana Hatadi, OŠ „Braća Radić“ Koprivnica;
Nikolina Sabolić, OŠ „Đuro Ester“ Koprivnica; Nataša Švaco, OŠ Grgura Karlovčana Đurđevac;
Romana Erhatić, OŠ Ljudevita Modeca Križevci

Projekt *Čitanje ne pozna granice/Branje ne pozna meja* međunarodni je projekt poticanja čitanja u kojem su rađaju škole iz susjednih država, Republike Hrvatske i Republike Slovenije. Započet je 2013. godine, a u njemu danas sudjeluju 64 škole. Potpora projektu su Hrvatsko knjižničarsko društvo, Hrvatska udruga školskih knjižničara i Hrvatsko čitateljsko društvo. Cilj projekta je promocija hrvatske dječje književnosti i upoznavanje djebla slovenske dječje književnosti, jezika, povijesti i kulture, razvijanje čitalačke i informacijske pismenosti te promocija školskih knjižnica. Škole-partneri organiziraju međusobna gostovanja na kojima učenici jedni drugima predstavljaju književna djela koja su čitali, kao i ostale rezultate svojega istraživačkoga i kreativnoga rada. Voditeljica projekta u Hrvatskoj je Mirjana Čubaković, a u Sloveniji Mirjam Klavž-Dolinar. Nositeljice programa u pojedinim školama su školske knjižničarke, u suradnji s ravnateljima škola te drugim učiteljima i stručnim suradnicima.

Čitanje kao povod za istraživanje, kreativnost i - druženje

Učenici se za međusobne susrete pripremaju u školskim knjižnicama čitanjem prevedenih književnih djela hrvatskih i slovenskih pisaca, ali i istraživačkim radom vezanim uz gradu kojem je njihova škola-partner, o čemu pripremaju svoja izlaganja uz prezentacije, plakate ili video-uratke. U školskoj knjižnici potiče ih se na korištenje različitih izvora informacija te na kreativno (literarno, likovno, dramsko) izražavanje. Ovakav pristup obradi književnog djela te upoznavanju druge zemlje kod učenika pobuđuje interes za samostalna nova istraživanja. Škole-partneri organiziraju završne susrete na kojima domaćini predstavljaju svoj grad i školu kulturnim programom, a potom učenici-gosti predstavljaju književna djela koja su čitali i aktivnosti kojima su čitanje popratili. Susret je popraćen obilaskom gradova-domaćina,

Učenici OŠ „A. Nemčić“ Koprivnica u Sloveniji su prikazali igrokaz Kekec.

pjevanjem poznatih hrvatskih i slovenskih pjesama, plesom, sportskim igrama, razmjenom darova. Učenici dobivaju priliku za zabavu, druženje i razmjenu svojih iskustava i dojmova. Ovaj ćemo projekt predstaviti kroz aktivnosti pet škola iz Koprivničko-križevačke županije koje su u njemu sudjelovale u školskim godinama 2015./16. i 2016./17.

OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“ Koprivnica i OŠ Sladki Vrh

OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“ iz Koprivnice uključila se u ovaj projekt s učenicima 4. c razreda dobivši za partnera OŠ Sladki Vrh iz Slovenije. Voditeljice projekta su školske knjižničarke Luca Matić i Vanja Jesenek. Prvo druženje organizirano je u slovenskoj školi 15. travnja 2016. Za susret su se hrvatski učenici pripremili čitajući djelo *Kekec iznad samotnog ponora slovenskog autora Josipa Vandota* koje su dramatizirali i prikazali likovnim radovima, a otpjevali su i *Kekečevu pjesmu*. Slovenski učenici pripremili su lutkarsku predstavu *Crvenkapica*. Iznenadenje za hrvatske goste bila je vožnja skelom preko Mure i šetnja Austrijom. Realizaciju ovog susreta pomogli su Grad Koprivnica, Koprivničko-križevačka županija i roditelji učenika.

Projekt se nastavio 11. svibnja 2016. uzvratnim posjetom učenika slovenske škole. Domaćini su prikazali videozapise predstave kazališta sjena *Putovanje jednog balona* i predstave nastale prema priči *Macu Papučarica* slovenske spisateljice Ele Peroci. Slovenski učenici predstavili su se igrokazima, recitacijama i plesom, a plakatima su predstavili književnika Zvonimira Baloga i njegovo djelo *Ja magarac*. Program su nastavili posjetom Podravki te druženjem u Podravkinom rekreacijskom centru.

OŠ „Braća Radić“ Koprivnica i OŠ Velika Nedelja

Učenici 4. b razreda OŠ „Braća Radić“ Koprivnica povezali su se s učenicima 5. a razreda OŠ Velika Nedelja. Voditeljice projekta školske su knjižničarke Adrijana Hatadi i Irena Skok Mojsilović. Hrvatski učenici čitali su knjigu slovenske autorice Dese Muck *Totalno ozbiljno*

Učenici OŠ „Braća Radić“ Koprivnica u školskoj knjižnici slovenskih domaćina.

savršeni – bonton za tinejdžere, a slovenski učenici knjigu Mire Gavrana *Sretni dani*. Prvi susret dogodio se 31. ožujka 2016. u Koprivnici. Domaćini su izveli monolog Sanje Pilić *Jesam li se zaljubila?*, a gosti su predstavili djelo koje su čitali stripom i dramskim prikazom. Slijedio je razgled grada Koprivnice, posjet tvornici Podravka te posjet Galeriji Ivan Večenaj u Goli. Uzvratni susret u Sloveniji dogodio se 19. travnja 2016. Domaćini su pripremili kazališnu predstavu *Pepeka in škrat* i glazbeni program. Koprivnički učenici prikazali su aktivnosti kojima se bave kratkim filmom te predstavili slovensko djelo koje su čitali kroz monolog, monodramu, igrokaz i prezentacije. Potom su zajedno išli u posjet Parku prirode Ormoške lagune.

OŠ „Đuro Ester“ Koprivnica i OŠ Olge Meglič Ptuj

OŠ „Đuro Ester“ Koprivnica uključila se u projekt zajedno s OŠ Olge Meglič iz Ptuja s kojom surađuje već 35 godina. Projektom su koordinirale školske knjižničarke Nikolina Sabolić i Alenka Kandrić. Hrvatski učenici 5.d razreda čitali su roman *Družina Sinjega galeba* slovenskog autora Tone Seliškara, a slovenski učenici

Zajednička radionica slovenskih i hrvatskih učenika u knjižnici OŠ „Đ. Ester“ Koprivnica.

Učenici OŠ G. Karlovčana Đurđevac s punim rukama darova domaćina u Ljubljani.

4. a razreda čitali su *Čudnovate zgodе šegrta Hlapića*. Prvi susret održan u svibnju 2016. godine u Koprivnici povodom Dana škole „Đuro Ester“. Slovenski učenici prikazali su na plakatima svoje istraživanje o Koprivnici i predstavili djelo koje su čitali, a sve se posebno dojmio literarni rad slovenske učenice koja je radnju cijelog romana o Hlapiću prepjevala u formi pjesme. Potom su učenici u zajedničkoj radionici izradivali prigodne straničnike i razmijenili ih. Mali turistički vodiči škole poveli su slovenske prijatelje u razgledavanje centra grada Koprivnice, a potom su svi zajedno prisustvovali priredbi povodom Dana škole u dvorani Domoljub na

Učenici OŠ Lj. Modeca Križevci u Sloveniji su izveli igrokaz prema priči Ele Peroci.

kojoj su slovenski gosti nastupili s dvije pjesme. U ožujku 2017. koprivnički su učenici posjetili slovensku školu i predstavili vlastiti rad na projektu. Premili su dva plakata – o kulturno-povijesnim znamenitostima najstarijeg slovenskog grada Ptua te o sličnostima i razlikama između svojih škola. Književno djelo koje su čitali prikazali su online slikovnicom nastalom na temelju romana, a prikazali su i video-uradak o cjelokupnom radu na projektu. Susret je završio obilaskom Ptua.

OŠ Grgura Karlovčana Đurđevac i OŠ Vrhovci Ljubljana

Učenici 4. b razreda OŠ Grgura Karlovčana Đurđevac spojili su se s učenicima OŠ Vrhovci iz Ljubljane, predvođeni svojim školskim knjižničarkama Natašom Švacom i Bernardom Frassom. Učenici su se pripremali školskoj knjižnici čitajući naglas djela slovenske spisateljice Dese Muck *Anica i zećić te Anica i sportski dan*. U Ljubljani, gdje su gostovali 21. travnja 2016., slovenski domaćini su se predstavili programom vezanim uz djelo *Eko, Eko* našega književnika Hrvoja Hitreca. Hrvatski učenici izveli su igrokaz u kojem su pokazali što su saznali i istražili o domaćinima te predstavili svoje likovne radove uvezane u jedinstvenu knjigu oslikanih naslovnica priče *Anica i sportski dan*. Sudjelovali su u likovnim radionicama gdje su rezbarili ukrase na CD-u. Kasnije su na školskom igralištu igrali sportske igre, a druženje nastavili u šetnji Ljubljano.

Uzvratni posjet dogodio se 19. travnja 2017. u Đurđevcu. Hrvatski su učenici za njega pripremali čitanjem knjige Dese Muck *Totalno ozbiljno savršeni – bonton za tinejdžere*, a slovenski učenici čitali su priču Sunčane Škrinjarić *Vjetar na ljetovanju*. Na dan susreta mali Đurđevčani izveli su igrokaz iz ulomka *Cvijeće za tetu Silvu*. Druženje se nastavilo sportskim igrama te obilaskom Đurđevca i geografsko-botaničkog rezervata Đurđevački pjesaci.

OŠ Ljudevita Modeca Križevci i OŠ Šmartno

U projektu su sudjelovali učenici 4.a razreda OŠ Ljudevita Modeca Križevci zajedno s učenicima 5.b razreda OŠ Šmartno. Suradnju su ostvarile školske knjižničarke Romana Erhatić i Vanja Adamlje. Hrvatski su učenici čitali zbirku priče Ele Peroci *Djeco, laku noć*, a slovenski *Čudnovate zgodе šegrta Hlapića*. Prvi susret dogodio se u Sloveniji 31. svibnja 2016. Domaćini su priredili doček u renesansnom dvorcu Bogenšperk čiji je jedan od vlasnika bio i poznati slovenski kartograf, etnograf i pisac J. V. Valvasor, s čijim su se radom, povijesti dvorca i muzeja učenici upoznali. Četvrtašima je bio zanimljiv podatak da je Valvasor knjige iz svoje bogate zbirke prodao Hrvatskoj i da se nalaze u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Nakon razgledavanja dvorca učenici su u školi domaćina jedni drugima predstavili književna djela koja su čitali i aktivnosti kojima su čitanje popratili. Osim u istraživačkom radu, učenici su se okušali i u igrokazu i pjevanju slovenskih dječjih pjesama. U razgledavanju malog mjesta Šmartno pri Litiji turistički vodiči bili su im sami slovenski učenici. Nakon kratkog intervjuja za lokalnu televiziju svi zajedno uputili su se u razgled obližnje Ljubljane. Slovenski učenici u uzvratni će posjet Križevčanima doći u lipnju 2017.

KRUGOVI ČITANJA KOJI SE ŠIRE

Nataša Karlovčec, OŠ Sokolovac

Poticanje čitanja u Osnovnoj školi Sokolovac započelo se sustavno provoditi prije devet godina održavanjem redovite *Pričaonice priča srijedom* učenicima razredne nastave, a koju u školskoj knjižnici provodi knjižničarka Nataša Karlovčec.¹ *Pričaonica* se odvija pod velikim odmorom (koji traje 30 minuta), uključuje čitanje kvalitetne slikovnice i kratak razgovor o pročitanoj, a ponekad svoje doživljaje učenici i likovno ili literarno izraze. O ovoj aktivnosti učenici se redovito izjašnjavaju vrlo pozitivno, iznoseći knjižničarki svoje dojmove o pročitanim pričama, tražeći da im čita i više od jedne priče, posežući za posudbom drugih slikovnica, a svoj stav najviše izražavaju redovitim dolascima na *Pričaonicu* na kojoj ponekad zato nastane i prilična gužva.

Rezultati takva kontinuiranoga čitanja djeci u *Pričaonici* vrlo su konkretno vidljivi kad učenici priđu u više razrede. Više vole čitati, posežu za knjigama izvan lektire, traže preporuke za čitanje, prepoznaju kvalitetno štivo, znaju što im sve knjižnica nudi, a najvažnije, školsku knjižnicu doživljavaju bliskim - i bitnim! – prostorom u školi u koji vrlo često dolaze.

Učiteljice čitaju priče učenicima, knjižničarka predškolcima

Promjenu na đacima, kao posljedicu redovitoga pričanja priča djeci, prepoznale su i učiteljice pa su se neke od njih odlučile i same otisnuti u borbu za *deekranizaciju* svojih đaka čitanjem priča. Učiteljica razredne nastave u matičnoj školi Snježana Vrdelja odlučila se za provođenje izvannastavne aktivnosti *Pričaonica* koju jednom tjedno provodi sa zainteresiranim učenicima. Knjižničarka se zato sada više usmjerila na predškolce (čiji je prostor za rad također u zgradu škole) koji jednom tjedno dolaze poslušati priču u školsku knjižnicu. S obzirom na to da s razvojem čitalačkih navika i predčitačkih vještina treba započeti što ranije, predškola je čak i plodnije tlo za to od razredne nastave.

Također, knjižničarka povremeno odlazi čitati slikovnice učenicima područnih škola pri čemu kao svoje pomoćnike koristi lutke Ježića Bodljića i Mudru Sovicu. Ne treba smetnuti s umu da se u školi već nekoliko godina provodi i projekt za poticanje čitanja *Citamo mi, u obitelji* svi kojim su obuhvaćeni i učenici matične i učenici područnih škola. Posljedica tih kontinuiranih akcija poticanja čitanja je i hvalevrijedna inicijativa učiteljice Lovorke Ivanković iz područne škole Srijem koja je školske godine 2016./17. započela svakodnevno čitati priče svojim učenicima. Vodi dnevnik čitanja u koji zapisuje sve što su pročitali zajedno, ono što svatko pročita samostalno ili uz pomoć roditelja i starije braće te bilježi osobe koje su djeci čitale. Naime, imaju i goste čitače, primjerice, druge učitelje, roditelje, bake i djedove te naravno, školsku knjižničarku. Slikovnica im posuđuje sama učiteljica - u školskoj knjižnici, bibliobusu i u gradskoj knjižnici. Ulaže velik trud u pribavljanje dobre literature, ali kako sama kaže, motiviraju je promjene koje vidi na svojim učenicima.

Sve je započelo redovitim čitanjem priča u školskoj knjižnici.

U poticanje čitanja uključili i roditelje

Kako su za razvoj svih dobrih navika, pa tako i čitanja, najvažniji roditelji, knjižničarka je prepoznala da u poticanje čitanja mora uključiti i njih. Zato povremeno, u dogovoru s razrednicima, odlazi na roditeljske sastanke na kojima roditeljima osvješćuje važnost čitanja za ukupan intelektualni i emocionalni razvoj djeteta. Npr. na roditeljskom sastanku u spomenutoj PŠ Srijem nastupila je s temom Poticanje čitanja i opasnosti ekrana govoreći roditeljima o važnosti čitanja u obitelji i ograničavanja boravka djece pred ekranima (na televiziji, računalu, mobitelu), naglasila velik utjecaj koji oni imaju na razvoj čitalačkih navika svoje djece te im predložila načine na koji mogu provoditi slobodno vrijeme s djecom uz knjigu. Roditelji su, osvrćući se na spomenutu inicijativu svakodnevnoga čitanja koju provodi učiteljica, istaknuli

Ježić Bodljić i Mudra Sovica pomažu u motivaciji djece za čitanje.

¹ O ovome programu opširnije smo pisali u Svesku br. 15(2013), str. 47-48.

pozitivne pomake koje vide kod svoje djece, posebno kod one koja su imala jako puno problema s početnim čitanjem, a nakon nekog vremena intenzivnog čitanja na ovaj način bitno su napredovala. Npr., jedan je učenik prvoga razreda, koji je imao velike poteškoće u čitanju, pokazao jako veliku volju i uz svakodnevno čitanje svoje mame i svoje učiteljice postigao vidljiv napredak te je nagrađen kao najčitač među učenicima razredne nastave!

A sve je krenulo od Pričaonice u školskoj knjižnici...

Sve navedene aktivnosti za poticanje čitanja krenule su iz školske knjižnice, od jedne male pričaonice,

a danas su se proširile čitavom školom i u njih su uključeni i drugi učitelji i roditelji. Kolege u školi danas shvaćaju da poticanje čitanja u školi ne može niti treba biti posao samo školske knjižničarke, već da svatko u svoj redovni rad s učenicima može uključiti i sadržaje koji će djecu potaknuti da zavole čitanje. Posebno se tu otvaraju široke mogućnosti za učitelje i učiteljice razredne nastave.

Ovi krugovi poticanja čitanja koji su se proširili školom dokaz su da dobra ideja ili poticaj mogu bitno pokrenuti stvari na bolje i tako nadići trud samo jedne osobe, školskoga knjižničara. I da, to iziskuje dodatan trud svih uključenih u poticanje čitanja, ali po svemu što se do sada na učenicima vidjelo, isplati se!

U BIBLIOCEKERU ŠKOLSKA KNJIŽNICA DOLAZI U PODRUČNE ŠKOLE

Nataša Karlovčec, OŠ Sokolovac

Svaki put kad u posjet školskoj knjižnici Osnovne škole Sokolovac dođu učenici iz područnih škola, čuju se oduševljeni uzdasi zbog mnoštva (prema njihovoj percepciji) knjiga različite tematike prema kojima odmah pohrle znatiželjne ruke. Naime, u našim područnim školama nema fonda aktualnih knjiga, već samo pokoji otpisani primjerak, i to samo lektire. S obzirom na to da želimo da sva djeca imaju jednake mogućnosti (a pristup knjigama trebao bi biti uz bok pitkoj vodi i grijanju, a prije računala - po mom skromnom stručnom mišljenju), bez obzira na to jesu li u matičnoj ili područnoj školi, odlučili smo fond školske knjižnice, iako je vrlo skroman, pohaban od korištenja i nedostatan, periodično seliti u područne škole kako bismo olakšali učenicima pristup kvalitetnoj dječjoj literaturi.

Bibliocekeri spremni za put...

Knjižničarka u gostima s cekerom punim knjiga

Kao „pokretnu knjižnicu“ za područne škole iskoristili smo starinski ceker, a donacijom gospođe Jelene Šagi dobili smo ih čak četiri, po jedan za svaku područnu školu. Slavnati cekeri su ekološki proizvod i odlično se uklapaju i u zavičajnu tradicijsku kulturu, zato smo za dostavu knjiga po malim seoskim školama odabrali radije njih nego plastične kofere ili ruksake. U svaki je biblioceker stalo desetak knjiga za učenike i učitelje različite tematike, ali bez lektirnih naslova. Jednom mjesечно knjižničarka dostavlja ceker u područnu školu i prilikom dostave održi pričaonicu (stalna aktivnost u matičnoj školi), tj. pročita slikovnicu ili dvije svim učenicima. Jednostavno i relativno kratko je to čitanje priča, a dječje se oči šire od ljepotice knjiga.

...a knjižničarka Nataša Karlovčec spremna za njihovu dostavu.

te i odmah zaviruju u ceker tražeći još knjiga. Zato se učenici područnih škola svojoj školskoj knjižničarki s bibliocerom u ruci, kao i priči koju im dolazi pročitati, neobično raduju.

Međuknjižničnom posudbom do knjiga za područne škole

Jedini je problem nedostatak knjiga, točnije kroničani nedostatak sredstava za nabavu u pojedinim školskim knjižnicama u koje se ubraja i naša. Za pomoć smo se obratili bibliobusnoj službi Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ u Koprivnici čiji bibliobus od četiri naše područne škole ima stajalište samo u jednoj. S obzirom na to da je spremište građe za bibliobus prepunjeno i knjižničari muku muče s odlaganjem građe, u suradnji s bibliobusnom službom dogovorili smo međuknjižničnu posudbu kad se iscrpi knjižni fond naše škole. Ta će građa biti itekako dobrodošla i korisna, a na taj način će se, putem bibliocekera, redovito dostavljati i u one područne škole koje nisu u bibliobusnoj mreži.

Rezultati provođenja projekta

Ovom novom uslugom kod učenika koji pohađaju područne škole potaknuli potrebu za čitanjem, a s vremenom će se redovitom dostupnošću kvalitetne literature kod njih razviti ljubav prema čitanju i sve bolje čitalačke navike i vještine. Stalnom „izloženošću“ knjigama učenici uče prepoznavati kvalitetne slikovnice i knjige, unaprjeđuje im se intelektualni, estetski, društveni, moralni i duhovni razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima. Njihove uči-

Čega sve tu ima?!

teljice uživaju gledajući kako male glave listaju dječje enciklopedije i priručnike upijajući znanje, dok drugi dio razreda već smišlja kako će uz pomoć knjige raditi kućne pokuse.

Dogovor je da učenici knjige čitaju pod slobodnim satom ili dok čekaju autobus, a neke učiteljice su preuzele i brigu da zaduže knjige koje učenik eventualno želi posuditi i ponijeti kući. Što je najvažnije, učenici područnih škola na ovaj se način pripremaju na susret sa školskom knjižnicom u matičnoj školi jer će, kad dodu u peti razred, imati već razvijene čitalačke navike i vještine, kao i motivaciju za dolazak u školsku knjižnicu.

KNJIŽNIČNI KUTAK U PODRUČNIM ŠKOLAMA

Ines Vidović, OŠ Nova Rača

Osnovna škola Nova Rača dvadeset je kilometara udaljena od Bjelovara. Škola ima nešto manje od 300 učenika, a specifična je po broju područnih škola – njih šest. S obzirom na to da se školska knjižnica nalazi u matičnoj školi, knjižničarka Ines Vidović osmišljava različite načine kako bi knjižnicu i njezin fond približila i učenicima područnih škola. Tako već četvrту godinu zaredom provodi program Gosti u knjižnici kada učenici područnih škola dolaze u posjet školskoj knjižnici, s ciljem da im se približe usluge koje ona pruža. Program se pokazao izvrsnim zbog integracije učenika iz područnih škola u odgojno-obrazovni proces matične ustanove, dobre suradnje s učiteljicama i pozitivne reakcije učenika.

Kako bi knjige iz školske knjižnice učenicima bile dostupnetijekom cijele školske godine, knjižničarka je osmisnila projekt Knjižnični kutak u područnim školama Osnovne škole Nova Rača koji se počeo provoditi tijekom školske godine 2016./17. i u ciklusima će se provoditi naredne trigodine jer će područne škole međusobno razmjenjivati knjige. Svaki knjižnični kutak broji ukupno dvanaest knjiga, a uključuje knjige potrebne u nastavi (pravopis, gramatika, rječnik), obavezne naslove lektira te knjige za slobodno vrijeme i zabavu (enciklopedija, slikovnica). Projekt je realiziran novčanim donacijama tvrtke Hodak d.o.o.

i Općine Severin, donacijama knjiga izdavačke kuće Školska knjiga i Rotary Cluba te vlastitim novčanim sredstvima škole. Učenici su s oduševljenjem prihvatali projekt jer napokon imaju knjige dostupne za čitanje, druženje, lisanje i posuđivanje svaki dan.

U novim knjižničnim kutcima knjige su dostupne svaki dan.

POTICANJE ČITANJA KOD UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Marija Blažević, Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica

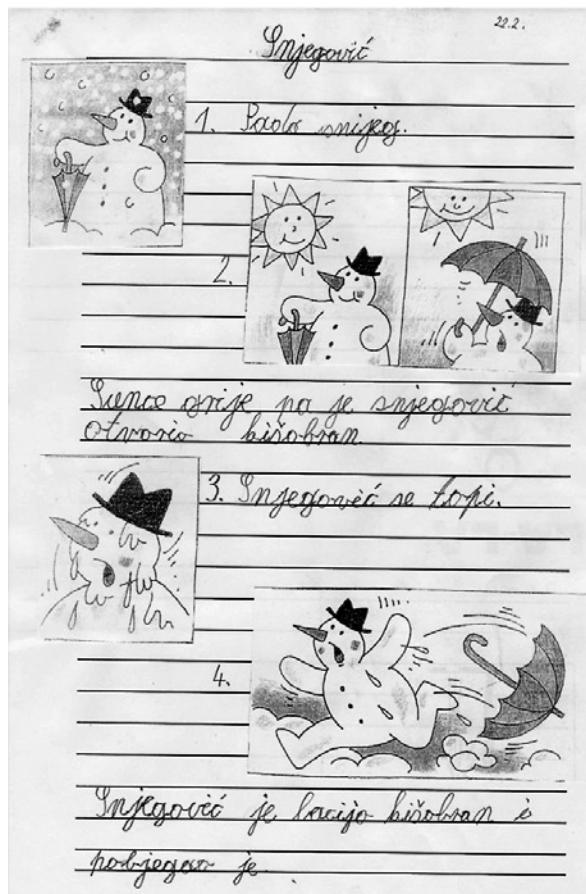
Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica mjesto je gdje se odgajaju i obrazuju djeca s poteškoćama u razvoju u dobi od 7. do 21. godine života. Učenici su podijeljeni 12 odjeljenja, prema vrsti svoje teškoće i dobi. Od nekadašnjih 120 učenika škola trenutno broji 55 učenika. Na taj je broj učenika zaposlena školska knjižničarka na pola radnog vremena. Knjižničarka je, otkad je 2010. zaposlena u ovoj školi, upoznala velik broj učenika s različitim poteškoćama u razvoju. U radnim se početcima pomalo teško prilagodilanečemu što se tijekom studija knjižničarstva nigdje nije gotovo ni spomenulo - kako organizirati i provoditi neposredni odgojno-obrazovni rad s učenicima s poteškoćama u razvoju. Svaki učenik s nekom od poteškoća je specifičan, ima određene mogućnosti i znanja, svaki takav učenik drugačije reagira.

Rekli bismo kako su učenici i u redovnoj nastavi različiti, što je točno, ali su djeca s poteškoćama ipak posebna kategorija učenika. Uz puno truda, zalaganja, stručnih usavršavanja na Županijskim stručnim vijećima edukacijskih rehabilitatora Virovitičko-podravske županije knjižničarka je stekla bogatu podlogu za neposredni odgojno-obrazovni rad s učenicima s poteškoćama te se upustila u ciljano razvijanje njihove čitalačke pismenosti.

Programi razvoja čitalačke pismenosti kod učenika s teškoćama

Od školske godine 2010./11. do danas knjižničarka je provela deset projekata poboljšanja čitalačke pismenosti, a teme su bile sljedeće:

1.	Čitanje kao razonoda	2010.-2011.
2.	Čitanjem do razvoja mentalnog zdravlja	2011.-2012.
3.	Usvajanjem novih riječi/ pojmova do boljeg pamćenja	2012.-2013.
4.	Ja i knjižnica	2013.-2014.
5.	Moje čitalačke sposobnosti	2013.-2014.
6.	Upoznaj svoju knjižnicu	2014.-2015., 2015.-2016.
7.	Čitajmo zajedno	2014.-2015., 2015.-2016.
8.	Knjiga – moj prijatelj	2016.-2017.

Rad učenice (20 godina): Slikopriča „Snjegović“.

Kroz ove je projekte cilj bio unaprijediti čitalačke sposobnosti kod svakog učenika. Pripej svega, a s obzirom na posebnosti učenika, knjižničarka je trebala upoznati svakog učenika ponaosob, uz puno dijaloga s njihovim razrednicima koji su prihvatali redovitu suradnju s knjižničarkom. Projekti su se proveli u svakom odjeljenju zasebno. Koristili su se razni prikladni tekstovi, ponajviše iz dječjih časopisa pa se takopromovirao i dječji tisak. Pri tome su učenici samostalno odrađivali zadane zadatke, bez pomoći učitelja ili knjižničarke. Također, koristile su se suvremene metode i oblici poučavanja, npr. učenici koji ne mogu ni čitati ni pisatikoristili su tablet ili računalo kao komunikacijski kanal za razgovor s knjižničarkom za rješavanje postavljenog zadatka. Svaki je projekt trajao cijelu školsku godinu.

Ostali načini poboljšanja čitalačke pismenosti

Osim navedenih projekata knjižničarka je tijekom školske godine u svakom razrednom odjeljenju provela teme iz programa Knjižnično-informacijskog odgoja i obrazovanja. Nadalje, u prosjeku šest učenika dolazi dva puta mjesečno u školsku knjižnicu na individualan rad s knjižničarkom. Tijekom 30 minuta učenik čita određeni tekst koji je knjižničarka priлагodila njegovim intelektualnim mogućnostima, a potom nastavlja raditi na razumijevanju teksta te na razvijanju komunikacije. Učenicima, koji nisu sposobni provesti analizu i sintezu teksta, knjižničarka priprema priče u slici te na taj način iz njih pokušava izvući odgovor na standardna pitanja: kako priča počinje, kako završava, koji su likovi u njoj, itd. Ovakav individualan pristup učenicima s teškoćama u

razvoju bitno pridonosi poboljšanju njihove čitalačke pismenosti.

Rezultati sustavnoga rada na poticanju čitanja

Kao rezultat ovog sustavnog grupnog individualnog rada na poticanju čitanja, čitalačke sposobnosti su se, iz godine u godinu, kod većeg broja učenika poboljšavale. Učenici s teškoćama u razvoju vrlosu privrženi svojim učiteljima i školi, jako su poslušni te, unatoč mogućim uvriježenim mišljenjima, oni učenici koji su intelektualno sposobni čitati rado dolaze u knjižnicu, gledaju, listaju i čitaju slikovnice, enciklopedije. Kako su bivali sve stariji, učenici su sve više voljeli knjižnicu i rad s knjižničarkom te su redovito posuđivali razne naslove prema interesu, a ponajviše bajke i kratke priče, sve u obliku slikovnica.

Glavni ciljevi ovakvoga rada su da učenici s teškoćama stječu naviku redovitog korištenja bilo koje vrste štiva, a pri tome usvajaju nove pojmove kako bi obogatili svoj rječnik i razvijali pamćenje. Učenici razvijaju komunikacijske vještine, kvalitetan odnos prema učiteljima, drugim učenicima, usavršavaju materinji jezik, njeguju svoje mentalno zdravlje. Kao rezultat toga očekujemo da će učenici primjenjivati stečena znanja iz poučnih i prikladnih tekstova u svom svakodnevnom životu, npr. jednoga će se dana kada odrastu trebati negdje potpisati, trebat će pročitati nekakav dokument te će biti sretni ako u tome uspiju. Njihova će školska knjižničarka biti još sretnija i zadovoljnija što je pridonijela njihovoj čitalačkoj pismenosti.

Knjižničarka Marija Blažević sa svojim učenicima.

SURADNJOM DVITU ŠKOLSKIH KNJIŽNICA DO PRIHVACANJA RAZLICITOSTI

Marina Aragović Švarbić, OŠ Vladimir Nazor Virovitica; Marija Blažević, COOR Virovitica

Krajem prvog polugodišta školske godine 2016./2017. završio je školski projekt pod nazivom „Razlicitost u školskoj knjižnici“. Projekt je nastao suradnjom dviju virovitičkih škola – dviju školskih knjižnica, Osnovne škole Vladimir Nazor i Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju koji pohađaju učenici s teškoćama u razvoju. Voditeljice projekta bile su knjižničarke Marina Aragović Švarbić i Marija Blažević. Sudjelovali su učenici 3.a razreda OŠ V. Nazor i učenici 6. razreda COOR-a, uz potporu i pomoć njihovih učiteljica Natalije Vida i Jasne Komar.

Projektom se ciljano poticala suradnja učenika koji pohađaju redovnu nastavu i učenika koji nastavu pohađaju po posebnom programu za učenike s teškoćama u razvoju te su na taj način razlicitost mogli približiti jedni drugima i prihvatići činjenicu da je sasvim u redu biti drugačiji. Raznim kreativnim i maštovitim aktivnostima (radionice, posjeti, međusobno druženje, božićni igrokaz) projekt je ostvaren kroz pet susreta kojima su se obilježili značajni dani i događanja: Svjetski dan srca, Međunarodni dan školskih knjižnica, Mjesec hrvatske knjige, Međunarodni dan osoba s invaliditetom i Božić. Jedan od važnijih ciljeva ovog projekta bio je prihvatanje razlika kod svakog učenika, posebno razlika koje se tiču čitalačke i informacijske pismenosti te raznih vještina predviđenih za dob učenika.

Susreti učenika redovne osnovne škole i učenika s teškoćama

S čitalačkom pismenošću učenika susreli smo se već na prvoj radionici, povodom Svjetskog dana srca, kada su učenici međusobno čitali ljubavne pjesme iz dječjih časopisa, pretraživali enciklopedije i čitali informacije

o srcu, a potom pisali poruke o ljubavi kako ju oni vide svojim dječjim očima. Već pri tom prvom susretu moglo se primijetiti kako učenici pomažu jedni drugima, ali isto je tako bilo prisutno i rivalstvo među njima jer je svatko od njih želio pokazati svoju čitalačku sposobnost, no ipak su se trudili zajedničkim snagama što bolje ostvariti ovo druženje!

Povodom Međunarodnog dana školskih knjižnica učenici su obišli Gradsku knjižnicu i čitaonicu Virovitica, gdje ih je knjižničarka Mirjana provela po knjižnici i upoznala s fondom knjižnice. Nakon obilaska uslijedila je radionica na kojoj su učenici trebali nacrtati najdraži lik ili napisati najdražu rečenicu iz omiljene knjige, ovisno o njihovim sposobnostima i mogućnostima te na taj način zainteresirati i potaknuti svoje prijatelje da i oni pročitaju to djelo. Ujedno su naučili razliku između školskih i gradskih knjižnica.

U Mjesecu hrvatske knjige, izrađujući straničnike, učenici su se upoznali s primjenom straničnika kroz povijest i tako uvidjeli da je čitanje oduvijek bilo sastavni dio života svakoga čovjeka te da se vještina čitanja može unaprijediti samo daljnjim čitanjem, no isto tako, knjižničarke su učenike upoznale s dobrobitima koje čitanje donosi, kao što su: obogaćivanje rječnika, vježbanje mozga, pribavljanje znanja i informacija, poboljšavanje vještine pisanja, razvijanje kreativnosti, otkrivanje nepoznatih i neistraženih svjetova i brojne druge dobrobiti koje će sami otkriti budu li čitali.

Školska knjižnica – mjesto skrivenih iznenadenja

Ovim su projektom školske knjižničarke željele pokazati učenicima kako je školska knjižnica mjesto skri-

Učenici dviju škola sa svojim knjižničarkama i učiteljicama.

venih iznenađenja, mjesto učenja, maštanja, istraživanja, zabavljanja, druženja, odnosno mjesto na kojem se kvalitetno provodi vrijeme. Učenici su uvidjeli kako knjižnica nije samo mjesto u kojem se čuvaju i posuđuju knjige, već je i mjesto gdje se stječu vještine za učenje kroz cijeli život, razvija njihova mašta i znatiželja, potiče ih se na čitanje i upoznaje s dobrobitima koje čitanje donosi, razvija suradničko učenje, kreativnost i želja za istraživanjem, poštije razlicitost, razvija tole-

rancija, njeguje prijateljstvo.

S obzirom na pozitivne reakcije učiteljica i učenika, ove će dvije školske knjižnice nastaviti suradnju u nekim budućim projektima. A poruka svima vama, čitaljima, je sljedeća: Školska je knjižnica rudnik neiskopanog blaga, mjesto koje će zasjati budu li po njemu kopale znatiželjne ručice mnoštva pametnih glavica kojima treba samo „zera“ da postanu slavnici istraživači neistraženih svjetova!

POTICANJE ČITANJA KOD UČENIKA S TEŠKOĆAMA U ČITANJU

Projekt „Korištenje digitalne baze zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slijepce u školama Koprivničko-križevačke županije“

*Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica;
Adrijana Hatadi, Osnovna škola „Braća Radić“ Koprivnica*

Kako bi što više učenika Koprivničko-križevačke županije koji imaju poteškoće u čitanju standardnoga tiska dobilo informaciju o digitalnoj mogućnosti posudbe i čitanja zvučnih knjiga iz baze Hrvatske knjižnice za slijepce, u suradnji Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ i Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara te Udruge slijepih Koprivničko-križevačke županije osmišljen je projekt informiranja knjižničara i nastavnika u svim osnovnim i srednjim školama Županije o toj digitalnoj bazi zvučnih knjiga.

Školski knjižničari educirali nastavnike o korištenju digitalne baze zvučnih knjiga

Projekt je trajao u razdoblju od svibnja do listopada 2016. godine, a ciljana skupina bili su nastavnici i stručni suradnici u osnovnim i srednjim školama Županije te sami učenici s teškoćama u čitanju, kao i njihove obitelji. Izvoditelji aktivnosti bili su školski

knjižničari koji su za učiteljska / nastavnička vijeća u svojim školama, temeljem edukacije provedene na stručnom skupu ŽSV-a te dodatnih pisanih uputa, održali unaprijed pripremljenu prezentaciju o mogućnostima korištenja online digitalne baze zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slijepce, podijelili tiskane materijale i upute te u svojim knjižnicama istaknuli informativne letke Hrvatske knjižnice za slijepce. Rezultati projekta prikupljeni su iz ukupno 32 škole, tj. 94 % škola uključilo se u provođenje projekta. O mogućnostima korištenja digitalne baze zvučnih knjiga putem prezentacije ili e-mailom informirano je i educirano 950 nastavnika (70 % od ukupnog broja nastavnika u svim školama), od toga 635 iz osnovnih te 315 iz srednjih škola. Prema rezultatima evaluacijskih upitnika, 80 % nastavnika izjasnilo se da su im saznanja dobivena na provedenoj edukaciji o digitalnoj bazi zvučnih knjiga bila prva informacija o toj temi, ili su im te informacije od ranije bile samo djelomično po-

Edukacija edukatora - školskih knjižničara, OŠ Gola, 18. 4. 2016

znote. Gotovo svi, ili čak 94% nastavnika, izjasnili su se da će im dobivene informacije biti korisne ili vrlo korisne u radu.

Identificirani učenici s teškoćama u čitanju – potencijalni korisnici zvučnih knjiga

U suradnji sa stručnim službama u školama tijekom provođenja projekta školski su knjižničari evidentirali 425 učenika - potencijalnih korisnika digitalne baze zvučnih knjiga, od toga 354 u osnovnim i 71 u srednjim školama. Kao najčešći uzrok teškoća u čitanju kod ovih učenika navedena je disleksija (kod 223 učenika ili 52 % od svih učenika s teškoćama u čitanju, odnosno, 1,7 % od ukupne učeničke populacije u Županiji). U evalucijskim listićima nastavnici su naveli svoje prijedloge i razmišljanja vezana za digitalne zvučne knjige, kao i općenito za problematiku rada s učenicima koji imaju teškoće u čitanju: Digitalne baze zvučnih knjiga potrebne su i korisne djeci koja imaju poteškoća s čitanjem; Koristilo bi predavanje o razmjeni iskustava među roditeljima djece s disleksijom; Bilo bi dobro da i školska knjižnica ima više zvučnih knjiga u formatu mp3; Koristile bi mi radionice za djecu s teškoćama u čitanju; Nastavnicima / knjižničarima bi pristup e-knjigama morao biti besplatan i dostupan, tako da mogu preporučiti učenicima e-materijale koji su im bili svršishodni; Zvučni zapisi lektirnih djela dobro bi došli ne samo učenicima s diagnosticiranim poremećajima čitanja, nego i ostalim slabijim čitačima, koji zbog napora lako odustaju od čitanja cjelevitih tekstova, itd.

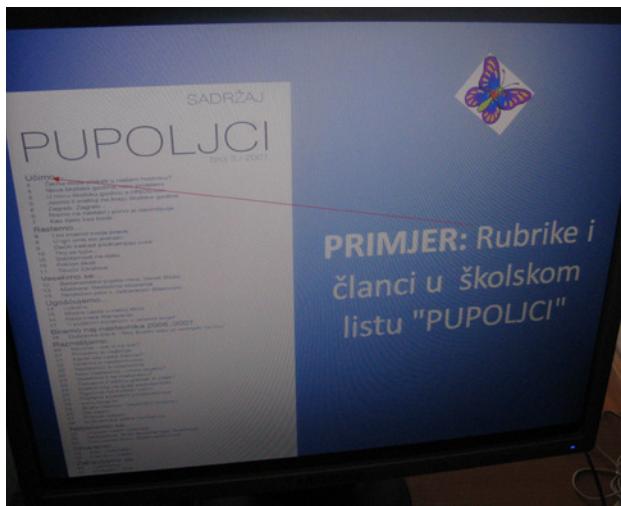
Rezultati provedbe projekta

Zaključno, projekt je u velikoj mjeri ostvario postavljene ciljeve: većina nastavničke populacije u Županiji dobila je osnovnu informaciju o mogućnostima korištenja digitalne baze zvučnih knjiga u radu s učenicima koji imaju teškoće u čitanju standardnog tiska, a u suradnji školskih knjižničara s drugim stručnim suradnicima u svakoj pojedinoj školi, identificirani su i potencijalni korisnici digitalne baze zvučnih knjiga – učenici kojima bi ona mogla pomoći u prevladavanju teškoća u čitanju i učenju. Uz to, školski knjižničari afirmirali su u školama svoju ulogu informacijskih stručnjaka koji mogu i trebaju pružiti pomoći, savjet i podršku učenicima kojima je čitanje standardnog tiska otežano ili nemoguće, kao i njihovim nastavnicima i roditeljima. No, rezultati su pokazali da još uvijek ima škola u kojima učenici s teškoćama u čitanju nisu dovoljno prepoznati ili nisu prepoznati uopće. Prema procjenama, u populaciji ima 5-10 % stanovništva s disleksijom, a ovaj projekt pokazuje da je u Županiji evidentirano tek oko 3,3 % učenika s različitim teškoćama u čitanju, dok je učenika s disleksijom evidentirano svega 1,7 % od ukupne učeničke populacije. Dobiveni rezultati i iskustva poslužili su za planiranje i provođenje dalnjih aktivnosti u školama, kao i u knjižnicama, u sklopu Nacionalne kampanje I ja želim čitati – za osobe s disleksijom, pokrenute u rujnu 2016. s ciljem senzibilizacije javnosti za probleme osoba s teškoćama u čitanju i pružanja pomoći učenicima, nastavnicima i roditeljima.

POTICANJE ČITANJA KROZ PROGRAM KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Vesna Benković, OŠ "Grigor Vitez" Sveti Ivan Žabno; Dinko Vekić, OŠ Mikleuš;
Suzana Knežević, Gimnazija Ivana Zigmunda Dijankovečkoga Križevci

Otkada je 2006. godine donesen novi Nastavni plan i program za osnovnu školu, i školske su knjižnice dobile svoje mjesto u tom temeljnem školskom dokumentu. Knjižničari osnovnih škola time su dobili odličan okvir

Učenjem o časopisima potičemo učenike i na njihovo čitanje.

za provođenje svog neposrednog odgojno-obrazovnog rada s učenicima pa mnogi od njih već godinama sustavno educiraju svoje korisnike na temelju tog programa propisanoga od nadležnoga ministarstva. U NPP-u su navedene sve teme s područja knjižnično-informacijskog odgoja i obrazovanja s kojima bi se učenici trebali sustavno upoznati kroz osnovnu školu. Većina tema propisanih programom u konačnici je usmjerena na poticanje čitanja pa ovdje donosimo dva lijepa primjera iz prakse koji to ilustriraju.

Upoznavanje s dječjim časopisima u OŠ u Sv. Ivanu Žabnu

U okviru satova programa Knjižnično-informacijskog odgoja i obrazovanja, u drugom razredu OŠ "Grigor Vitez" Sveti Ivan Žabno održan je nastavni sat na temu upoznavanja i poticanja čitanja dječjih časopisa. U uvodnom dijelu sata učenici su kroz izlaganje upoznati s pojmovima tisak, časopis, novine, rubrika, članak i sadržaj, vrste novina, časopisa i dječjih časopisa te s njihovim dijelovima. Koliko toga su zapamtili, učenici su mogli provjeriti u malom kvizu znanja. Potom su, podijeljeni u četiri grupe, rješavali nastavne listice vezane uz pojedini dječji časopis. Zadatak im je bio da

u časopisima *Moj planet*, *Modra lasta*, *Drvo znanja* i *Meridijani* saznaju o kojem se broju časopisa radi, koje su glavne rubrike, na kojoj se stranici nalazi pojedini strip ili članak i, u konačnici, radi li se o zabavnom ili poučnom časopisu ili o kombinaciji ovih dviju vrsta časopisa. Na konkretnim primjerima časopisa naučili su da su rubrike stalni dijelovi časopisa koji uvijek imaju isti naziv, za razliku od članaka čiji je tekst u svakom broju drugačiji. Na naslovnicama su učenici trebali naći naslov, broj i godinu izlaženja te cijenu. Naučili su da se sadržaj sastoji od popisa rubrika i naslova tekstova u jednom broju. Radom na ovom satu učenici su upoznati s djelima časopisima kao izvorom učenja, ali i razonode, čime je kod učenika mlađe dobi stvoren temelj za razvijanje potrebe informiranja kroz različite tiskovine.

Korištenje online-jednojezičnih rječnika u OŠ Mikleuš

Povodom Međunarodnog mjeseca školskih knjižnica koji je u 2016. godini za temu imao "Nauči odgonetnuti svoj svijet", učenici predmetne nastave OŠ Mikleuš, u

sklopu nastavnih sati iz područja Knjižnično-informacijskog odgoja i obrazovanja, učili su se služiti jednojezičnim rječnicima.

U uvodu sata učenicima je naglašeno koliko je bitno savladavanje čitanja s razumijevanjem, ne samo za obradu lektire, nego za bolje snalaženje u njihovom budućem životu. Npr. kad čitaju lektiru ili kad čuju na televiziji nepoznatu riječ, a ima ih sigurno i u hrvatskome jeziku, njezino značenje trebali bi potražiti u jednojezičnim rječnicima referentne zbirke školske knjižnice i/ili koristiti pouzdane jednojezične rječnike dostupne na internetu. Predstavljeni su im neki od jednojezičnih rječnika dostupni na internetskim portalima: *Hrvatski jezični portal* – za hrvatski jezik, *English Oxford Living Dictionaries* – za engleski jezik i *Duden* – za njemački jezik.

Istaknuta je razlika između „običnih“ dvojezičnih rječnika i jednojezičnih rječnika koji korištenjem mogu utjecati na bogaćenje fonda riječi, a učenici mogu postati vješti i sposobni govornici i korisnici bilo kojeg jezika.

POTICANJE ČITANJA KROZ PROJEKTE UDRUGE HRVATSKA MREŽA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA

Marina Štefanac, OŠ Vladimir Nazor Virovitica; Višnja Veber Malina, Češka osnovna škola Josipa Ružičke Končanica; Suzana Knežević, Gimnazija Ivana Zakharijevića Dijankovečkoga Križevci

Projekti za poticanje čitanja udruge Hrvatska mreža školskih knjižničara zaživjeli su u brojnim školskim knjižnicama i time postali prepoznatljivi u Hrvatskoj. Ruksaci ispunjeni knjigama u okviru projekta Čitam mi, u obitelji svidoprli su do mnoge mlađe školske djece, posebno po područnim školama koje nemaju svoje školske knjižnice. Mnogi su stariji učenici (od 7. razreda OŠ do 2. razreda SŠ) iskusili „tulumarenje“ uz knjigu putem projekta *Tulum s(l)ova* koji ih potiče na čitanje iz užitka, a i jedni i drugi, osnovnoškolci i srednjoškolci, uključeni su u čitateljsko natjecanje Čitanjem do zvjezda koje svake godine osvaja sve više sudionika. Prije osam godina, kada je natjecanje pokrenuto, sudjelovalo je u njemu dvadeset škola. Danas u njemu sudjeluje 140 škola iz 17 županija, a na državnom natjecanju (koje se većinom provodi online) sudjelovalo je preko 200 sudionika. O ovim smo navedenim projektima već ranije opširnije pisali u Svesku¹ pa zato ovdje donosimo samo neke „svježe“ primjere provođenja tih projekata u našim školskim knjižnicama.

Čitanjem do zvjezda u Virovitici

Osnovna škola Vladimir Nazor Virovitica se od šk. god. 2016./17. pridružila projektu Čitanjem do zvjezda. Za učenike osnovnih škola ovo natjecanje u znanju i kreativnosti sastoji se od dva dijela: kviza znanja i izrade plakata na temu jedne od knjiga zadanih za čitanje. Ove godine to su bile knjige *Zaboravljeni sin* Mire Gavran, *Gumi-gumi* Zorana Pongrašića i *Bijeli klaun* Damira Miloša. Učenici su u okviru Literarne skupine čitali djela jedno po jedno, izdvajali citate i pronalazili rješenja. Neke od metoda rada koje su im bili zanimljive su me-1 Vidi: Svezak, 15(2013), str. 54-56, Svezak, 16(2014), str. 49-50 te članak Dejane Kurtović u rubrici Tema broja u ovome broju Sveska.

toda abecedarija (svakom slovu abecede pridružili su jedan pojam, naziv, osjećaj, doživljaj iz zadane knjige), metoda izrade osobne iskaznice lika, fabularna piramida (iznošenje fabule kroz najvažnije događaje), metoda biopjesme (pesma koja se sastoji od zadanih stihova), sociogram (slikovni prikaz radnje i likova). Ove metode razvijaju kreativnost i logičnost pri analizi djela. Osim toga, učenici su pri interpretaciji bili vođeni i ovogodišnjom temom projekta *Ljepota različitosti*. Ono što je učenicima bila motivacija je timski rad, ali i njihov individualni doprinos bez kojega tim ne bi mogao postojati. Razgovorom o pročitanim djelima produbljavao se odnos prema tekstu, kritičko prosuđivanje, interes za samostalno istraživanje, pronalaženje informacija u literaturi i medijima, čime se razvijala i informacijska pismenost. Nekoliko učenika okušalo se i u izradi plakata na zadanu temu u čemu im je pomogla i nastavnica Likovne kulture.

Nakon školske razine natjecanja troje najuspješnijih u kvizu znanja te jedan predstavnik u kategoriji kreativne izrade plakata predstavljali su školu na županijskoj razini natjecanja. Budući da županijska razina zahtijeva proučavanje biografije pisaca i njihova opusa, učenici su organizirano i smisleno, istražujući potrebno, provodili svoje slobodno vrijeme. Ovo je još jedan dokaz da je projekt pomno isplaniran, da su svi ciljevi o kojima se promišljalo ostvarivi te da pripremaju učenike za cjeloživotno učenje.

Tulum s(l)ova u Končanici

U knjižnici Češke osnovne škole Josipa Ružičke u Končanici prvoga petka u studenome 2016. održan je noćni čitateljski susret koji označava početak novog ciklusa

Tuluma s(l)ova u Češkoj osnovnoj školi u Končanici.

Tuluma s(l)ova, trećega u ovoj školi. Uz obavezno ceremonijalno čitanje iz užitka, učenici su se preko Skypea družili s učenicima osnovne škole iz Ludine čitajući i pjevajući jedni drugima. Osim toga igrali su motivacijske društvene igre te sudjelovali u radionicama *Izrada lanterni*, *Izrada nakita od papira* te *Dramatiziramo pjesme*. Poslije radionica družili su se uz karaoke i društvene igre, aprije spavanja na strunjačama na podu knjižnici pogledali animirani film *Malci*. Program je osmisnila

školska knjižničarka Višnja Veber Malina, u suradnji s pedagoginjom i nekoliko učiteljica. Učenici koji su sudjelovali na noćnom čitateljskom susretu čitat će na javnim mjestima - u udrugama, ustanovama i poduzećima. Provedbom ovog projekta školske knjižnice doprinose kulturnim aktivnostima u svojoj lokalnoj zajednici, nudeći neobičnu kulturnu uslugu – čitanje naglas iz užitka.

SURADNJA ŠKOLSKIH I NARODNIH KNJIŽNICA NA POTICANJU ČITANJA

Višnja Veber Malina, Češka osnovna škola Josipa Ružičke Končanica; Nataša Švaco, OŠ Grgura Karlovčana Đurđevac; Suzana Knežević, Gimnazija Ivana Zakmardića Dijankovečkoga Križevci

Školske knjižnice redovito surađuju sa svojim najbližim narodnim knjižnicama ili bibliobusima kako bi zajedno među djecom školske dobi promicale čitanje. Takvi zajednički projekti školskim knjižničarima olakšavaju finansijske tegobe (ako se npr. radi o gostovanjima književnika), a knjižničari narodnih knjižnica u suradnji sa školama dolaze do sigurne publike za događanja koja organiziraju. U takvoj uhodanoj simbiozi profitiraju naši najmlađi korisnici, ali i knjižničari različitih knjižnica koji se na taj način povezuju, izmenjuju svoja znanja i međusobno se obogaćuju. Donosimo ovdje dva primjera suradnje školskih i narodnih knjižnica iz Daruvara i Đurđevca.

Noć s hrvatskim Andersenom u Končanici i Daruvaru

Školska knjižnica Češke osnovne škole Josipa Ružičke u Končanici ove se, 2016. godine, uključila u program *Noć s Andersenom* koji se već godinama provodi u Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar. Povod je *Međunarodni dan dječje knjige* koji se obilježava na rođendan H. C. Andersena, 2. travnja. U školi je taj program dobio ina-

čicu *Noć s hrvatskim Andersenom* pa je tako noć dječje knjige bila posvećena Ivani Brlić-Mažuranić. Noćno čitateljsko druženje organizirano je za 40-ak učenika od prvog do četvrtog razreda koji su u knjižnici proveli cijelu noć. Susret je osmisnila školska knjižničarka Višnja Veber Malina u suradnji s učiteljicama svoje škole. Tijekom večeri učenici su čitali bajku Šuma Striborova koju su zajednički i dramatizirali. Čitali su i tekstove po vlastitom izboru, glumili su i pjevali na njemačkom jeziku. Putem Skypea komunicirali su sa sudionicima *Noći s Andersenom* u Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar te razmijenili svoje dojmove. Poslije večere, za koju su zaslužne bile školske kuharice, uslijedila je igra asocijacije i plesna večer. Prije spavanja učenici su još pogledali animirani film Snježno kraljevstvo. Druženje u knjižnici završilo je u 8 sati ujutro dolaskom roditelja. Učenici i učitelji kući su ponijeli pregršt pozitivnih dojmova i novih iskustava, a druženje su nastavili na nacionalnoj manifestaciji *Noć knjige* kada su ugostili zavičajnu pjesnikinju Veru Vystidovu i čitali pjesme ostalih zavičajnih autora.

Noćenje učenika u knjižnici

U svijetu neobičnih bajki Jasne Held u Đurđevcu

Povodom *Noći knjige* i Dana Grada školska knjižnica Osnovne škole Grgura Karlovčana u suradnji s Gradskom knjižnicom Đurđevac ugostila je Jasnu Held, profesionalnu kazivačicu bajki i priča iz Dubrovnika. Jasna Held je prema pripovjedačkoj vještini i posebnoj ljubavi prema pričama i bajkama uvrštena među deset najboljih europskih pripovjedača izvan Velike Britanije. U pričaonici su sudjelovali svi učenici nižih razreda. Pripovjedačica ih je uvela u svijet bajki, priča i čarolija.

Slušali su o čarobnom mlincu, čarobnom grahu, neobičnim kraljevnama i neobičnim dječacima. Učenici su oduševljeno pratili kazivanja naše gošće, a saznali su i da u svijetu umjetnosti postoji zanimanje „profesionalni kazivač narodnih predaja“. Jasna Held je učenicima napisala nadahnjuće riječi u knjigu dojmova: „*Ono najljepše u bajkama i pripovijedaju je slušanje... Oči slušatelja (malih i velikih) širom otvorene, lica sjaje... Najbogatija tišina je između riječi. Tišina koja stvara, u kojoj su moćne slike puta kojim junak hodi... Hvala vam za predivno slušanje, zajednička čarobna putovanja kojima smo danas išli!*“

BAJKA KAO MOTIVACIJSKO SREDSTVO U POTICANJU ČITANJA

Bernarda Ferderber, OŠ Kloštar Podravski

Razvoj kulture čitanja i poticanje knjižnične pismenosti kod djeteta rane školske dobi temelj su za izgradnju osobe koja će cijeli život u čitanju pronalaziti zadovoljstvo i iznova mu se ponovno vraćati. Naučiti dijete da postane blisko s knjigama i da ih cijeni od najranije dobi zahtjevan je proces kojem bi trebali težiti svi roditelji, učitelji i školski knjižničari. Ako dijete u školu dođe s već razvijenom ljubavi prema knjigama, na svima nama koji radimo u školi je da tu ljubav produbljujemo i podižemo na višu razinu. U slučaju da se djetetu kod kuće nije čitalo i dovodilo ga u bliski kontakt s knjigama, škola može odigrati ključnu ulogu u poticanju takvoga djeteta na čitanje. Suradnja učitelja i školskih knjižničara dovest će do izrade programa za poticanje čitanja pomoću kojih ćemo kod djeteta pokušati pobuditi i razvijati ljubav prema knjizi.

Bajke doprinose djetetovu razvoju

Školska knjižničarka Osnovne škole Kloštar Podravski Bernarda Ferderber već dulji niz godina osmišljava i provodirazličite zanimljive, učenicima primjerene i pristupačne programe za poticanje čitanja kojima potiče razvoj kulture čitanja. Jedan od takvih projekata

s učenicima razredne nastave bio je rad s bajkama, s ciljem otkrivanja njihova utjecaja na djecu. Bajka, kao književna vrsta s kojom se djeca susreću od najranijih dana, nastala je od glagola *bajati*, što znači *čarati, vračati* (Anić, V. Veliki rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb: Novi Liber, 2003.). Rezultat je narodne predaje i posljedica narodnih običaja i kazivanja, nastala u davna vremena. Usmena priča postala je bajka kada se stvarno počelo isprepledati s nestvarnim, prirodno s natprirodnim, a osim stvarnih likova u priču su se upleli i nestvarni.

U bajci su mjesto i vrijeme radnje neodređeni, čudesno i nadnaravno isprepliću se sa zbiljskim, bez pravih suprotnosti, a tema je gotovo uvijek borba dobra i zla, prilikom čega dobro većinom pobjeđuje зло. Likovi nisu psihološki okarakterizirani, jasno su ocrtani, bez detalja, (proto)tipični. Bajka utječe na mnoga područja djetetova razvoja: motorički, socio-emocionalni i moralni razvoj, razvoj pažnje i koncentracije te na razumijevanje i bogaćenje govornih, komunikacijskih i kreativnih sposobnosti. Interes za bajke intenzivan je od četvrte do sedme godine. Tada djeca uglavnom vjeruju u fabulu, uranjuju u svijet mašte, nezamislivih događaja, neobičnih likova i pojava. Upravo u tom razdoblju djete-

Učenici - istraživači bajki u školskoj knjižnici.

tova odrastanja roditelj, kao okosnica djetetova života, treba svakodnevno raditi na razvijanju kulture čitanja. Od sedme do desete godine interes djeteta za bajkama slabí jer ono postaje svjesno realnosti te je upravo u tom razdoblju uloga učitelja i školskog knjižničara nezamjenjiva u motivaciji za čitanje i daljnji razvoj čitačke pismenosti učenika.

Školski projekt „Priče iz davnine“

Kako bi ukazali na važnost najpoznatijih hrvatskih bajki za djecu, „Priča iz davnine“ Ivane Brlić-Mažuranić, učenici i učitelji razredne nastave u suradnji sa školskom knjižničarkom dva su mjeseca detaljno rđali na njihovoj analizi i interpretaciji. Svaki razred se posvetio jednoj bajci koju je detaljno iščitao, a poseb-

nu pozornost učenici su trebali obratiti na mitološka bića koja se u toj bajci spominju. Nakon otkrivanja tih nestvarnih bića učenici su istraživali literaturu, pretraživali internet, tražili slikovne interpretacije te zamišljali kako je to biće moglo izgledati i koje su bile njegove osobine. Učenici i učiteljice uložili su puno truda i marljivo radili na zadanoj temi, a sve to prezentirali su pred drugim učenicima, roditeljima i učiteljima u sklopu javnog predavanja povodom Dana škole. Na pozornici su se užurbano izmjerenjivali Regoč, vila Kosjenka, ribar Palunko, zmaj Ognjeni i mnogi drugi likovi predstavljeni na različite načine – scenski, likovno, literarno, glazbeno... Pred mnogobrojnom publikom pokazali smo na koji način naša školska knjižnica sudjeluje u programima poticanja čitanja i razvija čitalački kulturne i pismene mlade ljude.

PRIMJENA KNJIGOVJEŽBI U OSNOVNOJ ŠKOLI

Stjepana Kadić, OŠ Fran Koncelak Drnje

Zanimljiva ideja o korelaciji programa školske knjižnice i Tjelesne i zdravstvene kulture nastala je u Medicinskoj školi Bjelovar. S knjigovježbom, tjelesnom vježbom s knjigom kao rekvizitom, upoznala nas je kolegica Zorka Renić, školska knjižničarka te škole.¹ U Osnovnoj školi Fran Koncelak u Drnju odlučili smo primijeniti knjigovježbe i prilagoditi ih osnovnoškolcima pa je knjižničarka Stjepana Kadić, zajedno s kolegicom iz Tjelesne i zdravstvene kulture Tihanom Vadlom, osmislima školski sat u kojem se onekoriste. Održana su dva takva školska sata s učenicima 5. i 6. razreda povodom Galovićeve jeseni i Valentinova, čime je ostvarena i korelacija s predmetom Hrvatski jezik. Zadatak knjižničarke bio je pripremiti knjige za učenike i osmislići kreativne zadatke vezane uz njih, a zadatak učiteljice TZK-a bio je osmislići tjelesne vježbe s tim knjigama, u ukupnom trajanju od 15-ak minuta. Knjižničarka je pripremila po pet knjiga više od ukupnog broja učenika u razrednom odjeljenju. Ovisno o temi, izabrala je oko pet pjesama različitih pjesnika, ispisanih većim fontom i izrezala stihove iz

¹O Knjigovježbi smo opširnije pisali u prošlome broju Sveska, v. Svezak 18(2016), str. 19 + prilog broju: poster s knjigovježbama.

njih. U svaku knjigu umetnula je po 3 stiha iz različitih pjesama.

Na početku školskog sata učenici su šetali i promatrali knjige koje su ih dočekale raspoređene po podu školske sportske dvorane. Nakon kratke šetnje svatko je izabrao po jednu knjigu, a knjižničarka je s njima popričala o tome zašto su izabrali baš tu knjigu te koliko inače čitaju i o čemu to ovisi. Nakon razgovora uslijedile su knjigovježbe koje je vodila učiteljica TZK-a. Potom su učenici, podijeljeni u 4 skupine, tražili izrezane stihove u svojim knjigama, lijepili ih na papir i tako zajedno slagali poetski kolaž na zadatu temu. Uslijedilo je predstavljanje uradaka tako što je predstavnik svake skupine čitao njihov poetski kolaž. Učiteljica TZK-a osmislima je zaista izvrstan i efektan kraj školskoga sata – učenici su, šećući po učionici, čitali tekst iz knjiga naglas. Nije im bilo lako raditi dvije radnje istovremeno: hodati po dvorani pazeći da se ne sudare s drugim učenikom i interpretativno čitati tekst. Takav završetak školskoga sata oduševio ih je! Nakon održanih sati svi su poetski kolaži i fotografije izloženi na školskome panou i pobudili su velik interes ostalih učenika i učitelja.

Kreativnost izrade poetskoga kolaža...

... spojena s tjelesnim gibanjem uz „knjigovježbu“

MJESEC HRVATSKOGA JEZIKA UZ ZABORAVLJENOGA SLOVNIČARA

Zdenka Venus-Miklić, Gimnazija Bjelovar

Mjesec hrvatskoga jezika obilježava se od 21. veljače, Dana materinskog jezika, do 17. ožujka, kada je prije 50 godina objavljena *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*. U Gimnaziji Bjelovar obilježili smo Mjesec hrvatske knjige 10. ožujka 2017. predavanjem Katicice Šarlije, profesorice hrvatskog jezika iz Osnovne škole Ivanska, na temu „Josip Đurkovečki, naš zaboravljeni slovničar“. Josip Đurkovečki je 35 godina svojega svećeništva proveo u moslavačkom selu Samarica u kojem je i umro. Osim o duhovnom životu brinuo se i o odgojno-obrazovnim potrebama puka. Početkom 19. stoljeća u Samarici su postojale dvije škole, tzv. „trivijalna škola“ i elementarna škola. Đurkovečki je 1826. godine za potrebe učenika napi-

sao *Jezičnicu*, njemačko-hrvatsku gramatiku koja ga je uvrstila među značajna imena hrvatskog jezikoslovja 19. stoljeća. U Samarici je prije *Jezičnice* napisao i dva teološka djela: *Izvod navukov od Boga i vere katoličanske*, 1819. i *Kratko-spravek evangeliumov nedjeljnih i svetečnih*, 1820. Na naslovnicama svih triju djela posebno je istaknuo svoje svećeničko zvanje potpisavši se kao *plebanuš samarički*.

Danas Samarica proživljava sudbinu mnogih sela u Hrvatskoj: životari, stari i polako nestaje. Nema više nijednu školu, a broj stanovnika se od popisa do popisa smanjuje za trećinu. Zato je bilo lijepo prisjetiti se slavnih dana njezine prošlosti, kao i ovog jezikoslovca značajnoga za hrvatsku jezičnu povijest.

Plakat za predavanje iz hrvatske jezične povijesti.

IZLOŽBA BLAGO PRVIH BJELOVARSKIH TISKARA NA GOSTOVANJU U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Alica Baćeković Pavelić, Ekonomski i birotehnička škola Bjelovar

Suautorica izložbe Zorka Renić učenicima predstavlja izložbu.

Grad Bjelovar prošle je godine proslavio svoj 260. rođendan koji je obilježen različitim društvenim i kulturnim manifestacijama, a jedna od njih bila je i izložba *Blago prvih bjelovarskih tiskara*. Nakon što je Bjelovarčanima predstavljena u prostoru Narodne knjižnice „Petar Preradović“ u Bjelovaru, izložba je od

15. siječnja do 10. ožujka 2017. postavljena u knjižnici četiriju bjelovarskih srednjih škola (Medicinske, Ekonomski i birotehničke, Komercijalne i trgovačke te Turističko-ugostiteljske i prehrambene škole). Autorce izložbe su Tina Gatalica, knjižničarka Narodne knjižnice „Petar Preradović“ i Zorka Renić, knjižničarka Medicinske škole. Poviješću bjelovarskog tiskarstva, koje je do sada bilo posve neistraženo, one su se bavile gotovo desetak godina. Izložba je edukativnog karaktera te prati razvoj tiskarstva u Bjelovaru do 1940. godine, a obiluje brojnim i zanimljivim podacima o prvim bjelovarskim tiskarima, nakladnicima i knjižarima te o knjigama, novinama i razglednicama. Predan istraživački rad iznjedrio je, uz spomenutu izložbu, i opsežnu bibliografiju Pregled bjelovarskog tiskarstva do 1940.

Gledajući grad Bjelovar iz današnje perspektive, s nostalgijom možemo zaključiti da je do Drugog svjetskog rata Bjelovar bio iznimno razvijen grad, a iz tadašnjih bjelovarskih tiskara proizašla su djela koja obuhvačaju brojna stručno-znanstvena i kulturno-umjetnička područja. Upravo zbog toga izložbi se može pristupiti s različitih stajališta, ovisno o tome koje nas područje zanima.

Učenicima Ekonomski i birotehničke škole Bjelovar izložba je bila zanimljiva jer se iz knjiga tiskanih u Bjelovaru, između ostalog, mogu saznati podatci o gospodarskom položaju grada, o upravi i financijama, kretanju stanovništva, trgovini i obrtu, sajmovanju, industriji, razvoju bjelovarskog bankarstva. Budući da učenici ekonomski struke imaju nastavni predmet Marketing, knjižničarka Zorka Renić o izložbi je govo-

Duhoviti oglas iz povijesti bjelovarskoga tiskarstva.

rila pokazujući im zanimljive primjere oglasa, reklama i objava koje su se u Bjelovaru tiskale početkom 20. stoljeća. Iz njih se mogu iščitati brojne zanimljive činjenice, ne samo o oglašivaču i njegovoj djelatnosti, već i grafičkom oblikovanju teksta u ono vrijeme, jezičnim osobitostima, a nerijetko su objave bile i duhovite.

U to su vrijeme izlazile i novine iz područja gospodarstva, *Privredna Reforma* te *Privredni Glasnik*, a u Bje-

lovaru je tiskana i prva knjiga iz upravnog prava na hrvatskome jeziku. Brojne činjenice o gospodarskoj povijesti Bjelovara učenici nigdje do sada nisu mogli čuti pa je time ostvaren glavni cilj izložbe: informirati učenike o bogatoj povijesti tiskarstva njihova grada te stvoriti mogućnost da se izvorne publikacije i članci iz bjelovarskih tiskara u budućnosti iskoriste za još neke nastavne sadržaje.

KNJIŽNIČARKA „IZMEĐU STVARNOSTI I KISTA“

Prva likovna izložba knjižničarke Lucije Miškić

Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar

U knjižnici Medicinske škole Bjelovar od 3. studenog do 1. prosinca 2016. bila je otvorena izložba akvarela i ulja na platnu pod nazivom *Između stvarnosti i kista* naše kolegice knjižničarke Lucije Miškić. Izložba je organizirana povodom Mjeseca hrvatske knjige, a dio je ciklusa *Stvaralaštvo nastavnika* kojim se u školskoj knjižnici predstavljaju radovi likovnih pedagoga iz grada i županije te radovi prosvjetnih djelatnika i knjižničara.

Luciju Miškić svi članovi Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja poznaju kao ozbiljnu, mladu, vrijednu i svestranu knjižničarku. Raznoliki interesi, brojna znanja i vještine čine je knjižničarkom renesansnog tipa. Slikarstvo je jedno od brojnih Lucijinih strasti, izazova i poticaja.

Luciju kao slikaricu najbolje ćemo predstaviti riječima profesorice Jelene Ivezić koja je za katalog izložbe napisala sljedeće: Lucija Miškić „ozbiljnije se slikanju posvetila 2012. kada je, nakon gomile papira bačenih u koš i proučavanja svih knjiga o slikanju do kojih je mogla doći u lokalnoj knjižnici, odlučila krenuti na tečajeve crtanja i slikanja pod vodstvom bjelovarskog slikara i profesora Miroslava Brletića te Križevčanina Zorana Homena, slikara i diplomiranog arheologa. Nakon brojnih skupnih likovnih izložbi na kojima je sudjelovala kao suautorica (...) *Između stvarnosti i kista*

njezina je prva samostalna izložba. (...) Umjetnička nota prisutna je u svim dijelovima autoričina života – ona je knjižničarka, pjesnikinja, slikarica, modna dizajnerica, likovnjakinja... i ako bi se moralo izdvajati samo jedno zajedničko obilježje njezinih ostvara, onda je to prepletost stvarnosti i mistike. U Lucijinim radovima iščitava se ženski potpis ostvaren bojom i formom: prozračne, pastelne teksture - ovjejkovječena nježnost svijeta (...) sadržajem dominiraju ekspresije lica, sofisticirana paleta emocija dražena mimikom te prirodnim motivima i teme propitivanja odnosa između čovjeka i prirode.“

Izložbu je otvorio i kratko predstavio rad autorice akademski slikar i ravnatelj Gradskog muzeja Bjelovar Milan Pavlović. Učenici Medicinske škole Bjelovar, pod vodstvom profesorice Dubravke Grganić Rožman pripremili su poetski kolaž Gibranovih pjesama, a za glazbeni dio programa zaslužni su bili učenici Glazbene škole Vatroslava Lisinskog. Valja istaknuti i doprinos profesorice i knjižničarke Tatjane Kreštan koja je zasluzna za odličan postav izložbe.

Ova prva Lucijina samostalna izložba polučila je velik interes među kolegama knjižničarima, nastavnicima i učenicima pa se veselimo njezinim novim radovima i novim izložbama.

Knjižničarka i slikarica Lucija Miškić na otvorenju svoje prve samostalne izložbe.

MEĐUNARODNI DAN POEZIJE U KOPRIVNIČKIM ŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA

Adrijana Hatadi, OŠ „Braća Radić“ Koprivnica; Nikolina Sabolić, OŠ „Đuro Ester“ Koprivnica

UNESCO je 21. ožujka proglašio Međunarodnim danom poezije. Poeziju je teško definirati, ona nas okružuje, oplemenjuje, ispunjava dušu, umiruje, nadahnjuje i liječi. Francuski pjesnik Jacques Prévert poeziju je opisao riječima: „Poezija je ono što se sanja, ono što se zamislja, ono što se želi, i ono što se često dogodi. Poezija, to je stvarnije i korisnije ime života.“ Povodom ovoga „praznika poezije“ u dvije su koprivničke osnovne škole organizirane poetsko-glazbene večeri.

Večer dječje poezije u OŠ „Braća Radić“

Učitelji i učenici Osnovne škole „Braća Radić“ Koprivnica njeguju poetski izričaj. O naklonosti i ljubavi prema poeziji svjedoče njihovi brojni uspjesi na literarnim natječajima, ali i iznimani interes za kazivanje poezije na smotri LiDraNo. Upravo je velik odaziv učenika na školskoj razini smotre bio poticaj učiteljici Mariji Petras i školskoj knjižničarki Adrijani Hatadi da upriliče poetsko-glazbenu večer, svojevrsnu svečanost slavljenja i stvaranja poezije. Večer je organizirana u gradskoj dvorani Domoljub u Koprivnici. Nastupali su učenici Škole kazivavši pjesme poznatih dječjih pjesnika, a učenicikoji pohađaju i Umjetničku školu „Fortunat Pintarić“ pokazali su svoje umijeće sviranja različitih instrumenata. Svečanost su uveličali i posebni gosti - književnici Siniša Cmrk i Mladen Levak.

Večer zavičajnih pjesnika u OŠ „Đuro Ester“

Učenici Osnovne škole „Đuro Ester“ predvođeni svojom knjižničarkom Nikolinom Sabolić upriličili su poetsko-glazbenu večer na kojoj su oživjeli stihove

Večer dječje poezije u organizaciji OŠ „Braća Radić“ Koprivnica

zavičajnih pjesnika koji su svoje lirske doživljaje svijeta ispjevali kajkavskom riječju. Pjesme zavičajnih pjesnika podsetile su ih da „kaj“ nije samo pusta riječ rodnoga podneblja. „Kaj“ budi sjećanja na proživljena djetinjstva, težinu života na tvrdoj zemlji, zrcali tradicijske vrijednosti utkane u živote ljudi. Njegovanjem zavičajne književne i kulturne baštine budi se osjećaj za ljepotu i neprolaznu vrijednost zavičajne književne riječi te se čuva vlastiti kulturni identitet.

Životnu radost i toplinu koja izvire iz ove drage riječi najljepšim je stihovima ispjевao Dragutin Domjanić. Krasnoslov njegove pjesme Kaj bio je uvod u ovu kulturnu večer, a potom su učenici i gosti uživali u vedrim i humorističnim stihovima Paje Kanižaja, pjesničkim doživljajima djetinjstva Miroslava Dolenca Dravskog, opjevanim ljepotama krajolika Mihovila Pavleka Miškine i Frana Koncelaka. Učenici su prenijeli impresivne doživljaje stihova Frana Galovića i recitirali stihove Zdravka Seleša, a večer su zaokružili pjesmom Miroslava Dolenca Dravskog *Moja Podravina*, istinskom podravskom simfonijom, himnom rodnome kraju. U glazbenom dijelu večeri nastupale su članice školskoga zbora koje su pjevale tradicijske podravske pjesme, akazivanje poezije pratili su učenici sviranjem melodija na tamburi, klaviru i violini. Za sam kraj predsjednik Vijeća učenika škole na klaviru je izveo pjesmu svoga oca koju je sam uglazbio. S obzirom na to da su učenici pred svojim prijateljima, učiteljima i roditeljima pokazali svoje talente, ovom kulturnom večeri je ujedno bio obilježen i Dan darovitih učenika.

Večer zavičajnih pjesnika u OŠ „Đuro Ester“ Koprivnica

DRUŽENJE S PUTOPISCEM MATEJOM PERKOVIM

Nataša Švaco, OŠ Grgura Karlovčana Đurđevac

Dana 2. veljače 2016. u Osnovnoj školi Grgura Karlovčana Đurđevac gostovao je Matej Perkov, mladi hrvatski putopisac, a nekadašnji učenik škole. Održao je dva zanimljiva predavanja: "Planinarimo i čuvamo okoliš" za mlađe uzraste i "Hrvatsku volim putujući" za učenike viših razreda. Cilj njegovih predavanja je promocija prirodnih ljepota, ekologije i kulturno-povijesne baštine naše Hrvatske. Predavanja su bila vrlo živopisna i zanimljiva, govorio je o neistraženim hrvatskim ljepotama, navodio neobične i nepoznate detalje koje

su učenici sa zadovoljstvom upijali. Predavanja su bila popraćena fotografijama s autorovih putovanja i planiranja diljem Hrvatske.

Nakon predavanja posjetio je školsku knjižnicu i razgledao izložbu dječjih radova, postera, plakata, poštanskih markica i knjiga. Zaželio je posjetiti i svoj bivši razred u kojem se prisjetio svoje prve učiteljice i drugih uspomena iz đačkih dana pa je ovaj susret doista bio obostrano obogaćenje – i učenika i gosta.

Đurđevački učenici u društvu s bivšim učenikom svoje škole.

STANJE ŠKOLSKIH KNJIŽNICA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE U ŠK. GODINI 2015./16.

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, Županijska matična služba za knjižnice

U Koprivničko-križevačkoj županiji u 2015./16. šk. godini djelovale su ukupno 34 škole koje imaju školske knjižnice - 26 osnovnih i 8 srednjih. Rad osnovnih škola u Županiji organiziran je u 92 osnovnoškolske ustanove - 26 matičnih škola koje u svom sastavu imaju 66 područnih škola. Sve škole ukupno imale su 755 razrednih odjela i 1 428 nastavnika, a pohađalo ih je 13 500 učenika (9 098 učenika u OŠ i 4 402 u SŠ) čiji je broj već godinama u padu.

ŠKOLSKI KNJIŽNIČARI zaposleni su u svim školama osim u jednoj novoosnovanoj školi. Polovica OŠ - njih 13 - ima zaposlene knjižničare s punom satnicom od 40 sati tjedno, dok je u SŠ s punom satnicom zaposleno 7 knjižničara. U 12 osnovnih te u jednoj srednjoj

školi knjižničari rade sa satnicom od 20 sati tjedno. Svi školski knjižničari imaju odgovarajuće formalno obrazovanje, diplomirani su knjižničari, odnosno, dvoje je apsolvenata knjižničarstva. Što se tiče napredovanja u struci, među školskim knjižničarima jedna je stručna suradnica savjetnica i tri stručne suradnice mentorice. Knjižničari u prosjeku imaju 12,5 godina staža, po čemu se može zaključiti da se velikim dijelom radi o zaposlenicima mlađe generacije s puno stručnog potencijala.

PROSTOR u knjižnicama OŠ iznosi prosječno 59 m² po školi, a u knjižnicama SŠ 75 m² po školi. Prema Državnom pedagoškom standardu za sustav osnovnoškolskog obrazovanja i Državnom pedagoškom standardu

za sustav srednjoškolskog obrazovanja (NN 63/08) minimalan prostor za školsku knjižnicu je 60 m^2 , plus dodatni prostor od prosječno 60 m^2 za programske potrebe. No u našoj županiji samo 6 knjižnica u SŠ i 7 u OŠ raspolaže s $80 - 100\text{ m}^2$ ili više, što znači da samo u tih 13 knjižnica (38 %) postoji mogućnost rasporeda svih potrebnih sadržaja koje propisuje Državni standard. Jedna škola još nema svoju knjižnicu, a jedna dijeli prostor s drugom školom, dok 19 škola (56 %) ima nedostatan ili neodgovarajući prostor.

Velik je problem što financijeri i arhitekti kod projekata dogradnje škola ili izgradnje novih školskih zgrada realiziranih u novije vrijeme gotovo redovito zaboravljaju na knjižnice, odnosno, uopće ne uvažavaju niti važeće propise, a ni preporuke Matične službe te dobivamo zgrade s neprimjerenim knjižnicama koje nisu u skladu s potrebama i standardima. Kao dobre primjere izgradnje novih knjižnica možemo istaknuti SŠ „Ivan Seljanec“ u Križevcima te adaptacijom dobiven prostor za knjižnicu u OŠ Kloštar Podravski, koje su kvadraturom prikladne za potrebe svojih škola, nalaze se u prizemlju i opremljene su u skladu sa standardima.

OPREMA KNJIŽNICA adekvatnim namještajem većinom je zadovoljavajuća u 19 škola. Za samo 7 knjižnica može se reći da su u potpunosti adekvatno opremljene, a 5 je potpuno neodgovarajućih knjižnica, i to zbog nepostojećeg (2) ili nedostatnog prostora (3). Među primjerima dobro i funkcionalno uređenih knjižnica, koje su odgovarajuće kvadrature, potpuno opremljene u skladu sa standardima i estetski uređene, mogu se navesti knjižnice OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“ Koprivnica i OŠ prof. Franje Viktora Šingjara Virje.

Oprema u školskim knjižnicama obnavlja se nedovoljno i presporo. Kako bi knjižnice mogle pratiti potrebe za smještajem novih vrsta građe i pruženjem suvremenih knjižničnih usluga, i njihova oprema tome bi se trebala prilagoditi, što znači češće i redovitije obnavljati. **Kao zajednički nazivnik uzroka ovakvoga stanja može se navesti manjak razumijevanja za potrebe ulaganja u svrhe proširenja i obnavljanja te opremanja prostora školskih knjižnica, od strane osnivača (Županije i gradova), kao i nadležnoga ministarstva.**

TEHNIČKA OPREMLJENOST: Školske knjižnice u Županiji raspolažu s ukupno 112 računalima, od kojih je učenicima namijenjeno njih 75, dok su ostala namijenjena knjižničarima za knjižnično poslovanje (najčešće 1 računalo po knjižnici). U SŠ učenici imaju prosječno na raspolaganju 5 računala u knjižnici, dok učenici u OŠ imaju prosječno samo 2,6 računala po knjižnici. No još uvijek ima knjižnica gdje učenici uopće nemaju pristup računalima (1 SŠ i 5 OŠ). Većinu

nom su knjižnice bez računala za učenike smještene u premalim prostorima, bez fizičke mogućnosti za smještanje dodatnih računala, ili u školama gdje se za potrebe učenika koriste računala u drugim prostorima u školi. Sve knjižnice imaju pristup internetu, ali taj pristup nije svugdje omogućen i učenicima u knjižnicama - u 9 osnovnih te u jednoj srednjoj školi. Stav je pojedinih škola (ravnatelja!) da internet za učenike ne treba biti dostupan u knjižnici jer ga za potrebe nastave mogu koristiti npr. u informatičkoj učionici. Pozitivan je primjer da pojedine škole omogućuju učenicima npr. korištenje tableta, uglavnom nabavljenih preko sponzora ili projekata.

Knjižničari ostalu tehničku opremu (pisači, skeneri, fotokopirni aparati, LCD-projektori, televizori, fotoaparati), smatraju odgovarajućom u 24 škole, 15 knjižničara smatra da im nešto od opreme nedostaje, dok 10 knjižničara smatra da im je oprema zastarjela ili loša.

KNJIŽNIČNI FONDOVI školskih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji u 2015./16. brojili su ukupno 163 161 jedinicu knjižnične građe, od toga prosječno 4 770 po jednoj OŠ i 4 892 po jednoj SŠ. U OŠ prosječno je 13 knjiga po učeniku - nešto više nego propisuje Standard koji kaže da u fondu treba biti minimalno 10 jedinica građe po učeniku. U SŠ prosječno je 9 knjiga po učeniku, dok Standard propisuje 12 jedinica, što znači da na županijskoj razini u srednjim školama nije ostvaren ni minimum Standarda. Standard propisuje također kako najmanje škole moraju imati minimalno 2 500 knjiga u fondu, ali 7 škola - 6 osnovnih i jedna srednja - još uvijek nisu ispunile ni taj osnovni minimum.

Konstantan trend pada ukupnog broja knjiga u fondovima bilježi se od 2012., otkako su škole u 2011. ostale bez ikakvih namjenskih sredstava za nabavu knjižnične građe. Zadnji put je porast broja knjiga u fondovima zabilježen 2011. godine. Smanjivanje fondova direktna je posljedica premalog priljeva građe, s obzirom da se revizije i otpisi kontinuirano moraju provoditi, jer se građa troši i otpisuje.

NABAVA KNJIŽNIČNE GRAĐE, tj. njeno financiranje, najveći je problem s kojim se već niz godina suočavaju školske knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji. S obzirom na ukupan broj učenika i nastavnika koji iznosi 14 928, te prema Standardu koji kaže da minimalna nabava treba biti 0,5 – 2 knjige po učeniku i nastavniku godišnje, nabava bi trebala ukupno iznositi minimalno 7 464 knjige za cijelu Županiju ili prosječno 219 primjeraka po školi. U stvarnosti, u školskim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije nabava građe za 2015./16. šk. iznosila je ukupno 3 499 jedinica knjižnične građe, od čega 3 177 knjiga. Prosječno, po školi su nabavljene 103 jedinice

Pokretne knjižnice – bibliobusi znatno pridonose korištenju knjižničnih usluga u školama. Od ukupno 26 osnovnih škola u Županiji, njih 23 (85 %) uključeno je u mrežu stajališta dva županijska bibliobusa - koprivničkog i križevačkog, s ukupno 62 stajališta uz škole (bilo matične, bilo područne) na području 20 općina te na širem području gradova. Od ukupno 66 područnih škola, njih 46 (70 %) uključeno je u bibliobusnu mrežu pa i učenici područnih škola imaju mogućnost redovitog korištenja knjižničnih usluga od samog polaska u školu, a mnogi i ranije, jer koprivnički bibliobus posjećuje i 16 vrtića na koprivničkom i đurđevačkom području.

građe - ili točno za 50 % manje od minimuma propisanog Standardom za školske knjižnice, koji iznosi oko 200 jedinica.

Trend pada u nabavi knjižnične građe, kao i u iznosu utrošenih sredstava za nabavu, bilježi se od 2011. godine. Nakon što su nekoliko godina prije ukinuta sredstva iz državnog proračuna, za 2011. ukinuta su i zadnja namjenska sredstva za nabavu knjižnične građe za školske knjižnice kojima je osnivač Županija iz županijskog proračuna, koja su bila izdvajana od 2008. do 2010. U odnosu na 2008. kada je nabavljeno 6 209 knjiga i 716 jedinica ostale građe u vrijednosti od 423 045 kn, nabava je u 2015./16. pala na 3 177 knjiga i 560 jedinica ostale građe u vrijednosti od ukupno 238 033 kn - što je smanjenje od gotovo 50 % i u nabavi knjiga i u vrijednosti ukupne nabave. Situacija je tim lošija ako se uzme u obzir da se kod velikog dijela građe prinovljene u 2015./16. godini radi o darovanoj građi - tj. u OŠ blizu 50 % prinovljene građe su pokloni, a u SŠ čak 60 %. To znači da na velik dio prinova knjižničari uopće nisu mogli utjecati. tj. fondovi školskih knjižnica nisu se obnavljali planski i u skladu s potrebama. **Osobito je zabrinjavajuće što u 2015./16. nije nabavljena ni jedna nova knjiga u 2 škole, a jednako je problematična i nabava u još 5 škola koje su nabavile manje od 20 knjiga u cijeloj školskoj godini.** Višegodišnje nefinanciranje nabave građe za školske knjižnice vrlo je ozbiljan problem koji znatno opterećuje i otežava funkcioniranje školskih knjižnica. Problem je tim veći zato što se volja za njegovo stvarno, sustavno i trajno rješavanje još ne nazire kod političkih struktura. **Svoju obavezu finansiranja nabave građe za školske knjižnice u zadovoljavajućoj mjeri ispunjavaju jedino gradovi kao osnivači škola, a i pojedine općine uključuju se u financiranje škola na svom području, dok Ministarstvo znanosti i obrazovanja te Županija (kao osnivač većine škola), koji su po zakonu obavezni financirati školske knjižnice, to uopće ne čine.** Iz podataka o izvorima financiranja nabave knjižnične građe u šk. god. 2015./16. može se zorno vidjeti tko financira nabavu u školskim knjižnicama. U osnovnim školama u ukupnom iznosu vrijednosti nabave od 136 261 kn najviše su sudjelovali gradovi i općine sa 40 % iznosa, a u srednjim školama u ukupnom iznosu nabave u vrijednosti od 101 772 kn najviše su sudjelovali sponzori (donacije) s 52 % iznosa. Pojedinačnim akcijama u školama, prikupljanjem sredstava preko projekata, od sponzora ili samih učenika, problem se može ublažiti, što neke škole i uspijevaju, ali sustavna i trajna nabava građe ne može se nikako riješiti na taj način.

KNJIŽNIČNO POSLOVANJE u svim školama odvija se računalno, u programu METEL.win koji je nabavljen sredstvima osnivača škola (Koprivničko-križevačke županije i Grada Koprivnice) šk. godine 2005./06. za sve školske knjižnice koje su tada postojale. U idućim godinama program su nabavile i ostale škole, tako da su od 2014. godine sve školske knjižnice pokrivene programom METEL.win. Zahvaljujući informatizaciji sve školske knjižnice doble su mogućnost računalne obrade građe u skladu s knjižničnim standardima te mogućnost preuzimanja podataka o već obrađenoj knjižničnoj građi iz drugih knjižnica. Sva građa se klasificira, katalogizira, inventarizira i signira u skladu s međunarodnim knjižničnim propisima te je računalno pretraživa po različitim kriterijima. U šk.

god. 2015./16. u računalni program Metel uneseno je 63 555 ID-ova (kataložnih zapisa), odnosno upisano je ukupno 139 644 jedinica građe, čime je obrađeno 94 % građe u SŠ i 83 % građe u OŠ.

INFORMACIJSKO OPISMENJIVANJE u osnovnim školama odvija se kroz program *Knjižnično-informacijskog odgoja i obrazovanja* koji je nadležno ministarstvo propisalo unutar *Nastavnog plana i programa za osnovnu školu* 2006. godine. Kod srednjih škola ne postoji obavezan KIO, ali ga pojedini školski knjižničari provode. Aktivnosti informacijskog opismenjivanja provode se kombinacijom različitih oblika rada - individualno, organiziranim grupnim posjetima cijelih razreda, povremenim grupnim edukacijama ili kroz projektну nastavu.

Većina knjižnica - 22 OŠ i 7 SŠ (85 %) - ima svoje podstranice na web stranicama škola. U 16 OŠ i 7 SŠ (68 % škola) baze podataka o građi školskih knjižnica dostupne su online. Ukupno 6 knjižnica koristi za komunikaciju s korisnicima društvenu mrežu Facebook.

PODACI O KORIŠTENJU pokazuju da je u školske knjižnice u 2015./16. bilo upisano ukupno 12 726 korisnika (od toga 83 % učenika, a ostalo su nastavnici te ostali korisnici). Knjižnice su zabilježile 51 831 posjet, od toga prosječno 29 posjeta dnevno (i u OŠ, i u SŠ). Ukupno je posuđeno 87 333 jedinica građe, prosječno dnevno 13 u SŠ te 20 u OŠ. Održano je 2 085 programa, odgovoreno je na 1 736 upita na različite teme, računala su u knjižnicama korištena 12 508 puta (internet: 11 833 puta).

ZAKLJUČAK: Jedini način da se školskim knjižnicama osiguraju uvjeti za kvalitetan rad i pruži trajna podrška u smislu osiguravanja osnovnih materijalnih sredstava za rad jest namjensko i dugoročno planirano financiranje svih potreba školskih knjižnica, kao organizacijskih i funkcionalnih cjelina unutar škola koje su od posebnog značaja za poslovanje škola i provođenje nastavnog programa te svih odgojno-obrazovnih zadataka. Osim plaće knjižničara i sredstava za nabavu knjižnične građe školske knjižnice trebaju planska i redovita sredstva za obnavljanje računalne opreme, a također i za uređenje prostora, odnosno povremenu zamjenu namještaja i druge opreme novom i funkcionalnijom, koja će služiti aktualnim potrebama. Prikupljanjem novca za rad knjižnice kroz povremene projekte i aktivnosti mogu se ostvariti samo neka segmentarna i privremena poboljšanja, ali to ne može nikako biti osnovni i jedini izvor sredstava za ostvarivanje temeljnih preduvjeta nužnih za rad knjižnice, koje je i Država propisala kroz važeće zakone, pravilnike i standarde.

IZ SPECIJALNIH KNJIŽNICA

VINKO VOŠICKI – KOPRIVNIČKI KNJIŽAR, TISKAR I NAKLADNIK

Božica Anić, Muzej grada Koprivnice

Pod istoimenim nazivom u Muzeju grada Koprivnice od 30. rujna do 5. studenog 2016. godine održana je izložba posvećena ovom poznatom zavičajniku, osobi koja je svojim radom obilježila kulturni i gospodarski život Koprivnice u prvoj polovici 20. stoljeća. Stoga je namjera ove izložbe, koju je priredila i autorica ovog teksta, spasiti od zaborava i osvježiti sjećanje na ovo značajno ime koprivničke povijesti ukazujući na rad vrijedan pažnje te ga u svoj njegovoj širini i raznovrnosti predstaviti koprivničkoj javnosti.

Vinko Vošicki rođen je 1885. godine u Ledecu u Češkoj. U Koprivnicu dolazi početkom 20. stoljeća (1909.) i ostaje sve do svoje smrti (23. listopada 1957.). Zaposljava se u knjižari svog sunarodnjaka Jaroslava Merhauta, koji ubrzo napušta Koprivnicu (1911.) i odlazi u Zagreb gdje nastavlja s knjižarsko-antikvarnim i nakladničkim radom u kojem postiže zavidne rezultate. Merhautovu knjižaru iste godine kupuje mladi Vošicki, preuzevši tako dobro uhodani posao. Knjižarsku radnju ubrzo proširuje i na papirnicu, a tijekom iste godine otvara i malu tiskaru koja će također s vremenom biti modernizirana i znatno proširena, ne samo tiskarskim već i ljudskim kapacitetima (broj zaposlenih do 1924. narastao je do 24 radnika).

Otvorene izložbe

Prvi svjetski rat prekinuo je započete poslovne aktivnosti, a i sam Vošicki kao vojnik Austro-Ugarske Monarhije odlazi na europska ratišta. Po povratku nastavlja sa započetim djelatnostima kojima već 1918. pridružuje i novu – nakladničku – koja će trajno obilježiti njegovo ime. Uspjeh koji postiže u nakladništvu temeljen je prije svega na izobrazbi i stečenoj praksi u češkim knjižarama u kojima je obavljao posao sortimentera – specijaliziranog knjižara koji mora dobro poznavati literaturu i izvore (nakladnik), ali i gdje i pod kojim uvjetima se određena knjiga može nabaviti. Nadalje, dobro su mu poznate i brojne okolnosti (političke, gospodarske, socijalne) kojima se mora prilagodjavati ako se želi afirmirati, ali i opstati na tržištu knjiga. Zahvaljujući poslovnom vitalitetu prati tržiste, čitalačke navike, potrebe i trendove, a to se očituje u promišljenoj nakladničkoj politici koja ga je već početkom 20-ih godina afirmirala među poznatije hrvatske nakladnike. Kao komercijalni izdavač znao je uskladiti merkantilističke interese s duhovnim vrijednostima što se zrcali u brojnim vrijednim naslovima knjiga koje tiska i izdaje u nakladničkim cjelinama i nizovima. Žanrovske odrednice su mu široke, sadržaj raznolik, a cijena pristupačna. Vošickova knjiga je jeftina, tiskana na jeftinom papiru, u broširanom je uvezu, skromno ilustrirana, dok se višebojni tisak uglavnom koristi za ilustraciju omotnih listova, na što često utječe sadržaj knjige, ali i skupina kojoj je namijenjena. Na taj način knjigu je učinio dostupnom širokom krugu čitatelja razne dobne i rodne strukture. Nakon početnog uspjeha, nakladništvo krajem 20-ih gubi na dinamici, ali i na kvaliteti. Sve je manji broj novih naslova kvalitetnih knjižnih izdanja, a sve veći broj djela „lakog sadržaja“ tiskanih u sveštićima koji postižu veliku popularnost upravo zahvaljujući lakom i zabavnom sadržaju i niskim cijenama. Pri tome se ne smije zaboraviti na pobuđen čitateljski interes i nestripljivo iščekivanje svakog novog broja. Tako će naredno razdoblje, sve do Drugog svjetskog rata, biti obilježeno upravo izdanjima lakog i zabavnog sadržaja, ponekim reprintom, pučkim i stoljetnim kalendarama, sanjaricama, astrološkim priručnicima i knjigama sličnih sadržaja. Slabljenje poslovanja tijekom Drugog svjetskog rata, a još više promjene koje donosi poraće, dovele su do zatvaranja (1947.) svih poslovnih aktivnosti Vinka Vošickog. Izložba je najvećim dijelom predstavila njegova nakladnička ostvarenja –

cjeline i nizove. Jedna od prvih i poznatih biblioteka koja je afirmirala mladog provincijskog izdavača sva-kako je Svjetska biblioteka. Ona donosi vrijedna, ali manja djela poznatih svjetskih (Knut Hamsun, Tolstoj, Ljermontov, Zola, Maupassant, Balzac, Arcibašev...) i domaćih pisaca (Rudolf Madjer, Kranjčević, Cesarec, Mara Ivančan...). Pokrenuta je kao numerirana nakladnička cjelina u kojoj je objavljeno 60-ak svezaka od kraja 1918. do 1928. godine. Jedan od urednika biblioteke bio je i istaknuti književnik Milan Begović, međutim, za sada nije točno utvrđeno je li urednik samo jedne knjige, na kojoj se i navodi njegovo ime ili više njih, jer se urednici u knjigama ne navode u kontinuitetu. Znatan broj nepoznanica i nedoumica, ne samo vezanih uz ovu, već i ostale biblioteke, prizlazi iz nepotpunih podataka koji se odnose na urednike, prevoditelje, numeraciju, godinu izlaženja, izdanie, nakladu, pa se postavlja pitanje radi li se ovdje o omašci, tadašnjem izdavačkom standardu ili izbjegavanju navođenja nekih od spomenutih podataka.

Druga biblioteka – *Zbirka glasovitih djela* – u mnogo čemu nalikuje prethodnoj i donosi djela domaće i svjetske književnosti. Pokrenuta je kao numerirana nakladnička cjelina koja broji 8 naslova. Neki od njih su objavljeni i u *Svjetskoj biblioteci*. Pokrenuta je 1918. godine. Precizno utvrditi do kada biblioteka izlazi znatno je teže, upravo zbog već spomenutog problema. *Zbirka kazališnih djela* donosi 10 naslova, prije svega djela domaćih autora: Đure Esteru, Franje Viktora Šignjara, Ivana Paprike, Ante Neimarevića. Pokrenuta je 1927. godine i kao numerirana cjelina izlazi do 1946. godine. *Sabrana djela* Miroslava Krležu su cjelina koja je proslavila Vinko Vošickog. On je zapravo prvi pokrenuo njihovo izlaženje, no nažalost, ovaj vrijedan nakladnički poduhvat Vošicki nije uspio provesti do kraja. Od planiranih 12 naslova objavljena su 1923. godine svega dva, Novele i Vučjak, a svoje nezadovoljstvo dinamikom izlaženja izrazio je sam Krleža u pismu upućenom Vošickom u kojemu, među ostalim, predlaže i prekid suradnje. Vošicki objavljuje i vrlo popularna i rado čitana djela Karla Maya za koja jedini u tadašnjoj državi ima autorska prava. Osim Mayevih knjiga izlaze i već spomenuti, vrlo uspješni svešćici (*Winnetou*, *Blago u Srebrnom jezeru*, *Old Shurehand*, *Žut...*). Tu praksi nastavlja i s novim naslovima drugih autora koje objedinjuje pod naslovom *Pučko štivo*, a među prvima izlazi roman *Princeza u prnjama* pisan pod pseudonimom Margarete pl. Lebrun.

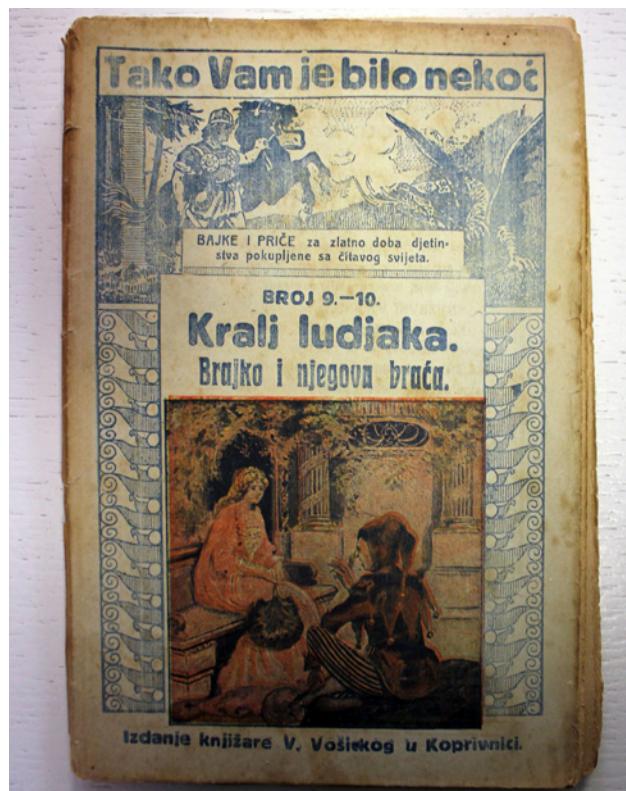
Značajan dio Vošickovog nakladništva čine brojni priručnici – stručni (pedagoški, zdravstveni, gospodarski, domaćinski), ali i oni manje stručni, namijenjeni za zabavu i razonodu, od kojih su neki naslovi doživjeli i do 4. izd., primjerice *Egipatska sanjarica*. Skupini izuzetno popularnih pripadaju i astrološki savjetnici, stoljetni kalendari, mađioničarski trikovi, kuharice, bon-toni i nadasve poznati Vošickovi pučki kalendari: *Veliki narodni*, *Mali narodni*, *Šaren svjetski*, *Mali šaren svjetski*, *Obiteljski*, *Novi pučki*, *Matija Gubec*, *Vinogradar i voćar te Pikan kalendar*.

Vošicki u svom obraćanju čitatelskoj publici nije zaboravio niti najmlađe, pa se djeci obraća slikovnica (nažalost niti jedna slikovnica nije bila izložena na izložbi), a bajkama, pričama i stripovima onima starijima koji su ovladali tehnikom čitanja. Jedan od prvih nizova namijenjenih djeci i jedan od prvih koji počinje izlaziti upravo u svešćicima, ujedno je i jedna od najpopularnijih Vošickovih biblioteka *Tako vam je nekoć bilo* koja donosi bajke i priče iz čitavog svijeta,

a doživjela je nekoliko izdanja. Druga, ne manje popularna izlazi pod naslovom *Petar Juranić petnaestogodišnji kapetan: čudnovato putovanje oko svijeta*, također u svešćicima, pri čemu svaki broj čini zasebnu priču, a upravo pustolovni duh, putovanja u nepoznato i strašni susreti s nepoznatim, sadržaji su koji će u najvećoj mjeri zaintrigirati mušku mladež. Vošicki je, kao pronicljivi nakladnik, vrlo brzo uočio nedostatak štiva privlačnog ženskoj mladeži pa je zahvaljujući toj činjenici bio prvi hrvatski nakladnik koji je pokrenuo biblioteku namijenjenu toj populaciji. Pokrenuta biblioteka izlazi (1920.) pod naslovom *Djevojačkim srcima*, no nažalost, u njoj je objavljen svega jedan roman *Sara Crewe* autorice Frances Hodgson Burnet.

Serijske publikacije čine značajno mjesto nakladništva Vinka Vošickog. Okušao se u izdavanju novina i časopisa, čak i onih namijenjenih djeci, primjerice *Plesni vjenčić*. Nadaleko su bile poznate *Koprivničke novine ili Domaće ognjište* kao i časopisi stručnog sadržaja *Vinogradar i voćar* ili općeg, namijenjenog širem tržištu, primjerice *Zagrebački ilustrovan list*. Međutim *Književna republika: odnosno mjesecažnik za sve kulturne probleme* poznati je časopis (urednik i izdavač Miroslav Krleža) zahvaljujući kojemu će ime koprivničkog nakladnika trajno ostati zabilježeno u kulturnoj povijesti Hrvatske.

Uz nabrojene biblioteke, odnosno naslove objavljene u njima, na izložbi su bili izloženi i brojni dokumenti osobnog karaktera (rodni list, putovnica, svjedodžbe, preporuke, obrtnice, potvrda o državljanstvu), ali i oni poslovni, vrlo vrijedni, koji svjedoče o suradnji Vinka Vošickog, Miroslava Krležu, Augusta Cesarcu, nakladnički ugovori i nadasve vrijedna pisma koja su upućivali jedni drugima. Izložba je upotpunjena i brojnim dokumentima, fotografijama i tiskovinama kojima su predstavljeni knjižarstvo i tiskarstvo Vinka Vošickog kao jednako bitne sastavnice njegove djelatnosti.

Naslov iz biblioteke *Tako vam je nekoć bilo*

PRIKAZ KNJIŽNICE KRIŽEVAČKE EPARHIJE KROZ POVIJEST I SADAŠNJOST

Željka Hrlec, Knjižnica Križevačke eparhije

Knjižnica Križevačke eparhije spomenička je knjižnica koja se nalazi u sklopu biskupske rezidencije Križevačke eparhije u Križevcima. Unatoč mnogim nedaćama, vrijedna knjižna građa ostala je očuvana do danas i to prvenstveno zahvaljujući njezinim vjernim čuvarima, biskupima i svećenicima, a u novije vrijeme sestrama bazilijankama uz potporu lokalne zajednice i državnih institucija, stručnjacima knjižničarima i volonterima – zaljubljenicima u knjižno blago. Knjižnični fond najvećim dijelom je sastavljen od knjiga marčanskih i križevačkih biskupa, kao i privatnih knjižnica arhiđakona, biskupskih vikara, katedralnih kanonika i dijecezanskih svećenika o čemu nam svjedoče brojni *ex librisi* na knjigama. Godine 2011. knjižnica je zajedno s Marčansko-križevačkom biskupijom proslavila 400. obljetnicu svog postojanja čime se svrstava među najstarije hrvatske knjižnice. Proteklih petnaestak godina u knjižnici se intenzivno radilo na stručnoj obradi knjižne građe, uređenju prostora, zaštiti knjižne građe, informatizaciji i promociji knjižnice u javnosti.

Nastanak i povijest knjižnice vezani su uz grkokatoličku biskupiju koja je kao Marčanska biskupija osnovana 1611. sa sjedištem u samostanu grkokatoličkih monaha sv. Mihaela Arkanđela u Marči. Zbog neprestanih sukoba s pravoslavnim kaluđerima, grkokatolički monasi na čelu s biskupom Teofilom Pašićem, bili su prisiljeni napustiti samostan koji je 1735. opljačkan, a 1739. spaljen zajedno s crkvom.¹ Dio knjiga iz marčanskog samostana monasi su uspjeli spasiti, a dokaz tome jesu *ex librisi* na knjigama iz kojih se može iščitati da su pripadale samostanu u Marči. Izgubivi stalno sjedište biskupije, biskupi su primorani seliti i privremeno boraviti u različitim mjestima:

¹ Usp. Kudelić, Zlatko. Marčanska biskupija. Habsburgovci, pravoslavlje i crkvena unija u Hrvatsko-slavonskoj vojnoj krajini (1611.-1755.). Zagreb: Hrvatski institut za povijest, 2007. Str. 7.

Katedrala Presvete Trojice i biskupska rezidencija u Križevcima

Pribiću, Preseci i Gornjem Tkalcu. Sudbinu seljenja zajedno s biskupima dijeli i vrijedne knjige. Na molbu biskupa Vasilija Božičkovića za stalnim mjestom biskupije, carica Marija Terezija 1777. potvrđuje Križevce kao sjedište i osniva Križevačku biskupiju dodjelivši joj 1791. bivši franjevački samostan² i crkvu na korištenje. Ukrzo se crkva preuređuje za potrebe istočnog obreda, a samostan u biskupsku rezidenciju u koju se 1801. iz Gornjeg Tkalca preseljava sjedište biskupije. Značajno mjesto na prvom katu istočnog dijela biskupske rezidencije do danas zauzima knjižnica.

Knjižni fond se tijekom godina povećavao. Tako prvi poznati popis knjiga, koji nastaje 1856. za potrebe primopredaje biskupije novome biskupu, bilježi 2 519 djela (1 971 svezak). Godine 1914. uređenje knjižnice povjerava se svećeniku, kasnije biskupu, Janku Šimraku koji je izradio katalog knjižnice s 3 110 djela (4 862 sveska). U vrijeme Drugog svjetskog rata biskup Šimrak posvećuje se uređenju knjižnice, no njegovom smrću 1945. završava plodonosno razdoblje za knjižnicu.³ Biskup Gabrijel Bukatko, koji je stolovao od 1952. do 1981., fond knjižnice obogatio je velikim brojem novijih izdanja, posebno novijim teološkim djelima, a pod njegovim nadzorom knjižnica je 1952. ponovno uređena i pregledno razmještena.⁴ Nažalost, nakon velikih uređenja knjižnice i obnove fonda novom knjižnom građom, zbog ljudskog nemara i nepoštivanja kulturnih dobara, knjižnica je prepuštena propadanju. Od 1959. do 1973. biskup Bukatko cijeli kompleks biskupije daje na korištenje salezijancima koji osnivaju sjemenište i gimnaziju te prostor knjižnice pretvaraju u spavaonicu, a knjige premještaju u druge neadekvatne prostorije. Imenovanjem biskupa Bukatka beogradskim nadbiskupom i njegovim odlaskom u Beograd 1966., katedrala i biskupska rezidencija počinju vidljivo propadati.

Godine 1979. biskup Bukatko katedralu i biskupsku rezidenciju službeno predaje na čuvanje časnim sestrarama bazilijankama koje ulažu velike napore u uređivanju oronulog zdanja, dok knjige čekaju neka bolja vremena. Ugovor o čuvanju biskupske rezidencije i katedrale sestrarama bazilijankama 1990. produžuje biskup Slavomir Miklovš, ostavljajući im na čuvanje samo katedralu i 1. kat biskupske rezidencije što je bilo od presudne važnosti za knjižnicu. Nakon gotovo pola stoljeća nebrige za knjižnicu, na poticaj sestara bazilijanki, sredinom 90-tih godina 20. st. za njezino uređenje počinje se zanimati lokalna zajednica i hrvatska kulturna javnost. Godine 1999. započelo je njezino ponovno i temeljito uređenje koje financiraju Ministarstvo kulture, Koprivničko-križevačka županija,

² Franjevcu su križevački samostan prema odluci cara Josipa II bili primorani napustiti 1782.

³ Usp. Knežević, Suzana. Knjižnica križevačke biskupije – povijest i sadašnje stanje. // Stručni skup iz povijesti naših knjižnica: zbornik radova. Daruvar, 16. studenoga 2007. / uredili Zorka Renić i Ilijan Pejić. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009. Str. 86-87.

⁴ Usp. Arhiv, knjižnica i muzej. Jubilarni šematizam Križevačke eparhije. Zagreb, 1962. Str. 52-53.

Grad Križevci, Ogranak Matice hrvatske u Križevcima, Samostan sestara bazilijanki, Ordinariat Križevačke eparhije, a odvija se uz pomoć stručnjaka iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Knjižnica grada Zagreba, profesora i studenata knjižničarstva iz Zagreba i Osijeka, grkokatoličkih bogoslova te volontera.

U razdoblju od 1999. do danas u knjižnici je provedeno niz mjera: od stručne obrade građe, uređivanja prostorija i nabave potrebne opreme, do zaštite knjižne građe. Knjige su u samom početku skinute s polica i očišćene od prašine, razvrstavane po skupinama, izvršena je revizija prema postojećem katalogu, te je uslijedila inventarizacija i signiranje knjiga. Knjižnica je opremljena informatičkom opremom te su podaci iz inventarnih knjiga uneseni u računalo u excel formatu kako bi se knjige mogle pretraživati po autoru, naslovu, mjestu tiskanja... Uređene su prostorije knjižnice, popravljene stare i nabavljenе nove police za knjige, izrađen je veliki stol, nabavljenе su stolice i stolne lampe za šest čitačkih mjeseta, promijenjene su električne instalacije, postavljene su zaštitne rešetke na prozore i vrata. Knjige su smještene na police prema skupinama (podijeljene su u XVI. stručnih skupina) i unutar skupina po numerusu curenzu tako da je svaku knjigu lako pronaći na polici. Posao inventarizacije obavljan je kroz nekoliko godina, nakon čega je izvršena fumigacija knjiga, nabavljeni su aparati za gašenje požara, aparati za mjerjenje temperature i vlage, uvedeni su sustavi protuprovalne i protupožarne zaštite i postavljene su zaštitne folije na prozore kako bi se spriječio negativan utjecaj UV zraka na knjižnu građu.

Od 2006. godine prema Elaboratu o zaštiti knjiga tiskanih u 16. stoljeću sustavno se provodi konzervacija i restauracija najvrijednijeg fonda knjižnice. U razdoblju od 2006. do 2016. provedeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na 14 knjiga – 1 inkunabuli

i na 13 knjiga iz 16. st., a rukopisna knjiga iz 1433. je digitalizirana.

Knjižnica je 2010. upisana u Evidenciju pravnih osoba Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj pod nazivom Knjižnica Križevačke eparhije. Nadležni Konzervatorski odjel u Bjelovaru 2011. donosi Rješenje o preventivnoj zaštiti te je najvrijedniji fond (inkunabule i knjige iz 16. i 17. st. – ukupno 386 naslova) preventivno zaštićen i upisan u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Knjižnica je 2015. opremljena novom računalnom opremom: dva računala, skener i pisač. Paralelno s uređenjem knjižnice radilo se na njenoj promociji u javnosti, izdavanjem kalendara te postavljanjem izložbi koje su popraćene katalozima. Za potrebe izložbi nabavljene su nove vitrine. Ukupno je organizirano pet izložbi knjiga, a stručnoj knjižničarskoj javnosti knjižnica je predstavljena kroz nekoliko stručnih radova i članaka.

Danas, prema inventarnom popisu, u knjižnici se čuva 10 667 djela (9 858 svezaka). Najvrijedniji primjeri u knjižnici su rukopis iz 1433., Scriptum pontificale i tri inkunabule: Glosa Psalterii, tiskana 1480.; Pommerium, sermonum de tempore, tiskana 1489.; De institutis cenobiorum..., tiskana 1495. Veliku vrijednost imaju knjige tiskane u 16. st., rukopisne knjige, zemljopisne karte i note.

Knjižnica se kontinuirano prijavljuje na natječaje Ministarstva kulture kroz koje su joj odobravana sredstva za konzervatorsko-restauratorske radove na knjižnoj građi, za informatizaciju knjižnice i investicijske potpore. Ovdje treba napomenuti da knjižnica kroz sve ove godine obnove nije imala stalno zaposlenog knjižničara, već je većina poslova održena volonterski.

Knjižnica Križevačke eparhije može poslužiti kao dobar primjer drugim spomeničkim knjižnicama kako se uz malo dobre volje i entuzijazma pojedinaca može puno toga učiniti kako bi se vrijedno knjižno i kulturno blago sačuvalo od propadanja i zaborava.

Knjige na policama u Knjižnici Križevačke eparhije

IZAĐI NA SPOJ NASLIJEPO S KNJIGOM!

Ivana Vidak, Visoka škola Virovitica

U ciklusu obrazovanja pojedinca često „zadnja stаница“ za poticanje čitanja bude visokoškolska knjižnica, naravno, ako član nije ujedno i korisnik narodne knjižnice. Nažalost, ponekad kontakt s knjižnicom krajem visokoškolskog obrazovanja i prestaje. Tu se vidjela prilika za poticanje korisnika na čitanje, ne samo obavezne literature, već i one koja izgrađuje i formira korisnika kao čitatelja s vlastitim ukusom za knjigu. Na tragu nacionalne kampanje *Čitaj mil!*, a u skladu s poticanjem čitanja, kao i razvijanja čitalačkih navika kod djece i mlađih, u knjižnici Visoke škole Virovitica osmišljena je aktivnost koja potiče sve navedeno pod nazivom *Izađi na spoj naslije... s knjigom!* S obzirom da se bilo Valentino, javila se ideja za promocijom knjige i čitanja u tom ozračju. Odabrani su naslovi različite tematike, umotani su u ukrasni papir i na svakom primjerku navedene su kratke poruke, kao npr. priča o ljubavi, fascinacija japanskom kulturom, na početku bijaše nogomet i slično. Na taj način čitatelj je mogao pobliže odrediti koja mu se od tajanstvenih knjiga sviđa i posuditi ju. Knjige su do bile svoj broj, poznat samo knjižničarki, prema kojemu se mogla voditi evidencija posudbe, a da sve do odmatanja papira korisnik ne zna o kojem naslovu se radi. Poziv na spoj

naslijebo s knjigom promoviran je putem društvene mreže Facebook i kreiran je događaj s pozivom na isti, a vrijeme održavanja bilo je 13. i 14. veljače. Korisnici su izrazili oduševljenje idejom, prije svega zato što je to bio odmak od dosadašnje posudbe tipične za jednu visokoškolsku knjižnicu, a i pročitani naslovi neke su ponukali da npr. pročitaju još nešto od istog autora.

Ovom aktivnošću potaknuto se korisnike na čitanje, ali je i omogućena usluga u kojoj se dao izbor korisniku da vođen određenim natuknicama na knjizi odabere ono što voli čitati i što ga zanima. Današnje moderno društvo, a time i moderni korisnik, pod jakim su utjecajem novih medija te to uzrokuje i promjene u samom djelovanje knjižnice. Ova aktivnost poticanja čitanja svoj uspjeh duguje i promociji na društvenoj mreži, čime se sinergija tradicionalnog i modernog upotpunila. Knjižnica, da bi ostavila trag, mora pratiti i tradiciju i novine u svijetu oko sebe, uvjek imajući na umu da knjižnice stvaraju i potenciraju mogućnost za osobni kreativni razvoj, ohrabruju za čitanje, partneri su u razvijanju informacijske pismenosti i na kraju, ono najvažnije, zadovoljni korisnik je najbolja nagrada za rad.

Umotane knjige čekaju korisnike

ULOGA DIGITALNIH REPOZITORIJA U RAZMJENI ZNANSTVENIH INFORMACIJA

Marina Vidović Krušić, Visoko gospodarsko učilište u Križevcima

Znanstvenih informacija svakoga je dana sve više, dostupne su u različitim oblicima i na mnogim mjestima pa je knjižničarima sve teže osigurati brzu dostupnost relevantnih informacija svojim korisnicima (u slučaju visokoškolske knjižnice, studentima i profesorima za potrebe stručnog i znanstvenog rada). Producija stručne literature u Hrvatskoj je mala, posebno u pojedinim ne pretjerano popularnim područjima znanosti. Producija stručnih časopisa također je sve manja, a za pojedine naslove cijena preplate je previšoka. Čuvanje i korištenje starih brojeva časopisa postaje problem jer je potrebno mnogo spremišnog prostora koji je često dislociran od same knjižnice. Dostupnost baza podataka hrvatskoj znanstvenoj zajednici višegodišnji je problem. Iako Nacionalna i sveučilišna knjižnica nastoji sa skromnim predviđenim sredstvima pokriti sva područja znanja i omogućiti pristup najrelevantnijim platformama baza podataka, jasno je kako znanstvenici iz pojedinih područja neće imati mogućnost pristupa bazi podataka koja je najrelevantnija za njihovo područje interesa i rada. Preplata institucije, posebno one s malim brojem zaposlenih, na pojedinu bazu također nije ekonomski isplativa (npr. nekoliko tisuća eura godišnje za potrebe 30 znanstvenika). Postavlja se pitanje kako knjižničar može znanstvene informacije učiniti dostupnijima svojim korisnicima?

Uspostava Digitalnih akademskih arhiva i repozitorija (Dabar) učinila je dostupnim više od 30 000 radova u digitalnom obliku (većinom su u otvorenom pristupu i njihov broj svakodnevno raste). Riječ je uglavnom o završnim i diplomskim radovima studenata koji prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 94/2013) mo-

raju biti trajno javno objavljeni, a podršku u uspostavi repozitorija pruža Sveučilišni računski centar (Srce) uz pomoć Nacionalne i sveučilišne knjižnice. U repozitorijima je dostupan i manji broj disertacija, znanstvenih radova i priloga. Pojedini repozitoriji na taj način ostvaruju svoju svrhu u pravom smislu, postaju institucijski arhivi koji pohranjuju, čuvaju i čine dostupnim, u organiziranom i lako pretraživom obliku, ukupnu znanstvenu djelatnost neke institucije koja ujedno jamči relevantnost svih objavljenih informacija. Uz navedene dobrobiti, postoje i određeni problemi vezani uz digitalne repozitorije. Oni se uglavnom odnose na autorska prava, otvoreni pristup radovima, osviještenost i educiranost svih sudionika o važnosti izgradnje repozitorija (znanstveni radovi i nastavni materijali tek se počinju pohranjivati) te održavanje repozitorija čiji su urednici uglavnom knjižničari (u nekim institucijama djeluje samo jedan knjižničar koji obavlja sam sve poslove).

Digitalni repozitoriji su u svijetu prisutni već godinama i još se uvijek raspravlja o prednostima i nedostatcima njihove uporabe. Prije uspostave Dabara i zakonske obvezu trajnog javnog objavljivanja završnih i diplomskih radova u Hrvatskoj je postojalo tek nekoliko digitalnih repozitorija. To znači da je u vrlo kratkom periodu hrvatska znanstvena zajednica postala bogatija za više od 100 repozitorija i više od 30 000 radova dostupnih u digitalnom obliku. Preporučam digitalne repozitorije kolegama i kolegicama knjižničarima, posebno onima zaposlenima u srednjim školama, kao vrijedan izvor znanstvenih informacija koje mogu ponuditi svojim korisnicima (dostupni su na stranici <https://dabar.srce.hr/repozitoriji>).

STRUČNI SKUPOVI

SATELITSKA KONFERENCIJA IFLA-e "KNJIŽNICE KAO NAKLADNICI: IZGRADNJA GLOBALNE ZAJEDNICE", Ann Arbor, Michigan, SAD,

10. - 12. kolovoza 2016.

i

**SVJETSKI KONGRES I 82. GODIŠNJA KONFERENCIJA IFLA-e
„POVEZIVANJE. SURADNJA. ZAJEDNICA.”, Columbus, Ohio, SAD,**

8. - 20. kolovoza 2016.

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović", Koprivnica

Inovativna praksa i rezultati znanstvenog istraživanja o djelovanju Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica bili su predstavljeni na Svjetskom kongresu knjižničara i informacijskih stručnjaka koji je prošle godine održan u SAD-u. Potpisnici ovih redova prihvaćena su tri izlaganja, pa je prvo održala na IFLA-inoj satelitskoj konferenciji „Knjižnice kao nakladnici: izgradnja globalne zajednice“ na Sveučilištu Michigan u Ann Arboru, 10. - 12. kolovoza 2016. Sve se više širi uloga akademskih i narodnih knjižnica u nakladništvu i diseminaciji izvorne znanstvene i književne građe u zajednicama u kojima djeluju. Međutim, još uvijek se smatra da je nakladnička djelatnost prvenstveno vezana uz velike sveučilišne, nacionalne i narodne knjižnice. Stoga je izuzetno dobro prihvaćeno izlaganje o nakladničkoj djelatnosti malih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji, konkretno u Koprivnici, Križevcima, i osobito u Đurđevcu, zahvaljujući dugogodišnjem nakladničkom angažmanu sada umirovljene, ali još uvijek legendarne ravnateljice Anice Šabarić. Sudionike je posebno oduševila đurđevačka legenda o picoku, koja se kao motiv javlja na nizu publikacija za djecu i odrasle objavljenih u nakladi đurđevačke knjižnice. Mnogi od prisutnih su slušajući izlaganje počeli tražiti informacije o toj legendi na internetu, da bi na kraju konferencije đurđevački picok postao simbol cijelog stručnog skupa, budući da međunarodna knjižničarska zajednica malim sredstvima, ali srčanošću, upornošću i jasnom vizijom uspješno djeluje i u području nakladništva, koje joj nije matično.

Druga dva izlaganja je autorica ovih redaka održala na Svjetskom kongresu i 82. godišnjoj konferenciji Međunarodnog saveza knjižničarskih društava i ustanova (IFLA), koji se održao u Columbusu, glavnom gradu američke države Ohio, 13. - 19. kolovoza 2016. Tema ovogodišnjeg Svjetskog kongresa knjižničara i infor-

D. Sabolović-Krajina (desno) sa sudionicama sesije u organizaciji IFLA-ine sekcije za knjižničnu teoriju i istraživanje

macijskih stručnjaka bila je „Povezivanje. Suradnja. Zajednica.“, a sudjelovalo je preko 3 500 sudionika iz brojnih zemalja svijeta i sa svih kontinenata. Jedno njezino izlaganje bilo je o suradničkim projektima i programima koprivničke knjižnice kao čimbenicima veće kvalitete života u lokalnoj zajednici, a drugo o suradničkim projektima i programima koprivničke knjižnice u širenu javnog pristupa zdravstvenim informacijama (vidi opširnije na: <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1273>).

Finansijsku potporu za ovo sudjelovanje pružilo je Sveučilište Michigan, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. Iz velikog bogatstva ideja, programa, projekata o kojima se izvještavalo sa svih strana svijeta, posebno treba istaknuti da se kroz cijeli ovogodišnji Svjetski

kongres IFLA-e provlačila tema uključivanja knjižnica u ostvarivanje UN-ove agende održivog razvoja do 2030. (*Access And Opportunity For All - How libraries contribute to the United Nations 2030 Agenda* <http://www.ifla.org/publications/node/10546>).

Naglašavalo se da su knjižnice ključni čimbenici u osiguravanju univerzalne dostupnosti informacijama preko interneta, ali i kao već postojeće, održive institucije od povjerenja u kojima je ulaganje u tehnologiju poduprto znanjem stručnog osoblja. Knjižnice se trebaju sagledavati u okviru njihove društveno angažirane uloge u podršci rješavanju problema sувremenog svijeta - ublažavanju siromaštva, podizanju kvalitete zdravlja i blagostanja, kvalitetnom obrazovanju, industrijskom razvoju, inovacijama i infrastrukturom, dostupnosti čistoj vodi i kanalizaciji te očuvanju dostojanstva rada i gospodarskom rastu.

DRUGA KONVENCIJA INELI BALKANS, SOFIJA, BUGARSKA, 25. - 28. 11. 2016.

Ana Škvarić, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica

Druga konvencija INELI Balkans (*International Network of Emerging Library Innovators/Balkan region*), održana od 25. do 28. 11. 2016. u Sofiji, ponovo je okupila knjižničare-inovatore, mentore i ambasadore iz jedanaest zemalja s područja Balkana na susretu punom ideja, kreativnog rada, učenja i druženja pod vodstvom i moderatorskom palicom grčkog edukatorskog tima „Learning for Life“, tima iz Future Library i ovogodišnjeg domaćina, Bugarskog društva knjižničara. Ovu je konvenciju, kao i prvu održanu 2015. godine u Solunu, organizirala grčka neprofitna organizacija Future Library koja djeluje pod finansijskim pokroviteljstvom zaklade „Bill & Melinda Gates“ i koja je idejni začetnik i nositelj projekta INELI Balkans. Projekt INELI Balkans kreiran je s ciljem razvoja kreativnosti i inovativnosti, stvara-

nja partnerstava među knjižnicama i jačanja suradnje knjižničara i informacijskih stručnjaka s područja Balkana.

U Sofiji su se okupili predstavnici i sudionici projekta INELI Balkans iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije, Makedonije, Kosova, Albanije, Bugarske, Rumunjske i Grčke, a Hrvatsku su predstavljali Gorana Tuškan iz Gradske knjižnice Rijeka, ujedno amabasadorica projekta za Hrvatsku, Mladen Masar iz Gradske knjižnice Zadar, mentor odabranoj skupini knjižničara-inovatora te Ivana Faletar Horvatić (Knjižnice grada Zagreba), Vesna Kurilic (Gradska knjižnica Rijeka) i Ana Škvarić (Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica). Cilj ovoga susreta bio je obnoviti po-

Muzeiko

Jedna od radionica na 2. konvenciji INELI Balkans

znanstva uspostavljena 2015., dodatno se povezati kroz sudjelovanja u brojnim radionicama i diskusijama, kroz studijske obilaske najnovijih kulturno-knjižničnih atrakcija Sofije i kroz zajednička neformalna druženja. Cilj je bio i proglašenje pet dobitnika nagrade *INELI Balkans Innovation Award* za projektni plan nove knjižnične usluge koje su tijekom 2016. svi knjižničari-inovatori vrijedno osmišljavali, a do rujna i aplicirali. Nagrade u iznosu od 4 000 eura za inovativnu knjižničnu uslugu otputovale su na Kosovo, u Rumunjsku, Bugarsku, Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku (Ana Škvarić, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica za projekt „Rastemo čitajući: program poticanja rane pismenosti u ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije“).

Konvencija je započela osvrtom na rad svih knjižničara-inovatora u vlastitim knjižnicama u protekloj godini. Svi su sudionici imali priliku predstaviti najbolje od najboljeg u svojim knjižnicama i podijeliti svoje uspjehe s kolegama. Uslijedio je prvi studijski posjet dječjem znanstvenom muzeju Muzeiku u Sofiji. Muzeiku - mjesto za razmišljanje, igru i stvaranje (gdje doticanje eksponata nije samo dopušteno, već je i poželjno!), u potpunosti je oblikovan i namijenjen poticanju mlađih na bavljenje znanostu. Riječ je o ustanovi koja je osnovana, izgrađena i opremljena zahvaljujući zakladi *America for Bulgaria*, otvorena je 2015., a danas se u cijelosti financira novcem međunarodnih zaklada, privatnih donatora i sponzora poput IKEA-e, 24Kitchena, National Geographica, DaVinci Learninga, Renaulta i mnogih drugih svjetski poznatih tvrtki. U neposrednoj blizini muzejske zgrade smješten je edukacijski centar s izuzetno kvalitetno opremljenim znanstvenim laboratorijem za djecu, čitaonicom, malom sportskom dvoranom, kuhinjom za održavanje kulinarskih radionica te prostorijom za kreativne radionice koja, među ostalim, obuhvaća i peć za pečenje gline i keramike. O interesu korisnika svjedoči podatak da je tijekom prvih

godinu dana djelovanja, Muzeiku zabilježio više od 120 000 jedinstvenih posjeta.

Drugi studijski posjet bio je odlazak u Čitalnjatu, malu preuređenu građevinu u gradskom parku u centru Sofije, koja funkcioniра kao nezavisna knjižnica, čitaonica i turistički info pult. Čitalnjata je uređena na inicijativu organizacije *Association for Urban Libraries*, otvorena je 2015., opremljena je knjigama prikupljenih iz donacija i nudi samo djela suvremenih autora. Članstvo u Čitalnjati ostvaruje se donacijom knjiga, a tijekom prve godine djelovanja ova mini knjižnica učlanila je oko 3 000 korisnika, upisala oko 6 000 knjiga i bilježi stotinjak posjeta dnevno. Ugodan i privlačan prostor Čitalnjate ujedno služi i kao suvenirnica, a posjetitelji imaju pristup internetu i tabletima.

Osim studijskih posjeta i brojnih radionica održenih pod stručnim vodstvom tima iz „Learning for Life“, domaćini su pripremili i nekoliko stručnih predavanja kolega iz Bugarske, Grčke i Velike Britanije, od kojih se posebno ističe ono Davida Streatfielda, nezavisnog konzultanta zaklade „Bill & Melinda Gates“, koji je govorio o načinima procjene utjecaja programa, projekata i zadataka koje knjižničari obavljaju na svojim radnim mjestima. Sudionicima projekta i ujedno kandidatima za nagradu *INELI Balkans Innovation Award* obratili su se i mentori koji su ocjenjivali njihove projekte, spremni odgovoriti na mnogobrojna pitanja vezana uz evaluaciju projektnih planova, da bi naposljetku svi zajedno promišljali o budućnosti organizacije Future Library i projekta INELI Balkans.

Svi sudionici projekta, danas i prijatelji, a povremeno i bliski suradnici, susret će se na još jednoj konvenciji koja će se održati u studenome 2017. u Ateni, a dobitnici nagrada *INELI Balkans Innovation Award* provode implementaciju nagrađenih projekata u svojim knjižnicama, a ostali sudionici sudjeluju u još jednom ciklusu intenzivne online edukacije.

RADIONICA „DIGITALNO ČITANJE“ - GOETHE INSTITUT BEOGRAD

Maja Krulić Gačan – Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U organizaciji Goethe Instituta u Beogradu je 10. i 11. studenoga 2016. godine održana dvodnevna radionica o digitalnom čitanju na kojoj su sudjelovali knjižničari i informacijski stručnjaci iz Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine. Pod vodstvom dr. Sigrid Fahrer, voditeljice razvojnog odjela za digitalno čitanje pri zakladi za poticanje čitanja Stiftung Lesen iz Mainza u Njemačkoj, sudionici su imali priliku doznati više o digitalnom čitanju i njegovoj ulozi prvenstveno kod djece i mlađih te mogućnostima koje pruža. Iako su digitalne tehnologije široko dostupne i mnogo se djece i mlađih njima svakodnevno koristi, primjetno je da to nije bitno utjecalo na njihovu medijsku i informacijsku pismenost. S obzirom da se pokazalo da im čitanje nije omiljena aktivnost, zanimljivo je bilo vidjeti kako digitalno čitanje i nove tehnologije mogu poslužiti u poticanju čitanja te kako iskoristiti njihove potencijale. Ponuda kvalitetnih digitalnih materijala koji bi mogli poslužiti u tu svrhu na našem je tržištu, a pogotovo na hrvatskom jeziku, još uvijek mala. Knjižničari su ipak imali priliku vidjeti kakva je ponuda aplikacija za djecu, unaprijeđenih e-knjiga, interaktivnih slikovnica, knjiga i igara te saznati kako izabrati i vrednovati digitalne medije za poticanje čitanja. U praktičnom dijelu radionice brusile su se vještine korištenja aplikacija i programa za oblikovanje i izradu digitalnih slikovnica, fotopriča

ili stripova, otkrivale mogućnosti društvenih mreža za stvaranje priča te druge mogućnosti implementacije takvih kreativnih aktivnosti u postojeće programe knjižnica ili za uvođenje novih programa.

Korištenje digitalne tehnologije za poticanje čitanja u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica nije novost. Na Dječjem se odjelu provodi niz programa i aktivnosti koje uključuju korištenje tehnologije, robova i interaktivne grude za različite dobne skupine djece i najčešće su edukativnog karaktera, a neki su programi višegeneracijski pa su tako na kreativnim radionicama s bakama i djedovima uz pomoć tehnologije nastale digitalna kuharica i digitalni spomenar.

Iako se mogu čuti kritike, često opravdane, na račun korištenja digitalne tehnologije u programima za djecu, ipak je bolje da se čita na bilo koji način nego da se ne čita uopće. Digitalni mediji svakako su šansa za stvaranje alternativnih pristupa čitanju, proširenje pojma čitanja, privlačenje novih grupa korisnika, omogućavanje novih čitalačkih situacija te poticanje razumijevanja teksta. Na knjižničarima je da korisnicima medije i tehnologiju učine dostupnom te osiguraju i potiču njezino korištenje na najbolji mogući način, a ovakve su radionice odlična prilika za upoznavanje noviteta te kreativnih mogućnosti njihovog korištenja.

Sudionici radionice o digitalnom čitanju u Beogradu

FESTIVAL SLOVENSKIH BIBLIOBUSA, KAMNIK, 27. - 28. 5. 2016.

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Sudjelovanjem desetak knjižničara iz Hrvatske na Festivalu slovenskih bibliobusa u Kamniku, 27. i 28. svibnja 2016. nastavila se dugogodišnja uspješna suradnja slovenskih i hrvatskih putujućih knjižničara. Festival je održan u organizaciji ZBDS-a i slovenske Sekcije za potujoće knjižnice, a izvrstan domaćin bila je Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik. Uz knjižničare iz Rijeke i Zagreba, i Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja imalo je u Kamniku čak tri svojih predstavnika. To su bili Igor Kuzmić, vozač i knjižničar bibliobusa Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci, Ana Škvarić, voditeljica Bibliobusne službe i Ljiljana Vugrinec, voditeljica Županijske matične službe u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica. Na festival u Kamnik doputovala su i dva hrvatska bibliobusa: Rijeka je predstavila novi gradski bibliobus, pušten u rad u siječnju 2016. godine, a po prvi put je na jednom slovenskom festivalu sudjelovao križevački bibliobus. Na festivalu bibliobusa sudjelovalo je ukupno 15 vozila, od toga 12 slovenskih, 2 hrvatska i jedan iz Pečuhu u Mađarskoj. Tijekom cijelog prvog dana trajanja skupa bibliobusi su bili otvoreni za razgledanje svim zainteresiranim posjetiteljima. Atraktivno i šareno oslikana vozila privlačila su poglede i pažnju prolaznika i malo je tko u Kamniku toga dana prošao kroz središte grada, a da nije zavirio barem u poneku putujuću knjižnicu. Svako vozilo, različitog tipa, veličine i opremljenosti, nudilo je zanimljiva rješenja u dizajnu opreme ili interijera, u tehničkoj opremljenosti ili u vrsti programa i usluga koje provodi. Stoga je s knjižničarske strane bilo vrlo korisno upoznati se s radom pojedinih službi, kao i s prednostima i nedostatcima pojedinih rješenja u izgradnji i opremanju vozila, kako bi se u izgradnji budućih bibliobusa unaprijed izbjegli pojedini problemi, a primijenila rješenja koja su se pokazala dobra u praksi.

U stručnome dijelu skupa, predsjednica Sekcije za potujoće knjižnice ZBDS-a, Tjaša Mrgole Jukić, održala je

Bibliobusi na festivalu u Kamniku

izlaganje o slovenskim bibliobusima. U Sloveniji djeli 12 bibliobusa koji su po tehnološkoj opremljenosti napredniji od hrvatskih - čak 5 ih ima rampe za osobe u invalidskim kolicima, dok je u Hrvatskoj takav samo jedan. Sva slovenska vozila nude računala i internet za korisnike, a u Hrvatskoj takve usluge omogućuju samo 4 vozila. U nastavku skupa, članovi bibliobusne posade iz Maribora priredili su neobičan igrokaz o životu i radu u bibliobusu koji je posebno oduševio sve prisutne. Na zabavan i duhovit način kolege su prikazali svakodnevne situacije u bibliobusu koje se mogu dogoditi uslijed nestanka internetske veze te su ukazali kakve sve teškoće mogu snaći putujuće knjižničare u njihovom uobičajenom poslu.

Potom je Gorana Tuškan iz Gradske knjižnice Rijeka detaljnije upoznala slovenske kolege s projektom nabave novog riječkog bibliobusa, dok je Ljiljana Vugrinec kroz prezentaciju u ime Komisije za pokretne knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva predstavila hrvatske pokretne knjižnice. Po broju bibliobusa i njihovoj organizaciji Hrvatska je slična Sloveniji, ima 9 službi i 13 vozila, ali je ova djelatnost u Hrvatskoj ipak još uvijek slabije razvijena nego u Sloveniji, pogotovo ako se uzme u obzir da imamo dvostruko više stanovnika i znatno veći teritorij nego Slovenija. To se najbolje vidi iz podatka o prijeđenom broju kilometara u godinu dana: slovenski bibliobusi koji su u 2015. imali 712 stajališta prešli su 108 000 km, a hrvatski bibliobusi prešli su gotovo 200 000 km kako bi obišli 502 stajališta. Zbog toga što ih ima malo s obzirom na veličinu terena, hrvatski bibliobusi moraju prevaljivati duži put do pojedinih stajališta, na što troše velik dio svog radnog vremena, a iz istog razloga nisu u mogućnosti obuhvatiti više stajališta.

Okrugli stol na temu "Moderni bibliobusi" u kojem su sudjelovali predstavnici slovenskih proizvođača bibliobusa i Ministarstva za kulturu bio je posebno zanimljiv za knjižničare iz Hrvatske jer u Hrvatskoj ne postoji specijalizirani proizvođač bibliobusa, dok ih u Sloveniji ima više. Neki od njih imaju i po 20-ak godina iskustva u izgradnji bibliobusnih vozila te niz odličnih referenci, kao i europskih nagrada za kvalitetu i dizajn bibliobusa. Predstavljene tvrtke ulažu mnogo truda i stručnoga znanja u praćenje najsvremenijih trendova i tehnologije koja omogućava ugradnju što učinkovitijih rješenja u bibliobuse, kako bi bili još bolje prilagođeni funkciji putujuće knjižnice, udobniji za boravak i korištenje, ali i jeftiniji za održavanje.

Slovensko Ministarstvo za kulturu već više od dvadeset godina sustavno potiče razvoj pokretnih knjižnica tako što redovito iz proračuna izdvaja sredstva za nabavu novih bibliobusa, na godišnjoj razini najmanje za jedno vozilo, i to u iznosu od 70 % ukupne cijene vozila. Tako je 2015. godine novo, zamjensko vozilo, umjesto dotrajalog bibliobusa, dobila Mariborska knjižnica, u 2016. novi bibliobus je stigao u Novo Mesto, u 2017. vozilo dobiva Koper, a za iduće dvije godine u planu su nova vozila za Ptuj i Postojnu.

Zajednička fotografija s festivala

Susret slovenskih bibliobusa nastavljen je sljedeći dan zajedničkim posjetom arboretumu Volčji potok gdje su bibliobuse došla posjetiti i razgledati čak dva ministra Vlade Republike Slovenije: ministar kulture, g. Anton Peršak i ministar za Slovence u iseljeništvu, g. Gorazd Žmavc. Slovenski ministri pokazali su veliki interes za putujuće knjižnice te odvojili vrijeme za posjet svakom

bibliobusu gdje su nakratko porazgovarali s članovima svih bibliobusnih posada. Završetak festivala obilježen je atraktivnim snimanjem svih bibliobusa iz zraka. Sljedeći susret slovenski i hrvatski putujući knjižničari najavili su već za 2017. godinu, kada će se u Puli 12. 5. 2017. održati 13. hrvatski okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 7. festival hrvatskih bibliobusa.

41. SKUPŠTINA HRVATSKOG KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA

Romana Horvat, Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar

U Primoštenu je od 12. do 15. listopada 2016. godine održana 41. skupština Hrvatskog knjižničarskog društva sa središnjom temom „Knjižnica: fizički, virtualni i pravni prostor za usluge i korisnike“.

Na skupštini su sudjelovali i predstavnici Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja: Višnja Romaj, Jasen Platenik, Mirjana Kotromanović, Silvija Perić i Josip Strija iz Virovitičko-podravske županije, Dijana Sabolović-Krajina, Ljiljana Vugrinec, Kristian Ujlaki, Petar Lukačić, Marijana Janeš-Žulj, Suzana Knežević i Martina Majdak iz Koprivničko-križevačke županije, Marinko Iličić, Ilija Pejić, Lucija Miškić, Neda Adamović, Ljiljana Budja, Romana Horvat, Vinka Jelić-Balta i Romana Lautar iz Bjelovarsko-bilogorske županije.

Predstavnici su sudjelovali u radu stručnih tijela HKD-a te je Romana Horvat, predsjednica Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja izabrana za potpredsjednicu HKD-a, Ljiljana Vugrinec izabrana je za članicu Etičkog povjerenstva, Ivana Molnar za članicu Nadzornog odbora, a Neda Adamović za članicu Stručnog odbora.

Petar Lukačić i Josip Strija nagrađeni su nagradom Eva Verona, koja se dodjeljuje mladim knjižničarima za posebno zalaganje u radu, inovacije i promicanje knjižničarske struke.

Bila je ovo skupština na kojoj su predstavnici Društva Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja bili vrlo aktivni što dokazuje nekoliko zapaženih stručnih izlaganja. Rad Društva predstavljen je kroz dva izlaganja: Romana Horvat, Ljiljana Vugrinec i Lucija Miškić održale su

prezentaciju „Rezultata pilot istraživanja o potrebama i očekivanjima knjižničara od Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja“, a Vinka Jelić-Balta i Ljiljana Vugrinec održale u predavanje „Djelovanje regionalnih društava nakon Zakona o udružama“.

Kao predavači na skupštini sudjelovali su i Kristian Ujlaki s izlaganjem „Knjižnica je više od knjiga - zajedno do zapošljavanja“, Ljiljana Vugrinec s izlaganjem „Mladi za mlade u Knjižnici i čitaonici Fran Galović Koprivnica“, Lucija Miškić i Neda Adamović s izlaganjem „Večer društvenih igara – knjižnica kao javni prostor“, Dijana Sabolović-Krajina s izlaganjem „Prilagodba narodnih knjižnica promjenama u suvremenom društву - rezultati sociološkog istraživanja na primjeru Knjižnice i čitaonice Fran Galović Koprivnica“, Vinka Jelić-Balta i Romana Lautar s izlaganjem „Poljoprivredna i zelena knjižnica u službi lokalne zajednice“, a konstruktivnu panel raspravu na temu e-knjiga u knjižnici vodili su Neda Adamović, Petar Lukačić i Lucija Miškić. Podijeljen je i velik broj posljednjeg i preposljednjeg broja Sveska, časopisa koji je zahvaljujući svojoj kvaliteti, praćenju aktualnih tema, ali i dugogodišnjoj tradiciji izlaženja, postao već jako dobro poznat i priznat u struci kod nas i u regiji, pa se rado čita ne samo u Hrvatskoj, nego i u Srbiji, Sloveniji, Bosni i Hercegovini. Naše regionalno društvo i na ovoj se Skupštini još jednom potvrdilo kao jedno od najaktivnijih i najuspješnijih u Hrvatskoj, što dokazuju stručni angažman, brojna zapažena izlaganja naših članova, primljene nagrade te uključenost u rad stručnih tijela HKD-a.

Društvo Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja na skupu u Primoštenu

ZAGOVARANJE KAO ALAT KNJIŽNICAMA U RJEŠAVANJU PROBLEMA: OSVRT NA TRI RADIONICE O KNJIŽNIČNOM ZAGOVARANJU

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U suorganizaciji međunarodne organizacije EIFL (Electronic Information for Libraries), koja pruža podršku narodnim knjižnicama u zemljama u razvoju i tranziciji korištenjem informacijske tehnologije, Gradske knjižnice Rijeka i Hrvatskoga knjižničarskog društva održane su radionice o knjižničnom zagovaranju u Opatiji (22. - 23. 3. 2016.) i Zagrebu (11. - 13. 5. 2016.). Stečena znanja autorica ovog osvrtka primjenila je u vođenju radionice o zagovaranju na Skupštini HKD-a u Primoštenu. Budući da je tematika aktualna i primjenjiva u svakodnevnoj knjižničnoj praksi, donosimo osvrt na sva tri stručna programa.

Radionica u Opatiji, 22. - 23. 3. 2016.

Voditelji radionice u Opatiji (22. - 23. 3. 2016.) bili su Paul Baran, voditelj organizacije za podršku narodnim knjižnicama u Rumunjskoj - Biblionet, i Anca Rapeanu, ravnateljica Gradske knjižnice u Bukureštu. U prvom dijelu govorilo se o uvođenju novih usluga u zajednicu, dok su se u drugom dijelu razrađivale strategije zagovaranja. Polazište su bili inovativni programi u Evropi nagrađenima EIFL-ovom nagradama, tj. 18 primjera dobre prakse u kojima se računala koriste u socijalnoj inkluziji, poljoprivredi, obrazovanju, zapošljavanju. Među njima nalazi se i nekoliko projekata iz Hrvatske - projekt podrške Romima Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica (povod mojeg sudjelovanja na ovoj radionici bio je poziv da održim izlaganje o ovom projektu),

podrška beskućnicima Gradske knjižnice Zagreb i 3D printer Gradske knjižnice Rijeka. Predstavljena je i Nacionalna kampanja „Citaj mi“ kao primjer uspješnog knjižničnog zagovaranja na nacionalnoj razini. Druga tema bili su alternativni načini financiranja knjižnica (izvan javnih proračuna). Predstavljen je INA-in sustav sponzorstva i donacije te projekt Crowdfunding za izradu robota STEMI. U diskusiji je zaključeno da se u javnosti, a osobito kod privrednika i političara **knjižnice ne prepoznaju kao partneri, odnosno kao mesta koja doprinose razvoju strateških ciljeva društva**. Cilj knjižničnih kampanja je promijeniti nečiju perspektivu, paradigmu. Edita Baćić, predsjednica Komisije za zagovaranje HKD-a istaknula je da se za nas moraju zalagati naši korisnici (npr. Romi, političari, roditelji i drugi) te da je knjižničarima u Hrvatskoj koordinacija na nacionalnoj razini loša strana. Trebamo raditi istraživanja, a podatke iskoristiti u zagovaranju kao alat u rješavanju problema.

U drugom dijelu radionice govorilo se kako provoditi zagovaranje knjižnica, koje strategije primjenjivati kako bi se multiplicirala dobra knjižnična praksa i postigli konačni ciljevi – više novaca za računala, programe, edukaciju, knjižnične zgrade. Identificirana su tri prioriteta u zagovaranju hrvatskih narodnih knjižnica – **knjižnice su važne za pristup tehnologiji, kao infrastruktura (zgrade, fizički prostori) te obrazovanje i cjeloživotno učenje**.

Radionica u Zagrebu, 11. - 13. 5. 2016.

Voditelj ove radionice, nastavku prethodne u Opatiji, bio je Kaspars Ruklis iz Rige (Latvija) koji je sve oduševio svojim dinamičnim i motivirajućim stilom usvajanja gradiva. Cilj mu je bio pomoći knjižničarima u Hrvatskoj da surađuju, da rade zajedno, ne pojedinačno. U prvoj sesiji dobili smo **definiciju zagovaranja** – radi se o akciji pojedinaca ili organizacija, kojom se utječe na donositelje odluka na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini kako bi promijenili postojeću politiku i financiranje s ciljem podupiranja novih usluga u narodnim knjižnicama. **Aktivnosti u zagovaranju** su stepenice koje treba poduzeti da bi se postigli naši zagovarački ciljevi. Pomažu da se dođe do **promjena u srcima i umovima** donositelja odluka. Kampanje zagovaranja trebaju odrediti doseg, odnose s medijima, marketing, *brandiranje*. Treba krenuti od potreba zajednice i dobro definirati ciljeve zagovaranja. Ciljana publika za zagovaranje su osobe ili grupa ljudi koja može pomoći da dođe do promjena u politici, financiranju ili partnerstvu koje trebaju knjižnici da dosegne svoje zagovaračke ciljeve. Primarna publika su donositelji odluka. Sekundarna publika su utjecatelji - osoba ili grupa koja može utjecati na primarnu publiku, tj. donositelje odluka. Dionici su osobe, organizacije, poslovni sektor, zaklade ili drugi partneri koji mogu pomoći u promociji knjižnice. U zagovaranju je važno **koristiti podatke, posebice uspješne priče i podatke o utjecaju knjižnica na život pojedinaca i zajednice**. Knjižnični podaci mogu biti kvantitativni (brojke) i kvalitativni (priče). Izvori za knjižnične podatke su: statistika, istraživanja, intervjuji, fokus grupe, analize dokumenata, izvješća, medejske priče, studije slučaja – u formi teksta, filma, audio zapisa, fotografije i dr. Podatci kako knjižnica utječe na život zajednice su mjerena kako ljudi žive i kako su se zajednice promijenile kao rezultat knjižničnih programi i utjecaja.

U zagovaranju važno mjesto imaju **zagovaračke poruke** - jake, učinkovite izjave koje ljudima izvan knjižnice šalju jasno razumijevanje knjižničnog cilja i načina koji će pomoći knjižnici da dostigne cilj. Poruka je **glavna ideja koje ćemo se sjećati nakon što čujemo priču**. Npr. knjižnica pomaže studentima da poboljšaju rezultat u školi - budući da knjižnica koja je dobro opremljena modernom tehnologijom može biti moćan čimbenik u razvoju društva, treba pomoći od vlade. Budući da je nova zgrada pretpostavka da knjižnica bude snažan čimbenik u razvoju grada Koprivnice, treba pomoći uprave Grada. Ili: današnje knjižnice su različite, nude snažnu platformu za učinkovit razvoj zajednice, pa je zbog toga potpora lokalne zajednice esencijalna. Na radionici se mnogo govorilo o knjižničnim pričama, tipovima priča, dizajniranju priča za korištenje u zagovaranju i preporukama za uspješne prezentacije. Također se diskutiralo o važnosti dobre prezentacije i raznim prezentacijskim stilovima, trikovima za uspješne prezentacije. Govorilo se o ulozi tradicionalnih i društvenih medija, medijskim kanalima, priopćenjima za tisak, društvenim medijima te kako ih koristiti za komunikaciju i zagovaranje. Na kraju je naglasak stavljen na **izradu dobrog zagovaračkog plana**, koji se zasniva na **tri potpornja učinkovitih projekata**: dosezivim rezultatima, financijskim izvorima i raspoloživom vremenom. Suočavanje s negativnim učinkom zagovaračke aktivnosti je također prilika za učenje, jer ne znači da će oni takvi biti zauvijek. **Ne treba odustajati**, jer je zagovarački plan fleksibilan i treba ga modificirati.

Radionica u Primoštenu na 41. skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva, 12. - 15. 10. 2016.

Prilika za demonstriranje naučenog na ove dvije izvrsno organizirane i poticajne radionice u Opatiji i Zagrebu javila se, kako u organiziranju akcija zagovaranja potrebe nove knjižnične zgrade u Koprivnici, tako i u prenašanju znanja kolegama knjižničarima u radionici javnog zagovaranja na Skupštini HKD-a u Primoštenu. Za primjer je poslužila Nacionalna kampanja za osobe s teškoćama u čitanju i disleksijom „I ja želim čitati!“. Nacionalne kampanje važne su kao alati zagovaranja knjižnica u Hrvatskoj zbog potrebe otvaranja knjižnica novim korisničkim skupinama (treba istaknuti da je svega 12 % hrvatskog stanovništva učlanjeno u narodne knjižnice, što je vrlo nisko s obzirom na razvijene europske zemlje s čak 70 i više posto učlanjenih građana, a ono što je zabrinjavajuće je da se taj podatak ne mijenja u proteklih dvadesetak godina). Cilj kampanja je povećati prepoznatljivost i učinkovitost knjižnica u društvu kod donositelja političkih odluka i najšire javnosti, odnosno promijeniti prevladavajuću percepciju knjižnica kao posudionica knjiga (pasivna uloga), a ne središta svojih zajednica u kojima se kreiraju programi po mjeri različitim korisnika. Na percepciju knjižnica utječu i političko-strateški dokumenti, budući da definiraju društvene uloge knjižnica i koordinirano usmjeravaju njihov razvoj. Strategija knjižničarstva u Hrvatskoj postoji samo kao nacrt – (još) nije službeni, obvezujući dokument u donašanju razvojnih planova na svim razinama donašanja političkih odluka: nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj (vidi: Nacrt Strategije hrvatskog knjižničarstva 2016. - 2020. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1850>). Nepostojanje službeno prihvaćene nacionalne razvojne strategija knjižničarstva u Hrvatskoj dovodi do razlika u **smjeru u kojemu se knjižnice razvijaju**. Naime, smjer koji se odabire u razvoju stvar je odluke i inicijative pojedine knjižnice, a ne prepoznatljivosti njihovih uloga u razvoju društva kod donositelja političkih odluka. Knjižnice sâme odabiru između tradicionalnije društvene uloge s naglaskom na zbirke, njihovu posudbu i kulturno-baštinsku funkciju ili društveno proaktivnije uloge s ambicijom da se otvaraju prema potrebama novih korisničkih skupina i podupiru rješavanje društvenih problema. Dakle, što trebamo zagovarati? Prije svega, ulogu knjižnica kao relevantnih čimbenika u razvoju hrvatskoga društva, koja je više od posudionica knjiga i kulturno-baštinskih ustanova. Suvremene knjižnice danas su informacijska, obrazovna, kulturna i multikulturalna, multimedija i komunikacijska središta svojih zajednica u kojima se kreiraju programi po mjeri različitim korisnika. Na koji način zagovarati hrvatske knjižnice? Nacionalne kampanje su jedan od alata zagovaranja, jer imaju veći domet i učinkovitost od lokalnih akcija i kampanja. Krajnji cilj je utjecati na donositelje političkih odluka u **kreiranju javnih politika da knjižnice budu bolje prepoznate, financirane i valorizirane kao relevantni čimbenici razvoja hrvatskoga društva**. Nacionalna kampanja za osobe s teškoćama u čitanju i disleksijom je oblik zagovaranja, a krajnji cilj joj je utjecati na promjene koje će omogućiti bolji status u društvu, kako osobama s teškoćama u čitanju i disleksijom, tako i knjižnicama kao mjestima koje podupiru potrebe različitih skupina korisnika i njihovu socijalnu inkluziju. Očekivani ishod je bolja prepoznatljivost i važnost knjižnica u razvoju hrvatskog društva te im osigurana veća finansijska podrška.

ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP "SOCIJALNO INKLUVIŽNE KNJIŽNIČNE USLUGE", Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 18. 11. 2016.

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Povodom 10. obljetnice svoje usluge za slike i slabovidne Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica je nastavila praksu organiziranja stručnih okupljanja koja problematiziraju inovativne socijalne usluge u narodnim knjižnicama te organizirala znanstveno-stručni skup „Socijalno inkluzivne knjižnične usluge“ 18. 11. 2016. Suorganizatori su bili Udruga slijepih Koprivničko-krijevačke županije, Hrvatska knjižnica za slike u Zagrebu i Komisija za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama Hrvatskoga knjižničarskog društva.

Ciljevi su bili evaluirati ulogu hrvatskih knjižnica u socijalnoj inkluziji marginaliziranih, depriviranih i na bilo koji način isključenih skupina građana ili onih u riziku od isključenosti, dobiti uvide u primjere dobre prakse u Hrvatskoj i svijetu (stanje i perspektive) te osnažiti kompetencije knjižničara kako bi mogli zagovarati pozicioniranje svojih knjižnica kao relevantnih čimbenika u afirmiranju socijalne pravednosti i socijalne inkluzije u hrvatskome društvu.

Skup je bio nacionalnog karaktera, a okupio je 60-ak sudionika iz 18 većih i manjih gradova i mjesta u Hrvatskoj - sveučilišne profesore, znanstvenike, praktičare-knjžničare iz svih vrsta knjižnica (narodnih, školskih, visokoškolskih), predstavnike udruga i institucija koje promiču prava socijalno isključenih osoba te sve ostale zainteresirane. Kroz 16 izlaganja prezentiran je, s teorijsko-istraživačkog i praktičnog aspekta, širok raspon tema o novim uslugama i programima koje knjižnice kreiraju za potrebe svojih novih, vrlo različitih korisničkih skupina u zajednicama u kojima djeluju. To su beskućnici, izbjeglice i azilanti, slike i slabovidne osobe, osobe s teškoćama čitanja i disleksijom, osobe s teškoćama kretanja, osobe s teškoćama u razvoju, bolesne osobe, starije osobe, osobe s posebnim potrebama u ustanovama za trajnu skrb i smještaj, nezaposlene osobe, pripadnici pojedinih nacionalnih i etničkih zajednica, pripadnici različitih seksualnih i rodnih identiteta, zatvorenici, kao i osobe s drugim intelektualnim, razvojnim i socijalnim teškoćama.

Ovdje su navedeni osnovni naglasci uvodnog izlaganja, koje je održao prof. dr. sc. Zoran Šućur s Pravnog fakulteta - Studijski centar socijalnog rada, zato što daje objašnjenje koncepta socijalne inkluzije koji relativno često koristimo u našoj knjižničnoj praksi kada govorimo o novim korisničkim skupinama. Koncept socijalne isključenosti pojavio se 70-ih godina prošlog stoljeća, kada su razvijene industrijske zemlje ušle u recesjsko razdoblje. Došlo je do rasta nezaposlenosti i dohodovne nejednakosti te do porasta siromaštva i, općenito, do širenja starih i pojave nekih novih socijalnih problema. Pojam isključenosti ukazuje na nove socijalne podjele u modernom društvu i ne može se objasniti tradicionalnim klasnim i statusnim razlikama. Europska unija odigrala je značajnu ulogu u popularizaciji ovoga koncepta. Institucionalno ga je uvela u politički i istraživački govor i nametnula ga zemljama

s različitim jezičnim i kulturnim tradicijama. Pojam isključenosti maglovit je, nejasan i višezačan koncept. Socijalno isključeni su članovi društva koji ne mogu, a željni bi sudjelovati u normalnim aktivnostima građana tog društva, ali im to onemogućuju čimbenici izvan njihove kontrole.

Središnje dimenzije socijalne isključenosti (prema M. Kronaueru) su: isključenost iz (plaćenog) tržista rada, ekonomska isključenost (siromaštvo), kulturna isključenost (nemogućnost ostvarivanja tendiranog stila života), socijalna isključenost (socijalna izolacija - komuniciranje samo s pripadnicima iste izolirane skupine), prostorna isključenost (nemogućnost participiranja u društvenim zbivanjima zbog dislokacije mesta stanovanja), institucionalna isključenost (npr. iz obrazovanja, kulture, knjižnica...).

Kategorizacija socijalne isključenosti uzima u obzir sljedeće kriterije (prema studiji UNDP-a): **ekonomski status** (siromašni, dugotrajno nezaposleni, beskućnici, kućanice, raseljene osobe - povratnici, izbjeglice, migranti); **obiteljska struktura** (samačka kuća, jednorodičijske obitelji, djeca bez roditeljske skrbi, parovi s 3 i više djece), **osnova identifikacije – identiteta** (etničke/rasne/vjerske manjine, seksualne manjine – LGBTT, osobe s alternativnim stilovima života - subkulture); **dob** (mlade osobe između 15-29 godina, starije osobe (65+) i umirovljenici); **status u kriminalnoj aktivnosti** (zatvorenici i bivši zatvorenici, maloljetni delikventi, žrtve kriminala); **obrazovanje** (osobe s nižim stupnjevima obrazovanja); **zdravstveno stanje** (osobe s posebnim potrebama, osobe s mentalnim bolestima, osobe zaražene HIV-om/AIDS-om i hepatitisom C, ovisnici o alkoholu i opojnim drogama, osobe oboljele od genetskih i kroničnih bolesti); **invaliditet** (osobe s tjelesnim i senzoričkim invaliditetom, osobe s mentalnim/intelektualnim teškoćama).

Socijalna isključenost u protivnosti je s **načelom socijalne pravednosti** koje podrazumijeva jednakost prilika i mogućnosti, ali i pravednu raspodjelu materijalnih resursa u društvu. Socijalna isključenost povezana je s nedovoljno kohezivnim društvom - narušava se društvena solidarnost (sudjelovanje u zajedničkim institucijama i dijeljenje zajedničkih iskustava), postoji nedostatak empatije i suošćenja većine sa socijalno izoliranom manjinom.

Možemo zaključiti da u Hrvatskoj uloga narodnih knjižnica u socijalnom uključivanju ulazi u knjižničarske rasprave 2003. godine u kontekstu isključenosti pojedinih skupina građana iz informacijskog društva. Međutim, u hrvatskim političkim i strateškim dokumentima sve do danas nije prepoznat potencijal knjižnica u potpori socijalnom uključivanju potrebitih osoba - nezaposlenih, osiromašenih, osoba s invaliditetom, bolesnih, starih i nemoćnih, raseljenih i dr. Knjižnice preuzimaju inicijativu i proaktivni, angažirani odnos prema svim kategorijama korisnika u digitalnoj inklu-

Sudionici skupa u Koprivnici

ziji, socijalnoj inkluziji i cjeloživotnom učenju. Socijalno inkluzivne knjižnične usluge su **inovativan iskorak knjižnica** u odnosu na njihove tradicionalne društvene uloge kao kulturno-baštinskih ustanova, kao i tradicionalne zadaće (nabava, stručna obrada, pohrana i davanje na korištenje knjižnične građe i pretraživanje informacija). Socijalno inkluzivne usluge izraz su pri-

lagodžavanja svih vrsta knjižnica društvenim promjenama i mijenjanja fokusa sa zbirki na korisnike i njihove potrebe. Međutim, uvođenje socijalno inkluzivnih usluga u knjižnice zahtijeva temeljitu pripremu - analizu zajednice, identificiranje ciljanih skupina, kao i dodatno stručno obučavanje knjižničara za rad sa specifičnim korisničkim skupinama.

POKRETANJE NOVIH KNJIŽNIČNIH PROGRAMA MOTIVIRANJA ZA ČITANJE NA POTICAJ HRVATSKOG ČITATELJSKOG DRUŠTVA

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Jasminka Vajzović, pomoćna knjižničarka na Dječjem odjelu i predsjednica koprivničkog ogranka Hrvatskog čitateljskog društva donijela je u Knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović“ Koprivnica niz zanimljivih ideja o programima motivacije za čitanje s nedavnih stručnih skupova HČD-a.

Prvi stručni skup održan je u suradnji s Goethe Institutom Hrvatska u Gradskoj knjižnici „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac u okviru 15. skupštine HČD-a, 22. travnja 2016. Predavanje „Projekti i inicijative za poticanje motivacije za čitanje u Njemačkoj“ održala je Imke Hanssen iz Akademije za poticanje čitanja Donje Saske u Hannoveru (www.alf-hannover.de) uz niz praktičnih savjeta. Kriteriji za uspješne projekte i metode poticanja motivacije za čitanje su atraktivno oblikovani programi (natjecanja, akcije); uzimanje u obzir individualnih interesa vezanih za čitanje (npr. mlađi čitaju mlađem uzrastu djece); uključivanje drugih medija uz tiskane u poticanje čitanja i tjesna suradnja između škola i knjižnica. Moguće akcije su izleti u knjižnice, čitanje autora, radionice ručnog rada vezanog uz knjige, karneval čitateljskog kluba i druge proslave, uvježbavanje i izvođenje kazališnih predstava, poslijepodne s filmovima i audio knjigama, s tabletima, appovi za čitanje,

snimanje video filmova, itd. Korištenje digitalnih medija za poticanje motivacije za čitanje mogu biti čitanje s audio knjigom, knjige za mlade s gledanjem filmova koji su snimljeni prema njima, uglazbljene stranice knjiga, karaoke-čitanje, tekstovi pjesama, jezični rap i dr. Poticaj za čitanje mogu biti samostalno oblikovanje knjiga, izrada trailera za knjige, prezentacija knjiga preko online školskih novina i bloga razreda.

Stručni skup „Motivacija i strategije za poticanje čitanja“ održan je u Zagrebu 8. rujna 2016. s ciljem predstavljanja primjera dobre prakse u području motivacije i poticanja kulture čitanja i poticanja na daljnji trud u odgajanju čitatelja svih životnih dobi. Izlaganje „Znanje o čitanju“ profesora dr. sc. Zorana Velagića važno je za shvaćanje ishodišta današnjeg znanstvenog razumijevanja čitanja i rezultata istraživanja u sklopu europskog projekta „E-čitanje: evolucija čitanja u digitalnom dobu“, prvog međunarodnog znanstvenog projekta pokrenutog s ciljem analiziranja i razumijevanja modernih konteksta i praksi čitanja. Prof. dr. sc. Renata Šamo, čije uže područje znanstveno-istraživačkog rada je problematika čitanja na engleskom jeziku, održala je izlaganje „Afektivni pristup interaktivnosti čitanja“,

osvrnula se na dvije vrlo utjecajne paradigme koje se međusobno nadopunjaju. Prva podrazumijeva podjelu na kognitivne, metakognitivne i društveno-afektivne strategije, a druga obuhvaća strategije čija primjena prethodi samoj aktivnosti čitanja, prati je ili pak slijedi nakon nje. Ivana Bašić, osnivačica udruge Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, u svojem izlaganju pod nazivom „Čitateljske grupe za nemotivirane čitatelje“ (aliterate) opisala je projekt koji je 2015. godine osmišljen od strane udruge Balans centar, a namijenjen je djeci i mladima s poteškoćama u čitanju i smanjenom motivacijom za čitanje.

Za koprivničke knjižničare posebno je zanimljivo bilo

čuti da u Hrvatskoj postoji R. E. A. D., terapijski program sa psima koji provode pet-terapeuti Goranka Rossanda Furlan i Aleš Furlana. U svojem izlaganju „Pas kao motivator za razvoj čitanja i čitalačkih vještina“ govorili su o pet-terapiji kao inovativnoj metodi interakcije ljudi sa životinjama koja ostavlja pozitivan učinak, od opuštenosti do povećanja samopoštovanja i empatije.

Upravo ove informacije potakle su koprivničke knjižničare da osmisle nove programe za poticanje čitanja kod djece s teškoćama u čitanju i s disleksijom, koje će se nastaviti i nadograditi na njihovu višegodišnju dobru praksu u ovom području.

OKRUGLI STOL O POTICANJU ČITANJA - središnja manifestacija Mjeseca hrvatske knjige

Višnja Romaj, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Na poticaj organizatora Mjeseca hrvatske knjige, Knjižnica grada Zagreba i Ministarstva kulture Republike Hrvatske, u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica 7. studenog 2016. održan je okrugli stol o saznanjima i iskustvima koje knjižnice i njihovi djelatnici imaju o poticanju čitanja svih dobnih skupina. Okruglom stolu nazočila je predstavnica Ministarstva kulture, gđa Dubravka Đurić-Nemec, načelnica Sektora za književno-nakladničku i knjižničnu djelatnost i ravnateljica Knjižnica grada Zagreba, gđa Davorka Bastić sa svojim suradnicima, kao i mnogi drugi uglednici.

Treba istaknuti da je uz okrugli stol toga dana u Knjižnici održan i cjelodnevni program koji se sastojao od reprezentativne izložbe fotografija, a u večernjim satima bilo je organizirano i predstavljanje nove knjige Miljenka Jergovića. Razgovor s autorom vodio je gospodin Seid Serdarević, vlasnik i glavni urednik izdavačke kuće Fraktura. Okrugli stol upotpunjen je otvorenjem izložbe fotografija vrsnog fotografa Gorana Vranića pod nazivom „Portret grada Zvijezde“ te posjetom sudionika skupa samostanskoj knjižnici i stalnom postavu sa-

kralne umjetnosti samostanskog muzeja župne crkve sv. Roka u Virovitici. Prvo izlaganje na okruglom stolu imala je gđa Zdenka Sviben, knjižničarska savjetnica i voditeljica Informativno-posudbenog odjela Knjižnica grada Zagreba koja je govorila o povećanju broja različitih aktivnosti za poticanje čitanja. Slijedilo je izlaganje Kristine Čunović, više knjižničarke, voditeljice Županijske matične službe Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ iz Karlovca koja je navela primjere dobre prakse u razvoju i poticanju pismenosti u EU i primjere uspostave internetske platforme za razmjenu primjera dobre prakse, alata i izveštaja. Na kraju je izlaganje imala i ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, Višnja Romaj, prof. i dipl. knjižničarka, koja je pregledno i sažeto izložila svoje viđenje načina na koje se potiče čitanje u virovitičkoj knjižnici. Sve tri prezentacije pohvalila je gđa Đurić-Nemec, kao i sudionici skupa.

Ovim Okruglim stolom, ali i inim stručnim skupovima, širimo svoja saznanja o poticanju čitanja te konstantno upoznajemo javnost s ovom izuzetno važnom problematikom. Naime, narod koji čita, živi.

Okrugli stol o poticanju čitanja u Virovitici

KONFERENCIJA „BOLJE, VIŠE, GLASNIJE“, Zagreb, 27. 1. 2016.

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Organizator konferencije „Bolje, više, glasnike“ bila je Međunarodna mreža podrške romskoj djeci i njihovom predškolskom odgoju i obrazovanju, REYN Hrvatska. Ovim stručnim skupom zaključila je projekt financiran sredstvima iz Socijalnog fonda EU u iznosu od 120 000 eura za razdoblje 2014.-2016. Osim toga, uz aktivnosti umrežavanja i osnaživanja Roma u okviru projekta provedena je kampanja VIDIŠ LI ME? DIKSES LJI MAN? DA LI M VEZ? s pet objavljenih brošura (*Siromaštvo, Učenje hrvatskog jezika, Razvoj pozitivnog identiteta kod djece, Suradnja s obiteljima, Pravo na predškolski odgoj „Vrtić za sve“*). Na konferenciji je, između ostaloga, upućena javna zahvala koprivničkom bibliobusu koji se uključio u kampanju „Vidiš li me?“ posjetama romskim naseljima. Prikazan je i film „Učiteljica“ o Vesni Prhoč iz Macinca u Međimurju koja je dobila nagradu za podršku romskoj djeci (<https://www.youtube.com/watch?v=aIMrE0E1aqE>).

Iz pozdravnog govora predstavnice Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta doznali smo da Romi imaju zakonsku podlogu za ostvarivanje prava na obrazovanje na materinjem jeziku i pismu manjine te da je u Hrvatskoj zaposleno 25 romskih pomagača, što je daleko od dovoljnog. Problemi najvećeg broja romske djece su četverostruki: nedovoljno znanje hrvatskog jezika, nedostatak nužne predčitatelske i matematičke vještine, nedostatak podrške roditelja i često odsustvo i odustajanje od škole, a ni učitelji nemaju dovoljne kompetencije koje bi im pomogle u radu s romskom djecom. Plenarno izlaganje „Biti ono što jesu“ održala je Zorica Trikić, koordinatorica REYN-a. Istaknula je da je inkluzija mijenjanje sustava u kojem bi svi pronašli svoje mjesto, a ne uklapanje u postojeći sustav.

U društvu postoji negativna percepcija o Romima/Ciganima. Tako se na Googleu uz Rome najviše vezuje termin socijalna pomoć. Istaknula je kako je sustav moći prisutan i kad nismo svjesni, a često nismo svjesni niti internalizirane dominacije, koja proizlazi iz činjenice da smo rođeni kao pripadnici većinskog naroda i osjećaja da nam sve pripada. Žaljenje je također skrivena moć. Razbijanje stereotipa, predrasuda najveći je izazov, a potkrijepila je to i primjerom obrazovane Romkinje: „Biti romska žena nije ništa neobično, ali je neobično biti obrazovana romska žena.“ U školama promicanje znanja o Romima nije sastavni dio kurikulum. Dotakla je i pitanje identiteta (riječ u množini), kao i potrebu izbjegavanja generalizacija zbog velike različitosti Roma, jer davanje etiketa negira identitet. Poručila je da se ne gleda na (romsku) djecu kroz etnički identitet.

U okviru konferencije održane su tri paralelne sesije „VIŠE – BOLJE – GLASNIJE“. VIŠE se odnosi na pristup i značaj kvalitetnog predškolskog obrazovanja. BOLJE se odnosi na kvalitetan odgoj i obrazovanje. GLASNIJE se odnosi na zajedničko zagovaranje prava djece Roma

unutar odgoja i obrazovanja, s djelovanjem prema učenicima u školi i programima ranog razvoja i podrške romskoj djeci već od 3.-4. godine. Sudjelovanje na ovim sesijama dalo je uvid u različita iskustva škola i udrug, kako u radu s romskom djecom, tako i u zagovaranju, koja smo prenijeli u organiziranje programa i okruglih stolova podrške Romima koprivničke knjižnice.

7. OKRUGLI STOL „ISKUSTVA U RADU S ROMSKOM DJECOM U DJEĆJIM VRTIĆIMA, ŠKOLAMA I KNJIŽNICAMA NA KOPRIVNIČKOM PODRUČJU“

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ od 2010. godine organizira okrugle stolove kojima su ciljevi poboljšati životne šanse romskoj djeci koja žive u siromaštву i teškim uvjetima kroz formalne i neformalne oblike obrazovanja kako bi se što lakše uključila u život lokalne zajednice i društva; potaknuti što veću i kvalitetniju uključenost romske djece i mlađih u obrazovni proces; poboljšati stručne kompetencije onih koji rade s priпадnicima romske zajednice.

Kao i svih prethodnih šest okruglih stolova, i ovaj se održao povodom Svjetskog dana Roma, 8. travnja. Tema je bila „Mogućnosti podrške osnaživanju naših romskih članova zajednice korištenjem Europskog socijalnog fonda 2014. - 2020.“

Skupu je prisustvovalo 50 sudionika – predstavnika romskih udruga, odgajatelja, stručnih suradnika i nastavnika u osnovnim i srednjim školama, predstavnika Pučkog otvorenog učilišta, Centra za socijalnu skrb i Centra za pružanje usluga u zajednici „Svitnjac“, predstavnika općina, Grada Koprivnice i Koprivničko-križevačke županije te knjižničara iz narodnih i školskih knjižnica.

U fokusu stručnog skupa bila je radionica „Identificiranje problema u području obrazovanja i cjeloživotnog učenja naših romskih članova zajednice“. Sastojala se od uvodnog izlaganja Marije Babić iz tvrtke Embeco d.o.o. „Mogućnosti koje se pružaju za financiranje iz Europskog socijalnog fonda 2014. - 2020.“ i rada u grupama kako bi se identificirali problemi i moguća rješenja u obrazovanju i cjeloživotnom učenju Roma (za predškolski odgoj i obrazovanje, osnovnoškolski odgoj i obrazovanje te cjeloživotno učenje). U nastavku, na plenarnom dijelu radionice, identificirani problemi prodiskutirani su zajedno s voditeljicom radionice, Marijom Babić, i savjetnikom u Vladinom uredu za ljudska prava i nacionalne manjine, Mirkom Markovićem, a u kontekstu mogućnosti koje nudi Europski socijalni fond, ali i postojeća hrvatska legislativa. Cilj je bio stvoriti podlogu za mogućnost kreiranja prijedloga projekata prema natječajima Europskog socijalnog fonda 2014. - 2020.

Na temelju održanog stručnog skupa i konstruktivne rasprave u kojoj su sudjelovali svi prisutni, identificirani su problemi vezani uz nacionalnu, regionalnu i

Posjet romskom naselju Autoput u Botovu uz podjelu poklona

lokalnu razinu donošenja političkih odluka, problemi vezani uz obrazovne i socijalne ustanove, roditelje i djecu te su predloženi zaključci za njihovo rješavanje. Ovaj okrugli stol pokazao se kao dobra priprema za javljanje na natječaje EU fondova. Međutim, također je ukazao da treba naći sinergiju u lokalnoj zajednici za povezivanje svih dionika projekta i razmjenu iskustava kako bi se sredstva EU iskoristila. Najvažnije je krenuti od pitanja: Što treba i želi romska populacija? Na tragu tog ključnog pitanja svaka županija, pa i Kopriv-

ničko-križevačka, treba izraditi akcijske planove postizanja boljeg statusa i uključivanja Roma u društvu. Već tradicionalno, sudionici i ovog koprivničkog okruglog stola prikupili su poklone za romsku djecu te im ih uručili prilikom posjeta romskom naselju Autoput Botovo, koje na koprivničkom području prednjači po teškim uvjetima života. Postavlja se pitanja kako od te djece očekivati da budu uspješna u školi, kada žive bez zdrave pitke vode, dovoljno hrane i u lošim stambenim uvjetima.

RADIONICA "DJELA SIROČAD: AUTORSKOPRAVNI OKVIR, IDENTIFICIRANJE I OBJAVLJIVANJE"

Ranka Janus, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica

U organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Državnog arhiva za intelektualno vlasništvo, u Zagrebu je 8. prosinca 2016. godine održana radionica „Djela siročad: autorskopravni okvir, identificiranje i objavljivanje“. Cilj radionice je bio upoznavanje knjižničara i drugih javnih djelatnika s temom zaštite intelektualnog vlasništva. Radionice su vodile Renata Petrušić iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Annemari Štimac iz Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo.

Od travnja 2016. godine u Europi djeluje Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo sa sjedištem u Alicanteu u Španjolskoj koji je nastao iz prijašnjeg Ureda za harmonizaciju na unutarnjem tržištu (bavio se registracijom žigova, patenata i ostalog). U okviru EUIPO-a djeluje i Europska promatračnica o povredama prava intelektualnog vlasništva. Njezini glavni zadaci su jačanje javne svijesti o intelektualnom vlasništvu, rad na razvijanju sustava za prikupljanje, analizu, izvještanje i razvoj ključnih informacija o opsegu i rasponu trendova u području kriptotvorenja i piratstva u Europskoj uniji i ostalo.

Podatak o nositelju autorskog prava i godini stjecanja prava za izdavanje djela (copyright) na samoj publikaciji najčešće govori da je djelo zaštićeno i da se može koristiti prema postojećem zakonu o autorskom pravu.

Djelo je zaštićeno autorskim pravom za života autora i 70 godina nakon smrti autora (ako ima nasljednika koji ta pravo nasljeđuje). Slobodno djelo je ono kojem je istekao rok zaštite propisan zakonom i tada postaje javno dobro. Također, ako djelo ne sadrži podatak o nositelju autorskog prava i godini stjecanja prava za izdavanje djela, još uvijek ne znači da nije zaštićeno jer postoji nakladnička praksa u nekim zemljama u kojoj se ponegdje ne navodi godina prvog izdavanja. Djela siročad su djela kojima je autora ili nositelja prava teško ili nemoguće utvrditi ili ako je utvrđen, ne može ga se pronaći. U slučaju da se djelu siročetu jednog dana utvrdi autor, njegovo je pravo da dobije naknadu za autorstvo i time djelo prestaje biti siroče. Pravna naknada isplaćuje se za najviše tri godine unatrag, računajući od dana ukidanja statusa djela siročeta. Također se po Direktivi 2012/28/EU djela siročad mogu slobodno koristiti u svrhu digitalizacije, tj. stavljanja na raspolaganje javnosti, zatim indeksiranja, katalogiziranja, očuvanja ili obnove tih djela. Ona se mogu slobodno koristiti kako bi postala javno dostupna za kulturne i obrazovne potrebe korisnicima. Ustanove mogu od takvog korištenja i ostvarivati prihode, ali isključivo u svrhu pokrivanja troškova nastalih u digitalizaciji tih djela. Ako djelo ne spada ni u jednu od ovih kategori-

ja – ni u kategoriju autorskopravno zaštićenih djela, ni u kategoriju djela siročadi, pokreće se potraga. Na početku se istražuju druge baze podataka (različiti izvori kao što su katalozi, bibliografije), baze ustanova koje se bave zaštitom intelektualnog vlasništva jer postoji mogućnost da je autor registriran u tim bazama (ZAMP, HUZIP, ZANA i dr.), zatim se kreće u samu potragu za identificiranjem autora (pronaći datum rođenja, mjesto rođenja, rodbinu), vode se detaljne bilješke tijekom cijele potrage.

Ako knjižnica u svom fondu otkrije djelo siroče, valja prijaviti Državnom zavodu za zaštitu intelektualnog vlasništva te se knjižnica treba registrirati kao korisnička institucija. Korisnička institucija može biti knjižnica, muzej, arhiv, obrazovna institucija, ustanova za filmsku i audio baštinu ili bilo koja druga koja u svom fondu posjeduje djelo siroče. Nakon registracije djelo se prijavljuje u Bazu podataka djela siročadi na adresi <https://euipo.europa.eu/orphanworks> (u 2016.

godini 14 zemalja je upisalo djelo siročad u bazu, koja je ukupno sadržavala 1728 upisanih glavnih djela i 10 923 umetnutih djela). Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu registrirala se kao korisnička institucija u svibnju 2015. i prijavila jedno djelo siroče (djelo „Dvije pjesme“ Vinka Jerkovića, objavljeno u Šibeniku 1917.) i za sada je jedina registrirana institucija u Hrvatskoj. Ova tema je aktualna jer je usko povezana s masovnom digitalizacijom građe i potrebom suvremenog društva da se pristup kulturi, umjetnosti i znanju omogući neograničeno svakom pojedincu. Europskoj uniji koja potiče masovnu digitalizaciju građe u javnim ustanovama (posebno vidljivu kroz projekt Europeane) od javnog je interesa da se za svako djelo riješe sva autorskopravna pitanja kako ta djela ne bi ostala skrivena i nedostupna širokoj javnosti, a u skladu s Općom deklaracijom o ljudskim pravima i pravu svakoga na slobodan i neograničen pristup informacijama.

INTERDISCIPLINARNI STRUČNI SKUP "DRUŠTVENO ODGOVORNA KNJIŽNICA: PROAKTIVNA, ANGAŽIRANA I KRITIČKA?"

Petar Lukačić, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica

Skup je održan u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu, 12. 12. 2016. Organizatori su u najavi teme skupa krenuli od pretpostavke da se od knjižnica očekuje da u informacijskom društvu promijene shvaćanje svoje tradicionalne uloge kao ustanova koje posuđuju građu i pružaju informacijsko-referalne usluge te da pozitivno doprinose socijalno-političkom životu građana u područjima poput cjeloživotnog učenja, društvene isključenosti i aktivnog građanstva.

Pitanja na koja će se organizacijom ovog skupa pokušati odgovoriti su: Je li knjižnica, a osobito javna, neutralno mjesto ili treći prostor za provođenje slobodnog vremena ili ipak nešto više od toga? U kojoj mjeri knjižnice pružaju odgovore na suvremena društvena pitanja i je li to dovoljno? Mogu li knjižnice biti i mesta subverzivnih zbivanja? Kako proširiti dosege djelovanja na programe koji stvaraju socijalni kapital i osnažuju civilno društvo te jačaju sudjelovanje javnosti u demokraciji? Kako inovacije u knjižnicama mogu doprinijeti kvaliteti svakodnevnog života građana i razvoja društva općenito?

Mario Hibert sa Odsjeka za komparativnu književnost i bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu koji je održao prezentaciju pod naslovom „Commons-based librarianship: Bibliotekari i zajednička dobra“. U svom izlaganju preispitivao je javnu ulogu knjižnica i misije knjižničara da osiguraju univerzalan pristup znanju, a s druge strane da li možemo prihvati „hakere“ i „hakersku etiku“ u knjižnici?

Dr. sc. Krešimir Krolo u izlaganju pod nazivom „Gradiske knjižnice, kulturni kapital i vrijednosne orientacije mladih“ predstavio je rezultate anketnog istraživanja o kulturnim potrebama i kulturnom kapitalu mladih u većim gradovima na Jadranskoj obali koje je radio u suradnji s dr. sc. Željkom Tonković i dr. sc. Svenom Marcelićem. Istraživanje je pokazalo kako su gradske knjižnice generatori kulturnog kapitala te igraju važnu ulogu u ponudi kulturnih sadržaja mladima.

Mr. sc. Miroslav Katić u izlaganju pod nazivom „Knji-

nice kao centri za deliberativnu raspravu“ predstavio je projekt financiran od strane Europske unije „Aktiviraj Karlovac“ iz perspektive knjižničara koji je uključen u projekt, ali i onoga koji vidi knjižnicu kao idealno mjesto za deliberativno ispitivanje javnog mnenja i javnih rasprava.

Petar Lukačić održao je izlaganje pod nazivom „Knjižničari „sluge“ zajednice“ u kojem je predstavio svoje viđenje knjižničarskog posla kao „uslužne“ djelatnosti financirane javnim novcem čije ulaganje je potrebno opravdati svojim svakodnevnim zalaganjem u radu s korisnicima. Prezentirao je i konferencije TEDxKoprivnicaLibrary kao primjer jednog uspješnog programa za korisnike.

Petra Dolanski i Irena Bekić u svom izlaganju „Potencijal suvremene umjetnosti kao angažirane i aktivističke prakse u narodnim knjižnicama“ dotakle su se rada i supostojanja Knjižnice S. S. Kranjčevića i Galerije Prozori čiji program nerijetko odgovara na pitanje kako umjetničke prakse i strategije mogu doprinjeti vidljivosti, važnosti i kulturnom kapitalu knjižnice, ali i samoj knjižničarskoj struci.

Dr. sc. Nada Topić održala je izlaganje pod naslovom „Kreacija demokracije: uloga školskog knjižničara u stvaranju liberalnog društva“ pri čemu je naglasila da školske knjižnice u Hrvatskoj čine 67,49 % ukupnog broja svih knjižnica i imaju više od 500.000 mladih korisnika u formativnoj dobi. Školski knjižničari imaju ogroman potencijal i ključnu ulogu u kreaciji demokratske atmosfere u školi te stvaranju liberalnog društva.

Vesna Kurilić predstavila je Magazin Gradske knjižnice Rijeka u izlaganju pod nazivom „Čitam, mislim, tip-kam – umrežavanje knjižničara i korisnika putem web Magazina GKR“. Doseg knjižnica već odavno prerasta fizičke okvire njenih prostora, a Magazin je jedan od šarenijih primjera u kojem sudjeluju volonteri, korisnici, književni kritičari, knjižničari...

Marija Šimunović izložila je pregled strateških doku-

menata koji su temelj knjižničarskih društava pod naslovom „Aktivizam, kritičko knjižničarstvo i društveno odgovorno ponašanje kao temelj profesionalnih knjižničarskih udruženja. Knjižničari su putem svojih strukovnih društava prepoznali važnost knjižnica/knjničara, ali ne samo kao posrednika na informacijskom tržištu već i kao branitelja javnog interesa.

Melinda Grubišić Reiter i Marina Šimić prezentirale su „Volontiranje u Gradskoj knjižnici „Juraj Šižgorić“ Šibenik“ u kojem su se osvrnule na akcije i programe koji se održavaju uz pomoć volontera u knjižnici. Volontiranje u knjižnici potiče izgradnju snažne suradnje s raznim udrugama i ustanovama, proizvodi dodanu vrijednost i daje dodatni potencijal knjižničnim uslugama.

ŠESTI FESTIVAL HRVATSKIH DIGITALIZACIJSKIH PROJEKATA

Josipa Strmečki, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu 21. i 22. travnja 2016. održan je Šesti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata (<http://dfest.nsk.hr/2016/>). Na festivalu su, osim hrvatskih, bili i strani izlagачi. Festival je svojevrsna revija najnovije prakse digitalizacije koju provode fakulteti, znanstvene institucije, zavodi, muzeji, arhivi i knjižnice, pa je to i najveća vrijednost ovog skupa. Javnosti se daju na uvid mnogi dokumenti i raznovrsna građa koja ranije nije bila dostupna. S druge strane, takvi su skupovi uvijek prilika za neku buduću suradnju, za razmjenu informacija i iskustava, uvid u to što drugi rade. Na Festivalu se mogu razgledati i izlaganja na posterima.

Šesti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata imao je sljedeće teme: Digitalizacija specifičnih vrsta građe, Fondovi i natječaji Europske unije, Interoperabilnost metapodataka, Kreativne industrije i korištenje digitalne kulturne baštine, Okupljanje digitalne građe, Predstavljanje provedenog projekta digitalizacije. Drugi dan Festivala bio je posvećen izlaganjima o programima i natječajima Europske unije.

Prvog dana održana su sljedeća predavanja:

Ana Knežević Cerovski (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): *Autorizirani podaci u kontekstu semantičkog weba: priprema puta*
 Miroljub Stojanović (Narodna biblioteka Srbije): *Primjena naprednih tehnologija i korištenje digitalne tehnologije*
 Sofija Klarin Zadravec (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): *Portal digitalnih zbirk NACIONALNE i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*

Koraljka Kuzman Šlogar (Institut za etnologiju i folkloristiku): *DARIAH-ERIC: središte europske digitalne humanistike i umjetnosti*

Tomislav Stojanov (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje): *Hrvatska leksikografija i digitalizacija – od tiskanoga rječnika prema Europskome rječničkom portalu*
 Dunja Seiter-Šverko (Odsjek za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Osijeku; Knjižnice grada Zagreba): *Digitalne zbirke narodnih knjižnica Republike Hrvatske – pilot projekt okupljanja podataka*

Radovan Vrana (Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu): *Upotrebljivost korisničkih sučelja digitalnih knjižnica: kontinuirani izazov prilagodbe*

Hrvoje Stančić, Andro Babić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Botanički zavod, Biološki odsjek Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu): *Međufakultetska suradnja na projektu digitalizacije herbarijske zbirke orhideja u Hrvatskom herbariju*

Mladen Tomorad, Goran Zlodi (Hrvatski studiji Sveu-

čilišta u Zagrebu; Link2 d.o.o.): *Projekt Croato-Aegyptica Electronica: iskustva okupljanja građe, interoperabilnosti metapodataka i razvoja egyptološkog nazivlja u višejezičnom okružju*

Mario Buletić (Etnografski muzej Istre; etnomuzikolog): *Istarski tradicijski instrumenti online*

Artur Šilić, Nikola Bojić (samostalni istraživač; Institut za povijest umjetnosti): *ARNET – primjer primjene računalnih modela u povijesti umjetnosti*

Ana Solter (Arheološki muzej u Zagrebu): *#DoveTales, Vučedolska golubica putuje s Vama – predstavljanje projekta Tamara Horvat Klemen (Digitalni informacijsko-dokumentacijski ured Vlade Republike Hrvatske): *Izazovi prikupljanja, obrade i objave građe u Središnjem katalogu službenih dokumenata**

Dijana Sabolović-Krajina, Josipa Strmečki (Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica): *Virtualna izložba „Koprivnica i Prvi svjetski rat“ – predstavljanje najnovijeg projekta digitalizacije Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica*

Tatjana Šarić (Hrvatski državni arhiv): Nova mrežna stranica Hrvatskoga državnog arhiva: *„Prvi svjetski rat 1914. – 1918. – pogled iz arhiva“*

Nataša Mučalo (Državni arhiv u Šibeniku): *Šibenski diplomatarij – zbornik šibenskih isprava*

Ksenija Tokić (Institut za turizam): *Projekt digitalizacije znanstvene i stručne produkcije Instituta za turizam*

Marija Borovičkić (izvršna urednica časopisa „Život umjetnosti“): *Digitalizacija časopisa Život umjetnosti 1966. – 2000.*

Kao što je vidljivo iz programa na Festivalu su izlagale i koprivničke knjižničarke, a valja napomenuti da je Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica od samih početaka uključena u praksi digitalizacije i sudjelovanja na Festivalu.

Na prošlogodišnjoj manifestaciji Dijana Sabolović-Krajina i Josipa Strmečki predstavile su najnoviji projekt digitalizacije „Virtualna izložba ‘Koprivnica i Prvi svjetski rat’ – predstavljanje najnovijeg projekta digitalizacije Knjižnice i čitaonice ‘Fran Galović’ Koprivnica“ (dostupno na: http://kkb.arhivx.net/kc_1st_world_war/). Riječ je o prezentaciji jednog segmenta lokalne povijesti kojim se objedinila raznovrsna građa o sudionistvu i stradanjima u I. svjetskom ratu, kako vojnika, tako i civila s područja grada i šire okolice Koprivnice. Temelj izložbe su sjećanja, priče i predmeti (rodbine, potomaka ili poznanika) sudionika Velikog rata koji se nalaze u repozitoriju „Europeane“. Ovim projektom Knjižnica je svojim stvarnim i virtualnim korisnicima omogućila da na drugačiji način vide, dožive i uče povijest.

ZAŠTO JE ZAPEO RAZVOJ E-KNJIGE U HRVATSKIM KNJIŽNICAMA / HRVATSKOJ?

Neda Adamović, Lucija Miškić; Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar
Maja Krulić Gačan, Petar Lukačić; Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica

Knjiga se prilagodila današnjem digitalnom dobu tako što je evoluirala u noviji oblik utemeljen na tiskanoj knjizi – e-knjigu. Međutim, e-knjiga u Hrvatskoj nije zaživjela punim potencijalom.

E-knjiga u svom prvom obliku javlja se sedamdesetih godina 20. stoljeća, a do danas se razvila u oblik koji može biti, trebao bi biti i dostupan je krajnjem korisniku pomoću elektroničkih uređaja. Projekt Gutenberg kojeg je 1971. godine započeo Michael Hart¹ u svojoj srži ima cilj „da svatko na svijetu, pa čak ne i na ovom svijetu (s obzirom na satelitski prijenos) može imati primjerak knjige koji je unesen u računalo“. S tim na umu možemo slobodno tvrditi da je „otac elektroničke knjige“ Michael Hart prilikom stvaranja tog projekta ustvario narodnu knjižnicu koja, također, u svojoj srži i povijesnom početku ima ideju dostupnosti znanja i informacija bilo besplatno ili pod jednakim uvjetima za sve.² Prema tome smatramo da je i danas uloga narodnih knjižnica u Hrvatskoj i svijetu svojim korisnicima omogućiti bilo besplatan ili pod jednakim uvjetima za sve pristup korištenju e-knjiga. Narodne knjižnice imaju važnu ulogu u omogućavanju besplatnog i slobodnog pristupa informacijama i u Hrvatskoj svojim programima uspješno povezuju sve faze formalnog i neformalnog obrazovanja svojih korisnika podupirući time cjeloživotno obrazovanje i promicanje društva znanja.

Radna grupa za elektroničku knjigu regionalnog Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u sklopu 41. skupštine Hrvatskog knjižničarskog društva održala je panel raspravu pod nazivom „Zašto je zapeo razvoj e-knjige u hrvatskim knjižnicama / Hrvatskoj?“ s ciljem međuknjižnične suradnje i povećanja svijesti o važnosti omogućavanja posudbe e-knjige u hrvatskim knjižnicama. U ovom radu osvrnuli smo se na zaključke panel rasprave.

Rasprava i zaključci s panel rasprave održane u sklopu 41. skupštine Hrvatskog knjižničarskog društva³

Panel raspravi prisustvovalo je 70-ak knjižničara iz svih vrsta knjižnica, što dokazuje kako postoji interes među knjižničarima za implementaciju usluge posudbe e-knjiga u hrvatskim knjižnicama.

U prvom dijelu rasprave Nadia Bužleta izložila je zaključke stručnog skupa „E-knjiga u knjižnici: novi izazovi“ održanog u Gradskoj knjižnici i čitaonici u Puli 21. rujna 2016. U izlaganju je ukazala kako se tim skupom problem e-knjige pokušao postaviti na nacionalnu razinu te su razmijenjena iskustva, znanja i stavovi. Naglašena je potreba zajedničkog rada na nacionalnoj razini za osiguranjem učinkovitog, sigurnog i održi-

¹ The History and Philosophy of Project Gutenberg by Michael Hart [citirano: 2017-02-11]. Dostupno na: https://www.gutenberg.org/wiki/Gutenberg:The_History_and_Philosophy_of_Project_Gutenberg_by_Michael_Hart

² Hrvatska enciklopedija [citirano: 2017-02-11]. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=32130>

³ Hrvatsko knjižničarsko društvo : Skupovi [citirano: 2017-02-11]. Dostupno na: http://www.hkdrustvo.hr/hr/obavijesti/lista_novosti/0/c2t1cMWhdGluYSBo-a2Q=/?session_id=6si9feh3tb98ahp6bk435h10q1

vog sustava posudbe e-knjige. Zaključci tog stručnog skupa u velikoj mjeri se poklapaju sa zaključcima ove rasprave što pokazuje kako promišljanja knjižničara o problematici e-knjige idu u istom smjeru.

Predstavljeni su projekti posudbe e-knjiga u Hrvatskoj koji dolaze iz privatnog sektora. Marin Maletić predstavio je projekt TookBook – eKnjižnica. Preko mobilne aplikacije za smartphone i tablete mogu se posuđivati i čitati knjige. Članarina se u eKnjižnici plaća, a najveći broj knjiga u eKnjižnici je na hrvatskom jeziku. Usluga je moguća za privatne osobe, ali su otvoreni i za suradnju s pravnim osobama.

Mirela Rončević predstavila je projekt Free Reading Zone koji provodi u suradnji s izraelsko-američkom tvrtkom Total Boox. Projekt ima za cilj područje čitave Hrvatske pretvoriti u zonu besplatnog čitanja. Najveći broj zastupljenih djela je na engleskom jeziku, a zbirka sadrži i nekoliko stotina naslova hrvatskih nakladnika. Najavljen je kako će od prosinca 2016. biti omogućen besplatan i cjeloviti pristup e-knjigama.

Drugi dio panela bio je usmjeren na raspravu u kojoj je naglasak bio na potrebi omogućavanja posudbe e-knjiga u hrvatskim knjižnicama te implementiranju e-knjiga u elektroničke kataloge knjižnica. E-knjiga u Hrvatskoj nije zaživjela u svom punom potencijalu zbog toga što je problematika e-knjige kompleksna i njezino rješavanje zahtijeva multidisciplinaran, sveobuhvatan i sustavan pristup. Knjižnice već dugo samostalno traže moguća rješenja i načine kako uvesti uslugu posudbe e-knjige, a istovremeno konkrenih rješenja nema na nacionalnoj razini. U tom je pravcu zaključeno kako je potrebno osnivanje Konzorcija hrvatskih knjižnica i pokretanje **konzorcijske nabave** kako bi se razvila povećana suradnja među svim vrstama knjižnica te omogućilo snažnije nastupanje prema nakladnicima. Sukladno tome zaključeno je kako je potrebna **izrada jedinstvene nacionalne platforme** za sve vrste knjižnica u Hrvatskoj. Jedinstvena platforma za e-knjige bila bi višestruko korisna za korisnike, knjižnice, nakladnike i autore, ali i za razvoj cjelokupnog hrvatskog društva. Time bi se omogućila veća dostupnost znanju i informacijama, a i potaknuto bi se učlanjivanje u knjižnice. E-knjiga postala bi dostupnija i pretraživa. Konkretnu korist imali bi korisnici koji bi mogli pristupiti e-knjigama 24 sata dnevno neovisno o radnom vremenu knjižnica. Povećala bi se nakladnička djelatnost na hrvatskom jeziku te masovnija distribucija e-knjiga.

Zaključeno je kako je potrebno **napisati nacionalnu strategiju** za razvoj e-knjige u hrvatskim knjižnicama te da će Stručno vijeće Hrvatskog knjižničarskog društva pokrenuti razmatranje o osnivanju radnog tima za e-knjigu. Nacionalna strategija je nužna kao operativni dokument u kojem će se naznačiti konkretni planovi za razvoj i implementaciju posudbe e-knjige u hrvatskim

Panel rasprava na skupštini HKD-a

knjižnicama. Knjižničari su se složili kako inicijativa za omogućavanje posudbe e-knjiga u hrvatskim knjižnicama treba krenuti iz knjižničarskog sektora. Tako je potrebno jače zagovaranje knjižničara – istupanje prema mogućim financijerima – Ministarstvu kulture, Ministarstvu znanosti obrazovanja i športa, Ministarstvu turizma, Ministarstvu gospodarstva te lokalnoj zajednici. Osim toga, potrebno je jasnije i jače zagovaranje knjižničarske zajednice za zakonsko izjednačavanje tiskane i e-knjige kao jednim od preduvjeta da e-knjiga zaživi punim potencijalom. Knjižničare je potrebno podučavati o mogućnostima koje nudi poslovanje s e-knjigama. U raspravi je iskazano kako je Hrvatska u „povlaštenom“ položaju jer kasni s implementiranjem konkretnе usluge posudbe e-knjiga u svojim knjižnicama te tako može iskoristiti pozitivne primjere iz drugih zemalja.

IZRADA MREŽNIH STRANICA U CMS SUSTAVU WORDPRESS

Slaven Pejić, Narodna knjižnica „P. Preradović“ Bjelovar

Nastanak i popularizacija web sustava za upravljanje sadržajem (CMS - engl. Content management system) može se povezati s rastom popularnosti blogova i drugih korisnički generiranih sadržaja na internetu. Takođe sustavi su odgovor na sve veće potrebe korisnika za objavljivanjem stvorenih sadržaja, ali korisnika koji nisu informatički specijalisti i ne poznaju tehničke sisteme za korištenje za objavu. Evolucijom su mnogi sustavi za upravljanje sadržajem postali dovoljno generički i proširivi da mogu zadovoljiti širok spektar potreba potencijalnih korisnika. Zbog toga se moderni sustavi za upravljanje sadržajem mogu koristiti kao podrška komercijalnih aktivnosti kompanija (npr. internetske trgovine), za izgradnju foruma te za brojne druge namjene. Takođe, valja napomenuti da se ovaj sustav

može koristiti u svakodnevnom poslovanju knjižnica, od izrade web stranica s dinamičnim sadržajem, raznih književnih blogova te ostalih web usluga.

Wordpress je besplatna platforma za osobno izdavaštvo s naglaskom na estetiku, web standarde, lakoću uporabe i jedna je od platformi u sustavu CMS. Tehničke mogućnosti i jednostavnost korištenja čine ga jednim od najpopularnijih sustava za upravljanje sadržajem. Gotovo svaka četvrta stanica na internetu ima za podlogu taj program koji omogućuje klasifikaciju, organizaciju, povezivanje i svaki drugi oblik uređivanja sadržaja. Iako se može koristiti za manualne procese upravljanja sadržajem, danas se u prvom redu primjenjuje za različita programska rješenja koja omogućuju napredno upravljanje velikim brojem informacija. Temeljna primjena CMS-a danas je u dinamičkom kreiranju web stranica nove generacije.

Županijska matična služba Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar sa Stručnim vijećem školskih knjižničara Bjelovarsko-bilogorske županije organiziralo je 8. prosinca 2016. predavanje s vježbama Centra za stalno stručno usavršavanje „Izrada mrežnih stranica CMS sustavom Wordpress“. Predavanje s vježbama održano je u informatičkoj učionici III. osnovne škole Bjelovar, a sastojalo se od više tematskih poglavljja: uvod u CMS sustav Wordpress, kreiranje mrežne stranice, funkcionalnost sučelja Wordpressa, objava postava i stranica, odabir dizajna, tema i izgleda web stranice, kreiranje izbornika, kategorija, odabir widgeta i pluginova te podešavanje sigurnosnih postavki. Nakon završetaka tečaja od polaznika se očekuje da će moći izrađivati i održavati mrežne web stranice koristeći se CMS Wordpressom.

Predavanje s vježbama trajalo je 5 sati, a vrsno ga je vodio Tomislav Negulić, ing. (Zagreb, Crolist). Sudjelovala su 23 knjižničara s područja Bjelovarsko-bilogorske županije. Polaznici su visokom ocjenom sudeći prema evaluacijskim listićima nagradili predavača T. Negulića ističući kako će im stečeno znanje koristiti u budućim poslovnim izazovima.

Polaznici CSSU radionice Izrada mrežnih stranica CMS sustavom Wordpress

29. PROLJETNA ŠKOLA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA REPUBLIKE HRVATSKE - Trogir, 6. - 8. travnja 2017.

Andrea Katanović Babić, OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci

Tradicionalni državni stručni skup školskih knjižničara Republike Hrvatske, 29. *Proljetna škola školskih knjižničara*, održala se u Segetu Donjem (okolica Trogira) od 6. do 8. travnja 2017., na temu *Kurikulum knjižničnog odgoja i obrazovanja*. Organizaciju skupa vodila je viša savjetnica za školske knjižničare Ana Saulačić iz Agencije za odgoj i obrazovanje - Podružnica Split. U pozdravnom govoru, koji su održali viši savjetnik za ravnatelje Vlado Matas i savjetnica A. Saulačić, istaknuta je razvojna uloga stručnih suradnika knjižničara te njihova uloga u provedbi kurikularne reforme. Skup je ugostio kolege stručnjake iz Slovenije i Bosne i Hercegovine, čime je dobio i međunarodni predznak.

Na plenarnim predavanjima stručnjaci su propitivali knjižnični kurikulum, kritičko korištenje IKT-a i razvoj kritičkog mišljenja. U radioničkom dijelu skupa sudionici su birali dvije od ukupno deset ponuđenih tema koje su obuhvaćale različita područja (razvijanje nacionalnog identiteta, istraživačko učenje, online-alati za razvoj informacijske pismenosti...). Okrugli stol na temu *Školski knjižničar - medijator razvoja društveno odgovorne osobe* moderirala je Vanja Jurilj, predsjednica Hrvatske udruge školskih knjižničara (HUŠK) koja je trenutno i predsjednica Međunarodne udruge školskih knjižničara (IASL) - podružnice za Europu. Viša knjiž-

ničarka Dina Mašina predstavila je drugo izdanje IFLA-inih Smjernica za školske knjižnice (2016.).

Predstavljena su i dva izdanja lektirnih djela prilagođenih učenicima s teškoćama u čitanju i razumijevanju teksta (*Divlji konj* B. Prosenjaka i *Povjestice* A. Šenoe). Na posternim izlaganjima jasno su i sustavno predočene Smjernice za izradu mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica te prijedlog provedbe Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja u srednjim školama. Predstavljeno je i dvanaest primjera dobre prakse. U kulturno-umjetničkom dijelu programa sudionici su imali priliku obići Trogir uz stručno vodstvo i prisustvovati predstavljanju zbirke poezije *Škafetin*, školske knjižničarke Vanje Škrobice.

U sklopu državnoga skupa održana je i 15. skupština HUŠK-a na čijem je svečanom dijelu po deseti put dodjeljena Nagrada "Višnja Šeta". Ove godine je nagradu za životno djelo primio i kolega iz našega Društva, školski knjižničar prof. Jerko Barišić iz Osnovne škole „Grigor Vitez“ Sv. Ivan Žabno.

Posebnost ovogodišnje Proljetne škole je ta što je već uoči njezina početka izišlo e-izdanje zbornika radova sa skupa koje je dostupno na stranicama Agencije za odgoj i obrazovanje.

Vesela ekipa školskih knjižničara iz našega Društva u Trogiru.

MEĐUŽUPANIJSKI STRUČNI SKUP ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA TRIJU ŽUPANIJA - Grubišno Polje, 5. srpnja 2016.

Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar

Brojni sudionici međužupanijskog stručnog skupa školskih knjižničara

Školski knjižničari osnovnih i srednjih škola već tradicionalno organiziraju međužupanijske stručne skupove koji su posljednjih godina sastavni dio obaveznog stručnog usavršavanja u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje. Uz Agenciju, u organizaciji ovog skupa izmjenjuju se kao domaćini tri županijska stručna vijeća školskih knjižničara (Bjelovarsko-bilogorske, Virovitičko-podravske i Sisačko-moslavačke županije) pa je tako ove godine domaćinstvo pripalo knjižničarima Bjelovarsko-bilogorske županije.

Skup je održan u OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića u Grubišnom Polju 5. srpnja 2016., a povod je bila preuređena školska knjižnica. Primjer je to knjižnice u koju je uloženo puno truda, ljubavi i znanja knjižničarke Ane Delić Jančar, razumijevanja i potpore ravnateljice škole i nešto sredstava iz donacija.

Nakon uvodnih pozdrava i govora ravnateljice škole Snježane Šeliš, dogradonačelnika Dalibora Jurine, knjižničarskog savjetnika Ilike Pejića, više savjetnice iz Ministarstva znanosti i obrazovanja Mire Zovko te više savjetnice iz AZOO-a Biserke Šušnjić, stručni skup započeo je s programom rada, na temu *Neposredni odgojno-obrazovni rad u školskoj knjižnici*. Valja napomenuti da je na skupu bila i predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva Dunja Holcer.

Eminentne školske knjižničarke dr.sc. Jasna Milički i Draženka Stančić te profesorica Hrvatskoga jezika Nataša Sajko koje su bile dio radnih skupina za izradu međupredmetnih kurikuluma, pripremile su radionicu *Strategije učenja i poučavanja i uporaba novih tehnologija u školi*. Uslijedila su dva izlaganja vezana uz pripovijedanje priča. Kolegice Tina i Rajna Gatalica te Danica Pelko oduševile su sve prisutne svojim pričama i teorijskim osnovama o pripovijedanju, a naglasak su sta-

NAŠA SAVJETNICA BISERKA ŠUŠNJIĆ

Osvrt na rad i zahvala školskih knjižničara povodom savjetničina odlaska u mirovinu

Ivana Vladilo, Strojarska škola za industrijska i obrtnička zanimanja u Rijeci

Iako bi neupućenima moglo zazvučati pretjeranim, bilo je baš tako: dolaskom prof. Biserke Šušnjić na mjesto više savjetnice za stručne suradnike školske knjižničare u tadašnjem Zavodu za školstvo, a današnjoj Agenciji za odgoj i obrazovanje, počela je nova era školskog knjižničarstva. Dobili smo osobu s kojom smo profesionalno rasli u svakom pogledu, osobu koja nas je povezala i svojom osobnošću

vile na odgojnu ulogu pripovijedanja i različite oblike i mogućnosti korištenja ove metode. Zadnji dio skupa bio je predviđen za primjere iz prakse. Dva sveobuhvatna i kvalitetna školska projekta prikazale su kolegica Melisanda Masnica iz Osnovne škole Novska (projekt u sklopu Dana Ivane Brlić-Mažuranić) te knjižničarka bjelovarske Gimnazije Zdenka Venus-Miklić (projekt *Tragom naših preporoditelja*). Na ovom međužupanijskome skupu zahvalili smo savjetnici Biserki Šušnjić, koja odlazi u mirovinu, na dugogodišnjoj suradnji, njezinom doprinosu školskome knjižničarstvu te profesionalnoj i osobnoj potpori svim školskim knjižničarima.

MEĐUŽUPANIJSKI STRUČNI SKUP ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA TRIJU ŽUPANIJA - Čakovec, 16. lipnja 2016.

Nataša Karlovčec, OŠ Sokolovac

Međužupanijski stručni skup za stručne suradnike knjižničare u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima Koprivničko-križevačke, Međimurske i Varaždinske županije održao se 16. lipnja 2016. godine u Srednjoj školi Čakovec. Tema skupa bila je Neposredni odgojno-obrazovni rad u školskoj knjižnici.

Imali smo prilike čuti izvrsna iskustva knjižničarke Osnovne škole Matije Gupca u Gornjoj Stubici Ines Krušelj-Vidas koja je osmisnila projekt pod nazivom Svi činite kao ja: čitanje i vježba zabavlja te ga prijavila na HEP-ov natječaj Svjetlo na zajedničkom putu. Projekt je povezao tjelesno vježbanje i čitanje, učenicima je bio zanimljiv, a školska knjižnica dobila je namjenska sredstva za opremanje knjižnice. Ovaj natječaj objav-

i profesionalnim djelovanjem te je školskoknjižničarsku zajednicu uzdigla na zavidnu razinu.

Svojim izrazitim organizacijskim sposobnostima ustrojila je sustav županijskih stručnih vijeća školskih knjižničara koji i danas izvrsno funkcioniра. Svojom preciznošću u uočavanju problemskih situacija te spremnošću rješavanja uočenih problema razvila je ideju zajedništva, solidarnosti, spremnosti na suradnju. Uvažavanjem tuđih ideja, spremna prihvati sve novine i prijedloge, motivirala nas je za istraživanje struke, poticala inventivnost, a svaku originalnu zamisao stručno i konstruktivno kritički je vrednovala. Surađujući s Biserkom Šušnjić, davno smo prije no što se o tome počelo ozbiljno govoriti, naučili što znači cjeloživotno učenje i profesionalni rast. Vidljivo je to i iz tema kojima smo se bavili na Proljetnim školama školskih knjižničara, a zbog kojih smo, priznali to ili ne, uvijek bili ispred vremena, a sve zahvaljujući Biserkoj viziji.

B. Šušnjić založila se i za internetizaciju i informatizaciju te bolji standard školskih knjižnica. Njezinim zalaganjem program knjižničnog odgoja i obrazovanja integriran je u školske programe, njezinim nastojanjima školsko knjižničarstvo konačno je prepoznato kao značajan faktor u školskom sustavu.

No, kad bismo rekli tek - **Biserka Šušnjić**, naša viša savjetnica, ali jedna od nas, kojoj se bez ustručavanja možemo obratiti sa svim pitanjima i dvojbama, profesionalna i odgovorna, uzor svojom radišnošću, a istovremeno jednostavna i samozatajna - možda bismo najbolje iskazali svoj doživljaj naše više savjetnice. U školskoknjižničarskoj zajednici praktični je rad najvrjedniji pa ako procjenjujemo nečiji doprinos, naša je voditeljica svojim praktičnim radom, vođenom idejom školskog knjižničara - knjižničarskog stručnjaka i učitelja - dala veliki doprinos.

Želimo joj dugo i lijepo razdoblje života u mirovini i izričemo još jednom veliko **HVALA** u ime svih školskih knjižničara!

Ijuje se svake godine u travnju na internetskim stranicama HEP-a.

Davor Žažar, knjižničar u Osnovnoj školi Stjepana Radića Brestovec Orehovički osmislio je projekt koji potiče razvoj ekološke svijesti i promiče zdrav načina života učenjem u prirodnom ambijentu. U šumi nedaleko od škole od prirodnih je materijala izrađena zelena učionica „Šarov jarek“ koja se za lijepog vremena koristi kao vanjska učionica. Dr. sc. Jasna Milički i Ana Sudarević predstavile su svoje istraživanje o e-lektirama u kojem su rezultati za Međimursku, Koprivničko-križevačku i Varaždinsku županiju pokazali kako većina učenika još uvijek ne koristi e-lektire kao alternativu tiskanim knjigama, iako su im dostupnije. Radionicu pod nazivom 30 strategija učenja i poučavanja i uporaba novih tehnologija u školi održale su Draženka Stančić, dr. sc. Jasna Milički i Nataša Sajko, članice radne skupine za izradu kurikuluma međupredmetnih tema.

Ovaj je skup bio poseban i po vrlo dirljivom i topлом rastanku od naše dugogodišnje savjetnice Biserke Šušnjić povodom njezina odlaska u mirovinu. Vijeće školskih knjižničara svih triju županija pripremila su poklone s lokalnim motivima, a predstavnici Vijeća održali su govore zahvale za dugogodišnju profesionalnu, aktivnu i vizionarsku suradnju savjetnice s nama knjižničarima, a posebno za njezinu jednostavnost i skromnost u pristupu svima i svemu što je radila.

Na međužupanijskim stručnim skupovima u Čakovcu i Grubišnom Polju školski knjižničari iz šest županija oprostili su se od više savjetnice AZOO-a Biserke Šušnjić.

ŽUPANIJSKI STRUČNI SKUPOVI ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Adrijana Hatadi, OŠ „Braća Radić“ Koprivnica

Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Koprivničko-križevačke županije broji 30 školskih knjižničara koji se sastaju na usavršavanju u sklopu županijskih i međuzupanijskih stručnih skupova te drugih vidova stručnog usavršavanja.

Dana 18. travnja 2016. u Osnovnoj školi Gola na stručno-me skupu predavanje su održali Petar Lukačić iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i Alen Kerovec iz Udruge slijepih Koprivničko-križevačke županije koji su predstavili digitalnu bazu zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slijepce. Na skupu je dogovoren projekt *Korištenje digitalne baze zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slijepce u osnovnim i srednjim školama Koprivničko-križevačke županije*. Cilj ovog projekta bio je informirati i educirati nastavnike u školama Koprivničko-križevačke županije o mogućnostima korištenja digitalne baze zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slijepce, u svrhu pružanja pomoći u čitanju i svladavanju gradiva (osobito lektire) svim učenicima koji imaju teškoće u čitanju standarnog tiska. Voditeljica Županijske matične službe Ljiljana Vugrinec održala je predavanje Revizija i otpis u školskim knjižnicama, a školska knjižničarka Bernarda Ferderber održala je predavanje o napredovanju u struci. Slijedili su izvještaji sa stručnih skupova te posjet Galeriji Ivan Večenaj u Goli.

Dana 9. prosinca 2016. u Osnovnoj školi Ferdinandovac održan je stručni skup na kojem se Vijeće zahvalilo duogodišnjim kolegama Ivki Lugarec i Jerku Barišiću koji su otišli u zasluženu mirovinu. Na skupu smo čestitali kolegici Bernardi Ferderber koja je promovirana u zvanje stručni suradnik-mentor.

U radnom dijelu skupa voditeljica Županijske matične službe Ljiljana Vugrinec izvijestila je o rezultatima projekta Korištenje digitalne baze zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slijepce u osnovnim i srednjim školama Koprivničko-križevačke županije. Bernarda Ferderber održala je predavanje o utjecaju bajke na djecu rane školske dobi, Stojanka Lesički upoznala je kolege s međunarodnim projektom ACES, a Nataša Švaco, Luca Matić, Romana Erhatić i Adrijana Hatadi govorile su o projektu Čitanje ne poznaje granice koji su provodile u suradnji sa školama iz Slovenije. Lidija Levačić Mesarov i Dušanka Vergić predstavile su iskustva dobre prakse iz svoga rada – čitateljske klubove u školskoj knjižnici, projekte *Poboljšajmo čitanje*, *Pokaži što znaš* i *Pri Dravskomu te* programe poticanja čitanja u Gimnaziji Đurđevac. Slijedili su izvještaji s brojnih stručnih skupova na kojima su bili članovi Vijeća te posjet Galeriji Marijana Jakubina u Novom Virju.

Školski knjižničari Koprivničko-križevačke županije na stručnom skupu u OŠ Ferdinandovac

ŽUPANIJSKI STRUČNI SKUPOVI ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Josip Strija, Gimnazija Petra Preradovića Virovitica

Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Virovitičko-podravske županije u proteklom je razdoblju, osim sudjelovanja pojedinih kolega na brojnim online edukacijama, stručnim skupovima i seminarima, održalo tri županijska stručna skupa. Prvi je skup održan 25. veljače 2016. u Katoličkoj klasičnoj gimnaziji s pravom javnosti i Katoličkoj osnovnoj školi Virovitica. Josip Strija je ukratko predstavio zaključke webinara o kurikularnoj reformi te radionicom Reformi ususret (alati, sustavi, metode...): mišljenjem, čitanjem i pisanjem prema ciljevima kurikularne reforme predstavio neke metode rada s učenicima koje omogućavaju kritično mišljenje i otvaraju vrata kreativnoj nastavi. Tanja Kolar Janković je predstavila mogućnost samovrednovanja rada školskoga knjižničara i knjižnice, a kreativne i zanimljive načine obilježavanja Valentinova u školskoj knjižnici predstavio je Damir Balković. Damir Najmenik je prikazao sva gostovanja poznatih osoba iz svijeta književnosti, glume, sporta... u svojoj knjižnici. Predstavivši neke od alata za organizaciju rada i vremena, Josip Strija je govorio o njihovoj iskoristivosti i korištenju u svakodnevnom radu.

Drugi skup je održan 26. travnja 2016. godine u Općinskoj vijećnici Općine Čačinci, u organizaciji OŠ Antuna Gustava Matoša. Melita Schmitz ukratko je predstavila teme s 28. Proljetne škole školskih knjižničara u Zadru, a posebno je istaknula da je Nagradu „Višnja Šeta“ za životno djelo Hrvatske udruge školskih knjižničara dobila članica našega vijeća Ljerka Medved koju je za nagradu i

predložilo Vijeće. Silvija Perić je upoznala školske knjižničare s čitateljskim klubovima i mogućnošću njihova organiziranja u školskim knjižnicama, a Svetlana Dušan je predstavila svoj nastavni sat kojim je obuhvatila područje građanskog odgoja, zemljopisa, etnologije i ljudskih prava. Josip Strija je kroz radionicu E-knjiga u Hrvatskoj ili kako trčati s utegom od 25 kilograma upoznao članove ŽSV-a s osnovnim pojmovima digitalnoga nakladništva te problemima i prednostima koje takav oblik knjige i izdavaštva donosi. Marija Blažević je predstavila rezultate školskog projekta OŠ A.G.Matoša iz Čačinaca koji se provodio u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, a Marijana Pađen Jurišić je predstavila aktivnosti vezane uz Međunarodni dan tolerancije.

Treći stručni skup (prvi u školskoj godini 2016./2017.) je održan 20. listopada 2016. godine u Osnovnoj školi Mikleuš. Josip Strija je upoznao članove ŽSV-a s novinama i predstavio ideju organizacije čitateljskog kluba ŽSV-a. O zaštiti knjižnične grade govorio je Damir Balković, a Marija Blažević je upoznala školske knjižničare s priagodbom tekstova za lakše čitanje za različite učenike s poteškoćama. Na radionici A što s lektirom? koju je održao Josip Strija predstavljene su mogućnosti čitanja i pisanja teksta te uvođenja u lektirno djelo. Mrežne stranice školske knjižnice Osnovne škole Mikleuš predstavio je njihov autor Dinko Vekić. Prikazavši sadržaje objavljenе na svojim mrežnim stranicama, osvrnuo se na ponuđene poveznice i mrežne stranice školskih knjižnica naše županije.

Školski knjižničari Virovitičko-podravske županije na stručnome skupu u OŠ Mikleuš

STATISTIKA, AH TA STATISTIKA...

Radionica o novoj online statistici NSK - za školske knjižničare
Bjelovarsko-bilogorske županije

Ilija Pejić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Županijska matična služba Narodne knjižnice „P. Preradović“ Bjelovar zajedno sa Županijskim stručnim vijećem školskih knjižničara Bjelovarsko-bilogorske županije organizirala je 7. ožujka 2017. u računalnoj učionici Ekonomsko i birotehničke škole Bjelovar radionicu o novoj online statistici koju provodi Nacionalna i sveučilišna knjižnica. Računalna radionica *Jedinstveno elektro-ničko prikupljanje, obrada / analiza i prikaz statističkih podataka o poslovanju svih vrsta knjižnica* temelji se na projektu *Primjena hrvatskih ISO normi* (ISO 2789 i ISO 11620) koji je NSK pokrenula 2015. godine, a zasad je u eksperimentalnoj fazi. Skup je na početku pozdravila Frida Bišćan, savjetnica za školske knjižničare iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a radionicu je vodio voditelj Matične službe Ilija Pejić.

Online upitnik koji su knjižničari ispunjavali obuhvaća sljedeće skupine podataka: *Opći podaci o školi i knjižnici; Izvori, pristup, infrastruktura; Korištenje; Učinkovitost te Mo-*

gućnosti i razvoj. Na kraju sve unesene podatke računalo obrađuje i dostupni su u pregledniku *Pokazatelji uspješnosti.*

Usporedba rada svake školske knjižnice s drugima izvrsna je smjernica naših budućih djelovanja, odnosno naših uspješnih i manje uspješnih nastojanja, a to je i bio cilj ove online statistike koja se temelji na sustavu kvalitete, odnosno brojčanim pokazateljima našeg rada na temelju kojih se možemo predstaviti knjižničarskoj zajednici, ali i šire, posebice mjerodavnim tijelima, finansijerima i donositeljima odluka.

U drugom dijelu stručnog skupa predstavljeni su projekti *Ono si što čitaš* Rajne Gatalica, Zorke Renić i Sanje Cutvarić i *Knjižnični kutak* u područnim školama OŠ Nova Rača Ines Vidović te istraživanje Dejane Bedeković *Percepcija školske knjižnice i čitateljske navike kod učenika petih razreda u IV. OŠ Bjelovar 2015./2016. g.*

ŠKOLSKA KNJIŽNICA + DAROVITOST = DAROVITOST²

7. okrugli stol za školske knjižnice HKD-a, Krapina, 3. listopada 2016.

Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar; Mirjana Milinović, OŠ Rovišće

Sekcija za školske knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva, u suradnji s Društvom knjižničara Krapinsko-zagorske županije i Srednjom školom Krapina, organizirala je 7. okrugli stol za školske knjižnice pod nazivom *Školska knjižnica + darovitost = darovitost².* Skup je održan u Srednjoj školi Krapina 3. listopada 2016.

U plenarnom dijelu skupa govorile su eminentne stručnjakinje za područje darovitosti, prof. dr. sc. Vesna Vlahović-Štetić s temom *Daroviti učenici - kako poticati njihov razvoj* te Jasna Cvetković-Lay na temu *Uloga školskog knjižničara u proširivanju i obogaćivanju iskustava učenja darovitih učenika.* Slovenska iskustva u radu s darovitom djecom prenijela je Metka Kostanjevec. U svom predavanju *Odgjono-obrazovni rad s darovitim učenicima na Prvoj gimnaziji u Mariboru* prikazala je pozitivna iskustva u radu s darovitim učenicima te stvaranje zakonskih okvira, a 2007. objavljen je *Koncept otkrivanja i rada s nadarenim učenicima.* U cijeli proces rada s darovitim učenicima, izravno ili neizravno, cijelo vrijeme aktivno se uključuje i školska knjižnica. Krapinsko-zagorska županija započela je s nizom

aktivnosti vezanih uz darovite učenike. Psihologinja Vesna Tomorad predstavila je aktivnosti radne skupine Futura čiji je cilj osnivanje Županijskog centra za podršku darovitim učenicima. Na skupu su izneseni i primjeri dobre prakse školskih knjižničara u Hrvatskoj: Ruža Jozić predstavila je školski projekt *Upoznaj i predstavi Shakespearea*, Madlen Zubović govorila je o dramskom odgoju kao poticaju za čitanje u srednjoj strukovnoj školi, Denis Vincek govorio je kako se kroz fotografiranje može poučavati medijska pismenost i smanjiti cyberbullying u zajednici, a Danica Pelko predstavila je rad *Male Kajkaviane*, grupe nadarenih učenika koja se bavi stvaralaštvom na kajkavskom narječju i čuvanjem kajkavske jezične baštine.

Na kraju skupa povela se stručna rasprava nakon koje su doneseni zaključci koje predsjednica Sekcije šalje na adresu onih koji bi mogli imati utjecaja na donošenje zakonskih / podzakonskih akata. Te zaključke kao i ostale detaljnije informacije o ovome skupu možete pročitati u Novostima Hrvatskoga knjižničarskoga društva. (<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1287>)

ZAVIČAJNO NAKLADNIŠTVO

BJELOVARSKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI

Tina Gatalica, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Bjelovarsko nakladništvo u 2016. godini po broju objavljenih naslova ne odstupa od ranijih godina. No valja naglasiti da u Bjelovaru više ne postoje nakladnici u pravom smislu riječi, oni kojima bi objavljivanje publikacija bila glavna djelatnost. Istina, postoje male privatne tiskare koje rade po narudžbi, bez profilirane nakladničke djelatnosti. Nakladništvom se kao sporednom djelatnošću uglavnom bave udruge, društva, upravna tijela, znanstvene, obrazovne i kulturne institucije, sportski klubovi, pojedinci. Zato je puno različitih nakladnika, a malo publikacija. Zato je više efemerne, sitne građe koja prati događanja i programe pojedinih udruga, klubova i društava, a puno manje većih i kvalitetnijih izdavačkih poduhvata. Od ovoga i opet treba izdvojiti po kvaliteti, važnosti i znanstvenom pristupu udžbenike Visoke tehničke škole u Bjelovaru i izdanja Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad. Upravo je bjelovarski Zavod HAZU-a u suradnji s Narodnom knjižnicom „Petar Preradović“ 2016. objavio knjigu *Pregled bjelovarskog tiskarstva do 1940.* Knjiga je rezultat zajedničkog istraživanja knjižničarki Zorke Renić i Tine Gatalica, a svojim sadržajem, pristupom obradi građe i grafičkim oblikovanjem svrstava se u sam vrh sličnih publikacija u Hrvatskoj.

Kad su u pitanju časopisi, kontinuitet je uspio zadržati Bjelovarski učitelj zahvaljujući ponajprije trudu i zalažanju njegovog glavnog urednika dr. sc. Vladimira Strugara. Prvi broj *Bjelovarskog učitelja* objavljen je u svibnju 1992. i redovito je izlazio do 1999. Nakon četiri godine stanke od 2000. do 2003. opet redovito izlazi, a s trobrom 2015. časopis je navršio 20 godina izlaženja. U 2016. izlazi i trobroj za tu godinu, a uredništvo po prvi put dr. Strugar prepušta drugima.

Prve veljače 2016. svjetlo dana ugledao je prvi broj *Ribolovca*. Riječ je o novinama za sportske ribolovce koje izlaze jednom mjesečno. Glavni urednik je Siniša Slavinić, poznati hrvatski ribolovni znalac i publicist. Zahvaljujući *Ribolovcu*, Bjelovar se ponovo velikim slovima upisao na ribolovno-izdavačkoj karti, kako u zemlji tako i izvan nje.

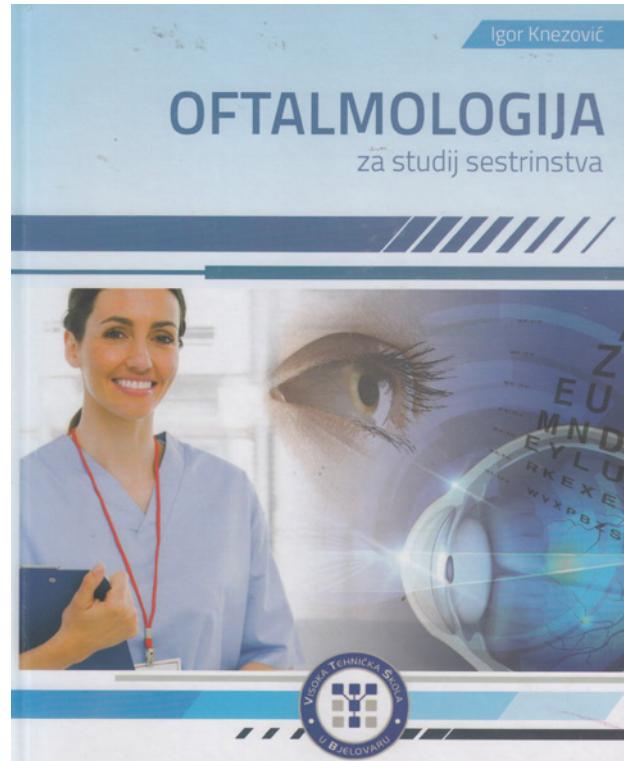
U prilogu koji slijedi građa je podijeljena prema vrsti na četiri skupine, a unutar njih raspoređena prema abecednom redoslijedu autora i naslova. Monografske publikacije popraćene su kratkim sažetkom. Sva građa dio je zavičajne zbirke *Bjelovariana*.

Monografske publikacije

BJELOVAR : projekti 2006. - 2016. / fotografije Štefan Brajković, Leon Hribljan. - Bjelovar : Grad Bjelovar, 2016. Knjižica daje pregled realiziranih projekata - investicija Grada Bjelovara u razdoblju 2006. - 2016. godine. Ova prigodna informativna publikacija objavljena je u povodu Dana Grada Bjelovara i Dana bjelovarskih branitelja. **DJEĆJI vrtić Bjelovar :** Naših 70 godina / [uredništvo Ksenija Drljanovačan ... et al.]. - Bjelovar : Dječji vrtić Bjelovar, 2016.

Dječji vrtić Bjelovar začetnik je predškolskog odgoja i obrazovanja u gradu Bjelovaru. Spomenica daje povijesni pregled razvoja vrtića od 1946. do 2016. godine te pregled kraćih programa koji se provode u ovom vrtiću. **FRANJEVIĆ, Anita :** Obitelj Ježurka. - Bjelovar : Vijeće ogranka Matice hrvatske Bjelovarsko-bilogorske županije, 2016.

Slikovnica o obitelji ježeva u kojoj tekst i ilustracije pot-

Oftalmologija za studij sestrinstva

pisuje Bjelovarčanka Anita Franjević.

IVANIĆ, Stjepan : Lice i naličje Domovinskog rata : razmišljanja zapovjednika 105. brigade HV-a. - Bjelovar : Udruga 105. brigade Hrvatske vojske, 2016.

Autor se u knjizi bavi problematikom Domovinskog rata na nešto drugačiji način od standardnih opisa ratnih operacija. Kao zapovjednik 105. bjelovarske brigade HV-a, nakon dvadeset godina od završetka rata ukazuje na brojne probleme i poteškoće oko stvaranja HV-a i njenog operativnog djelovanja. Također, pokazuje kako se to odražavalo na obične ljude, a u prvom redu na njega samoga. Urednik knjige je Ilija Pejić, a predgovor je napisao Petar Stipetić.

KNEZOVIĆ, Igor : Oftalmologija za studij sestrinstva. - Bjelovar : Visoka tehnička škola, 2016.

Ovaj udžbenik iz oftalmologije posebno je prilagođen medicinskim sestrama i njihovu radu u timu s liječnikom. U prva dva poglavlja autor daje kratki presjek anatomije oka i fiziologije vida. Od trećeg do šestog poglavlja opisuje ulogu medicinske sestre u svakodnevnom radu oftalmološkog tima. A od sedmog do sedamnaestog poglavlja daje osnove teorijskog znanja iz pojedinih dijelova oftalmologije.

MATIJEVIĆ Krvajica, Danijela : Otrov i lijek. - Bjelovar : Ogranak Matice hrvatske, 2016.

Prva knjiga pjesama Bjelovarčanke Danijele Matijević Krvajica. Urednik knjige Mladen Medar piše: "...iako većinom tmurne i depresivne, ove su pjesme zapravo ljubavne, ali - kao i njihova autorica - razapete između Erosa i Thanathosa, ljubavi i smrti." Knjigu su predgovorom i pogовором popratili pjesnici Ana Horvat i Mirko Jamnicki Dojmi.

MILIĆ, Ruža : Skriveni biser : solfeggio, III. sr. 2012./2013. - Bjelovar : Matica hrvatska, Ogranak, 2016.

Priprema učenika za natjecanje iz solfeggia zahtijeva od profesora veliku pripremu i puno dodatnih sati u radu s učenicima. Zbirka Skriveni biser nudi didaktičke primjere od kojih svaki profesor može odabrat nešto prema mogućnostima i trenutnoj spremnosti svojih učenika, a zbirka može poslužiti i kao dobra ideja za samostalno pisanje primjera. Također, može se koristiti i na redovnoj nastavi solfeggia u srednjoj glazbenoj školi kao nadopuna nastavnoj literaturi.

MILOVANOVIĆ, Branko : Magični likovi od A do Ž. - Bjelovar : Čvor ; Ljubljana : Najeto pero, 2016.

Ovo je dvanaesta knjiga poznatog enigmata Branka Milovanovića. Objavljena je u enigmatskoj biblioteci Čvor, a uredili su je Stjepan Horvat i Vladimir Milovanović.

PEMPER, Tugomir : Foto-lov u hrvatskim lovištima : vodič za lov fotoaparatom. - Gornje Plavnice : Družba bilogorski kovrtanj, 2016.

Tugomir Pemper do sada se već potvrdio kao autor priručnika o lovnu na divljač. Raznovrstan sadržaj njegove najnovije knjige ima promidžbeni i edukativni značaj. Korisna je za lovačku populaciju, ali je i izvor osnovnih informacija o prirodi i lovstvu za različite skupine građana. Posebnu vrijednost knjizi daju opisi i slike svih vrsta divljači koje žive u Hrvatskoj.

RENIĆ, Zorka ; GATALICA, Tina : Pregled bjelovarskog tiskarstva do 1940. : bibliografija. - Zagreb - Bjelovar : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru ; Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar, 2016.

Kad je bjelovarsko izdavaštvo u pitanju, ova knjiga je najvažniji izdavački poduhvat u 2016. godini. Njome su prvi bjelovarski tiskari i prve tiskane knjige, časopisi i novine izvučeni iz zaborava. Knjiga se sastoji iz tri dijela. U opsežnom Uvodu autorice prate razvoj bje-

lovarskega tiskarstva do 1940. predstavljajući pojedine tiskare i njihovu tiskarsku produkciju. Slijedi Bibliografija knjiga, novina i časopisa s detaljnim bibliografskim opisom iobiljem ilustracija. S pet različitih kazala i popisom literature završava se ova vrijedna i potrebna knjiga. Jedan od recenzentata knjige Dubravko Jelčić rezimira: "Ovaj tekst ima značajke i obilježja tematskog leksikona, jer se u njemu govori o svim tiskarama i njihovim vlasnicima pojedinačno i, napose, o svim nakladnicima, periodicima, knjigama i njihovim autorima. Studija je značajan doprinos poznavanju ne samo kulturne povijesti Bjelovara nego i hrvatske kulturne povijesti uopće."

SKRB o majci i djetetu - zrcalo društvene zrelosti / Maja Jakševac Mikša, Anita Galić, Josip Grgurić...[et al] ; [urednik Marija Čatipović]. - Bjelovar : Udruga za zdravo i sretno djetinjstvo, 2016.

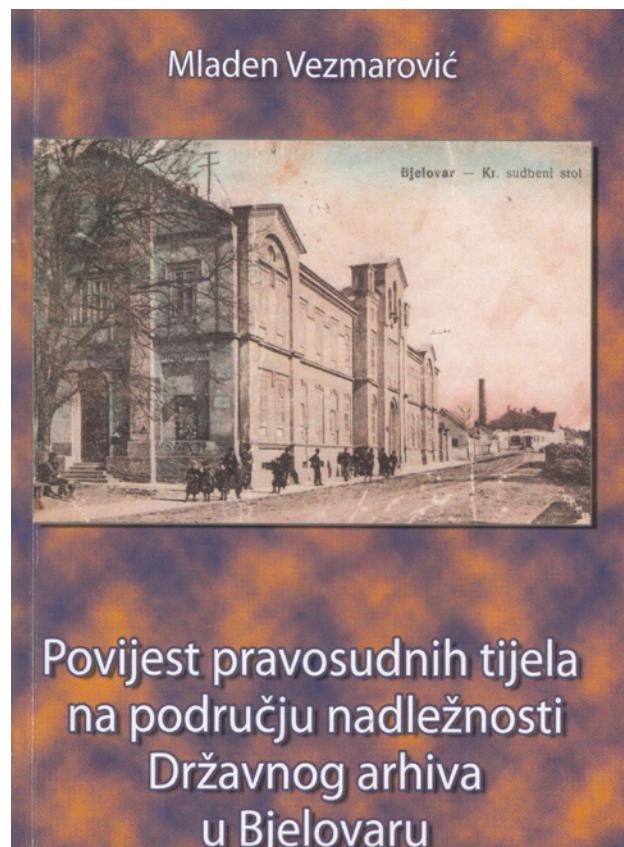
U knjizi je objavljeno osam stručnih radova na temu dojenja i programa podrške dojenju. Autori radova su poznati hrvatski i bjelovarski ljekarnici i liječnici, a nakladnik je Udruga za zdravo i sretno djetinjstvo iz Bjelovara.

TRGOVAC, Nada : Đurđice za večernicu : zbirka pripovjedaka. - Bjelovar : Vijeće ograna Matice hrvatske Bjelovarsko-bilogorske županije, 2016.

Zbirka pripovjedaka "Đurđice za večernicu" lirske je dokument o svakodnevnom životu, običajima, poslovima, alatima i duhu vremena moslavačkih i bilogorskih sela sredinom 20. stoljeća. Kroz lik djevojčice Dore autorica povezuje šesnaest pripovjedaka u cjelinu. Knjiga je namijenjena djeci, ali je korisna i učiteljima, etnologima i lingvistima.

VEZMAROVIĆ, Mladen : Povijest pravosudnih tijela na području nadležnosti Državnog arhiva u Bjelovaru. - Bjelovar : Državni arhiv u Bjelovaru, 2016.

Mladen Vezmarović, voditelj Odjela zaštite arhivskog i

Mladen Vezmarović

Povijest pravosudnih tijela
na području nadležnosti
Državnog arhiva
u Bjelovaru

Povijest pravosudnih tijela

registraturnog gradiva Državnog arhiva Bjelovar u radu daje povijesni pregled pravosudnih tijela od sredine 19. stoljeća do danas koja su djelovala i koja su u nadležnosti Državnoga arhiva u Bjelovaru. Obuhvaćeni su i vojni sudovi i vojna tužilaštva u proučavanom razdoblju, svi dostupni normativni akti o osnivanju, djelovanju, nadležnosti, promjenama i prestanku rada ovih tijela.

(Slika 2: Povijest pravosudnih tijela)

VRHOVSKI, Zoran ; PURKOVIĆ, Dalibor : Signali i sustavi : zbirkira riješenih zadataka. - 2. izmijenjeno izd. - Bjelovar : Visoka tehnička škola, 2016.

Samo četiri godine nakon prvoga izdanja tiskano je ovo 2. izmijenjeno izdanje. Zbirka je namijenjena ponajprije studentima Stručnog studija mehatronike na Visokoj tehničkoj školi u Bjelovaru, ali i studentima drugih veleučilišta i sveučilišta koja imaju kolegije o signalima i sustavima.

Godišnjaci

ATLETSKI klub Bjelovar : Godišnjak Atletskog kluba Bjelovar : za sezonu 2015. / [tekst i fotografije Zvonimir Iveković ; uredio Milan Divić]. - Bjelovar : Atletski klub Bjelovar, 2016.

EKONOMSKA i birotehnička škola (Bjelovar) : Školska godina 2014. / 2015. : ljetopis / [priredili Vojislav Kranželić, Andrea Petrić]. - Bjelovar : Ekonomска i birotehnička škola, 2016.

KOMERCIJALNA i trgovачka škola (Bjelovar) : Ljetopis 2015. / 2016. / [urednice Nataša Vibiral, Tatjana Kreštan]. - Bjelovar : Komercijalna i trgovачka škola Bjelovar, 2016.

PUČKI kalendar Bjelovarsko-bilogorske županije : 2016. / [urednik Stjepan Horvat ; fotografije Štefan Brajković... [et al.]. - Bjelovar : Čvor, 2016.

RADOVI Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru : sv. 9 / [urednik Vladimir Strugar]. - Zagreb – Bjelovar : HAZU, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, 2015.

Deveti svezak Radova tiskan je u ožujku 2016., a u njemu su objavljeni radovi sa znanstvenog skupa *Bjelovar i Bjelovarsko-bilogorska županija u znanstvenim istraživanjima*. Na skupu i u Radovima su prezentirani rezultati doktorskih disertacija obranjenih do 2000. godine koji u empirijskom istraživanju obuhvaćaju društvene i prirodne događaje i procese s područja Bjelovara i BBŽ-a. Isto izdanje u drugom mediju: <http://hrcak.srce.hr/zavod-bjelovar>

Katalozi

Arheološka istraživanja Bjelovarsko-bilogorske županije i okolnih krajeva 1996. - 2016. : Gradske muzeje Bjelovar 3. - 7. 10. 2016. / [urednik kataloga i autor teksta Goran Jakovljević]. - Bjelovar : Gradske muzeje Bjelovar ; Zagreb : Arheološki muzej Zagreb, 2016.

FABIJANIĆ, Damir : Krug u kvadratu : slike Japana : Gradske muzeje Bjelovar, Galerija Nasta Rojc od 29. siječnja do 20. veljače 2016. ; [urednik kataloga Emilia Balašan]. - Bjelovar : Gradske muzeje Bjelovar, 2016.

FEREK Petrić, Katarina : Umijeće ljubavi : Gradske muzeje Bjelovar, Mala galerija, studeni - prosinac 2016. - Bjelovar : Gradske muzeje Bjelovar, 2016.

GATALICA, Tina ; RENIĆ, Zorka : Blago prvih bjelovarskih tiskara : edukativna izložba o bjelovarskom tiskarstvu do 1940. : Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar, rujan-listopad 2016. - Bjelovar : Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar, 2016.

GRUPA Contra : Muzej grada Koprivnice, Galerija Koprivnica 11. prosinca 2015. do 9. siječnja 2016. : Gradske muzeje Bjelovar, Galerija Nasta Rojc 13. do 27. siječnja 2016... / [urednik Žorž Draušnik]. - Koprivnica : Muzej grada Koprivnice ; Bjelovar : Gradske muzeje Bjelovar [et al.], 2016.

JANČI, Brankica: Od perlice do perlice : Gradske muzeje Bjelovar, 23. 10 - 12. 11. 2016. - Bjelovar : Tradicijski kulturni centar Bjelovar, 2016.

LIK '16 : županijsko natjecanje : izložba učenika osnovnih škola Bjelovarsko-bilogorske županije : Gradske muzeje Bjelovar, Galerija Koridor, 26. 2. - 3. 3. 2016. / [tekst Mirko Lekić]. - Bjelovar : Bjelovarsko-bilogorska županija ; Ivanska : Osnovna škola Ivanska, 2016.

LJEPOTA majčinstva / [uvodna riječ Marija Čatipović ; fotografije Leon Hribljan]. - Bjelovar : Udruga za zdravo i sretno djetinjstvo ; Radio Terezija, 2016.

Udruga za zdravo i sretno djetinjstvo iz Bjelovara inicijator je mnogih programa i projekata u cilju afirmacije dojenja. Ova udruga je u suradnji s Radio Terezijom organizirala u listopadu 2016. modnu reviju pod nazivom Ljepota majčinstva. U ovom katalogu su fotografije majki i njihove djece, sudionika revije.

NE/IZLIJEĆENI sveci : Gradske muzeje Bjelovar, Galerija Nasta Rojc, 8. 12. 2016. - 17. 1. 2017. / [tekst Ana Drveni ; urednica kataloga Ana Drveni]. - Bjelovar : Gradske muzeje Bjelovar, 2016.

Od utvrde do Grada : 260 godina Bjelovara : Gradske muzeje Bjelovar, od 18. svibnja do 21. kolovoza 2016. / [tekst Goran Jakovljević... et al. ; fotografija Zoran Tokić]. - Bjelovar : Gradske muzeje Bjelovar, 2016.

PRORAČUN Grada Bjelovara za 2016. godinu : vodič za građane. - Bjelovar : Grad Bjelovar, 2016.

ŠAČICA svijeta : predmeti iz Australije i Papua Nove Gvineje u poklon zbirci "Tibor Sekelj" Gradske muzeje Senta : Gradske muzeje Bjelovar, 23. listopada - 12. studenoga 2016. / [tekst Attila Pejin ; urednik kataloga Tomislav Matić]. - Bjelovar : Gradske muzeje Bjelovar, 2016.

ŠUMA okom šumara : 12. bjelovarski salon fotografije s međunarodnim sudjelovanjem : Gradske muzeje Bjelovar, 26. kolovoza - 11. rujna 2016. / [urednik Željko Gubijan]. - Bjelovar : Hrvatsko šumarsko društvo, Ogranak Bjelovar, 2016.

VEDRINA japanskog kilta : Gradske muzeje Bjelovar, 29. 1. 2016. - 20. 2. 2016. - Bjelovar : Gradske muzeje Bjelovar, 2016.

Časopisi, novine, listovi

BJELOVARAC / [glavna urednica Slavica Trgovac Martan]. - God 71, br. 3403 (2016) - br. 3450 (2016). - Bjelovar : Extra, 2016.

BJELOVARAC novi / [urednici Ivanka Štedul, Igor Kokoruš]. - Br. 17 (2016) - br. 61(2016). - Bjelovar : Bjelovarac novi, 2016.

BJELOVARSKI list : [županijski tjednik] / [glavna urednica Alica Pintarić]. - God. 8, br. 377 (2016) - br. 424 (2016). - Bjelovar : Bjelovarski list, 2016.

Isto izdanje u drugom mediju: www.bjelovarskilist.hr
BJELOVARSKI učitelj : časopis za odgoj i obrazovanje / glavni i odgovorni urednik Vladimir Strugar]. - God. 20, br. 1-3 (2015.). - Bjelovar : Ogranak Hrvatskoga pedagoško-knjjiževnog zabora, 2016.

BJELOVARSKI učitelj : časopis za odgoj i obrazovanje / [glavne i odgovorne urednice Zdenka Brebrić, Nataša Ljubić Klemše]. - God. 21, br. 1-3 (2016). - Bjelovar : Ogranak Hrvatskoga pedagoško-knjjiževnog zabora, 2016.
GOSPODARSKI Info Posrednik / [uredništvo Miljenko

Juratovac, Ivana Karadža]. – Br. 1 (2016) – br. 4 (2016). – Bjelovar : Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Bjelovar, 2016.

Gospodarski info posrednik sadrži informacije o ponudi i potražnji roba, usluga i otpada s domaćeg i inozemnog tržišta, održavanju sajmova, natječajima i slično.

MREŽA : gospodarska kretanja / [urednica Martina Posavac]. – God. 21, br. 1 (2016). - Bjelovar : Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Bjelovar, 2016.

Mreža je gospodarski bilten u kojem se iskazuje stanje i analizira kretanje u gospodarstvu, poslovanje tvrtki i njihov bonitet, te vanjskotrgovinska razmjena. Izlazi jednom godišnje.

PUNI mjesec : besplatne informativno-promidžbene novine / [urednik Zdravko Cico Mraz]. – Br. 14 (2016) – br. 19 (2016). – Bjelovar : ST Line, 2016.

RIBOLOVAC / [glavni urednik Siniša Slavinić]. – God.1, br. 1 (2016) – God. 1, br. 11 (2016). – Bjelovar : Bjelovarski list, 2016.

SVEZAK : časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja / [glavna urednica Vinka Jelić-Balta]. – God. 18, br.18 (2016). – Bjelovar : Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, 2016. Isto izdanje u drugom mediju: <http://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/novi-broj-sveska/>

KOPRIVNIČKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI

Josipa Strmečki, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Pored nakladnika, knjižničari su svakako najjupućeniji u današnje stanje na tržištu knjiga i izdavaštva. Prateći iz godine u godinu lokalno nakladništvo, zapažamo trendove većeg ili manjeg pada i(ili) stagnacije. Iako se u prosjeku tiska sličan broj publikacija, kad su u pitanju pojedini nakladnici i autori osjete se posljedice recesije. Svjedoci smo (sve) rjeđeg izlaženja nekih časopisa, njihovog gašenja, pada broja tiskanih djela, višegodišnje „suše“... Uzroci su nam dobro znani, a situacija na lokalnoj razini odražava stanje na nacionalnoj. Ipak, i u ovim kriznim vremenima tiskaju se zanimljiva i kvalitetna djela, a zastupljene su gotovo sve vrste – od stručnih, publicističkih i književnih u izdanju poznatih nakladničkih kuća, udruga, vjerskih zajednica, samih autora, škola, jedinica lokalne uprave...

Književna djela u izdanju Šarenog dućana

Šareni dućan je u 2016. objavio sljedeće naslove: Cvijeće zla Charlesa Baudelairea, Barun Münchhausen Gottfrieda Augusta Bürgera, Ljubav u Međimurju: priče iz Hrvatske i okolice Jaroslava Hašeka, Jedna žena u Berlinu: dnevnički zapisi od 20. travnja do 22. lipnja 1945. Marte Hillers, Četiri čovjeka u čamcu: (a o psu da se i ne govori) Jeromea, K. Jeromea, Pjesme za ručak Franka O'Hare i Broj 44, tajanstvemi stranac Marka Twainea.

Književna djela ostalih nakladnika

Koprivnički nakladnici u 2016. objavili su i nekoliko zbirk poezije. Gekoma – Udruga generacije koprivničkih maturanata objavila je pjesme Jagode Magdalene Glorije Zavodenje Zeusa, Ogranak Matice Hrvatske zbirku Cvetek na mrazu Marije Hegedušić. U vlastitoj nakladi Ana Jakopanec objavljuje zbirku Procvali križ. Miško Vrhovec zbirku Utopljen u beskonačnosti objavljuje u Bogadigrifici. A KUD „Podravka“ nakladnik je zbirke zavičajnih pjesnika pod nazivom Zavičajna zippka. Vesna Hadelan napisala je i u vlastitoj nakladi objavila ljubavno-povijesni roman Odškrinjena duša davne Rasinje.

Knjige za djecu

I ove godine tiskano je nekoliko slikovnica u izdanju koprivničke Bogadigrafike. Dvije slikovnice kistom i perom potpisuje Branimir Dolenc. To su Koprivko i do-

Odškrinjena duša

ODŠKRINJENA DUŠA DAVNE RASINJE

VESNA HADELAN

bri duhovi Cresa i Koprivko i legenda o Hajdima. Tekst za slikovnicu Pčelice priateljice napisala je Dubravka Volenec, a ilustrator je ponovo Branimir Dolenc. Slikovnicu Mali jež i zeko napisao je i u vlastitoj nakladi objavio koprivnički radijski voditelj Boris Kralj. Knjiga za djecu Bilogorske zgode sadrži dvije priče autora Darika Pere Pernjaka i Josipa Petrlića Pjera, a nakladnik je Naklada Vošicki.

Religijska i duhovna literatura

Po broju objavljenih naslova u 2016. na vrhu se našao Figulus, izdavač vjerske literature s 14 tiskanih naslova. Riječ je o knjigama koje obrađuju ne samo vjerske već i duhovne i životne teme pa mogu biti zanimljive ši-

Prekodravke

rem čitateljstvu. To su: Put do istine, Vruće teme Steevea Chapmana, Majke i sinovi Emersona Eggerichsa, Grešnicima ulaz dopušten Marka Kornelija Glogovića, ponovljena izdanja Kako povjerovati i Sila odozgor Josipa Lončara, Odlasci, Zvijer i prorok, Dom u Bogu, Zašto Bog dopušta patnju Augustyna Pelanowskog, Dječak duh Martina Pistoriusa, Otpusti svoju prošlost Johna Lorena Sandforda te dva izdanja knjige U Tvojoj prisutnosti Sarah Young. Ustanova Kristofori objavila je ove godine dvije knjige Eleanor Watkins namijenjene tinejdžerskoj populaciji: Svaka cura ima svoju priču 2: drugačija i Svaka cura ima svoju priču 3: Božić je blizu! Također tiskaju i časopis Book za mlade te audio i videozapise kršćanske tematike. Iz istog, vjerskog područja, dolazi i knjiga znakovitog naslova Sedmi dan Leonarda Markaća i suradnika, kao sedma knjiga u izdanju koprivničke župe Močile.

Stručne knjige

Pedagoški djelatnici koprivničkih osnovnih škola Vesna Auer Gregor, Jadranka Bosanac, Narcisa Jembrek, Ksenija Krušelj, Dijana Lukačić, Radmila Popović, Franika Ružić i Lana Zlojutro pripremili su i uredili knjigu Odrastanje u jednakosti, Koprivnica: edukativno-iskustveni priručnik kao podrška i pomoć u radu pomoćnicima u nastavi. Priručnik je izšao u nakladničkoj Grada Koprivnice. Za potrebe koprivničkih studenata Sveučilište Sjever tiskalo je knjigu Odnosi s javnostima i društveno odgovorno poslovanje, Majde Tafra-Vlahović. Sveučilište je objavilo i sažetke s Međunarodnog znanstvenog skupa u povodu 80. rođendana akademika Milivoja Solara, pod nazivom Jezik književnosti, znanosti i medija. Skup je održan u Koprivnici od 21. do 22. listopada 2016. Sažetke izlaganja sa znanstveno-stručnog skupa Socijalno inkluzivne knjižnične usluge, koji se održao u koprivničkoj knjižnici 18. 11. 2016. godine, objavila je Gradska knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica.

Pored uobičajenih kataloga izložbi, Muzej grada Koprivnice objavio je i zbornik sa znanstveno-stručnog simpozija Ivan Generalić - djelo, život, vrijeme, Podravski zbornik 2016. i likovnu monografiju Ivan Andrašić za koju je tekst napisala Božica Jelušić. Prekodravke : žene u kulturnom životu Prekodravlja = a nôk kulturális élete Prekodravljeben Žuže Zabjan i Zvonimira Ištvana objavila je Općina Gola.

Memoarska literatura

Udruga hrvatskih branitelja Domovinskog rata '91 objavila je Ratni dnevnik Marka Miljanića, zapovjednika samostalnog bataljuna Škabrnja i monografiju posvećenu prerano preminulom predsjedniku Hrvatske seljačke stranke Josipu Friščiću. O vremenima kada je skoro svako podravsko mjesto imalo radio stanicu koprivnički Mali princ tiskao je monografiju Dobar stari radio: radio stanice Podravine i Prigorja. U nakladi Malog princa tiskana je i autobiografska knjiga Moje vrijeme Dinka Vrgoča. Knjiga Ivan Picer: u znaku uspomena autora Mladena Pavkovića izašla je u nakladi Ogranka Matice hrvatske Koprivnica, a sadrži razgovore, prisjećanja i uspomene pjesnika Ivana Picera. Općina Molve nakladnik je knjige Dragutina Kokše Veliki čovek z Maloga sela: sjećanja i razgovori s dr. sc. Ivanom Ivančanom. Četvrtu knjigu o koprivničkoj gimnaziji, gimnazijalcima, njenim profesorima, duhu vremena i događajima koji su je pratili u njezinoj stogodišnjoj povijesti pod nazivom Maturanti staroga kova IV objavila je Gekoma.

Ostalo

Općina Novigrad Podravski nakladnik je brošure dostupne i na mrežnim stranicama Novigrad Podravski: nekad i sada..., a Društvo žena Novigrad Podravski izdalo je brošuru Novigradske slastice od meda. Drugu knjigu fotografija (ovaj put sportskih), Vratar u zaleđu/golman u ofsajdu poznatog koprivničkog novinara i fotoreportera Ivana Čičina-Mašanskera s tekstrom Marijana Špoljara, tiskala je nakladnička kuća Pastoral.

VIROVITIČKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI

Nela Krznarić, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Virovitičko nakladništvo u 2016. godini bilježi porast u odnosu na 2015. godinu. Kao nakladnici pojavljuju se: Češka beseda, Državni arhiv, Učenički dom, Studijski institut za novinarstvo, kulturu i obrazovanje, Mikešland i sami autori. Po broju objavljenih naslova prednjači Gimnazija Petra Preradovića s 24 naslova. Knjižnica je objavila u svibnju drugo, dopunjeno izdanje monografije Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici u slici i riječi : 2008. - 2016., a monografiju je dopunila i uredila Višnja Romaj. U 2016. godini, u Knjižnici je održano dvanaest promocija knjiga virovitičkih autora s ciljem predstavljanja zavičajnog nakladništva i zavičajne baštine. U kolovozu je predstavljen igrokaz, a u studenom kreativna radionica prema predlošku slikovnice Miko i Virka u šetnji našim gradom koju je 2015. napisala Mirjana Kotromanović, voditeljica Dječjeg odjela., a ilustrirala Ivana Molnar, voditeljica

Igraonice. Slijedi popis noviteta virovitičkog nakladništva u 2016. godini prema abecednom redu autora ili naslova.

BIOLOGIJA s kemijom u životnim procesima : kurikulum fakultativnog predmeta : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Dinka Prenković ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

BIOLOGIJA s kemijom u životnim procesima : priručnik za nastavnike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Dinka Prenković ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

BIOLOGIJA s kemijom u životnim procesima : priručnik za učenike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Dinka Prenković ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

BIOLOŠKI sustavi i matematika : kurikulum fakultativnog predmeta : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / [Azra Razlog ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

BIOLOŠKI sustavi i matematika : priručnik za nastavnike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / [Azra Razlog ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

BIOLOŠKI sustavi i matematika : priručnik za učenike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / [Azra Razlog ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

BRIJAČAK, Stjepan: Priručnik u pčelarstvu. - Voćin : vlast. nakl., 2015.

BRLAS, Stjepan: [Sedamdeset] 70 godina učeničkog doma u Virovici. - Virovitica : Učenički dom, 2016.

BUNJEVAC, Dražen; Vidak, Natalija; Bešić, Oliver: Ul'cama i mostovima sjećanja, trgovima zavičaja. - Virovitica : Mikešland, 2016.

FIZIKALNA kemija : kurikulum fakultativnog predmeta : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Ivana Salajić ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

FIZIKALNA kemija : priručnik za nastavnike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Ivana Salajić ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

FIZIKALNA kemija : priručnik za učenike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Ivana Salajić ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

FIZIKALNI eksperimenti : kurikulum fakultativnog predmeta : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / [Slobodanka Polašek ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

FIZIKALNI eksperimenti : priručnik za nastavnike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / [Slobodanka Polašek ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

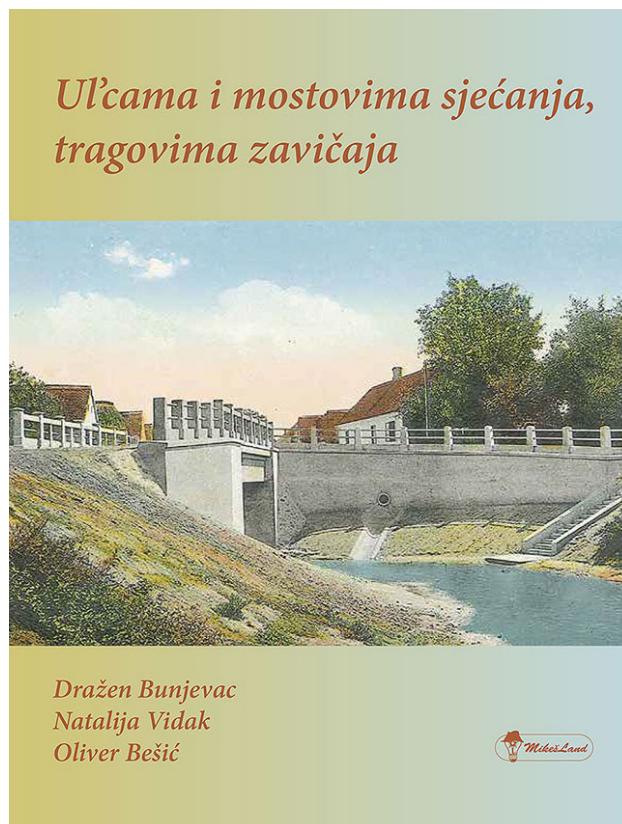
FIZIKALNI eksperimenti : priručnik za učenike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / [Slobodanka Polašek ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

FUNKCIJE u prirodoslovju : kurikulum fakultativnog predmeta / [Kata Vidaković ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

FUNKCIJE u prirodoslovju : priručnik za nastavnike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / [Kata Vidaković ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

FUNKCIJE u prirodoslovju : priručnik za učenike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / [Kata Vidaković ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

GEOGRAFIJA rizika i klimatske promjene : kurikulum

Ul'cama, mostovima...

fakultativnog predmeta : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Matija Gosler ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

GEOGRAFIJA rizika i klimatske promjene : priručnik za nastavnike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Matija Gosler ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

GEOGRAFIJA rizika i klimatske promjene : priručnik za učenike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Matija Gosler ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

GRADSKA knjižnica i čitaonica u Virovici u slici i riječi : 2008. - 2016. / [fotografije Rudi Vandija ... [et al.]; prijevod na engleski Maja Resner ; urednica Višnja Romajl]. - 2. dopunjeno izd. - Virovitica : Gradska knjižnica i čitaonica u Virovici, 2016.

HEROUT, Vjenceslav: Jan Nepomuk Vlašimsky. - Virovitica : Češka beseda, 2016.

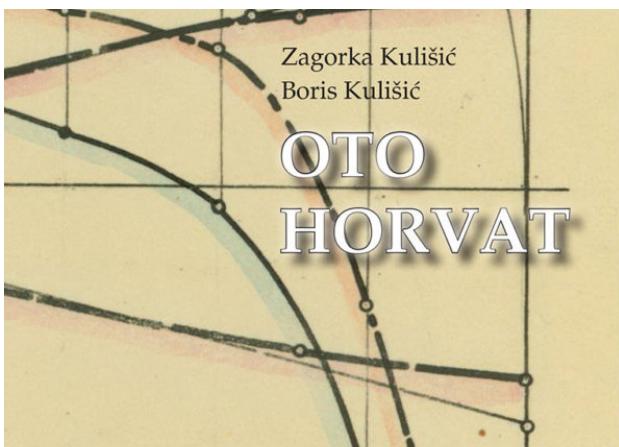
INFORMATIKA u multimediji i dizajnu : kurikulum fakultativnog predmeta : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Mateja Uzelac ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

INFORMATIKA u multimediji i dizajnu : priručnik za učenike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Mateja Uzelac ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

INFORMATIKA u multimediji i dizajnu : priručnik za nastavnike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Mateja Uzelac ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

KULIŠIĆ, Zagorka; Kuljišić, Boris: Oto Horvat. - Virovitica : Državni arhiv : Društvo inženjera i tehničara strojarske struke "Oto Horvat", 2016.

LINEARNA funkcija i vektori u eksperimentima : kurikulum fakultativnog predmeta : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Mirjana Steiner ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

Oto Horvat

LINEARNA funkcija i vektori u eksperimentima : priručnik za nastavnike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Mirjana Steiner ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

LINEARNA funkcija i vektori u eksperimentima : priručnik za učenike : projekt Zajedno kroz prirodoslovje / Mirjana Steiner ... [et al.]. - Virovitica : Gimnazija Petra Preradovića, 2016.

MATOVINA Biondić, Vera: Mirisi zavičaja. - Virovitica : vlast. nakl., 2016.

PEJIĆ, Mato: Mojih 25 godina Oktoberfesta. - Virovitica : Studijski institut za novinarstvo, kulturu i obrazovanje (SINKO), 2016.

STANIĆ, Marta: D.I.Z. - Djeca iznad zakona : ponovno na okupu. - Virovitica : Vedran Stanić, 2016.

TERNJEJ, Zvonko: Priroda kao nadahnuće za učenička biološka istraživanja. - Virovitica: vlast. nakl., 2016.

KRIŽEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI

Marjana Janeš-Žulj, Gradska knjižnica "Franjo Marković" Križevci

U članku predstavljam građu - novitete Zavičajne zbirke „Crisiensia“ (prema abecednom popisu autora ili naslova), objavljenu na području Grada Križevaca i okolnih općina: Sv. Ivan Žabno, Sv. Petar Orehovec, Gornja Rijeka i Kalnik, koju smo darovima, kupnjom ili otkupom nabavili za potrebe knjižnice. Ovaj popis ne sadrži novitete zavičajne zbirke objavljene izvan teritorija zavičaja.

Knjige

Balić, Davor: Etički nauk Marka Marulića. - Zagreb (Križevci) : HAZU- Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Koprivničko-križevačke županije, 2016. U monografiji su prikazana i analizirana Marulićeva promišljanja njegovog cjelokupnog opusa s posebnim naglaskom na filozofsku, posebice etičku problematiku.

Balog, Zdenko; Žulj, Nikola: Križevci : vjekovi slobodnoga kraljevskog grada : grad i spomenici. - Križevci : Veda, 2016.

Ovo je priča o gradu od njegovog nastanka, od vjekova u kojima se legenda ravnopravno isprepliće s poviješću, preko sjajnih stoljeća kada djeluje kao sjedište najveće županije, saborski grad i bansko sjedište, do povlastica koje omogućuju i potiču njegov razvitak. Monografija sažima kulturni inventar grada kroz atraktivne fotografije i znanstveno-popularan, ali i dovoljno stručan, zanimljiv i više slojan tekst. U knjizi su, riječju i slikom, obrađeni i prikazani brojni spomenici kulture i umjetnosti: sakralna arhitektura i sakralna umjetnost, profana arhitektura te parkovna i pejzažna arhitektura Križevaca.

Dadaček, Nada: Osnove bilinogojstva. - Križevci : Visoko gospodarsko učilište, 2016.

Osim studentima, ova publikacija je namijenjen i stručnjacima te znanstvenim djelatnicima kojima je bilinogostvo područje interesa i rada.

Ježovita-Levak, Milica: Križevci ostaju, sve drugo će proći. - Križevci : vlast. nakl., 2016.

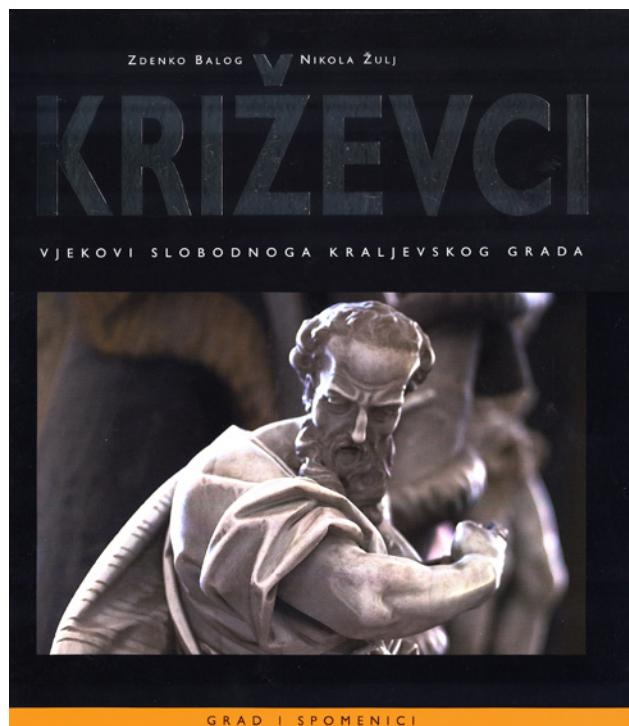
Koščak, Andelko: Križevci - duhovna baština. - Križevci : Župa sv. Ane Križevci, 2016.

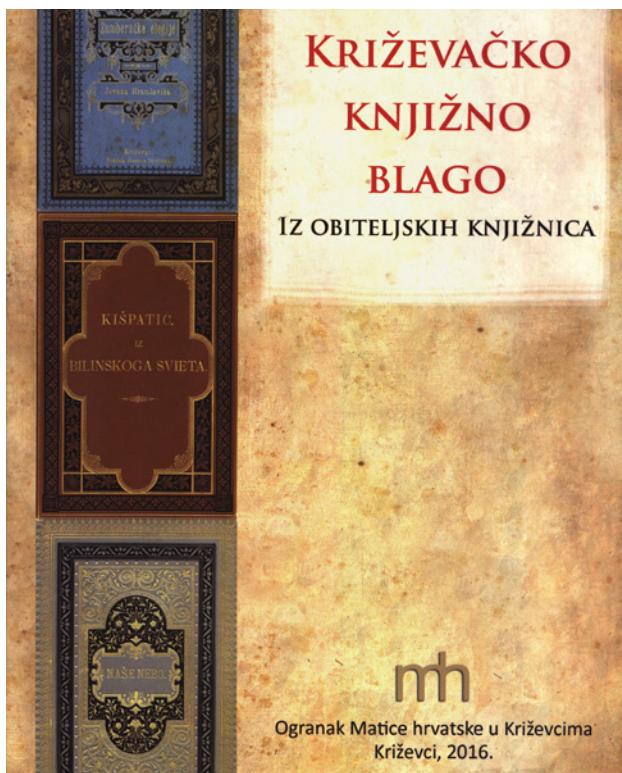
Knjiga sadrži prikaz sakralnih objekata križevačkih župa i života sv. Marka Križevčanina te popis križevačkih župnika.

Pintić, Vinko; Marenčić, Dejan; Pintić Puke, Nataša: Hranidba domaćih životinja : opća hranidba, krmiva i krmne smjese. - Križevci : Visoko gospodarsko učilište u Križevcima, 2016.

Vatra dominikanske riječi / 5. susret hrvatskoga dječjega duhovnoga stvaralaštva "Stjepan Kranjčić" ; urednica Sonja Tomić. - Križevci : Osnovna škola Ljudevita Modeca Križevci, 2016.

William Shakespeare i Matica hrvatska : prijevodi djela Williama Shakespearea u izdanjima Matice hrvatske / priredili Vesna Zednik i Josip Brleković; [glavna ured-

Križevci : vjekovi slobodnoga kraljevskog grada

Križevačko knjižno blago

nica Renata Husinec]. - Križevci: Ogranak Matice hrvatske, 2016.

Knjiga daje popis i kratak opis svih prevedenih djela svjetskog klasika u izdanju Matice hrvatske.

Periodična izdanja (godišnjaci, časopisi, novine)

Cris: časopis Povijesnog društva Križevci = CRIS, Journal of the Historical Society of Križevci / [glavna i odgovorna urednica Tatjana Tkalcec]. - God. 16. - Križevci : Povijesno društvo Križevci, 2016.

Izvor : list učenika OŠ Ljudevita Modeca. - Križevci : OŠ Ljudevita Modeca, 2016.

Elektroničko izdanje: <http://www.izvor-osmodec.hr/>
Žumberački krijes : 2016. : [kalendar] / [glavni urednik Milan Vranešić]. - Križevci : Žumberački vikarijat križevačke biskupije, 2016.

Katalozi, brošure

Deset godina (2006. - 2016.) Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Križevci. - Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Križevci, 2016.

Dvadeset pet godina rada : 1990. - 2015. / tekst napisale Martina Benjak, Tamara Premuš i Renata Vivek Božić. - Križevci : Udruga osoba s intelektualnim teškoćama i njihovih obitelji, 2016.

Dr. Fran Srećko Gundrum Oriovčanin (Oriovac, 9. X. 1856. - Križevci 24. 07. 1919.) u povodu 160. godina rođenja : [katalog izložbe]. - Križevci: Likovna galerija Gradskoga muzeja Križevci, 2016.

Julije Csikos Sessia : u sjeni velikog oca : [katalog izložbe] / predgovor Zoran Homen. - Križevci : Gradska muzej, 2016.

Križevačko knjižno blago : iz obiteljskih knjižnica : [katalog izložbe] / [autori tekstova Stjepan Sučić, Martina Valec Rebić, Danijela Zagorec]. - Križevci : Matica hrvatska, Ogranak, 2016.

Križevci okom kamere : [katalog izložbe] / predgovor Lana Okroša Rožić. - Križevci : Gradska muzej, 2016.

Lupinizam Stephana Lupina : [katalog izložbe] / predgovor Zdenko Balog. - Križevci : Gradska muzej, 2016.

Priče, legende i bajke Križevaca i Kalničkog prigorja : zbornik dječjih radova / [uredila Martina Majdak]. - Križevci : Gradska knjižnica "Franjo Marković" Križevci, 2016.

The Executive = Izvršitelj / Elinor J. Boult ; hrvatski prijevod Josip Martinčić. - Križevci : Point, 2016.

ĐURĐEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2016. GODINI

Martina Makar, Gradska knjižnica Đurđevac

Đurđevačko nakladništvo u 2016. godini bilježi nekoliko zanimljivih publikacija. Nakladnici su: Ogranak Matice hrvatske u Đurđevcu, Dokumenta Esperanto-Centro, Udruga Sv. Juraj, Gradska knjižnica Đurđevac, Udruga građana Stih iz Kalinovca te sami autori. CIK, Nikola: Ekohistorija Đurđevca i Virja u drugoj polovini 18. stoljeća. - Samobor : Meridijani ; Đurđevac : Ogranak Matice hrvatske u Đurđevcu ; Zagreb : Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju, 2016.

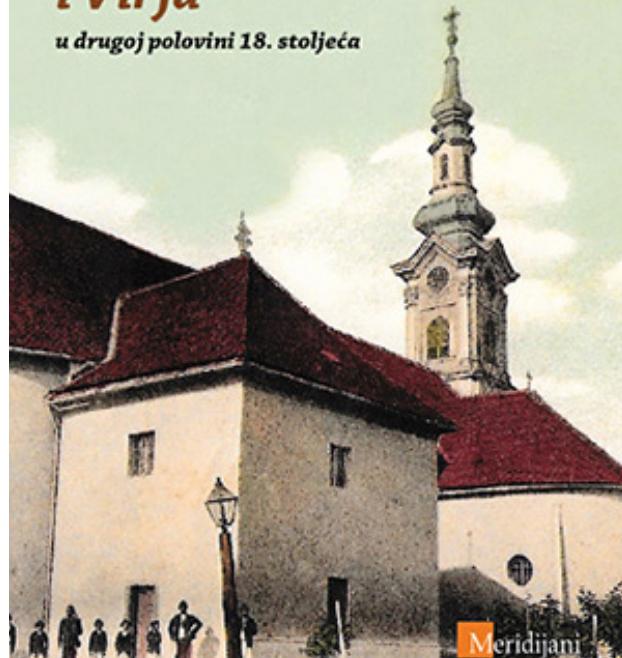
Autor Nikola Cik promišlja i istražuje međuodnos ljudi i okoline na primjeru Đurđevca i Virja u drugoj polovici 18. stoljeća.

JEŽOVITA-Levak, Milica: Miniature = Miniaturoj. - Đurđevac : Dokumenta Esperanto-Centro, 2016. Dvojezična (hrvatsko-esperantska) zbirka poezije. Križevčanka Milica Ježovita-Levak pjesme je napisala

Nikola Cik

Ekohistorija Đurđevca i Virja

u drugoj polovini 18. stoljeća

Meridijani

Ekohistorija Đurđevca i Virja

la na hrvatskom jeziku, a na esperanto ih je preveo esperantist Josip Pleadin.

KOŽARIĆ, Željko: Rime podravskog trubadura : [zbirka poezije]. - Đurđevac : Udruga Sv. Juraj : Gradska knjižnica Đurđevac, 2016.

KRALJ, Marijana : Zrnce života : zbirka kratkih priča. - Ferdinandovac : vlast. nakl., 2016.

Zbirka kratkih priča, satkana od promišljanja svakodnevice, svega onoga što čini život i neke osnovne ljudske vrijednosti. Namijenjena je i djeci i odraslima.

LOVRAK, Tomislav : Memoari i sjećanja : malonogometna ekipa "Peronospora Sirova Katalena". - Đurđevac : vlast.nakl., 2016.

Djelo predstavlja zapise iz autorova života.

MIHOLEK, Vladimir : Lumera vajs : [zbirka poezije]. - Kalinovac : Udruga građana Stih, 2016.

SEKELJ, Tibor : La papua taglibro. - Đurđevac : Dokumenta Esperanto-Centro, 2016.

Riječ je o knjizi Tibora Sekelja Papuanski dnevnik koju je na esperanto preveo Josip Pleadin.

NAKLADNIŠTVO ČEŠKE NACIONALNE MANJINE U 2016.GODINI

Fanika Stehna, Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar – Središnja knjižnica za češku manjinu u RH

Nakladništvo češke nacionalne manjine u 2016. godini bilježi tek nekoliko novih naslova, a Novinsko-izdavačka kuća Jednota iz Daruvara jedina u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji objavljuje građu na češkom jeziku. Po kvaliteti, važnosti i znanstvenom pristupu treba izdvajati drugi svezak biografskog leksikona poznatih Čeha iz redova češke nacionalne manjine, autora Josefa i Alena Matušeka. Ne manje važna je i knjiga Jednota, koja pruža povijesni pregled izdavačke djelatnosti na češkom jeziku od 19. stoljeća pa sve do 2015. godine.

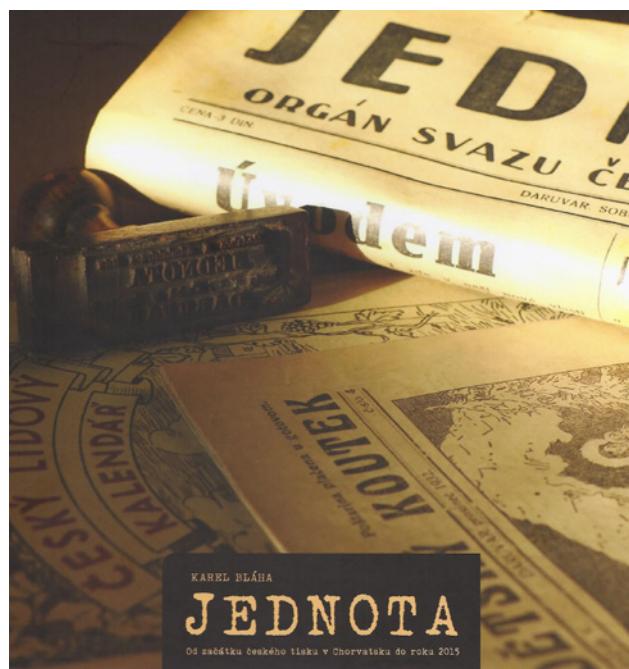
Periodička izdanja zadržala su kontinuitet izlaženja. To je godišnjak Český lidový kalendář, zbornik Přehled, tjednik Jednota i časopis za djecu - mjesečník Dětský koutek. Naklada ovih periodičkih izdanja ostala je nepromijenjena. Tjednik Jednota ima 50 brojeva godišnje, a mjesečník Dětský koutek 10 brojeva godišnje i prati školsku godinu.

Sva građa na češkom jeziku nalazi se u fondu Središnje knjižnice za češku nacionalnu manjinu.

MATUŠEK, Josef ; Matušek, Alen: České stopy v Chorvatsku : biografický slovník významných osob původem z českých zemí a příslušníků české menšiny N–Ž. - Daruvar : Jednota, 2016. Ovo je drugi svezak biografskog leksikona pod nazivom Češki tragovi u Hrvatskoj. U njemu se nalaze životopisi svih osoba koje su ostavile trag u povijesti češke manjine u Hrvatskoj, bez obzira na njihovu vjersku, ideološku ili neku drugu pripadnost. Autor Josef Matušek, istaknuti manjinski djelatnik, istraživač, veliki poznavatelj češke manjinske historiografije, cijeli je svoj život radio za češku nacionalnu manjinu. Leksikon je plod dugogodišnjeg istraživanja i u njemu je uspio objediniti najrazličitije osobe uključene u život češke manjine. Tako su pokrivena sva područja ljudskog znanja, a ne samo kulturni razvoj. Leksikon je podijeljen u tri tematske cjeline. Najopširnija je cjelina poznatih pripadnika češke manjine koji su bili raspršeni u svim državama bivše Jugoslavije, a njihov je doprinos u manjinskom životu velik. Upravo u našem zavičaju živjela je većina pripadnika češke manjine koji su doprinijeli kvaliteti hrvatsko-čeških odnosa. Leksikon je dopunjeno bibliografskim podacima. Slobodno možemo reći da će ovo kapitalno djelo biti nezaobilazni priručnik za buduće istraživače.

BLÁHA, Karel : Jednota : od začátku českého tisku v Chorvatsku do roku 2015. - Daruvar : Jednota, 2016.

U monografiji ćemo pronaći vrijedne podatke o putu češkog novinarstva, o češkoj izdavačkoj djelatnosti u Hrvatskoj i posebno o novinsko-izdavačkoj kući Jednota. Početkom 20. stoljeća, još u vrijeme Austro-Ugarske, pojavila su se prva češka glasila i kalendari s povremenim prilozima, no većina je bila kratkog vijeka. Prve takve novine izišle su 1. ožujka 1911. godine. Najveći trag ostavile su novine Jugoslavenski Čehoslovaci koje su izlazile u Daruvaru od 1923. do 1940. godine. U okviru lista pojavila se 1929. godine posebna rubrika Dječji kutić koja je kasnije prerasla u istoimeni dječji časopis u nakladi od 1100 primjeraka. Prvi broj tjednika Jednote izišao je 16. ožujka 1946. godine. Iste godine obnovljen je također dječji časopis Dětský koutek. Retrospektivni pogled na broj Jednotinih izdanja tijekom njezinih 70 godina postojanja i djelovanja pruža fascinantni prizor. Svake godine izlazilo je 50 brojeva tjednika Jednota, 10 brojeva časopisa Dětský koutek, 28 brojeva Přehleda kulturních, literárních a školních otázek, 58 godišta godišnjaka Českog lidovog kalendářa, 30 naslova u biblioteci Jaro, 27 naslova u biblioteci Knihovna krajanské tvorby, 60 drugih knjiga i više od 150 naslova udžbenika za češke škole. Treba spomenuti i 150 brojeva književnog priloga Studnice

Monografija Jednota

PŘEHLED 2016

Jednota

Zbornik Prehled

koji je sve vrijeme izlazio u Jednoty. Na kraju treba napomenuti da monografija Jednota nije ograničena samo na novine i izdavaštvo, nego se dotiče svekolike manjinske kulturne djelatnosti, bilo da se radi o Savezu Čeha, češkim društvima, o češkom manjinskom

školstvu ili knjižničnim zbirkama.

ČESKÝ lidový kalendář : 2017. / hlavní a odpovědná redaktorka Lidja Dujmenovićová. - Daruvar : Jednota, 2016.

Češki pučki kalendar za 2017. godinu donosi kratke informacije i sažete preglede iz života češke nacionalne manjine u Hrvatskoj. Sadržajno obuhvaća sve aktivnosti Saveza Čeha, čeških beseda, škola, vrtića, knjižnica i medijske programe na češkom jeziku. Kalendar je strukturiran u nekoliko tematskih skupina i rubrika. U rubrici Obljetnice čitamo o godišnjicama pojedinih čeških beseda i njihovim manifestacijama, godišnjicama manjinskih kulturnih djelatnika i poznatih Čeha. U rubriku Literarno stvaralaštvo uvrštene su kratke pripovijetke i stihovi čeških zavičajnika. Tematska skupina Povijesni korijeni prikazuje ugledne manjinske obitelji i njihov utjecaj na sredinu u kojoj su živjeli. Posebno vrijedan prilog je o češkim svetcima i književnost u stripu. Svi tekstovi dopunjeni su starim fotografijama i ilustracijama zavičajnih likovnjaka.

PŘEHLED : kulturních a historických, literárních a školských otázek 2016 / [hlavní a odpovědná redaktorka Jana Staňová]. - Daruvar : Jednota, 2016.

U prvom dijelu zbornika u rubrici Povijesni obzori povjesničar i znanstvenik Vjenceslav Herout piše o Ivanovom Selu, najstarijem češkom selu u Hrvatskoj, prateći razvoj sela od 1826. do 2015. godine. U ovom je selu od početka pa do danas proživjelo osam pokolenja i usprkos brojnim povijesnim mijenama, selo je zadržalo specifičan identitet. Rad pisan u obliku kronološkog pregleda predstavlja dobar temelj na kojem se može izgraditi cijelokupna povijest Ivanovog Sela. U drugom dijelu zbornika nalaze se recenzije zavičajnih autora o novim knjigama iz nakladništva češke nacionalne manjine u Hrvatskoj.

PRIKAZ KNJIGE „PREGLED BJELOVARSKOG TISKARSTVA DO 1940.: BIBLIOGRAFIJA“ AUTORICA ZORKE RENIĆ I TINE GATALICA

Neda Adamović, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Knjiga *Pregled bjelovarskog tiskarstva do 1940.: bibliografija* izašla je 2016. godine u izdanju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru i Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar. Autorice su knjižničarke Zorka Renić i Tina Gatalica, a recenzenti akademici Dubravko Jelčić i Goran Tribuson.

Knjiga se sastoji od tri dijela: Uvoda, Bibliografije i Kazala. U opsežnom uvodnom dijelu autorice donose priču o prvim bjelovarskim tiskarima Jacobu Fleischmannu, Lavoslavu Weissu, Filipu Lipšiću, Adolfu Kolesaru i Stjepanu Škalecu. Različite vrste publikacija tiskane su u njihovim tiskarama, od književnih djela, stručnih knjiga, udžbenika, izvještaja škola, društava, izvještaja Grada i Županije do velikog broja časopisa i novina.

Bibliografija *Pregled bjelovarskog tiskarstva do 1940.* je opća, mjesna, primarna, retrospektivna i analitička bibliografija. Popisane su knjige, novine i časopisi tiskani u Bjelovaru do 1940. godine. Sadrži 420 bibliografskih jedinica, od toga 371 knjigu i 49 naslova novina i časopisa. Obuhvaća svu dostupnu i pronađenu građu.

bez obzira na jezik ili pismo kojim je pisana. Glavni kriterij za izradu bibliografije autoricama je bio podatak da je publikacija tiskana ili izdana u Bjelovaru do 1940. godine.

Građa je raspoređena kronološki prema godini tiskanja, a unutar pojedine godine prema abecednom redu autora ili naslova. Takav raspored daje uvid u godišnju tiskarsku produkciju i omogućuje praćenje razvoja tiskarstva u danom razdoblju.

Bibliografski opis temelji se na Međunarodnom standardnom bibliografskom opisu starih omeđenih publikacija – ISBD(A) i Međunarodnom standardnom bibliografskom opisu serijskih publikacija i druge neomeđene građe – ISBD(CR) te prakse hrvatskih knjižnica u obradi ove građe. Svaka bibliografska jedinica sadrži glavni opis i napomene. U napomenama su navedeni svi dodatni podaci o publikaciji koji nisu propisani elementima glavnog opisa. Napomene o sadržaju djela čine posebnu skupinu. Sadržaj se navodi kod zbornika i zbirki sa sadržajno samostalnim radovima, stručnih priručnika, izvještaja, spomenica i pravila društava.

Slijedi podatak o lokaciji primjerkra prema kojem je opis izrađen ili bibliografskom izvoru iz kojega su podaci preuzeti. Od 420 bibliografskih zapisa 389 je izrađeno de visu, a samo je 31 zapis izrađen prema drugim bibliografskim izvorima. S obzirom da su bibliografski zapisi oblikovani neposredno nakon uvida u građu, ova je Bibliografija u svom najvećem dijelu primarna.

Napomene o opisivanim publikacijama završavaju podatkom o digitalizaciji. Od 420 bibliografskih jedinica samo je 11 naslova potpuno ili djelomično digitalizirano pa je knjiga, između ostaloga, i dobra podloga za buduću digitalizaciju.

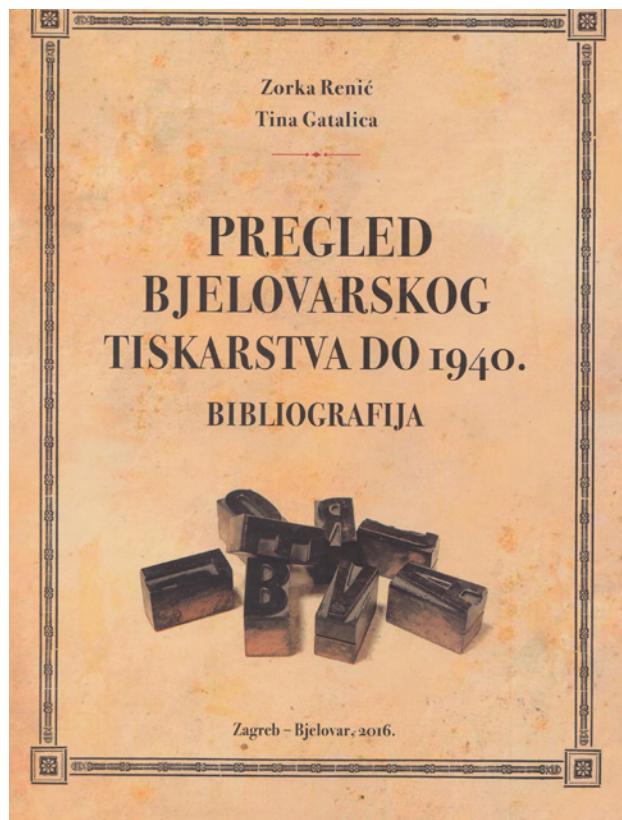
Kako bi Bibliografija bila što potpunija, za većinu građe izrađeni su kratki prikazi koji govore o vrsti i namjeni djela, mjestu koje djelo zauzima u široj književnoj ili stručnoj literaturi i autorovu opusu. Na kraju opisivane publikacije nalaze se podaci o autorima. Izrađeni su prema leksikografskim i enciklopedijskim izdanjima, recenziranim priručnicima i prilozima objavljenim u periodici.

Zasebnu cjelinu čine bibliografske jedinice novina i časopisa. Bibliografija bjelovarskih novina i časopisa temelji se na Zbirci periodike u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu i Zbirci novina Gradskog muzeja Bjelovar. Bibliografske jedinice se, kao i kod knjiga, sastoje od glavnog opisa i skupine napomena, a razvrstane su kronološki.

Bibliografiju obogaćuje pet kazala: kazalo autora, kazalo korporativnih tijela i političko-teritorijalnih jedinica, kazalo tiskara, kazalo časopisa i novina te kazalo urednika, vlasnika i nakladnika časopisa i novina.

Pojedine bibliografske jedinice popraćene su ilustracijama koje dokumentiraju izgled naslovnih stranica, uvez i omot knjiga, likovne priloge, monograme tiskařa, oglase i reklame objavljene u knjigama, novinama i časopisima itd.

Zaključno, dodajem izvod iz recenzije akademika

Pregled bjelovarskog tiskarstva

Dubravka Jelčića: „Ovaj tekst ima značajke i obilježja tematskog leksikona, jer se u njemu govori o svim tiskarama i njihovim vlasnicima pojedinačno i napose, o svim nakladnicima, periodicima, knjigama i njihovim autorima. Studija je značajan doprinos poznavanju ne samo kulturne povijesti Bjelovara nego i hrvatske kulturne povijesti uopće.“

PRIKAZ KNJIGE BIBLIOGRAFIJA PODRAVSKOG ZBORNIKA: RETROSPEKTIVA 1975. – 2014. AUTORICE BOŽICE ANIĆ

Dijana Sabolović Krajina, Gradska knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Viša knjižničarka Božica Anić, voditeljica knjižnice Muzeja grada Koprivnice, autorica je *Bibliografije Podravskog zbornika: retrospektiva 1975. – 2014.*, koja je objavljena krajem 2015.

godine u nakladi Muzeja grada Koprivnice kao 35 knjiga u Biblioteci Podravskog zbornika. Povod je bila 40. godišnjica izlaženja ovog godišnjaka, koji se bavi Podravinom u najširem smislu.

Bibliografija Podravskog zbornika Božice Anić objavljena je kao samostalna publikacija kako bi se na primjer način obilježilo dugogodišnje razdoblje gotovo neprekinutog objavljivanja jedne publikacije – *Podravskog zbornika*, koji je počeo izlaziti 1975. godine. Tradicija na kojoj je ponikao vezana je uz prijeratni *Zbornik seljaka pisaca* koji je izlazio prije Drugog svjetskog rata i poslijeratni *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*. Tijekom 40-godišnjeg izlaženja *Podravski zbornik* odražavao je brojne društvene mijene, a one se mogu pratiti kako u

odabiru tema tako i u vizualnom identitetu. Najdugovječniji je podravski časopis i u širim razmjerima jedan od rijetkih časopisa lokalno-regionalne orientacije koji se uspio održati i sačuvati tu dimenziju kroz četiri desetljeća. U njegovom stvaranju sudjelovalo je oko 500 autora. Sredstvo je promocije identiteta Podravine kao i očuvanja kulturne baštine. Osim toga, sredstvo je razmjene za publikacije srodnih ustanova i institucija, zahvaljujući čemu je prikupljen vrijedan knjižnični fond serijskih i monografskih publikacija u Muzeju grada Koprivnice, važan za rad muzejskih djelatnika (šalje se na stotinjak adresa u Hrvatskoj, ali odredišta su i druge zemlje - Slovenija, Italija, Austrija, Njemačka, Mađarska, Poljska, Rumunjska, Bugarska).

Svrha bibliografije bila je prikupiti i na jednom mjestu objediti sve bibliografske jedinice, obraditi svaki bibliografski zapis, bibliografski niz urediti na jednostavan i pregledan način te time omogućiti brzi

pristup pronalaženju traženih podataka. Popisom je obuhvaćeno 1473 bibliografskih jedinica. Za razliku od prethodnih bibliografija *Podravskog zbornika* koje su bile selektivne, ova je iscrpna. Prema vremenu izlaženja je retrospektivna, prema području na kojem popisuje građu regionalna, prema sadržaju opća, a prema namjeni iscrpna. Svaki rad u Bibliografiji opisan je formalno i sadržajno. Bibliografski popis i opis na formalnoj razini sukladan je pravilnicima, standardima i smjernicama važećim u knjižničarstvu. Prema potrebi jedinice su anotirane i sastavni su dio napomena. Svakoj bibliografskoj jedinici dodijeljen je tekući redni broj, koji ju identificira, a ujedno s njom povezuje kazala. Osnovni bibliografski niz raspoređen je prema stručnim skupinama Univerzalne decimalne klasifikacije (UDK). U Zborniku se radovi ne klasificiraju pa su za potrebe ove Bibliografije svakom radu klasifikacijske oznake dodijeljene naknadno, tijekom njene izrade. Radovi koji svojim sadržajem zadiru u više stručnih područja, stavljeni su u jednu stručnu

skupinu i to onu koja se nameće kao prva. Velik broj bibliografskih jedinica ima nekoliko stručnih oznaka, u pravilu je za redoslijed korištena prva stručna oznaka. Raspored unutar svake stručne skupine je abecedni. Ukoliko jedan autor unutar iste skupine ima više radova primjenjuje se kronološki raspored. Radi lakšeg snalaženja korisnicima su na nekim mjestima bibliografskog niza stavljene uputnice, uglavnom tamo gdje je bilo za očekivati da bi najčešće mogli tražiti određeni prilog. Vrijedna nadopuna Bibliografiji su kazala (autorsko, predmetno). Predmetne odrednice su izrađene za sve jedinice (osim za književne rade i neke priloge).

Možemo zaključiti da je *Bibliografija Podravskog zbornika: retrospektiva 1975. – 2015.* Božice Anić vrijedan doprinos ne samo knjižničarskoj struci, nego i promociji zavičajnog i nacionalnog identiteta. Zahvaljujući ovoj Bibliografiji omogućeni su različiti načini pristupa bogatstvu i raznolikosti proučavanja Podравine.

RAZGOVOR S POVODOM

dr. sc. Dijana Sabolović-Krajina, ravnateljica - knjižničarska savjetnica
„Narodna knjižnica kao središte lokalne zajednice u suvremenom
društву“ - doktorski rad

Razgovor vodila Vinka Jelić-Balta

Za početak, nekoliko informacija, da čitatelje upoznamo s vašom disertacijom. Kada ste počeli, odnosno upisali doktorski studij? Na kojem fakultetu?

Doktorski studij upisala sam u akademskoj godini 2010./2011. na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a obranila u veljači 2016. Kako sam odabrala interdisciplinarni pristup temi, koji povezuje knjižničarstvo sa sociologijom, imala sam dva mentora, prof. dr. sc. Aleksandru Horvat i prof. dr. sc. Ognjena Čaldarovića s Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Koliko traje doktorski studij?

Poslijediplomski doktorski studij traje tri godine. Budući da mi je priznat moj magisterij iz filozofije, ali i objavljeni znanstveni radovi iz knjižničarstva, dopušteno mi je da odmah upišem treću godinu. To znači da nisam slušala predmete i polagala ispite kao ostali studenti, osim jednog razlikovnog „Teorije informacijskih znanosti“ kod prof. dr. sc. Miroslava Tuđmana. Uz to, imala sam u ta dva semestra i obvezu sudjelovanja u znanstvenim aktivnostima - pisanju znanstvenih radova i sudjelovanju na domaćim i međunarodnim skupovima.

Neki značajniji momenti tijekom rada na doktorskom studiju?

Nakon položenog razlikovnog ispita, počela sam raditi s mentorima na prijavi i obrani teme, što se pokazalo vrlo mukotrpnim i nimalo lakin zadatkom. Za to mi je trebala godina dana, dok nije sve bilo „posloženo“ kako treba. Trebalо je, naime, shvatiti logiku pisanja koncepta doktorskog rada, a nakon toga i logiku pisanja dok-

torata samog. Procedure pisanja kojekakvih prijavnih obrazaca također su bile zahtjevne jer prepostavljaju da unaprijed imate gotovu sliku doktorskog rada, od polaznog problema i istraživačkog pitanja, preko ciljeva, hipoteza, strukture sadržaja, literature, do očekivanog rezultata te znanstvenog i praktičnog doprinosa. Sve to, kao i pisanje rada, zahtijevalo je veliku samodisciplinu, upornost i ekonomiziranje sa slobodnim vremenom, naročito u dane vikenda, kojega nikada dosta. Puno mi je značila psihička i moralna potpora moje sestre, koja je znanstvenica i zna što znači baviti se takvim radom. Ona me podrila tijekom tih pet godina pisanja doktorskog rada, pogotovo u trenucima malodušnosti, kada nisam odmah mogla naći odgovor na istraživačke probleme i kada sam mislila da tome neće nikada doći kraj kako bih ponovno počela živjeti „normalnom“ životnom rutinom. Tu je bilo i razumijevanje sina i supruga, kao i roditelja koji su u međuvremenu umrli. Pisanje je općenito samotnjački posao, a posebno je teško kada ti je to hobi, stvar slobodnog vremena, a ne profesija. Traži odricanje od mnogih trenutaka s najbližima i mnogih kava s prijateljicama.

Tema vaše radnje odnosno disertacije?

Naziv moje radnje je „Narodna knjižnica kao središte lokalne zajednice u suvremenom društву“, a dostupna je u repozitoriju Knjižnice Filozofskog fakulteta (<http://darhiv.ffzg.unizg.hr/6373/1/doktorski%20rad%20dijana%20sabolovic%20krajina.pdf>). Tema je Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ u Koprivnici koja je poslužila kao primjer za istraživanje položaja i uloge narodne knjižnice u jednoj manjoj urbanoj sredini u Hrvatskoj, kao i za analizu strategija koje knjižnice odabiru kako bi se pri-

lagodile promjenama u društvu. Cilj rada je bio identificirati mogućnosti narodnih knjižnica u Hrvatskoj da slijede suvremene pravce transformacije tradicionalne uloge knjižnica u svijetu, kako bi povećale svoju prepoznatljivost i učinkovitost u društvu. Da bih ostvarila taj cilj prvo sam trebala iščitati i proanalizirati brojnu knjižničarsku i sociološku literaturu koja se bavi s jedne strane osnovnim značajkama suvremenog, informacijskog društva, a potom pokazateljima prilagodbe narodnih knjižnicama društvenim promjenama – od međunarodnih i domaćih zakonsko-strateških okvira, preko novih paradigmi djelovanja, uloga i zadaća, do promjena u korisničkoj publici, medijima, informatizaciji i automatizaciji poslovanja, upravljanju, a sve to u posljednjih trideset-četrdeset godina.

Kako je došlo do izbora teme?

Izbor teme i uopće motiv upisa doktorskog studija vezan je s osjećajem koji me počeo opterećivati nakon 25-godišnjeg rada u knjižnici, a bio je povezan s gubitkom jasnog razumijevanja kompleksnih društvenih procesa, pa i gubitka kontrole i kritičke distance spram refleksije društvenih promjena na knjižničarstvo u obrnutu. Kako bih shvatila „što se zapravo zbiva“, odlučila sam proučiti relevantnu sociološku i knjižničarsku literaturu. Od doktorskog studija sam očekivala da me u tome usmjeri i disciplinira, a i da rezultira mojim viđenjem stanja stvari, mojim znanstvenim i praktičnim doprinosom sociologiji narodnih knjižnica i knjižničarstva.

Da li ste znali temu upisujući doktorski studij, ili je ona došla vremenom kako ste radili?

Znala sam da želim istražiti što se zbiva u suvremenom društvu te kako se društvene promjene i kompleksi društveni procesi odražavaju na knjižnice. No namučila sam se u traženju pristupa, ulaska u temu, načina kako je obraditi. U tome su mi puno pomogli mentor, posebice u strukturiranju problematike. Više od četiri godine sam posvetila izučavanju literature i strukturiranju društvenih i knjižničarskih promjena i prilagodbi, no u svega nekoliko mjeseci sam osmisnila i provela empirijsko istraživanje, koje je zapravo trebalo biti i je originalni, znanstveni doprinos doktorskog rada. Razlog koji me na to natjerao bio je naizgled banalan, a to je rok predaje rada.

Vaša disertacija je interdisciplinarna, vidi se ta socio-loška strana kao i stručna knjižničarska. Kako ste postavili te dva znanstvena područja, u koji odnos?

Sociološke analize i nalazi dali su mi širinu i okvir u koji sam smjestila promjene u narodnim knjižnicama u svijetu i u Hrvatskoj, a što izražavaju paradigme *hybridne knjižnice, digitalne knjižnice i knjižnice kao središta lokalne zajednice*. U te šire okvire smjestila sam središnju temu, empirijsko istraživanje o prilagodbama koprivničke knjižnice mega-društvenim trendovima, prije svega prožimanju svih aspekata života informacijskom tehnologijom, globalizaciji i glokalizaciji (prožimanje globalnog i lokalnog), potom fenomenima socijalne zbilje, kao što su neoliberalni kapitalizam, konzumerističko društvo, „društvo znanja“, cjeloživotno učenje, novi oblici pismenosti i novi oblici knjige, pitanja o budućnosti knjižnica i društvena pravda u dostupnosti knjižnica. Kako bih dobila relevantne dodatne pokazatelje promjena u narodnim knjižnicama u informacijskome dobu, provela sam još i komparaciju njihovih zadaća i uloga u Hrvatskoj i nekoliko stranih

Dijana Sabolović-Krajina

zemalja, a isto tako i usporedbu pokazatelja promjena i prilagodbi knjižnica u Koprivnici, Varaždinu, Zadru i Sastamli u Finskoj.

Koje ste istraživačke metode koristili?

Koristila sam tzv. Desk research u teorijskom dijelu rada, u empirijskom kombinirane metode - kvalitativne (studiju slučaja koprivničke knjižnice i polustrukturirani intervju s desetak aktera u lokalnoj zajednici) te kvantitativnu metodu anketiranja na uzorku od 600 ispitanika, po 300 članova i 300 nečlanova koprivničke knjižnice, a sve kako bih došla do rezultata, odnosno uvida jesu li hipoteze istraživanja potvrđene ili odbačene. Opća hipoteza da se koprivnička knjižnica uspjela prilagoditi promjenama u informacijskome društvu svojim ulogama, zadaćama, uvođenju novih medija, informatiziranju, otvaranju novim korisničkim skupinama i poslovanju je potvrđena, a odbačena je hipoteza da se uspjela prilagoditi svojim fizičkim prostorom, zato što je preskučen, nije u skladu s dizajnom i arhitekturom modernih knjižnica i ne dopušta njen daljnji razvoj kao središta lokalne zajednice.

Da li je vaša disertacija jedinstvena po tome što praktično knjižničarstvo prevodite u znanstvenu sferu ili teorijske osnovne odnosno teorijska polazišta primjenjujete u praktičnom knjižničarstvu?

Kod mene se svakodnevno prožimaju teorijsko i praktično knjižničarstvo. Konkretno, u gotovo svim svojim stručnim i znanstvenim radovima (člancima, izlaganjima na stručnim skupovima) referiram se na konkretnu praksu knjižnice u kojoj radim. U praksi testiram nove modele knjižničnog poslovanja, bilo da se radi o novim uslugama, projektima, bilo o upravljačkim tehnikama, a koji nastaju na temelju praktičnih, ali često i teorijskih uvida. Odnos teorijskog i praktičnog doživljavam u obliku spirale, ako se mogu poslužiti metaforom. Disertacija je sinteza tog prožimanja i promišljanja veze teorijskog i praktičnog aspekta knjižničarstva. Jedinstvena je možda i u svijetu po tako ekstenzivnom pregledu onoga što nam se kao profesiji i djelatnosti dođalo u posljednjih tridesetak godina, a potkrijepljeno znanstvenim teorijsko-istraživačkim metodološkim postupcima. Sada na njenim temeljima pripremam rukopis za knjigu koja bi trebala izaći u 2018. godini pod naslovom „Kreativna knjižnica“.

NAGRADE, OBLJETNICE, STRUČNE VIJESTI

NAGRADA ZA INOVATIVNU PROMOCIJU ČITANJA U EUROPI 2017. HRVATSKOM ČITATELJSKOM DRUŠTVU

*Snježana Berak, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar
Kristina Čunović, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac*

Najveća svjetska organizacija za promicanje pismenosti ILA - International Literacy Association dodjeljuje Nagradu za inovativnu promociju čitanja u Europi. Za 2017. godinu dodijeljena je Hrvatskom čitaljskom društvu za projekt „Čitalački program za roditelje i djecu u kaznionicama“. Projekt je provođen u kaznionicama Požega, Glina i Lepoglava, a Društvo ga je provodilo u partnerstvu s udrugom Roditelji u akciji – RODA tijekom 2015. i 2016. godine.

Čitalački program za roditelje zatvorenike u kaznionicama i njihovu djecu povezivao je djecu i roditelje koji su u zatvorima kroz aktivnosti čitanja naglas. Roditelj

je birao knjigu i slao je djetetu kao poklon, darujući mu i svoj glas. Na taj način dijete u prilici slušati roditeljev glas svaki put kad ono to želi. Slušajući snimku i listajući slikovnicu ili knjigu dijete razvija vještina slušanja, maštu, vježba zadržavanje pažnje i obogaćuje rječnik. Jednako je važno povezivanje roditelja i djeteta kroz trenutke čitanja i slušanja priče, unatoč preprekama koje ih dijele. Ovo je svakako intiman trenutak i za roditelja i za dijete: dijete dobiva priliku imati roditelja zatvorenika uz sebe, a roditelj može darovati dio sebe djetetu. Podršku ovom vidu aktivnosti povezivanja roditelja u zatvorima i njihove djece dala je i pravobraniteljica za djecu, ali i sami zatvorenici i obitelji.

Djeca čiji su roditelji u zatvorima posebno su ugrožena skupina našeg društva. Iako se radi o velikom broju djece (2012. godine čak 18 000 djece imalo je jednog ili oba roditelja u zatvoru, a u 2014. godini radi se o oko 15 000 djece), a institucije i organizacije civilnoga društva nisu dovoljno prepoznavale probleme s kojima se ta djeca (i njihove obitelji) nose te programa podrške za njih gotovo nije bilo. Cilj je ovoga čitalačkog programa bio ojačati roditeljske kompetencije i razvijati pozitivno roditeljstvo među zatvorenicima - roditeljima. Članice HČD-a, knjižničarke Kristina Čunović, Snježana Berak i Ljiljana Sabljak u suradnji s članicama udruge RODA osmislile su i održale jednodnevne radionice za zatvorenike i osoblje u Kaznionicama u Glini i Lepoglavi te u Kaznionici i zatvoru u Požegi te su priredile priručnik za provedbu programa. Nakon edukacije osoblja kaznionica i radionica sa zatvorenicima koji su dobrovoljno sudjelovali u programu i u kojima su svi bili upoznati sa svrhom i ciljem programa, prezentirana su im raspoloživa književna djela. Očevi su dobili pomno odabrane slikovnice i knjige prilagođene dobi djeteta, među kojima su mogli izabrati priču za svoju djecu. Priču su čitali obraćajući se svome djetetu, a snimka na CD-u i slikovnica ili knji-

Ilustracija za omot CD-a Berak Čunović. Ilustrirala Branka Hollingswort

ga, uz podršku zatvorskog osoblja, poslana je djetetu. Svi troškovi osigurani su iz natječaja. Ovaj program je u 2016. godini postao dio kampanje „Čitaj mi!“ koja je i službeni kandidat za nagradu „Astrid Lindgren Memorial Award (ALMA) 2017.“, najveće svjetske nagrade za promicanje dječje književnosti i književnosti za mlade.

Hrvatsko čitateljsko društvo kandidiralo je „Čitalački program za roditelje i djecu u kaznionicama“ za Nagradu za inovativnu promociju čitanja u Europi 2017. Povjerenstvo za dodjelu nagrada činili su ugledni stručnjaci Greg Brooks, Elbjorg Tosdal Lyssand, Mee-

li Pandis, Ulla-Britt Persson, Pehr-Olof Roennholm, Peter Schneck, Ann-Sofie Selin, Gerry Shiel i predsjednica povjerenstva Meeli Pandis. Hrvatsko čitateljsko društvo predstaviti će ovaj inovativni program kao izvrstan primjer nacionalnog umrežavanja i preuzeti nagradu u Madridu na 20. europskoj konferenciji o pismenosti, 3. - 6. srpnja 2017. godine.

Hrvatsko čitateljsko društvo i udruženje RODA do prosinca 2019. godine provoditi će „Čitalački program za roditelje i djecu u kaznionicama“ u svim kaznenim tijelima u Hrvatskoj, uz finansijsku podršku Ministarstva pravosuđa.

NAGRADA „VIŠNJA ŠETA“ ZA ŽIVOTNO DJELO DODIJELJENA ŠKOLSKOM KNJIŽNIČARU JERKU BARIŠIĆU

Suzana Knežević, Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga Križevci

Profesor Jerko Barišić, školski knjižničar Osnovne škole „Grigor Vitez“ Sveti Ivan Žabno, dobitnik je ovogodišnje Nagrade „Višnja Šeta“ za životno djelo - za dugogodišnji predani rad u školskome knjižničarstvu te doprinos profesiji. Nagrada mu je dodijeljena 7. travnja 2017. u Trogiru, na 29. Proljetnoj školi školskih knjižničara.

Deseta, jubilarna dodjela Nagrade „V. Šeta“

Hrvatska udruženje školskih knjižničara (HUŠK) već deset godina dodjeljuje ovu nagradu najuspješnijim školskim knjižničarima, od njih oko 1 700 koliko ih radi po hrvatskim osnovnim i srednjim školama. Nagrada nosi ime prerano preminule knjižničarke, prof. Višnje Šete, utemeljiteljice Proljetne škole, državnoga skupa na kojem se već 30-ak godina stručno usavršavaju školski knjižničari. Za ovu su prestižnu nagradu kolegu Jerku Barišića nominirali školski knjižničari iz podružnice HUŠK-a Koprivničko-križevačke županije, a osim njega, nagradu su primile i školske knjižničarke, profesorice Vesna Kranjec Čižmek iz Srednje škole Krapina (također za životno djelo) te Ana Sudarević iz OŠ Dubovac Karlovac (godišnja nagrada). Na svečanoj dodjeli Nagrade kolegu Jerku su njegove županijske kolegice predstavile kratkim filmom koji su o njemu snimile (dostupan na YouTubeu).

Knjižničar u mirovini koji volontira u školi

Jerko Barišić je nagradu za životno djelo zasluzio predanim radom u svojoj školi u kojoj, iako je službeno umirovljen 31. kolovoza 2016., i dalje volonterski radi. Inicijator je brojnih kulturnih i javnih događaja u školi: književnih susreta, gostovanja kazališnih predstava, prigodnih programa i radionica, izložbi, multimedijalnih nastavnih sati u školskoj knjižnici i dr. Želeći prije svega promovirati književnike vezane uz svoju školu i mjesto, dugi niz godina osmišljava različite programe posvećene Grigoru Vitezu (po kojem škola nosi ime) i Zvonimiru Balogu (koji je rođen u obližnjem mjestu i koji je bio učitelj u Osnovnoj školi „Grigor Vitez“), a koji su prerasli u velike projekte pa čak i manifestacije (Dan Zvonimira Baloga).

Potaknuo je osnivanje filatelističke grupe u svojoj školi – u hrvatskim školama vrlo rijetke izvannastavne aktivnosti – kroz koju ova škola, izdavanjem prigodnih filatelističkih izdanja te njihovim slanjem uglednim pojedincima i institucijama diljem Hrvatske, na vrlo inovativan i originalan način promiče velike književnike i znanstvenike. Jerko Barišić vrlo uspješno surađuje s lokalnom zajednicom nje-

gujući kulturnu baštinu žabljanskoga i križevačkoga kraja. Organizator je brojnih promocija knjiga zavičajnih autora, u mjestu i izvan njega. Redovito surađuje s kulturnim ustanovama iz bliže okolice, npr. s gradskom knjižnicom i muzejom u Križevcima, ali i s brojnim ljudima i ustanovama izvan zavičaja – koji su mu izvor podataka i materijala za istraživačke i kulturne projekte koje provodi u školi.

Jerkova školska knjižnica - vidljiva u javnosti

Jerko Barišić je i glavna osoba za odnose s javnošću u svojoj školi: urednik je internetskih stranica škole te, osim što objavljuje stručne rade u knjižničarskim časopisima (u Svesku i Hrčku), redovito objavljuje članke o zbivanjima u svojoj školskoj knjižnici, školi i zavičaju u medijima (nacionalnim, županijskim, lokalnim; tiskanim i elektroničkim). Svojom suradnjom s brojnim institucijama te redovitim pisanjem za medije svoju školu i školsku knjižnicu čini vidljivima u lokalnoj zajednici, ali i daleko izvan nje. Upravo zahvaljujući Jerku Barišiću mnogi ljudi u Hrvatskoj znaju i za Sv. Ivan Žabno i za školsku knjižnicu Osnovne škole „Grigor Vitez“ – čime prof. Barišić svjedoči kako se istinskim posvećenjem učiteljskome i knjižničarskome pozivu mogu činiti velike stvari u malim sredinama.

Dobitnici nagrada

PETAR LUKAČIĆ – DOBITNIK NAGRADE „EVA VERONA“

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Diplomirani knjižničar Petar Lukačić iz Koprivnice, zaposlen u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica, dobitnik je nacionalne nagrade Hrvatskoga knjižničarskog društva pod nazivom "Eva Verona" za 2016. godinu koja se dodjeljuje najboljim mladim knjižničarima u Hrvatskoj do 35 godina, za ostvarena iznimna postignuća i izvrstnost u radu. Nagrada mu je dodijeljena na prijedlog regionalnog Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja.

Petar Lukačić, rođen 1983. godine u Koprivnici, diplomirao je pedagogiju i bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 2009. godine zaposlen je u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica gdje kao informator i voditelj Odjela za odrasle neposredno radi s korisnicima, ali vodi i poslove vezane uz organizaciju knjižničnih projekata i programa. Osobito se ističe uvođenjem inovativnih modela poslovanja, s ciljem približavanja knjižnice suvremenim potrebama korisnika pa je tako zaslužan i za pokretanje knjižničnih društvenih mreža koje su danas postale standardni način rada i komunikacije knjižnice s korisnicima i cjelokupnom javnosti.

U suradnji s kolegicom Majom Krulić Gačan, Petar Lukačić pokrenuo je jedinstveni program ne samo u Hrvatskoj, već i u Europi: „TEDxKoprivnicaLibrary konferencije“. Koprivnička je knjižnica prva knjižnica u Europskoj uniji koja je počela održavati ove, inače u svijetu, vrlo poznate i popularne konferencije, koje su svojim aktualnim temama i odličnim govornicima i u Koprivnici stekle iznimno veliki broj poklonika te se za ovaj sadržaj u knjižnici redovito traži mjesto više.

Petar Lukačić

Upravo na njegovu inicijativu knjižnica se uključila u „StreetArt festival“ što je rezultiralo oslikavanjem murala s likom Frana Galovića u samoj knjižnici, te oslikavanjem ograde u dvorištu knjižnice s motivom knjiga na stablima, a sve s ciljem dodatnog oplemenjivanja knjižničnog prostora i povezivanja sa svrhom koju knjižnica ima.

Kao predstavnik svoje Knjižnice, Petar Lukačić je član Klastera za unaprijeđenje sustava cjeloživotnog učenja u Koprivničko-križevačkoj županiji i organizacijskog odbora Galovićeve jeseni. Sudjeluje u provedbi usluge „Osobnog knjižničara“ koja daje mogućnost besplatnog sudjelovanja zainteresiranih korisnika knjižnice u edukaciji za informacijsko pretraživanje pisanih i on-line izvora podataka ili u osnovnoj informatičkoj obuci. Vrlo je angažiran na popularizaciji čitanja u električnom okruženju posudbom tableta i e-čitača. Pridonio je tome da koprivnička knjižnica postane prva knjižnica u Hrvatskoj koja posuđuje ove uređaje za kućnu upotrebu.

Petar Lukačić vrlo je angažiran i u teorijskom i znanstvenom radu te je sudjelovao na više stručnih i znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu. Njegov angažman prepoznat je i na svjetskoj razini. Održao je izlaganja na Svjetskom kongresu knjižničara (IFLA) u Francuskoj (2014.) te u Južnoafričkoj Republici (2015.). U sklopu Grundtvig programa Evropske unije studijski je boravio u Finskoj (2013.) s ciljem proučavanja rada finskih narodnih knjižnica u Helsinkiju, Tamperu i Sastamali. Autor je većeg broja recenziranih radova i priloga u stručnim publikacijama.

JOSIP STRIJA – DOBITNIK NAGRADE „EVA VERONA“

Sanja Jozić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Na 41. skupštini Hrvatskog knjižničarskog društva održanoj 13. listopada 2016. u Primoštenu Josipu Striji uručena je nagrada „Eva Verona“ koju dodjeljuje Hrvatsko knjižničarsko društvo za iznimno uspješne i perspektivne mlade knjižničare do navršenih 35 godina starosti.

Josip Strija rođen je 7. studenoga 1984. g. Diplomirani je knjižničar i profesor hrvatskoga jezika i književnosti, zaposlen u Gimnaziji Petra Preradovića Virovitica kao stručni suradnik knjižničar. Član je Glavnog odbora Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja i uredništva Sveska, predsjednik je Komisije za srednjoškolske knjižnice (Sekcija za školske knjižnice) Hrvatskog knjižničarskog društva i predsjednik ogranka Hrvatske udruge školskih knjižničara za Virovitičko-podravsku županiju. Do 2014. g. obnašao je dužnost voditelja Županijskog

stručnog vijeća za školske knjižničare srednjih škola Virovitičko-podravske županije, a danas je voditelj Županijskog stručnog vijeća za školske knjižničare osnovnih i srednjih škola Virovitičko-podravske županije. Također je Voditelj projekta „HR kanon“ – projekt Hrvatske mreže školskih knjižničara (HMŠK). U svom je radu odgovoran, marljiv i orientiran na zadatke. Stručno se usavršavao u CARNetovom edukacijskom centru Edupoint (online tečajevi), Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara Republike hrvatske, Agenciji za odgoj i obrazovanje (programi e-učenja) i VIDRA-i – agenciji za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije.

U slobodno vrijeme zaokuplja ga čitanje, kazalište, kazališna kritika i film. Uz dobre komunikacijske i društvene vještine, iskustvo u individualnom i timskom radnom okruženju te smisao za organizaciju i planiranje, Josip Strija je svakome ugodan i poželjan kolega i suradnik.

ANA ŠKVARIĆ DOBITNICA NAGRADE „INELI-BAKANS INNOVATION AWARD“

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Projekt Ane Škvarić, diplomirane knjižničarke i voditeljice Bibliobusne službe iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica pod nazivom „Rastemo čitajući! poticanje rane pismenosti u ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije“, dobitnik je nagrade „INELI Bakans Innovation Award“ koju dodjeljuje grčka organizacija „Future Library“ u okviru projekta „INELBalkans“ – međunarodne mreže perspektivnih knjižničara-inovatora s područja Balkana. Nagrada se sastoji od finansijske potpore za provođenje projekta u iznosu od 4 000 eura, a dobitnici su objavljeni na 2. konvenciji sudionika projekta INELI-Balkans održanoj od 24. do 28. studenoga 2016. u Sofiji (Bugarska) organiziranoj od strane Future Library (www.futurelibrary.gr/en/). Od 32 pristigla projekta nagrađeno ih je 5 – po jedan iz Rumunjske, Bugarske, Bosne i Hercegovine, Kosova i Hrvatske. Uz podršku stručnog tima Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i sponzora, projekt „Rastemo čitajući! poticanje rane pismenosti u ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije“ krenuo je u implementaciju od siječnja 2017. godine.

Ana Škvarić prilikom dodjele nagrada u Bugarskoj

Josip Strija na dodjeli nagrada "Eva Verona"

ZLATNA PLAKETA GRADA VIROVITICE GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA

Nela Krznarić, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Obilježavanjem Dana grada Virovitice, 16. kolovoza 2016. godine u sklopu svećane sjednice Gradskog vijeća Grada Virovitice zaslужnim građanima, institucijama i udružama dodijeljena su javna gradska priznanja. Najviše priznanje, Zlatnu plaketu Grada Virovitice dobila je Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica za promicanje knjižničarske djelatnosti te doprinos u kulturnom i javnom životu grada. Priznanje su uručili gradonačelnik Ivica Kirin i predsjednica Gradskog vijeća Lahorka Weiss, a riječi zahvale u ime svih dobitnika uputila je ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice Višnja Romaj.

Ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica Višnja Romaj, gradonačelnik Ivica Kirin i predsjednica Gradskog vijeća Lahorka Weiss na dodjeli nagrada

VJERUŠKA ŠTIVIĆ I KATARINA BELANČIĆ JURIĆ DOBITNICE NAGRADA FONDA „BOŽA TVRTKOVIĆ“

Sanja Jozic, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Vjeruška Štivić i Katarina Belančić Jurić na dodjeli nagrade

Fond „Boža Tvrtković“ osnovan je 1990. godine. Nosi ime po bjelovarskoj profesorici biologije koja je cijeli radni vijek među svojim učenicima širila entuzijazam, vedrinu i ljubav prema znanju i životu.

Ciljevi Fonda su brojni, ali ono što je najvažnije jest poticanje i razvijanje stvaralaštva, kvalitete rada u školi, originalnosti, inovacija kod učenika i njihovih predavača. Nagrade Fonda se dodjeljuju najboljim učenicima, razredima i profesorima svih srednjih škola Grada Bjelovara. Odnedavno se u sklopu Fonda „Boža Tvrtković“ dodjeljuje i Nagrada za rani odgoj i obrazovanje „Vesna Grđan“ koju je za 2016. godinu dobila kolegica Vjeruška Štivić, voditeljica Dječjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović“.

Kolegica Katarina Belančić Jurić, knjižničarka u Obrtničkoj školi Bjelovar dobitnica je godišnje nagrade za iznimna postignuća u nastavi i struci, primjeran odgojni rad s učenicima i angažiranje u izvannastavnim aktivnostima. Čestitamo!

NAPREDOVANJA U STRUCI

Sanja Jozic, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

STRUČNI ISPIT

Tatjana PETRINEC, profesorica hrvatskog jezika i književnosti i fonetike, diplomirana knjižničarka zaposlena u knjižnici Turističko-ugostiteljske i prehrambene škole Bjelovar položila je 15. lipnja 2016. stručni ispit za diplomiranog knjižničara u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Diana MUSIĆ, magistra informatologije zaposlena u knjižnici Srednje škole Stjepana Sulimanca Pitomača položila je stručni ispit za diplomiranog knjižničara 17. lipnja 2016. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Siniša LUKAČ, vozač bibliobusa zaposlen u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica položio je stručni ispit za pomoćnog knjižničara 16. prosinca 2016. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Dražena RAJSZ, magistrica knjižničarstva, voditeljica bibliobusne službe u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar, položila je stručni ispit za diplomiranog knjižničara 15. prosinca 2016. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Martina MAKAR, knjižničarka zaposlena u Gradskoj knjižnici Đurđevac položila je stručni ispit za knjižni-

čara u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

STRUČNI SURADNIK MENTOR

Damir BALKOVIĆ, dipl. knjižničar i prof. hrvatskoga jezika i književnosti, zaposlen u školskoj knjižnici Srednje škole Marka Marulića Slatina promoviran je 25. studenog 2016. u stručnog suradnika knjižničara savjetnika.

Bernarda FERDERBER, dipl. knjižničarka i dipl. učiteljica razredne nastave s pojačanim predmetom hrvatski jezik zaposlena u školskoj knjižnici Osnovne škole Kloštar Podravski napredovala je u zvanje mentora rješenjem Agencije za odgoj i obrazovanje od 13. listopada 2016.

DOKTORAT

Sandra KANTAR, dr.sc. iz znanstvenog područja društvenih znanosti, znanstvenog polja sociologije, i mag. knjižničarstva zaposlena u knjižnici Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima 16. svibnja 2016. obranila je doktorski rad (disertaciju) „Razvoj održivoga ruralnoga turizma: potencijali Koprivničko-križevačke županije“ te stekla akademski stupanj doktorice znanosti.

HUMOR

HUMOR NA MOZGU

Marinko Iličić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

I promocije ubijaju, zar ne?

Kažu da se najviše laže poslije lova i prije izbora. Ja bih dodao: i na promocijama knjiga. Loša ili prosječna knjiga toliko se hvali da od silne patetike ne crvene samo posjetitelji, nego i bijeli zidovi i stropovi naših „hramova kulture“, dok ego autora raste kao dugovi Agrokor-a. Obično je kvalitet knjige obrnuto proporcionalna duljini njezinog naslova. Lokalna izdanja hvale se na kvadrat. Zato se valjda toliko puno i objavljuje. „Ko u gradu imalo drži do sebe, napisao je knjigu“ – kaže mi posprdno lokalni cinik. Arsen bi rekao: „Više spisatelja nego čitatelja“.

Pozovem susjeda automehaničara na jednu promociju. Kaže mi da nikad nije bio na takvoj svečanosti, a nema ni prigodno odijelo niti novaca za neki bolji poklon autoru. „Čovjek ima običnu promociju, ne ženi se“ – pokušavam biti duhovit. „Možeš doći i u trenirci koju nosiš za izlazak u kladioniku Germanija“. Očito nije dobro čuo jer mi odvratio: „Ne kaže se Graminea nego Germanija“. Ispucavam zadnje adute govoreći da će na promociji biti glume, glazbe i bogati domjenak s dobrim vinom. Kad sam izgovorio ovo posljednje, pristao je uz začudni pogled „kuhanog jastoga“. Stari gemištaš nije izdržao, a da ne dobaci: „Ma nije to za mene. To je više za ženske i djecu“.

Prvi govornik na promociji, stari profesor u mirovini, obećao je da će biti kratak. Netko iz publike tiho je izgovorio: „Ali dosadan“. Govorio je „samo“ 30 minuta. Zatim su se izredali urednici, recenzenti, domaćini, gosti i visoki uzvanici tako da se promocija odužila na oko dva i pol sata iako je čvrsto dogovorenod da bi sve skupa trebalo trajati sat vremena. Do kraja su ostali samo uža rodbina autora i članovi Matice hrvatske. Novinari, koji su dobili zadatak da prate događaj, otišli su prije početka, a učenici, koji su sudjelovali u programu, morali su na autobus već nakon pola sata. Reski zvuk pomicanja stolica i lupanje izlaznih vrata probudili su one koji su zadrijemali u pretoploj prostoriji. Mome susjedu se pak osušila usta tako da je više razmišljao o pitkom vinu nego o p(l)itkom štivu.

Otpisano – potpisano

Još uvijek se zadržao dobar običaj da autor poslije predstavljanja potpisuje svoju knjigu. Navodim neke od „zgodnjih“.

Branislav Glumac mi je ispred uvečanog naslova ZAGREPČANKA i ilustracije sa slikom atraktivne mlade žene samo napisao: Ova ZAGREPČANKA Marinku Iličiću srdačno.

Ćaskajući poslije susreta s novom „književnom zvijezdom“ Kristijanom Novakom došli smo do teme o godinama. Ja sam mu, htijući biti duhovit, rekao da sam „nekad bio mlad i lijep, a sad sam samo lijep“. Kad mi je

kasnije na rastanku potpisivao roman Ciganin, ali najljepši, iskoristio je ovu moju doskočicu na svoj način napisavši: „Marinku koji je nekad bio mlad i lijep, ali sada samo najljepši srdačno od Kristijana Novaka“.

Jedan Bjelovarčanin čitao je na plaži negdje na Krku roman Gorana Tribusona koji je kupljen u našoj knjižnici na prodaji otpisanih knjiga. Začudio se kad je malo dalje ugledao Gorana „glavom i bradom“. Odmah mu je prišao i zatražio potpis. Na jednoj od prvih stranica nalazio se žig knjižnice OTPISANO. Tribuson je ispod toga samo dodao POTPISANO.

Cvijeće, vino i gitara

Na prošlogodišnjoj Noći knjige naše gošće bile su veteranke naše glazbene i kazališne scene Ksenija Erker i Vera Zima s gitaristom Zoranom Mišolonginom. Oni su izveli poetsko-glazbeno i kazališno događanje pod nazivom Nismo sve Karenjine. Na prekrasnom druženju s Bjelovarčanima koji vole kazalište, poeziju i šansonu, oni su se prisjetili gostovanja u Bjelovaru od prije 35 godina kada su za nastup u Sireli, pored honorara, od galantnog direktora doble i ogromne „kolutove najboljeg sira“, a u obližnjoj Velikoj Pisanici u bunker auta nagurale su pečeno prase. Publika se slatko nasmijala kad sam našim gostima umjesto kolutova sira i pečenog odojka darivao skromno izdanje antologijskih pjesama Željka Sabola pravdujući se „da su došla druga vremena“. Još je veći „urnebes“ nastao kad sam gošćama poklonio bukete cvijeća, a gospodinu Mišolonginu bocu vina. Očito sam „fulao“ u odabiru jer su glumica i pjevačica za vrijeme programa „potrošile“ dvije butelje „crnjaka“, a gitarist je cijelo vrijeme pio vodu i sok od jabuke.

Demografija i čitanje

Lokalnog učitelja iz predgrađa Bjelovara susretao sam obično nasmijanog bez obzira na „društveni kontekst“. Bio je dobro raspoložen, i kad je njegova stranka izgubila izbole, i kad bi Dinamo gubio. To je jutro na kavi bio potišten. Kako i ne bi kad mu je ravnateljica rekla da će vjerojatno postati tehnološki višak jer se smanjio broj djece tako da će u prvašića biti samo jedno odjelenje umjesto dosadašnja dva. Dok se u nekim drugim kvartovima i selima već odavno osjetila depopulacija, u njegovu kvart do sada nije bilo problema. Bez znanstvenih istraživanja društvo u kafici jednostavno je taj fenomen objasnilo činjenicom da taj dio grada čine doseljenici iz Bosne i Hrvati Janjevci. Osim „običaja i kulture“, Iličić iz Hrasta bi rekao da su „biološki jači“ i imaju veći libido. „Što se sad s njima događa?“ - pitam i sebe i društvo. Znajući da radim u knjižnici „spušta“ mi jedan iz društva: „Učlanili se u knjižnicu i čitaju knjige o samopomoći“.

POZIV ZA PODNOŠENJE PRIJEDLOGA ZA DODJELU NAGRADE (ZAHVALNICE) DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA

za

Temeljem Pravilnika o postupku dodjeljivanja Nagrade (Zahvalnice) Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja od 4. ožujka 2010. Glavni odbor Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja

POZIVA

Knjižničare, knjižnice i knjižnične korisnike na podnošenje prijedloga za dodjelu Nagrade (Zahvalnice) Društva za 2017. godinu za:

- iznimne uspjehe u knjižničarstvu
- iznimne zasluge u promicanju rada Društva
- dugogodišnji rad u knjižničarstvu

Nagrada (Zahvalnica) se dodjeljuje knjižničarki / knjižničaru iz knjižnice s područja na kojem djeluje Društvo, za iznimna dostignuća i uzoran rad u svojoj knjižnici, kao i u okviru Društva

KRITERIJI ZA DODJELU NAGRADE (ZAHVALNICE)

- da kandidat svojim stručnim radom i zauzimanjem doprinosi razvoju knjižničarstva
 - da doprinosi edukaciji knjižničara
- da kandidat doprinosi razvoju Društva aktivnim radom u tijelima i u projektima Društva
- da je kandidat iznimno uspješan stručni knjižničar, u onom segmentu knjižničnog poslovanja kojim se u svojoj knjižnici bavi
- da se radi o kandidatu koji je objavio znanstvene i stručne radove na području knjižnične i informacijske djelatnosti kojim je unaprijeđeno knjižničarstvo.

UZ PRIJEDLOGE TREBA PRILOŽITI ŽIVOTOPIS KANDIDATA

ROK ZA PODNOŠENJE PRIJEDLOGA JE 1. TRAVNJA 2018.

PRIJEDLOZI SE ŠALJU GLAVNOM ODBORU DRUŠTVA s naznakom „PRIJEDLOG ZA NAGRADU (ZAHVALNICU) DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA“

POZIV NA SURADNJU U 20. BROJU ČASOPISA SVEZAK

O SADRŽAJU ČASOPISA

- SVEZAK je stručni časopis u kojem se objavljaju članci, stručni radovi, informacije, prikazi i obavijesti iz područja knjižničarstva, informacijskih znanosti ili kulture općenito.
- Časopis je temama i stilom pisanja orijentiran prema širem krugu čitatelja, a ne samo prema knjižničnim djelatnicima.
- Sadržajem list nastoji obuhvatiti sva važnija događanja u Društvu knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja između dviju Skupština, ali prilozi ne moraju nužno biti lokalno određeni, već se mogu primati članci i radovi i iz drugih područja Hrvatske, kao i iz inozemstva.

UPUTE AUTORIMA PRILOGA

- za pisanje tekstova koristite font Times New Roman, veličinu slova 11, s dvostrukim proredom; sve četiri margine trebaju biti 2 cm
- maksimalna dužina teksta pisano na ovaj način može biti 3 stranice, izuzev tekstova u rubrici „Stručni skupovi i teme“, 1 stranica
- uz jedan tekst šaljite najviše tri ilustracije (ili grafikona, tablice i sl.)
- u tekstu na mjestima na kojima treba umetnuti ilustracije, za svaku ilustraciju ispišite njen naziv i tekst koji uz nju treba stajati
- **fotografije i druge ilustracije** snimljene u **.jpg ili .gif formatu** šaljite kao **zasebne dokumente**
- u tekstu označite mjesta na kojima treba umetnuti ilustracije, a za svaku ilustraciju ispišite tekst koji uz nju treba stajati
- tablice i grafikone izradite u excel obliku i šaljite također u privitku kao zasebne dokumente
- priloge šaljite SAMO u elektroničkom obliku, na e-mail adresu uredništva Sveska:

svezak.urednistvo@gmail.com

Poštovani suradnici, Vaše pridržavanje uputa i rokova bit će nam od velike pomoći i uštedjeti puno dragocjenog vremena pri oblikovanju sljedećeg broja lista! Molimo stoga i da uvažite činjenicu da radove koji neće biti oblikovani u skladu s objavljenim uputama, ili ne stignu na vrijeme, nećemo biti u mogućnosti objaviti. Zbog velikog opsega posla oko pripreme radova za tisak, Uredništvo će biti zahvalno svima koji budu kolegialni i uvaže navedene preporuke.

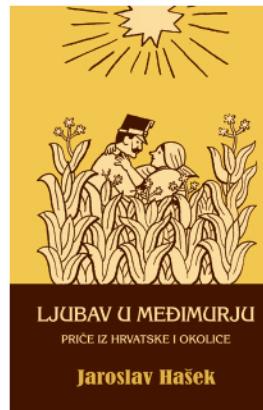
Krajnji rok za prikupljanje priloga za 20. broj Sveska je 01. ožujak 2018.

Očekujući Vaše priloge za Svezak, radujemo se zajedničkoj suradnji!

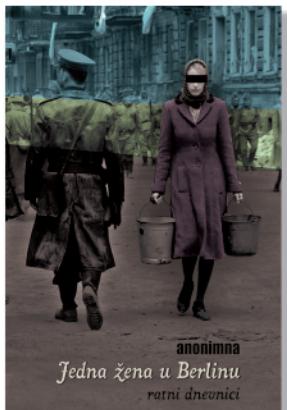

Ivana Generalića 3, 48000 Koprivnica
 www.sareni-ducan.hr • e-mail: uprava@sareni-ducan.hr
 tel. 048/222-828, 625-387 • fax: 048/210-133

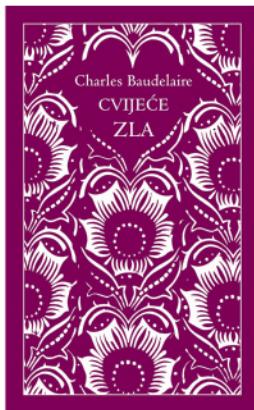
NEZABORAUNI KLASICI U ŠARENOM!

Jaroslav Hašek
 LJUBAV U MEĐIMURJU
 PRČE IZ HRVATSKE I OKOLICE

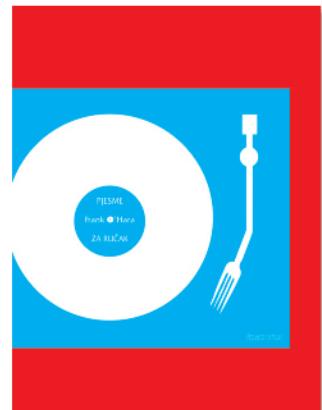
Anonimna
 JEDNA ŽENA U BERLINU
 ratni dnevnički

Charles Baudelaire
 CVIJEĆE ZLA

Mark Twain
 BROJ 44
 Tajanstveni stranac

Frank O'Hara
 PJESME ZA RUČAK

Pet neizostavnih izdanja Šarenog dućana za svaku i svačiju biblioteku!

+

VELIKI IZBOR FILMOVA, PC IGRICA I GLAZBENIH CD-OVA

DOMINOVIC

Nakladnička i distributerska kuća
 Trnjanska 54a, p.p. 555, HR-10001 Zagreb
 Tel.: 01/61 15 949, faks: 01/61 14 240
 E-mail: dominovic@dominovic.hr

ONLINE KNJIŽARA

www.knjizara-dominovic.hr

KNJIGE HRVATSKIH I STRANIH IZDAVAČA

Thieme

CABI Publishing

**OXFORD
UNIVERSITY PRESS**

**MARTINUS
NIJHOFF
PUBLISHERS**

**CAMBRIDGE
UNIVERSITY PRESS**

**palgrave
macmillan**

**Routledge
Taylor & Francis Group**

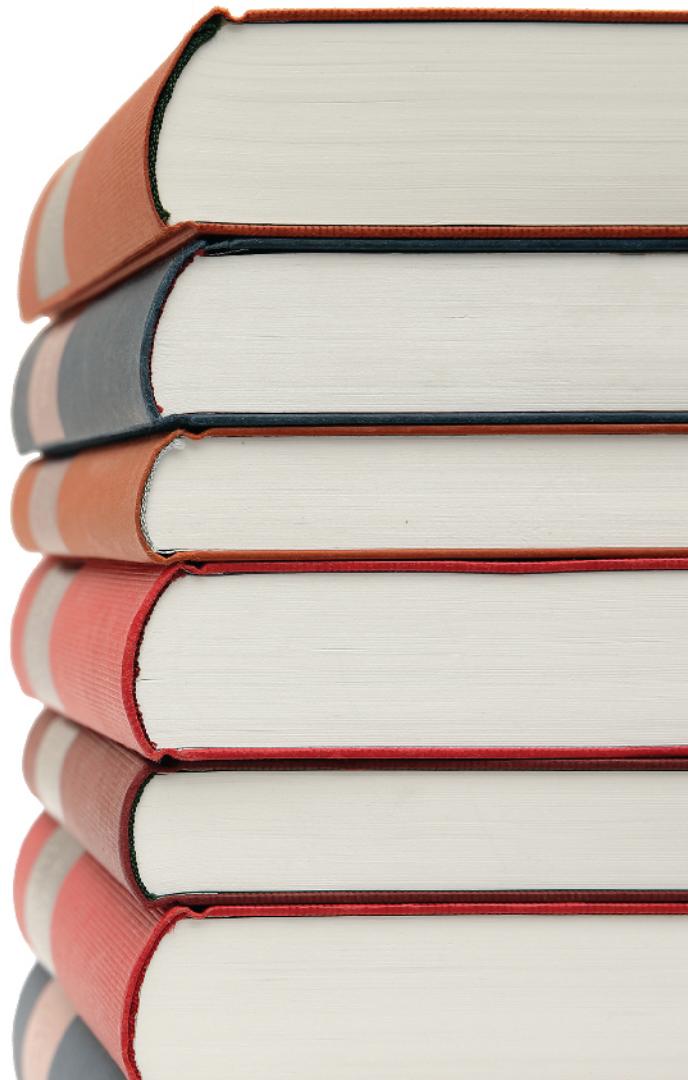
**PETER LANG
INTERNATIONAL ACADEMIC PUBLISHERS**

SWEET & MAXWELL

SAGE Publications

Sellier.

23 godine! s vama!

Meridijani su hrvatski časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja koji izlazi svaka dva mjeseca tijekom školske godine.

Časopis je poznat po tome što je edukativnog karaktera te je u potpunosti hrvatski proizvod koji stvaraju hrvatski autori i fotografi. U časopisu se poseban naglasak stavlja na hrvatske teme, a i strane se reportaže pišu s hrvatskoga gledišta.

www.meridijani.com

GODIŠNJA PRETPLATA

pet brojeva + grafitne olovke na dar

cijena **150,00 kn**

**ODJEL
PRETPLATE**
01/33-62-367

DVOGODIŠNJA PRETPLATA

10 brojeva + kutija za arhiviranje časopisa na dar

cijena **300,00 kn**

KNJIŽNICA NOVOG VREMENA

www.novi-ambijent.hr

- Naša misija je stvoriti prostor ugodan za boravak ili rad.
- U suradnji s Vama, potrudit ćemo se napraviti najbolje rješenje za knjižnicu, čitaonicu ili multimedijski prostor.
- Osim izrade projekta, troškovnika radova ili opreme izrađujemo namještaj svih oblika i od različitih materijala - tipski ili projektirani. Možemo Vam isporučiti svu potrebnu opremu: namještaj, didaktička pomagala, informatičku ili audio/video opremu.

**NA JEDNOM MJESTU:
IZRADA PROJEKTA - NABAVA NAMJEŠTAJA I OPREME**

NOVI AMBIJENT d.o.o.
Ante Kovačića 4, 10000 Zagreb
tel. 091 6188 999, 01 670 10 70
e-mail: info@novi-ambijent.hr